Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Petersen, Richard.
Titel | Title:	Frederik Barfod : et Levnetsløb.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : Karl Schønberg, 1897
Fysiske størrelse | Physical extent:	338 s., 3 tav. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

42,-14°_8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

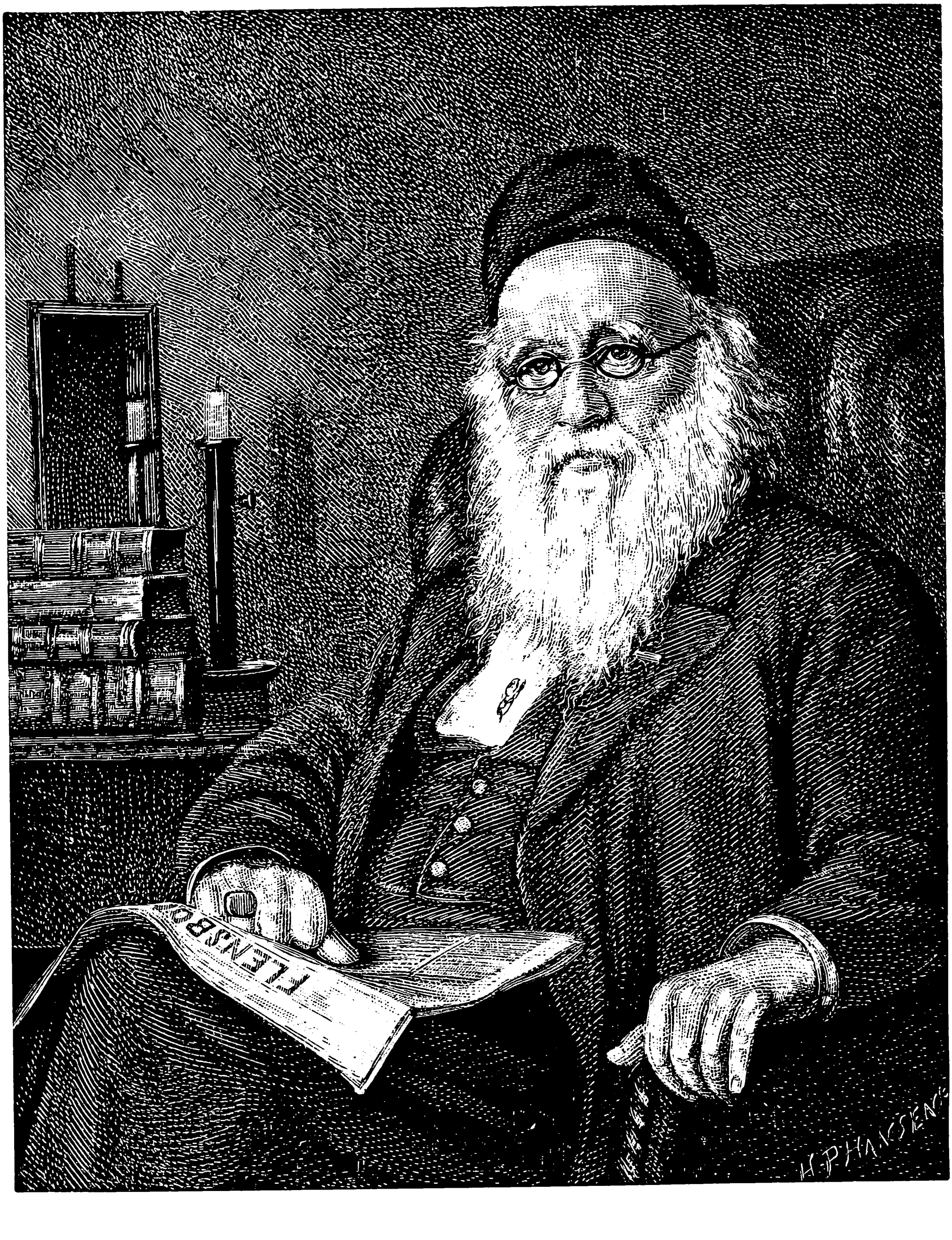
130023490669

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

FREDERIK BARFOD.

Ny. 592.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

H·P·HANSEN

FREDERIK BARFOD.

ET LEVNEDSLØB.

FREMSTILLET

AF

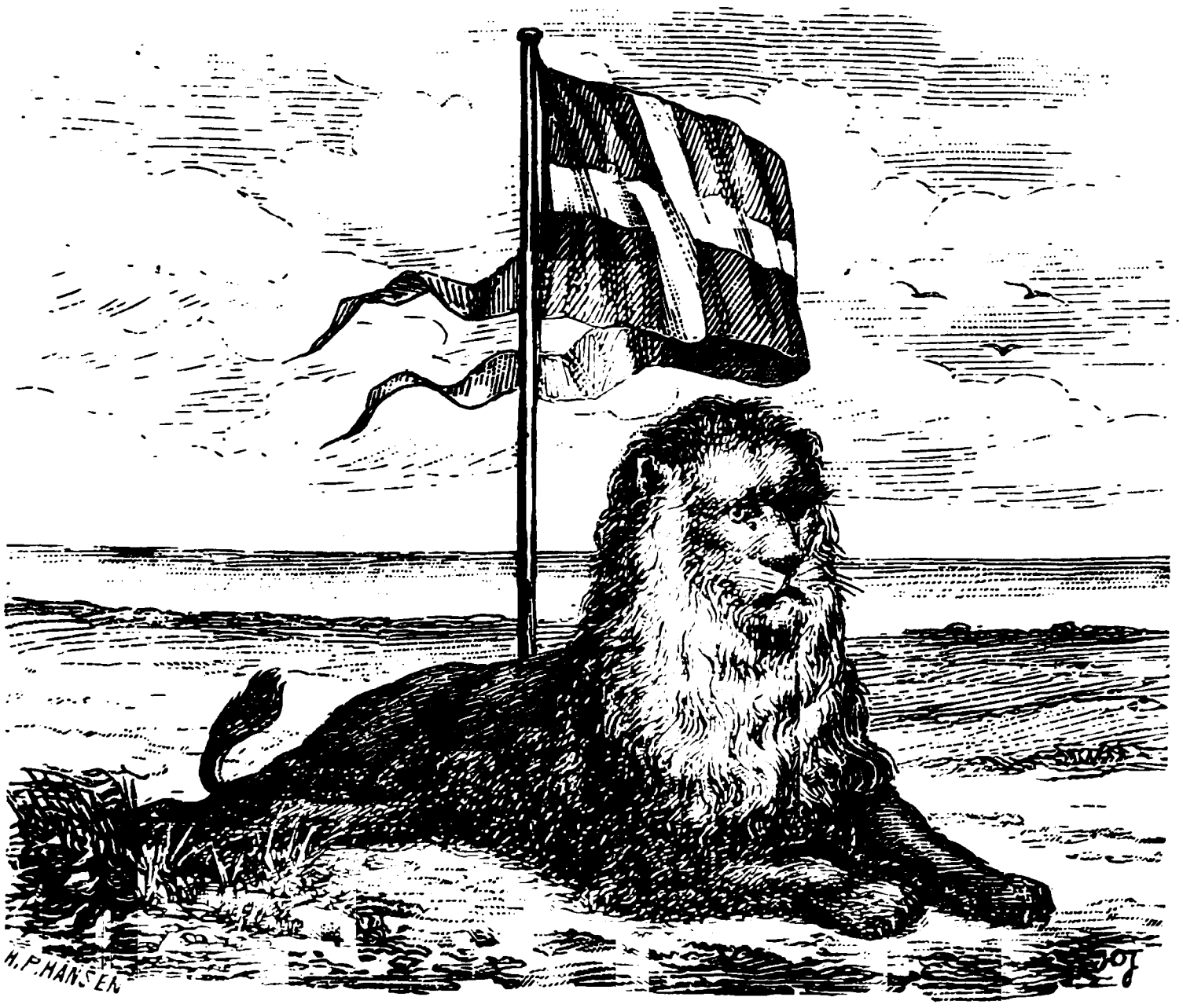
RICHARD PETERSEN.

KØBENHAVN.
KARL SCHØNBERGS FORLAG.
BIANCO LUNOS KGL. HOF-BOGTRYKKRI (F. DREYER).
1897.

Glem ikke Sønderjyllands Sanktud!
og glem ikke Nordens enhed!

Frederiksberg d. 27. Oktb. 1893.

Hj. Kjærbøl.

I Drømmesyn som Barn han engang saa'
sin Fremtids Lod i sælsom Klarhed staa:
Han saa' sig selv som Yngling paa den Vold,
der skærmed Akselstaden som et Skjold;-
med gennemboret Bryst han segned død,
mens Sejersbudets Brusen om ham lød.

Den Drøm han tro'de fast. Men Tiden svandt.
og Ungdoms-, Manddoms-Aarene henrandt;
han blev en Gubbe over Støvets Aar
og slumred nylig ind med blide Kaar;
ej Kampens Bulder, Hjemmets stille Fred
omhegnede hans sidste Hvilested.

Dog var ej Drømmen Tant, Paa Danmarks Vold
stod Fredrik Barfod, til han segned kold;
som Mærkismand for Dannebrog han stred —
mens andre snublede, hans Fod ej gled.
Thi Danmarks, Nordens Navn var ristet ind
med Ildskrift i hans trofast ædle Sind.

Og saa' hans Øje mer end otti Aar,
som Olding stod han end i lyse Vaar;
med Ungdomshaab, med frejdig Barnetro
han skued mod hin fagre Regnbubro,
hvor Vejen fører op og altid frem,
indtil den munder ud i Lysets Hjem.

Midt i en Tid, der drømmer tomt om Fred,
men strider hvast for Kødets Liflighed,
som Kæmpe stod han med sit høje Syn,
og aldrig veg han angst for Kampens Lyn.
Til sidste Stund han stred for ret og sandt
og døde lykkelig som den, der vandt.

Forord.

Frederik Barfod har ofte været opfordret til at give en Skildring af sit Liv, men har altid vægret sig derved. Imidlertid lykkedes det en af hans Sønnesønner i Slutningen af hans Løbebane at bevæge ham til i Form af Breve at meddele adskilligt, dels om sig selv, dels om Folk, han var kommen i nærmere eller fjernere Berøring med.

Ved sin Død efterlod han en stor Mængde modtagne Breve, ligefra den tidlige Ungdom til den sene Alderdom, idet han med Omhu havde bevaret alt sligt, som kunde tænkes at have Interesse. Deres Tal er i Hundreder. Dernæst efterlod han forskellige

andre Optegnelser, der angaa ham selv, saasom om sine nærmeste Forfædre, om sin egen Barndom og Ungdom og et og andet fra en senere Livsperiode.

Alle disse skriftlige Efterladenskaber ere benyttede til denne Bog, hvortil kommer en Del Breve fra Barfod til andre, hvoriblandt adskillige til hans Hustru. At det trykte Materiale, der har maattet gennemgaa's, ikke har været lidet, vil enhver kunne sætte sig ind i, som betænker, at Barfod fra Ungdom til Alderdom var Skribent *ex professo* ikke blot som Bogforfatter, men ogsaa som Meddeler til Blade.

Angaaende min Fremstilling vil jeg gerne gøre et Par Bemærkninger. Jeg har med Vilje meddelt ikke saa faa Smaatræk baade af Barfods og af andres Liv, som i sig selv ere ubetydelige, men dog kunne have Interesse for en eller anden. De stamme for største Delen fra Barfods egne Optegnelser og ere optagne her, fordi de ellers ikke let vilde komme frem for Offentligheden.

Dernæst har jeg, for at give hans Biografi den fornødne Ramme, medtaget adskilligt af Tidens Historie. Dette er navnlig sket for det Tidsrums Vedkommende,

i hvilket Midten af hans Liv falder, da det saa nøje var knyttet til Tidsbegivenhederne.

Denne Bog er bleven til efter Opfordring af Frederik Barfods Sønnesøn, Boghandler Olaf O. Barfod, der med den største Interesse og Kærlighed har omfattet denne Sag og ikke har skyet nogen Besvær og Opofrelse for at se den fuldført. Det er ogsaa ham, der næsten gennem aarelang Kamp fik sin Farfader til efterhaanden at skrive de oven omtalte Breve, da han ellers havde stor Sky for at stille sin egen Person frem.

Dattersønnen cand. mag. L. F. B. la Cour, der har gennemgaaet sin Bedstefaders efterladte Papirer, er den, som har meddelt mig de mange Breve og gjort mit Arbejde med dem saa lidet besværligt som muligt ved den Nøjagtighed, hvormed han har ordnet dem.

Naar jeg først og fremmest skylder disse to min hjertelige Tak, maa jeg ogsaa i den indbefatte adskillige andre Medlemmer af Familien, der med Raad og Daad have staaet mig bi.

Endelig maa jeg takke Rigsarkivar, Dr. fil. A. D. Jørgensen, som har vist mig den Velvilje at

gennemse mit Manuskript, Bibliotekar R. E. Elberling, som beredvillig har meddelt mig Oplysninger om Fr. Barfods Rigsdagsvirksomhed, og flere andre.

Grevinge Præstegaard d. 5. August 1897.

Richard Petersen.

Indhold.

		Side
1.	Slægten	1.
2.	Barndom	8.
3.	Første Ungdom i Fakse	14.
4.	Artium og Rusaar	23.
5.	Holstensk Rejse og Anden Eksamen	32.
6.	Paa Gjorslev	42.
7.	Vennesamfundet	48.
8.	Filolog- og Juristaar	63.
9.	Første Forfattervirksomhed	76.
10.	Forlovelse	91.
11.	Brage og Idun	100.
12.	I Sjette Frederiks sidste Aar	118.
13.	Kristian den Ottende	138.
14.	Brylluppet	154.
15.	Anno To og Fyrre	161.
16.	For Norden og Sønderjylland	179.
17.	En Foredragsrejse med Forhindringer	191.
18.	Bondeven	201.
19.	Otte og Fyrre og Kampen	211.
20.	Første Rigsdagsvirksomhed	230.
21.	Tre Hovedværker	240.
22.	Rigsdagskampe	255.
23.	Norden til Ejderen	271.
24.	I Sverige	282.
25.	Tunge fædrelandske Tider	291.
26.	Ældre Dage	301.
27.	Efter Støvets Aar	314.
28.	I Hjemmet her og til Hjemmet hist	326.

1.

Slægten.

I Kristian VIs Tid levede der i Assens en Borgemester ved Navn Hans Pedersen [1]), som var gift med Else Katrine Barfood, en Præstedatter fra Fraugde. Slægten Barfod, der ogsaa er forgrenet til Sverige og Norge, kan her i Landet spores tilbage til kort efter 1450, da en Hr. Jens Barfod, Ejer af Sæddingegaard i Nørre Nebel Sogn mellem Varde og Ringkøbing, blev adlet af Kristian I. Borgemester Hans Pedersens Børn bar efter deres Moder Navnet Barfod [2]) og det er fra en af dem, at den Mand stammer, hvis Liv vi her skulle betragte.

Kristen Hansen Barfoed, Frederik Barfods Farfader, Søn af Borgemester Hans Pedersen, var født 1730. Da han 13 Aar gammel mistede sin Fader, maatte han under meget trange Kaar kæmpe sig frem. 1751 kom han som Student fra Nyborg Skole til København og levede her i yderste Fattigdom, indtil alt paa én Gang uformodet tog en lysere Vending. Og dette gik saaledes til: Som han en Dag sad paa sit Kammer og betragtede sin sidste Brødskorpe og sine hullede Sko, randt det ham i Hu, at der var et lille Legat, det saakaldte Støvlestipendium, paa

---

[1]) I Følge en Familietradition skal han have været ægte Søn af en Oberstløjtnant Peter v. Lindov, der maatte rømme Landet, fordi han i en Duel havde nedlagt en Reventlow, maaske en Slægtning af Dronning Anna Sofia. Han skal i Preussen have grundlagt et Stamhus.

[2]) De havde kgl. Tilladelse til at bære det.

5 Rigsdaler, som uddeltes af den teol. Professor J. O. Bang. For ham vilde selv denne lille Sum være yderst velkommen, og han gik da til Professoren og forestillede ham sin bedrøvelige Stilling. Bang havde ondt af ham og udbetalte ham straks de 5 Rdlr. i Smaapenge, der vare afdelte i 5 Tutter. Ved Eftertællingen hjemme opdagede imidlertid Kristen Barfoed, at der var for meget, idet en Seksskilling var kommet i Stedet for en Toskilling, og samvittighedsfuldt bragte han straks Seksskillingen tilbage. Professoren afviste først temmelig barsk Muligheden af, at han havde talt galt, men da Studenten blev ved sit, udbrød han rørt: «Han er en ærlig Karl! Den Seksskilling kan han gerne beholde, og den skal han gemme; den kan engang trøste ham paa hans Dødsseng. Og her har han 5 Rigsdaler til af min egen Lomme.» Saaledes beriget kunde Kristen Barfoed glad gaa hjem, men da han tilfældig kort efter kom i et Hus, hvor der solgtes Sedler til et hamburgsk Tallotteri, kunde han ikke modstaa Lysten til videre at prøve sin Lykke og købte en. Paa denne vandt han en ret anselig Sum, og da han tillige snart fik Plads paa Regensen, kom han saaledes helt vel gennem sin Studeretid. 1756 fik han teol. Eksamen, og Professor Bang, der stadig var hans Velynder, tog ham til sin Amanuensis.

Under «det russiske Felttog» 1761—62, der jo endte, inden det ret var begyndt, var Kristen Barfoed Feltpræst ved det 2. norske Dragonregiment og var meget afholdt baade af over- og underordnede. Medens han laa i Holsten, ægtede han Kristiane Elisabet Kruse, Datter af senere Kommandant paa Færøerne J. P. Kruse [1]). 1765 blev han Præst i Sønder- og Nørre Onsild, tre Aar efter forflyttedes han til Tistrup og Fuglslev og atter tre Aar

---

[1]) Han var igen en Søn af Oberst Ulrik Kr. Kruse, der blev saa bekendt for sin tapre Modstand mod Karl XII, da denne 1716 trængte ind i Norge. Han selv blev fanget efter med egen Haand at have nedlagt mange Fjender, men den svenske Konge ærede sin tapre Modstander ved at skænke ham en Kaarde samt to Pistoler, der opbevares paa Rosenborg.

efter til Lyngby og Albøge. Begge de sidste Kald ere i Grenaa-Egnen. Efter sin første Hustrus Død indlod han sig i et nyt og barnløst Ægteskab, der formørkede hans sidste Aar, og han døde 1785, kun 55 Aar gammel. Fra sit første Ægteskab efterlod han en Datter og en Søn.

Seksskillingen, som Kristen Barfoed altid betragtede som en rigtig Lykkeskilling, overgav han ved sin Død til sin Søn, men med den Formaning, at han dog ikke skulde efterligne sin Fader i at spille i Lotteriet. Fra Sønnen gik den i Arv til Sønnesønnen Frederik Barfod, men for ham forsvandt Lykkeskillingen paa en uforklarlig Maade. «Maaske», skriver han, «er det Grunden til, at hverken Seksskillinger eller større Skillinger have kunnet slaa sig til Ro hos mig.»

Kristen Barfoeds eneste Søn hed Hans Peter og var født 15. Febr. 1770. Allerede i en Alder af 22 Aar tog han teol. Attestats og blev straks efter Kateket ved Nikolaj Menighed i København, hvilken Stilling han beklædte, da Kirken brændte af for aldrig mere at genrejses. 1796 blev han Sognepræst i Branderup i Ribe Stift, et Kald, der ligger i Sønderjyllands skarpe Midtegn, næsten lige langt fra Ribe, Tønder, Aabenraa og Haderslev. Hans Peter Barfoed var en nidkær, kraftig og grundærlig Mand, der i fuldeste Maal vandt sin Menigheds Kærlighed, saa at den, endnu 40 Aar efter at han havde forladt Branderup, bevarede hans Minde som en Helligdom. Han var tillige en fædrelandskærlig Mand, der allerede paa hin Tid ved Aarhundredskiftet havde Øje for Danskhedens mislige Stilling i Sønderjylland, og det var hans levende Ønske at faa Lov til at oprette et dansk Skolelærerseminarium dernede. Men skønt Amtmanden støttede hans Plan, og Kancelliet i al Fald stillede sig velvilligt overfor den, strandede det hele paa Biskoppens (Middelboes) Ligegyldighed. 1808 blev H. P. Barfoed forflyttet til sin Faders sidste Kald Lyngby og Albøge, og her fik han sat igennem, hvad der ikke lykkedes ham i Sønderjylland. 1813 fik han oprettet et kgl. Seminarium i Lyngby, der har bestaaet

til ned imod vor Tid. Fra Begyndelsen af var det beskedent anlagt. Bygningen var kun et Hus paa 6 Fag, Elevernes Antal var 15, og de skulde være «Subjekter af Bondestanden» og gaa i «sædvanlig Bondedragt». Der var kun to Lærere, af hvilke Barfoed var den ene. Men det gik hurtig fremad under dennes dygtige Ledelse, saa at der snart blev flere Lærere og flere Elever, og han vandt sig et overordentlig agtet Navn som Seminarieforstander.

1797 havde han ægtet Marie Katrine Hjorth, Datter af en Stadskaptajn og Bygger paa Kristianshavn, 21 Aar gammel, hvem han før havde været Lærer for. I deres attenaarige Ægteskab blev hun Moder til 9 Børn, af hvilke de 7 overlevede dem, og alle disse vare Sønner [1]). Hun var en Kvinde med en for den Tid ualmindelig Kundskabsfylde (hun kunde bl. a. Latin), og det var et lykkeligt Ægteskab, men i Januar 1816 døde hun i Barselseng, lidt over 39 Aar gammel.

Det følgende Aar giftede H. P. Barfoed sig igen med Enken efter Kand. teol., Degn og Gaardejer i Odder Jørgen la Cour. Denne Mand, som var død 7—8 Aar tidligere, havde været Barfoeds kæreste Ven fra Ungdommen af. Som Navnet viser, var han af fransk Æt. Hans Fader Pierre la Cour var født i Brandenburg af franske Forældre, var kommet ind til Danmark som Huslærer paa Aakær og havde siden været Forpagter og Foged paa forskellige Gaarde i Jylland [2]). Jørgen la Cour, der ikke naaede at

---

[1]) Disse, der nu alle ere døde, vare: 1. Kristen Hansen B., f. 1798, Prokurator i Store Hedinge, † 1868. 2. Hans Kristian Teodorus B., f. 1799, Præst, sidst i Kippinge, † 1865. 3. Magnus Kruse B., f. 1801, Præst, sidst i Arninge, † 1858. 4. Kristian Severin B., f. 1804, sidst Toldassistent i Rødby, † 1857. 5. Georg Lavrits B., f, 1805, Prokurator i Nakskov, † 1888. 6. Poul Frederik B., f. 1811, Forfatter i København, † 1896. 7. Peter Marius B., f. 1813, Præst, sidst i Lille Lyngby, † 1889.

[2]) Fra denne Pierre la Cour, f. 1716, † 1775, som var 2 Gange gift og som ialt havde 10 Børn, nedstamme alle danske la Courer, en stor og vidt forgrenet Slægt.

blive Præst, skønt han havde alle Betingelser derfor, var en dygtig og sjælden god Mand. Han døde 1809 som Følge af, at han i ophedet Tilstand uforsigtig drak koldt Vand.

Hans Hustru hed Kristine Charlotte Guldberg og var en ret mærkelig Kvinde. Hendes Fader var Tolder, først i Skagen, siden i Ribe, og han var Fætter til Statsministeren O. H. Guldberg samt Halvbroder til den bekendte og ilde omtalte rige Brigadér V. Halling til Dronninglund. Hendes Moder var af den Bangske Slægt i Ods Herred. Selv var «Lotte», som hun kaldtes, i flere Aar opdraget sammen med Henrik Steffens' Søster Marie Magdalene [1]) i Odense, men 1791 kom hun i Huset hos en Slægtning i København, hvor hun var fra sit 14. til sit 16. Aar. Her tilbragte hun meget af sin Tid hos sin Moders Farbroder, Lægen, Prof. F. L. Bang, og kom saaledes i nær Berøring med dennes Stesønner Ole Hieronymus og Jacob Peter Mynster, men knyttede sig dog mere til Henrik Steffens og den sværmeriske Balt. Bang. Lotte Guldberg vakte Opsigt ved sin Skønhed. En Dag, da hun spaserede paa Volden med sin Veninde Kristle Lassen [2]), kom Kristian VII dem i Møde med et Par Kavallerer. Ved Synet af dem standsede han, stillede sig foran dem og betragtede skiftevis den ene og den anden. «Et Par S....s kønne Piger! — Nej, se hende dér, hvor hun er dejlig», udbrød han og pegede paa Lotte. Endelig gik han, og de to skræmmede unge Piger skyndte sig at komme bort. Nogen Tid efter var der Balparé paa Kristiansborg, og Lotte overværede det paa Galleriet i Riddersalen, hvilket dengang var tilladt. Hun var sammen med den Familie, hun boede hos. Ret længe havde hun ikke været der, før Kongen fik Øje paa hende og lod hende kalde ned for at danse en Menuet med ham. Højlig mod sin Vilje maatte den unge Pige

---

[1]) Siden gift med Præsten F. B. Zeuthen i Skamby.

[2]) Hun blev snart efter gift med den ældre Kristian Drewsen († 1809) paa Strandmøllen.

lystre Ordre og i sin beskedne Hvergarns Kjole træde Dansen med den sindssvage Konge, medens Arveprinsen med Gemalinde vare Meddansere. Men aldrig saasnart Dansen var forbi, skyndte hun sig hjem og satte ikke mere sin Fod paa Slottet. Kort efter maatte hun efter Faderens Ønske forlade København og tage til Hjemmet i Ribe.

Som attenaarig gjorte hun Bekendtskab med Jørgen la Cour, og de fattede Kærlighed til hinanden, men de maatte gaa meget igennem, før de bleve forenede. Faderen satte sig imod Forbindelsen, fordi la Cour ikke havde noget Præstekald endnu og trods gode Løfter heller ikke fik noget. Han kunde imidlertid meget godt forsørge en Familie, og efter flere Aars Forløb gav Faderen endelig efter. 1798 bleve de gifte og levede nu lykkeligt sammen til la Cours Død. De havde 5 Sønner, som hun altsaa ved sit Giftermaal med H. P. Barfoed kunde føje til hans 7, saa at der ialt blev en Flok af 12 Sønner i en Alder fra 19 til 4 Aar. Hertil kom siden en trettende, som hun fødte i Ægteskab med Barfoed [1]).

Disse to Ægtefolk, der begge før havde prøvet den gifte Stand med en elsket Mage, levede godt og lykkeligt sammen. De eneste Skyer, der stundom formørkede deres Tilværelse, vare Næringssorger. Det var knappe Tider for alle i hine Aar, ogsaa for Præsterne, og her var der jo en meget talrig Familie at forsørge, saa det forslog kun lidet, at hun medbragte en lille Formue. Idelig maatte der rejses nye Laan, skønt man levede sparsommeligt.

---

[1]) Hendes Sønner vare: 1. Peter la Cour, f. 1798, først Lærer, siden Besidder af Gaarden Margretelund ved Æbeltoft med en Pensionsanstalt, † 1862. 2. Holger Magarus l. C., f. 1800, først Sømand, siden Landejendomsbesidder i Jylland, † 1880. 3. Lavrits Ulrik l. C., f. 1802, Ejer af Gaarden Skærsø, † 1875. 4. Peter Kristian l. C., f. 1805, Præst, sidst i Odder, Folketingsmand, † 1865. 5. Karl Georg l. C., f. 1808, Præst, sidst i Helsinge, † 1880 og endelig Immanuel Barfod, f. 1820, Præst, sidst i Vaabensted, † 1896.

Men det gik dog, og hun forstod paa en sjælden Maade at udfylde den vanskelige Plads som Moder for en saa drabelig Sønneflok, saa at ingen af dem fik Fornemmelse af, at de savnede noget. Hun var ikke som en Stemoder, men som en rigtig Moder for alle Sønnerne af hans første Ægteskab. En god Hjælp i Huset havde hun i la Cours Søster Apollone Worm [1]), som fulgte med hende fra hendes forrige Hjem til det nye og forblev dér, saa længe Familien boede i Lyngby. Den gamle Kone bidrog til at skabe Hygge, og hun var utrættelig i at fortælle Børnene Historier ved sin Spinderok.

Saaledes boede nu altsaa denne talrige Præstefamilie i Lyngby, der ligger lige Sønden for Kolindsund, ikke langt fra Grenaa. Egnen er ganske køn med ægte jydsk Præg. Og her var det, at Frederik Barfod levede sin egentlige Barndomstid.

---

[1]) En Søn af hende, Peter Worm, f. 1788, Præst 1820 i Hyllested, siden i Kristrup, † 1865, var Fader til den bekendte Forfatterinde Pouline Worm.

2.

Barndom.

Povl Frederik Barfod, den sjette Søn i Rækken, var født Palmesøndag d. 7. April 1811. Hans ældste Barneminde var fra Januar 1814, da han var $2^3/_4$ Aar gammel. Den lille Purk sad i Mørkningen ved Kakkelovnen, da Landinspektør Grouleff traadte ind og meddelte Faderen den sørgelige Nyhed, at Kielerfreden var sluttet og Norge afstaaet. Dette kunde Drengen naturligvis ikke opfatte, men hvad der uudslettelig prægede sig i ham, var Synet af de to kraftige Mænds Sorg; med hastige Skridt gik de op og ned i Stuen, Faderen vred hulkende sine Hænder, og de heftigt udtalte Ord: Karl, Sverige, Norge, Engelskmænd og Kiel rungede saaledes i Drengens Øren, at det aldrig kunde glemmes. Saaledes blev hans tidligste Minde et fædrelandsk.

Fra det næste Aar var der et andet. Den 31. Juli 1815 foregik Frederik VIs og Dronning Maries højtidelige Salving. Præsten Barfoed, der var en til det yderste kongetro Mand, festligholdt Dagen paa bedste Maade. Der var baade Tale og Sang paa Seminariet og bagefter Stads i Præstegaardens Have. Fra Sneglebakken skulde Præstens ældste Søn affyre Salutskud med en lille Kanon. I tæt Klynge overværede man denne interessante Begivenhed, men den 4aarige Frederik var for lille til at faa noget at se mellem alle disse Mennesker. Til sin store Fryd opdagede han endelig en fri Plads med udmærket Udsigt til Kanonen og stillede sig op dér. Det var lige

for dens Munding. Pludselig hører han Raabet: Dreng! og føler sig løftet højt op i Luften af en kraftig Haand, der havde grebet ham i Haartoppen; i samme Øjeblik gik Skuddet af under hans Fødder. Det var Faderen, der reddede ham ud af en Stilling, der kunde være kritisk nok, om end der kun blev skudt med løst Krudt.

Fra sin tidligste Tid viste Frederik sig som en rigtig Vildbasse, og det gik ham tit efter Ordet, at gale Katte faa revne Skind. En skøn Dag morede han sig med at vælte Bikuberne i Degnens Have, men Bierne forstod Uret og overfaldt ham. Her gjaldt det Livet, men et Par Seminarister, der i samme Øjeblik kørte forbi, saa' Drengens Nød, løb til, tog ham op og bar ham hjem. Hele hans Krop var som oversaaet med Brodde. Moderen og Seminarielærer Høyer, hvis Yndling han var, pillede alle Broddene ud, smurte ham ind i Honning og lagde ham til Sengs. Et Døgn efter kunde han staa op som rask.

Længe varede det ikke, før lille Frederik klavrede op i de store Lindetræer, der stod paa Gaardspladsen i Hjemmet, eller løb op i Kirketaarnet, hvis Dør ikke kunde laases, for at gaa paa Jagt efter Fugle og Æg deroppe. Seminariets Klatremaskine var et Yndlingssted for ham. Faderen sagde ofte: «Lever den Dreng med hele Lemmer, til han bliver voksen, saa gør Vorherre et Mirakel.» Folk kaldte ham «Præstens gale Frederik».

Knap 5 Aar gammel mistede han sin rigtige Moder, og han bevarede kun dunkle Minder om hende. Han huskede, at hun paa Dødslejet kyssede ham til Afsked, og at det gjorde et stærkt Indtryk paa ham, da Husjomfruen siden sagde: «Nu er jeres Mor død, Børn!» Paa Begravelsesdagen sad han sørgeklædt i Storstuen og græd. Faderen gik dybt nedbøjet frem og tilbage med en af Sørgefølget, da han paa én Gang standsede og udbrød: «Hvorfor græder du, mit Barn?» Han turde ikke sige, at han græd for sin Moder, da han frygtede for at bedrøve Faderen end mere derved. Han svarede da: «Fordi jeg ikke har noget Papir at klippe.» Det fik han da.

Hans nye Moder, Lotte la Cour, som det følgende Aar flyttede ind i Præstegaarden, vandt straks hans Hjerte. Den højė, smukke Kone med de dejlige Øjne stod altid siden for ham i en Slags ideal Glans. Hun forstod at tage alle Børnene og ikke mindst Frederik paa den rette Maade; hun opdagede hurtig med Kærlighedens forstaaende Blik, at hos ham var der under en ru Skal et blødt og trofast Hjerte og et aabent og ærligt Sind. «Jeg holder paa min Frederik», sagde hun, naar andre ærgrede sig over háns Vildskab, «han gør ingen Røverkule af sit Hjerte.» Mens Faderen idelig anvendte sin sorte Silketamp paa Drengen, brugte hun Kærlighed og urokkelig Bestemthed.

Frederik gjorde en Gang en gal Streg, som kom til at volde Uro. Han skrev et Brev uden Navns Underskrift til en Kammerat i Aarhus, som havde været i Besøg i Lyngby Præstegaard. Hverken denne Dreng eller hans Forældre kunde i Begyndelsen blive kloge paa, hvem Brevet var fra, og der stod noget i dette, som voldte dem Ængstelse. Endelig kom de paa Spor efter Gerningsmanden og sendte Brevet til hans Moder. En Aftenstund, da hun sad ved Vinduet med sit Strikketøj, kaldte hun Frederik hen til sig og viste ham Brevet. «Har du skrevet dette Brev?» — «Ja, Mor», sagde Frederik og lo ved Tanken om Spøgen. Hun tog hans højre Haand og sagde med dæmpet Stemme, at han havde baaret sig meget urigtig ad, og at han havde voldt Uro ved det. Uden at skænde talte hun mildt advarende og skildrede ham, hvilke sørgelige Følger en saadan Adfærd kunde have. Det gjorde et saa voldsomt Indtryk paa Drengen, at det pludselig sortnede for hans Øjne, og han faldt besvimet om.

Frederiks første Undervisning begyndte i hans sjette Aar, da hans ældre Broder Kristian maatte lære ham Bogstaverne. Det holdt' haardt for den lille viltre Dreng, og da han i den første Time saa' to Haner slaas udenfor Vinduet, vilde han med Vold og Magt ud forat skille dem ad. Da han ikke kunde faa sin Vilje, græd han og

tænkte ved sig selv: «Se saa, nu er da min lykkelige Barndom, min Frihed og Glæde forbi!» Børn kunne tidlig have Tanker, som man ellers regner at høre en ældre Alder til. Det blev imidlertid Seminarielæreren Morten Bøje, der kom til at lære ham at læse, skrive, regne og som i det hele bibragte ham de første Kundskaber. Frederik var ikke nem at behandle; fik han en Lektie om, kunde han gøre sig stiv og nægte at læse paa den, og tit laa der et Hus, som man siger, før han lod sig bøje. Men Interesse manglede han paa ingen Maade, og var først den vakt, kunde han med den største Iver og Udholdenhed arbejde sig langt videre frem, end Læreren forlangte. Alt historisk tiltalte ham især. Kongressen i Aachen i Efteraaret 1818 beskæftigede meget den 7½ aarige Drengs Tanker, og han fulgte dens Gang i «Aarhus Avis». Han kom ind paa at gøre Uddrag af Aviserne og blev ved dermed i lange Tider. Da han kom til at lære Munthes Fædrelandshistorie, kendte han i Forvejen det meste af Indholdet efter andres Fortælling, og han havde en mærkelig Evne til at huske alt.

Sansen for Fædrelandet og dets Historie vaktes saaledes tidlig i Drengen, og den drev ham frem til at tilegne sig alt, hvad han i den Retning kunde overkomme. I en Alder af 10—11 Aar fordybede han sig med Lyst i Bøger som Mallings «Store og gode Handlinger», Holbergs Danmarkshistorie, Sakse og Snorre. Det Barfoedske Præstehjem bidrog meget til at styrke hans fædrelandske Sans, thi det var et ægte dansk Hjem.

Med alt dette var og blev den meget læsende og skrivende Dreng en rigtig Vildbasse, fuld af Spilopper, hvorfor der stadig vankede Prygl. Da han nu fandt det umandigt at klage sig, naar det sved, underkastede han sig en selvopfunden Hærdnings-Kur. Denne foregik i en Sandgrav. Han lagde sig paa Maven og lod sine Kammerater, skiftevis to og to, bearbejde hans Bag med Kæppe. Selv søgte han tappert uden Klynken at holde Pinen ud. Saaledes gik det i tre Dage; da blev det opdaget og forbudt.

Hidsig var han og blev let voldsom; Fornærmelser satte hans Blod i Kog. En Dag traf Faderen ham og Broderen Peter i heftig Strid. Den var opstaaet ved, at denne havde kaldt ham: Din Svensker! «Meget kan jeg rigtignok taale, og meget har jeg taalt, men naar nogen kalder mig en Tyrk eller Engelskmand eller Svensker eller en Hund, det kan jeg dog ikke taale,» raabte Frederik.

Han besad et ualmindeligt Mod, og der skulde meget til at gøre ham bange. Naar han med andre Drenge legede Skjul, gemte han sig stundom paa Steder, som de fleste vilde have frygtet for. Saaledes skjulte han sig undertiden i Gravkælderen under Kirken, idet han her krøb ned i en gammel Ligkiste. En Gang faldt han endog i Søvn i denne. Da han en Aften savnede sin Hue og mente, at han havde glemt den i Gravkælderen, gik han ganske rolig derhen alene og uden Lys og bragte den tilbage.

Da den græske Frihedskrig begyndte 1822, fulgte Frederik med Begejstring Grækernes Bedrifter og satte sig i Gæld for at faa et Kort over Krigsskuepladsen. Napoleon var Genstand for hans Beundring, og han vilde paa ingen Maade tro, at han var død. Men ingen historisk Person sværmede han i den Grad for som for Tordenskjold. Om ham kresede hans Tanker idelig; saadan en Vikingenatur, der hensynsløst kastede sig ind i Faren, var lige ud af Drengens inderste Sjæl. Aldrig kunde han blive træt af at synge Viserne om ham og fortælle hans Æventyr. Og som han vilde han til Søs. Dette var ikke en flygtig Drengetanke, men en mægtig Higen, som i en Række Aar fyldte hans Sjæl. Han tiggede og bad Faderen om at faa Lov til det, men denne vilde ikke høre derom. Frederik var et godt Hoved og havde Anlæg for Bogen; han skulde studere. Alligevel opgav han ikke Haabet. Broderen Holger la Cour, som var Sømand, forøgede hans Lyst ved sine raske Historier fra Sølivet, og da nu Frederik ivrigere end nogensinde pressede paa, gik Forældrene tilsidst ind paa, at han maatte sammen med Holger gøre en Englandsrejse og derved prøve, om

han egnede sig dertil. Sømandsklæderne vare allerede syede, men saa kom Efteraarsstormene, og nu nænnede de ikke at lade Drengen rejse, hvilket Holger støttede dem i. Da denne senere kom hjem fra England, havde han døjet saa meget, at han bestemt fraraadede at lade Frederik blive Sømand, med mindre det kunde blive til Orlogs.

I November 1822 blev Faderen Sognepræst i Fakse, som var et meget indbringende Kald. Og hermed ophørte altsaa Familiens Liv i Jylland. For Frederik Barfods Vedkommende blev Omplantningen til Sjælland gældende for hele hans Liv. Men skønt han kun var 12 Aar gammel, da han forlod Jylland, følte han sig siden stedse som Jyde, beslægtet med den jydske Natur og det jydske Folk og hjemlig til Mode, naar han, som hyppig skete, opholdt sig derovre.

3.

Første Ungdom i Fakse.

Det var ikke med Urette, at Præsten H. P. Barfoed havde faaet et af Landets bedste og behageligste Kald, thi han var en mer end almindelig dygtig Mand. Sønnen Frederik skrev efter hans Død om ham, at han «var en kraftig Personlighed, der med den strængeste Nøjagtighed røgtede enhver af sine Embedsgerninger, dog uden Pedanteri, en begavet, skønt ikke aandrig Taler, der imidlertid i sit Livs Middag var inderlig gennemtrængt af Tidens Rationalisme, men ved dets Aften bøjede sig alt mere hen imod den Troens Enfold, i hvilken hans Ungdom var henrunden, en udmærket Kateket og en fortrinlig Seminarieforstander» [1]). 1821 havde han faaet Rang med Amtsprovster, og 1828 blev han virkelig Provst. To Gange skal en Bispestol være bleven tilbudt ham.

I Maj 1823 kom Familien til Fakse. Vemoden ved at forlade det gamle Hjem tabte sig snart for Drengenes Vedkommende ved Synet af den smukke og rige Egn, der her aabnede sig for dem. Fra Fakse Bakkekam kunde man se ud over det meste af Sydsjælland, ja i Syd kunde man hilse paa Møen og i Nord i klart Vejr øjne Københavns Taarne. Der var Skov og Kalkgruber og fremfor alt «det sølvblaa Hav».

Og Havet vinkede jo ad Frederik. Foreløbig saa' han sig i Aanden som Søkadet, men til hans store Sorg blev

---

[1]) Fr. Barfod: Danmarks Gejstlighed I, S. 145.

det opgivet, fordi det var for kostbart. Faderen blev stedse mere bestemt paa, at han skulde studere, og Drengen satte sig ligesaa bestemt imod det. Denne Kamp mellem Fader og Søn har han siden poetisk skildret:

En Sømand vil jeg være,
en Sømand rask og stærk,
og Bølgen skal mig bære
til Hildurs muntre Værk.
Kom, Sø, jeg vil dig sadle
til ærlig Gangerdyst,
din høje Kraft skal adle
hver Higen i mit Bryst.

En Sømand vil jeg være,
en Sømand kæk og snild,
den dybe Fure skære
alt til Kartovespil.
Se, knap er vel min Trøje
og uden Dun min Kind,
men jeg har Ild i Øje
og Ild og Kraft i Sind.

En Sømand vil jeg være
som Hvitfeld og som Rud,
og Sejrens Alf skal bære
— et Lyn! — mig til min Gud.
Da naar den danske Pige
Guldharpen har i Haand,
end i Alfaders Rige
hun hilser huldt min Aand.

Hertil svarer Faderen:

En Sømand vil du være,
du stolte, vilde Pog,
gak ind Latin at lære
og pas saa kønt din Bog!
Lad dem kun Ankret lette
og tag du Griflen smukt,
at du kan Runer sætte
om Rud, om Køgebugt.

Og Drengen sukker:

Men naar i Dynekilde
jeg skuer Tordenskjold,
maa jeg til lystigt Gilde
ej følge Helten bold.
Og naar paa Adilslue
den høje Hvitfeld gaar,
saa skal kun Øjet skue,
mens naglet Foden staar!

Kampen endte med, at Drengen foreløbig maatte give efter. Et Forsøg paa at komme til Handelen for ad denne Vej at kunne faa med Søfolk og Skibe at gøre, faldt til Jorden, og Frederik udbrød tilsidst: «Naa, saa lad mig da studere. Jeg har jo et godt Hoved og kan sagtens blive Student, og naar jeg saa er bleven det, lader du mig vel nok sejle min egen Sø.» Det blev aldrig til noget med hans Sømandsliv, men Lysten bevarede han i mange Aar, ja i en vis Forstand hele Livet igennem.

Da han nu skulde studere, tog han fat med Voldsomhed. Heldigt var det imidlertid ikke, at der hyppig skiftedes Lærer, saa at næsten hvert Aar bragte ham og hans nærmest jævnaldrende Brødre en ny. Rækken af disse lyder saaledes: B. Lindhardt, en nittenaarig Student, sidst Præst i Jyderup. — P. Henriksen, noget ældre, en Bondesøn, sidst Præst i Gjerrild. — Broderen Magnus Barfod i $1^1/_2$ Aar. — Halvbroderen Kristian la Cour i kun et halvt Aar — og endelig den nittenaarige Student J. A. Mølsted, sidst Præst i Jungshoved. Selv fandt Frederik Barfod, at den dygtigste var Kristian la Cour, men han skønnede ogsaa meget paa Mølsted, der lagde den sidste Haand paa Værket. Han gav den 16aarige Yngling stor Frihed, foreskrev ingen bestemte Timer, gav ingen egentlige Lektier, men var altid til hans Tjeneste og Vejledning. Frederik var da ogsaa saa moden og interesseret, at han læste langt mere end nødvendigt baade af romerske og græske Forfattere — Pindar var hans Yndlingsdigter — og af Historien.

Som en lille Duft fra hine Aar meddele vi her nogle Linier af et Digt fra Frederik til Faderens Fødselsdag d. 15. Februar 1826:

Ej har jeg Nestors slebne Tunge,
ej Ciceros Veltalenhed,
kun svag derfor min Tak maa runge,
og ikkun svagt jeg maa dig sjunge
og tolke min Erkendtlighed.
Dog, Fader, vid, at dette Hjerte
skal stedse, stedse takke dig,
saa længe brænder Livets Kerte,
saa længe endnu Fryd og Smerte
det føler, skal det takke dig.

Til Fødselsdagen 1828 er der et latinsk Digt i Smag af Horats.

Faderen skrev ogsaa Vers til ham, saasom da han paa hans 15. Aarsdag forærede ham et Lommeur:

Som Uret Tidens Løb og Maal kan vise dig,
saa Tidens rette Brug ved Ordets Lys du finde.
Lad derfor Tidens Maal om Tidens Brug dig minde,
og ved Guds Bifald da du vorde lykkelig!

Aaret efter skrev Faderen til ham:

Deerit internus, ubi deest ordo externus,
ordine fac vivas — et bene tibi erit![1])

Heraf ser man, at Orden ikke var Frederiks stærke Side. Derimod læste han med Videbegærlighed alt, hvad han kunde overkomme og kom allerede nu ind paa at tage Natten til Hjælp, hvilket siden fulgte ham hele Livet igennem. Det nyttede ikke meget, at man gav ham afmaalt Lys, der ikke kunde vare over Midnat, thi han forstod at tilegne sig tilstrækkeligt af Lysestumper. Gennem sine studerende Brødre i København fik han

---

[1]) Hvor den ydre Orden mangler, fattes ogsaa den indre; indret dit Liv med Orden — og det vil være dig til Gavn.

stadig Bogsendinger fra Universitetsbiblioteket. Inden han blev Student var han ikke blot fortrolig med den danske Digtning, men ogsaa i ikke ringe Grad med den tyske. I Historie gennempløjede han alt, hvad han fik fat i, ligefra Kofoeds store Konversationsleksikon til Rises Arkiv, og gjorde vidtløftige Uddrag deraf.

Ingen Bog blev dog det for ham som Ingemanns «Valdemar den store og hans Mænd», der udkom 1824, men først faldt i hans Hænder den næste Sommer. «Ingen anden Bog,» skrev han siden, «skylder jeg, hvad jeg skylder denne. Har nogensinde en Bog befrugtet mit Væsen, jeg havde nær sagt: nyskabt det, da er det denne. Jeg blev aldeles henreven af den; jeg læste den og læste igen fra Morgen til Aften. Tilsidst kunde jeg næsten samtlige Sange udenad, og til eget og andres Brug havde jeg forfattet et dobbelt Leksikon til den, et mytologisk og et over de sjældnere danske Ord, den indeholdt.» Til Ingemann selv skrev han en Gang: «Det var en Digtning af Dem..., der som et Trylleslag fremkaldte Liv i min Død og for en stor Del gav mit fremtidige aandelige Jeg dets Retning.» [1])

Ynglingen blev saaledes, især fra nu af, en begejstret Fædrelandsven. Og hvad Ingemann gav Stødet til, blev videre næret og fremmet ved Kr. Winthers «Træsnit», ved Øhlenschlægers og snart efter Grundtvigs Digtning.

Haand i Haand med dette gik ogsaa et vist Frihedssværmeri. Rimeligvis paavirket af nogle af P. A. Heibergs og Malte Bruns Skrifter, særlig den sidstes «Aristokraternes Katekismus», var han stor Republikaner, medens Hjemmet ellers var ganske konservativt med Ærefrygt for Kongemagten. Dog var denne Stemning endnu kun forbigaaende.

Hvad det kristelige Trosliv angaar, da stod han baade nu og længe efter denne Tid langt fjernere fra det, end man kunde vente. Faderen var en gudfrygtig Rationalist, og denne Aand hvilede i det hele over Familien, men

---

[1]) Brev af 3. Septbr. 1841.

Frederik Barfod var fra lille af en rigtig Tvivler. Da han vidste, at Jøderne ikke troede, at Jesus var Messias, mente han, at de vel maatte have Grund til deres Tvivl. Skønt han i to Vintre deltog i Faderens Konfirmandundervisning, hjalp det ikke til at bringe ham Klarhed, og da den Dag stod for Døren, da han skulde forny sin Daabspagt, var han i Vaande. Han besluttede at betro Faderen sine Tvivl og bede om et Aars Udsættelse. Aftenen før Konfirmationen kaldte Faderen ham ind til sig og gennemgik i en kort Hovedsum den kristne Børnelærdom med ham; nu burde han altsaa udøse sit Hjerte for ham. Men han kunde ikke faa det frem; Faderen var stærkt bevæget, Moderen var nylig død, og han nænnede ikke at bedrøve ham end mere. Saaledes blev han konfirmeret Dagen efter med Tvivlene i sit Hjerte. Men efter den første Altergang gik der mange Aar, inden han igen knælede ved Herrens Bord. Tvivlene vedblev og gik siden over til ligefrem Uvilje imod Kristendommen.

Moderen var altsaa død. Glad var hun draget til Fakse, og her som i Jylland vandt hun hurtig mange Venner. Hun var venlig og hjælpsom mod alle, havde stedse et godt Ord og et forstandigt Raad til dem, der søgte hende. «Det var en underlig Trolddomsmagt,» skriver Frederik Barfod, «som hun øvede over hvert Hjerte, der ikke var helt forhærdet.» Han lignede hende ved Dronning Karoline Amalie, mild og værdig som hun. Over den store Dreng, der havde meget af Vildskaben endnu i sig, øvede hun et Herredømme som ingen anden. Aldrig glemte han siden en Bebrejdelse, som han en Gang fik af hende. En Dag, da han gik forbi den aabne Dør til Fadeburet, saa' han et ualmindelig stort og smukt Æble ligge derinde. Han kunde ikke modstaa Fristelsen, tog det til sig og spiste det. Da Moderen siden savnede det, fattede hun Mistanke til ham og spurgte: «Har du taget det?» Nølende svarede han Ja. «Det havde jeg mindst ventet af dig, Frederik!» var hendes eneste Ord, som hun sagde ganske stilfærdigt. Men de gjorde et uudsletteligt

Indtryk paa ham. Den store Dreng græd bittert over sig selv.

Ikke fuldt tre Aar levede denne hans anden Moder i Fakse. I Februar 1826 blev hun heftig syg. Som attenaarig Pige var hun en Gang væltet og havde stødt sin Lænd mod en stor Sten; i mange Aar havde hun ingen Men haft deraf, men i den senere Tid mærkede hun en Lidelse paa dette Sted, og nu var det gaaet over til en indvendig Betændelse. Den ansete Læge Steenberg blev hentet fra Vallø og fandt strax hendes Tilstand betænkelig. Saasnart hendes Sygdom rygtedes i Fakse, viste det sig, hvor afholdt hun var. Sognefogden samlede Bymændene, der enstemmig vedtog, at de efter Tur vilde køre den tre Mil lange Vej efter Læge og sende ridende Bud til Købstaden efter Medicin. En Dag hørte Frederik Kromanden sige til sin Karl, der holdt med Vognen: «Der er sendt Forspand til Haarlev, saa dér skifter du Heste. Naar du saa fra Vallø kommer tilbage til Haarlev, skal der være nyt Forspand. Og saa kører du alt, hvad Hestene kan strække; styrter de, saa er de betalte.» En Bedring indtraadte, og tre tilkaldte Læger mente, at der kunde være Haab om Helbredelse. Men snart kom der Tilbagefald, og Kræfterne svandt mere og mere. Da hun mærkede, at hendes Dage vare talte, ønskede hun inderlig at se sine fraværende Børn; men inden det kunde ske, sov hun stille hen den 28. Februar. Ved Obduktionen viste det sig, at der havde dannet sig en indvendig Knude som Følge af hin Væltning for over 30 Aar siden. Hun blev 49 Aar gammel.

Dette Tab skar dybt ind i hele Familiens Tilværelse og ikke mindst i Frederiks. Der kom større Alvor i hans Sind, og den forøgedes derved, at han fra denne Tid af selv kom ind i legemlige Lidelser. Han fik hyppige og heftige Anfald af Brystkrampe, der helt tog ham og i et Tidsrum af fem Aar ofte gjorde ham til et elendigt Menneske.

Allerede det følgende Aars August giftede Faderen, der nu var langt oppe i Halvtredserne, sig igen. Det var

en Søsterdatter af ham, den 27aarige Kristiane Elisabet f. Priergaard, der blev hans tredje Hustru[1]). Ogsaa hun søgte at udfylde sin Plads efter bedste Evne, men det var ikke saa heldigt, at hun var jævnaldrende med eller endog yngre end flere af Børnene. I Frederiks Liv kom dette Ægteskab til at kaste en Skygge, thi han kom i den Anledning paa en spændt Fod med sin Fader, saa at han, der før havde været hans Kæledægge, nu længtes efter den Stund, da han kunde vende Ryg til Hjemmet. I det Aarstid, han havde tilbage, inden han kunde blive Student, fordybede han sig med største Iver i Bøgerne.

I Oktober 1827 var Fr. Barfod en lille Tid i København for at overvære Studentereksamen og derved blive nøjere kendt med Fordringerne til denne. Han boede hos en Slægtning, Sognepræsten ved Vor Frelsers Kirke, Provst Bregendahl. Netop i de Dage byttede denne og den hidtilværende Kapellan ved samme Kirke, N. F. S. Grundtvig, Bolig. Flytningen var ganske kort, da den var i to Nabohuse; intet behøvede at komme ud paa Gaden, men alt blev baaret gennem Haverne, der vare skilte ved en Bræddevæg med Port i. Grundtvig flyttede selv sine Bøger. Idet Fr. Barfod hjalp Bregendahls, kom han mange Gange forbi Grundtvig og havde den største Lyst til at veksle et Ord med denne Mand, som han kendte fra Literaturen, men det var ikke nemt at komme til det. Han udfandt da en Maade. Han stillede sig ved en af Grundtvigs Reoler, tog en Bog ud og bladede i den, og da Grundtvig kom til, gjorde han en Undskyldning derfor. Grundtvig tog meget venligt imod denne, spurgte, hvis Søn han var, og da han fik det at vide, talte han lidt om, at han vel ikke personlig kendte hans Fader, men vidste dog saa meget, at han var en dygtig og hæderlig

---

[1]) I dette Ægteskab havde han 4 Børn, hvoraf de 3 døde tidlig, men den 2den af dem: Teofilus Elieser Trolle B., f. 1831, Præst, sidst i Tommerup, døde først 1896. Alle Provst H. P. Barfods Børn ere nu døde.

Mand. Det var det hele og altid lidt mere end ingenting. —

Inden vi forlade Fr. Barfods første Ungdom, maa vi omtale, at han en Gang havde en Drøm, der gjorde et mægtigt Indtryk paa ham. Han saa' sig selv staa som Kriger paa Københavns Vold, som Fjenden trængte frem imod; han kæmpede tappert for Fædrelandet og faldt tilsidst, gennemboret af en Kugle. Han vidste, at det netop var hans 23. Fødselsdag. At denne Drøm varslede noget for ham, tvivlede han ikke om, og den Tanke satte sig fast i ham, at han altsaa kun havde faa Leveaar tilbage. Han vilde da paa sin Maade nyde det korte Spand af Dage og derfor ikke plage sig selv med at studere andet, end hvad han havde Lyst til. Dette havde den uheldige Følge, at han vel læste meget, men ikke erhvervede sig et tilstrækkeligt Grundlag. Da den i Drømmen angivne Tid nærmede sig, kom han i Tvivl om, hvorvidt den 23. Fødselsdag skulde være den Dag, da han fyldte sit 22. eller 23. Aar. Begge Gange ventede han forgæves sin Død.

4.

Artium og Rusaar.

Den 22. September 1828 drog Frederik Barfod til København for at tage Artium. Det slog ham, at det netop var den 587. Aarsdag efter Snorre Sturlesons Mord, hvoraf man skønner, hvor historisk han allerede var. Hele den lange Vej fra Fakse kørte han med sin Faders egen Vogn, der foruden Sønnen rummede en Ladning Sveskeblommer, der skulde paa Torvet. Den første Dag naaede man kun til Køge, næste Dag rullede de ind ad Vesterport efter ialt 22 Timers Kørsel.

Fr. Barfod kom i største Delen af Rusaaret til at bo bag Børsen sammen med tre andre, hvoraf de to vare hans Brødre. Faderen mente, at han, som her havde Logis sammen med tre, Middagsspise med to og Brændsel med én, nok kunde klare sig med 10 Rdlr. om Maaneden, men det blev en Fejlregning, eftersom Frederiks Talenter ikke laa paa det finansielle Omraade.

Et Par Dage før Eksamen gik han hen til Universitetet, hvis Hovedbygning endnu ikke var rejst efter Bombardementet, og her traf han en Del vordende Musasønner, der betragtede hverandre og snakkede. Det var især Jødespørgsmaalet, der gav Stof til Samtale, formodentlig fordi der var indtegnet flere Jøder til Eksamen. Der vankede haarde Ord imod dem, men Fr. Barfod gjorde sig bemærket ved meget ivrig at tage dem i Forsvar.

Den skriftlige Eksamen bestod i 8 Opgaver, fordelte paa 4 Dage. De tre første Dage gik alt vel nok for

Fr. Barfod, men paa den fjerde gik det omtrent saa galt, som det kunde. Ikke fordi Opgaven om de græske Kolonier i Gallien laa over hans Viden, thi det var meget langt fra Tilfældet. Men som han sad allerbedst, fik han et voldsomt Krampeslag. For at forebygge det medførte han sin egen lille Pult, der kunde opstilles paa Bordet, saa at han undgik at bøje sig forover, men det forslog altsaa ikke. Anfaldet var saa heftigt, at han væltede hele Bordet, hvorved der sad 6—8, og der blev en almindelig Forstyrrelse. En at dem fik knust sit Guldur, som han havde lagt foran sig, hvorover Barfod siden var meget fortvivlet. Men Ejeren, der hed Schnegelsberg, sagde ganske rolig: «Gør ikke noget; jeg er mer end rigelig betalt.» — «Hvordan det?» — «Jo, jeg kunde ikke skrive noget om den fortvivlede Opgave, men i Forvirringen fik jeg fat i Deres Kladde, og den skrev jeg af. Den gik hele Bordet rundt.»

Men Fr. Barfods Eksamen var afbrudt. Han maatte besørges hjem i en Droske og blev udslettet af Listen. Dette var jo en sørgelig Skuffelse, især da Anfaldet hurtig gik over. Til alt Held viste der sig dog en Mulighed for, at det kunde genoprettes. En ung Jøde N. G. Melchior, af en ortodoks Familie, havde faaet Tilladelse til at besvare de to sidste Opgaver om Mandagen i Stedet for om Lørdagen. Barfod henvendte sig nu til Øhlenschlæger, der var Dekanus ved det filosofiske Fakultet, og fik Tilladelse af ham til ogsaa at skrive om Mandagen sammen med Melchior. Da han nu glad ilede hjem til denne for at underrette ham derom, fik han den elskværdigste Modtagelse, fordi Melchior forleden Dag havde hørt hans djærve Forsvar for Jøderne. Om Mandagen fulgtes de til Eksamen, vel forsynede med Druer og Ferskener til Forfriskning, og efter at det hele var løbet vel af, tilbragte Barfod Aftenen i sin nye Kammerats Hjem. Faderen var en rig Grosserer og en godgørende Mand; Fruen, som var hans anden Hustru, var temmelig ung og meget vakker. Der var mange Børn, baade ældre og yngre.

Denne Familie viste en saa hjertelig Velvilje imod Fr. Barfod, at han hurtig blev knyttet nøje til den og fik som et andet Hjem her. Med nogle af de større Børn var han Kammerat, og de smaa bar han paa Armen. Alle holdt de af ham, og snart blev det saaledes, at der altid var en ledig Plads for ham ved Bordet, ja endog ofte en Seng om Natten, naar hans Besøg trak sent ud. Der var hyppige Selskaber, og Barfod blev indført i flere andre jødiske Familier; især kom han jævnlig til Henriques, der interesserede ham, fordi han havde meget at fortælle, blandt andet om sit Ophold i Stockholm under Gustafs III's Mord. I hele Rusaaret levede saaledes Barfod meget blandt Jøder og følte sig knyttet til dem; han gik ogsaa hyppig i Synagogen, og adskillige troede, at han var Jøde.

Udfaldet af den skriftlige Eksamen var ikke ganske tilfredsstillende. I latinsk Stil fik han en saa daarlig Karaktér, at han følte sig i Bund og Grund ulykkelig og mente aldrig mere at kunne blive glad. Hans gode Navn og Rygte som dygtig Latiner syntes ham derved at have faaet et Grundskud. I tysk Stil gik det derimod godt, og Rahbek (eller snarere Kamma, der nok rettede Stile for ham) gav ham en god Karaktér. Angaaende den franske Stil gik han til vedkommende Professor, den 78aarige T. Kr. Bruun, ham der i sin Tid skulde konfirmeres om af Balle for et usædeligt Skrifts Skyld. «Hvad hedder *foti* Herren?» spørger Bruun. — «Jeg hedder Barfod.» — Han ledte nu i sin Liste. «*Foti* Barfod? — *Foti* Barfod har *foti* faaet Laudabilis? men der er *foti* intet i Vejen for, at *foti* Herren kan faa *foti* Præceteris endnu, naar *foti* Herren lærer de *foti* Præpositioner: *foti* i — *foti* til — *foti* ved — *foti* med — *foti* imellem.»

Ved den mundtlige Prøve vare Eksaminanderne inddelte i Tylter, og Fr. Barfod hørte sammen med ti Aalborgensere og en Privatist. Han var altid sidste Mand, der blev eksamineret. Hver anden Professor vidste ikke rettere, end at han var udslettet, rimeligvis paa Grund af

mangelfuld Underretning af Øhlenschlæger. Saaledes havde P. Erasm. Müller allerede rejst sig for at oplæse de andres Karakterer, da Barfod traadte frem.

Rahbek havde i Tysk for Nemheds Skyld slaaet tre Tylter sammen. Da Turen endelig kom til Barfod som den sidste blandt alle 36, begyndte Mørket at falde paa. Rahbek spurgte, om han kunde se. Jo, det kunde han nok, hvis han maatte tage sine Briller paa, og det fik han da Lov til. «Jeg synes kun ikke,» sagde Rahbek, «at vi skal tænde Lys, da vi er saa nær færdige. Men da det er gaaet saa godt med alle de andre, vilde jeg nødig, at det skulde gaa Dem daarlig.» Med Oversættelsen fra Tysk gik det fortræffelig, men da Rahbek dernæst efter Sædvane fremsatte tre Spørgsmaal, forløb Barfod sig med det tredje. Han fik Ordet «Zweck», som han oversatte rigtig nok, men bagefter fik han det Indfald at tilføje: «Egentlig betyder det «Gren».» Trods denne fæle Bommert gav den skikkelige Rahbek ham Laud ligesom alle de andre.

T. Kr. Bruun vilde altid have, at hver Eksaminand skulde staa bagved sin Formand og følge med i den franske Bog, for at han uden Standsning kunde afløse ham. Alle maatte derfor oversætte af den samme Bog. Saasnart den første var begyndt, vidste man derfor Besked, og én fløj hen til Reitzel og købte Bogen, som de da kunde forberede sig i. Forøvrigt drev Studenterne temmelig grove Kaadheder med den gamle Bruun, f. Eks. ved pludselig at lukke Skodderne for Vinduerne og lignende, hvorved de forbløffede ham. Da Turen kom til Barfod at oversætte, havde han ikke fulgt nøje med, saa at der blev en Standsning, hvorover Bruun blev gnaven, men han fik dog sit Laud i Fransk.

I Historie hos Werlauff glimrede Fr. Barfod. Da han fik opgivet at fortælle om den nordamerikanske Frihedskrig, begyndte han med at sige, at for at forstaa denne maatte man først klargøre sig den daværende Stilling i Europa, hvilket atter krævede Kendskab til de for-

skellige Landes Regeringer. Med Professorens Tilladelse vilde han derfor gennemgaa Sammensætningen af hvert Lands Ministerium og derefter gaa over til Skildring af selve Krigen. Hans udmærkede Hukommelse og hans historiske Grundighed maatte forbavse alle. Selvfølgelig fik han Præceteris.

Da Barfod gik op til det grønne Bord for at eksamineres af Madvig i Latin, havde han en saadan Stabel Bøger under Armen og struttende i Lommerne, at det vakte almindelig Moro. Han opgav mange Forfattere og blev da ogsaa hørt baade i Juvenal, Properts, Catul og Livius; det gik særdeles godt, og det lykkedes ham derved, trods den daarlige Stil, at faa Haud i Latin. Men i Matematik gik det omvendt; hans skriftlige stod til Laud, men i det mundtlige fik han Non og vix Non, saa at det tilsammen blev to Hauder.

Udfaldet af den hele Eksamen blev dog gunstigt.

Han fik Laud i Hovedkaraktér, og i sin Glæde herover gik han om Søndagen i Holmens Kirke, hvor han lagde en Mark i hver Tavle, der blev baaret om, og da der var 5—6, var det en ikke liden Sum for ham.

Saa var han altsaa nu Student. Iblandt Aaret 1828's henimod 200 nye akademiske Borgere var der ikke faa, som fik et anset Navn, saasom H. C. Andersen, A. L. Arnesen, J. F. Gjødvad, M. Hammerich, C. J. Kayser, F. L. Liebenberg, Fr. Paludan-Müller, C. E. Rottwitt, P. C. Rothe og J. P. Trap. Fra det foregaaende Aar vare Orla Lehmann og H. L. Martensen, fra det følgende V. Birkedal, C. E. Hall, F. M. Knuth og C. Ploug, fra 1830 Søren Kierkegaard og Monrad. Fra 1828 vare de saakaldte «4 store og 12 smaa Poeter», og det var ingen anden end Fr. Barfod, der fandt paa denne Benævnelse. Dette gik saaledes til: J. H. Lorck[1]) morede sig en Dag med at forfatte følgende Rimeri: «Andersen er en langbenet Mand, Digter, Student og har

---

[1]) Bekendt som ivrig Deltager i Studenterlivet og Stifter af «Musikforeningen,» siden Læge, † 1895.

Næb som en And.» Andersen gav paa lignende Maade Svar paa Tiltale, og hurtig kom der fra forskellige Sider en Del saadanne Svar og Gensvar, deriblandt et af Barfod, som ikke var rimet, hvor han nævnede 4 store og 12 smaa Poeter fra dette Aar. De store vare: H. C. Andersen, A. L. Arnesen, F. J. Hansen og Hollard Nielsen, der allerede vare optraadte offentlig som Forfattere. Blandt de smaa var Fr. Paludan-Müller. Barfod, der ogsaa var lidt af en Poet, regnede ikke sig selv med. Hvem der var Ophavsmand til Paafundet forblev ubekendt, indtil Barfod vedgik det ved 25 Aars Studenterjubilæet[1]).

Dengang bestod jo det militære Studenterkorps, hvori enhver Student, der ikke havde nogen Legemsskade, skulde indtræde. Barfods Deltagelse blev meget kort. Kun tre Dage vandrede han i fuld Uniform til Eksercerhuset og hørte undervejs de rigtige Jensers spydige Bemærkning: «Nej se en Soldat med Briller paa!» Den fjerde Dag begav han sig op til Chefen, Oberst Hegermann-Lindencrone, og bad om foreløbig Fritagelse, da han ikke kunde taale Øvelserne. Medens han sad hos den venlige Mand, fik han Krampeslag, saa at Sagen talte for sig selv. Obersten besørgede ham hjem i en Droske, og allerede Dagen efter modtog han et Bevis for, at han var kasseret.

I hele Rusaaret gik Fr. Barfod kun lidet paa Forelæsninger, til Dels paa Grund af sin Svaghed. Derimod kom han paa Madvigs latinske Disputérøvelser, der holdtes en Gang om Ugen. I den Afdeling, som han tilhørte, regnedes M. Hammerich, Sick og han for de bedste Latinere. Øvelserne dreves paa den Maade, at én skulde

---

[1]) Paa et efterladt Papir af Barfod findes følgende Fortegnelse over de smaa Poeter: C. Hellemann, J. L. Møller, F. Paludan-Müller, N. P. Møller, J. H. Hammerich, R. J. Simesen, Lorck, Gravenhorst, Brinck-Seidelin, P. D. Blicher, H. C. Glahn og H. [illegible]. Dette er den originale Liste. Hvem den sidste skulde være, kunde Barfod selv ikke mindes, saa lidt som hvad det skulde betyde, at han desuden har optegnet en «Anonymus, Bechmanni successor».

skrive og forsvare en Afhandling over et selvvalgt Æmne, to vare beskikkede til Opponenter, og til Slutning afsagde Madvig Dommen. I en af disse Disputatser forsvarede Barfod Tyrkerne, som han var bleven begejstret for paa Grund af deres tapre Forsvar af Varna, skønt han ellers hidtil havde været Grækerven. Han gik paa den Tid med en grøn Kasket af en egen Form med lang Kvast i, som han selv havde givet Navnet Varnahue, og under den Benævnelse blev der solgt mange lignende. Hammerich, som var Opponent ved Disputatsen, rykkede frem med Bibelen imod Tyrkerne og Barfod, men denne erklærede, at hverken det gamle eller nye Testamente var nogen Autoritet, som han vilde bøje sig for. Hammerich mente, at han var berettiget til at forudsætte dette, og herover blev der nu en levende Ordkamp, som Madvig tilsidst satte en Stopper for.

Ved Forelæsningerne, som fandt Sted paa Ehlers' Kollegium, gik det ofte paa anden Maade varmt til blandt Russerne. I Mellemkvarterne var det en yndet Sport at overmande en Kammerat, kaste ham op paa Bordet, derfra ned paa Bænken, saa op paa det næste Bord og ned paa næste Bænk og saaledes hele Auditoriet igennem. Det var just ikke nogen Lysttur for vedkommende. En Dag tog de paa denne Maade fat i Barfod, men han holdt tappert fast med begge Arme om Bordet, som han sad ved, og spændte sine Ben om Bænken. Der blev en hed Kamp for at faa ham trukket bort, men trods sine Krampeanfald var han ualmindelig muskelstærk, og det lykkedes ham at hævde sin Plads. Men Kampen havde været saa haard, at alle Knapper vare sprungne af hans Vest og Benklæder.

Medens Barfod tog sig det let med Forberedelsen til anden Eksamen, var han derimod ivrig nok med Frihaandsstudier. Han lagde sig saaledes efter Engelsk, som han blev meget dygtig i, og som altid blev det fremmede Sprog, han holdt mest af. Ogsaa Hollandsk ofrede han nogen Tid paa, fordi Melchiors skulde have Besøg af en Slægtning fra dette Land, og han havde indgaaet Vædde-

maal om, at han skulde føre en Samtale med ham. Det naaede han ogsaa at kunne gøre.

Hans nærmeste Studenterven i Rusaaret var Niels Peter Jørgensen [1]), med hvem han fordrev mangen en Time. Aftenerne tilbragte han hyppigst hos Melchiors eller hos Provst Bregendahls paa Kristianshavn; undertiden kom han til sin Morbroder, Lægen Justitsraad Hjorth i Kastellet. Han var en dygtig Lombrespiller og morede sig tit med denne Idræt. I den første Tid besøgte han ogsaa stundom Parmo Karl Petersen (C. Plougs Morbroder), der var gift med en Kusine af Barfod, men da Petersen en Gang udtalte sig meget nedsættende om Barfods Fader, satte han ikke mere sin Fod i hans Hus. Parmo Petersen, der var gift som Student og ernærede sig som Timelærer, var en hæderlig og troende Mand, men Fanatiker. Han vilde ikke tage teol. Eksamen, saalænge vi havde «vantro Professorer». Til Grundtvig sluttede han sig med Iver, og medens denne var i Præstø, gik han med sin Kone den 11 Mil lange Vej dertil Lørdag Eftermiddag og Nat, og efter at have overværet Gudstjenesten vandrede de tilbage til København, hvor de ankom i rette Tid til, at han om Mandagen kunde besørge sine Skoletimer.

En Ven af en mindre heldig Beskaffenhed var den ene af de 4 store Poeter, Hollard Nielsen, der baade var Seminarist og Student og havde udgivet et Par Digtsamlinger. Barfod gjorde ham en Gang den Tjeneste at laane en Bog til ham fra Universitetsbiblioteket paa sit eget Navn, fordi Nielsen selv ikke kunde faa flere, end han allerede havde laant. Da Tiden var udløbet, blev Barfod krævet, og hans Henvendelse til Nielsen frugtede ikke, saa at han atter blev krævet og endelig lovformelig stævnet af Nyerup. Meget ubehagelig til Mode ilede han til Nielsen, men han var bortrejst; af Pigen fik han dog Lov til at randsage hans Gemmer. Han fandt her grænse-

---

[1]) Død som Præst i Skanderup 1885.

løs Uorden og et utroligt Griseri, men ingen Bog. Endnu var der et aflaaset Skab tilbage; i sin Fortvivlelse fik han Døren presset op, og nederst paa Bunden under noget hæsligt Skidentøj laa Bogen. Nu troede Barfod Sorgen slukt, men det gik ikke saa glat. Nyerup vilde ikke tage Stævningen tilbage, Barfod maatte betale Bøde, og hvad der var værre, han var nu selv udelukket fra Boglaan. Af Hollard Nielsen blev han kun udlet, da han fortalte ham sin Vanskæbne. Da Nyerup imidlertid døde en Maanedstid efter, blev Barfods Udelukkelse hævet.

I Forsommeren 1829 gik Barfod op til 1. Del af 2. Eksamen. Knudepunktet her var Matematikken, som han ganske havde forsømt. Den unge napoleonlignende Professor v. Schmidten eksaminerede, men Barfod blev hed om Ørerne ved at høre sine Formænd og henvendte sig i sin Nød til den saakaldte «Matematik-Berg», en Manuduktør, som var til Stede. Til ham sagde han: «Der er stadig Tale om Sinus og Kosinus, hvad er det for noget?» — «Véd De ikke det og skal straks op, da er det den høje Tid, at De faar det at vide.» Og Berg trak ham ind i et Sideværelse, hvor han nu underviste ham i et helt Kvartér. Nogle Minutter efter sad Barfod foran Professoren. «Maaske De vil vise mig, hvor Sinus er i den Figur.» Barfod ikke alene viste ham den, men ogsaa Kosinus og krammede rask sin nyerhvervede Visdom frem. Da Professoren imidlertid spurgte videre, vidste han ikke mere. Han gav saa den dybsindige, og v. Schmidten sagde: «De véd det jo godt, tænk Dem kun lidt om; er det ikke saadan og saadan?» Barfod vogtede sig vel for at sige ham imod, men gentog blot hvad han sagde. «Ikke sandt? De vidste det jo godt.» Og Barfod fik Laud, saa at han ved Eksamens Ende ialt havde 3 Lauder og 2 Hauder, hvormed han havde al Grund til at være vel tilfreds.

Kort efter forlod han København for at styrke sit Helbred ved Landlivet om Sommeren.

5.

Holstensk Rejse og Anden Eksamen.

Efter at være kommen hjem fra Hovedstaden i Sommerferien blev Fr. Barfod enig med en af sine Halvbrødre om at gøre en Rejse i Fællesskab, da de begge trængte til at styrke deres Helbred. Denne Halvbroder var Karl la Cour, som var henved 3 Aar ældre, teologisk Student og Aaret efter Kandidat. De havde udregnet, at de kunde gøre en meget billig Rejse, naar Karl optraadte som Silhouettør, hvori han havde megen Færdighed, og Frederik skulde agere hans Amanuensis eller Tjener. Men da det var ubehageligt at optræde i Egne, hvor de kunde blive kendte, besluttede de at forlægge Skuepladsen for deres Virksomhed til Holsten. De fik deres Broder Kristen Barfod, Prokurator i Store Hedinge, til at udfærdige deres Pas, og Karl la Cours Navn blev med Vilje skrevet saa utydeligt, at det kunde læses le Coeur.

En skøn Junidag forlod de to unge Mennesker Hjemmet og gik ombord paa en Jagt ved Fakse Strand. Vejret var herligt, men rigtignok noget vel stille, saa de skred kun langsomt frem. Da Hovedsagen var at styrke Helbredet, gjorde det dog ikke noget. Maalet var Kiel, og de vare fem Dage om at naa dertil. Midt i Østersøen badede de i det blikstille, solvarme Vand, og Frederik dukkede endog ned under Skibet, men skurede sin Ryg saaledes paa Kølen, at han i mange Aar af og til havde Mindelser deraf. Han var ellers meget glad ved denne sin første længere Sørejse, han som stadig endnu gik med

det stille Haab at skulle ende som Sømand. Den sidste Nat fik han Skibsdrengen, der skulde have Vagt, overtalt til at gaa hen og lægge sig; han sad saa ene til Rors, mens alle de andre sov, og følte sin betroede Stilling. Det var ligefrem det stolteste Øjeblik, han havde oplevet. I det fjerne saa' man Bülck Fyr, og i den stille Sommernat gled Skibet afsted for en let Brise; tusinde Tanker krydsedes i hans ungdommelige Sind.

Da de lykkeligt og vel vare ankomne til Kiel, tog de ind paa et godt Hotel, levede som fine Folk og spiste ved Table d'hote. Hr. le Coeur averterede i Bladene om sin Kunst, og Monsieur Barfod gik fra Hus til Hus med Reklamer. Det lykkedes godt, og mange søgte ind til den berømte Silhouettør. Forøvrigt morede de sig paa bedste Maade under deres fem Dages Ophold i Kiel, gjorde nogle Udflugter i den smukke Omegn og kom ogsaa i Selskab med Studenter. Men de vare saa danske, at de ikke vilde tale Tysk, og man maatte da ty til Latin; siden, da Isen var optøet, talte hver Part sit Maal, og det gik. Om Søndagen vare de i Kirke hos den meget omtalte Pastor Klaus Harms, hvis folkelige Veltalenhed slog dem, medens de undredes over det syngende i hans Foredrag.

Da de havde faaet nok af Kiel, vandrede de med deres Ransler paa Ryggen langs Schwentine til Preetz. Den smukke, langagtige og smalle Sø her lokkede dem til at bade, og da de først vare komne i Vandet, fik de Lyst til at svømme frem og tilbage over den. Da de allerede nærmede sig den modsatte Bred, begyndte Barfod imidlertid at mærke sin Krampe; han vilde formodentlig være druknet, hvis Karl ikke broderlig havde støttet ham, og saaledes naaede de over. Der kunde dog nu ikke være Tale om at svømme tilbage, og saaledes maatte de i Adams Kostume spasere en lang Vej uden om Søen. I Preetz bleve de kun nogle faa Timer og gik videre, indtil de om Natten uhyre trætte naaede en Kro. Næste Morgen var Barfod aldeles overanstrængt og maatte ty

til nogle Draaber, som han for vanskelige Tilfældes Skyld medførte, men det var ogsaa den eneste Gang, han behøvede det.

Over Plön, hvis skonne Omegn i høj Grad tiltalte dem, og Eutin kom de til Lybæk, af hvis Mærkeligheder særlig Mariekirken med dens Urværk og Dødedans fængslede Barfods historiske Interesse. De gamle nordiske Faner, der hang i Kirken som erobrede Trofæer, vakte hans fædrelandske Harme, og han kunde ikke lade være med at give denne Luft ved i Hotellets Fremmedbog efter sit Navn med græske Bogstaver at skrive: *Lybekkomisos* (Lybækhader).

Herfra vandrede Brødrene ad Hamburg til. De kom undervejs gennem en Landsby, hvor der i Kroen holdtes Midsommerfest med Dans. Alle Kvinderne vare festlig paaklædte, alle Mandfolkene vare smykkede med en Blomst i Brystet. Brødrene stod som Tilskuere til det livlige og maleriske Optrin, indtil nogle unge Piger traadte hen til dem og opfordrede dem til at danse med. De bleve prydede med Blomster og deltog muntert i et Par Danse, men trak sig derpaa klogelig tilbage, da de ikke vare adgangsberettigede.

Langt hen paa Aftenen forlod de Landsbyen for at vandre videre. Ved Midnat kom de til en Aa med Bro over; her drak de af Vandet og spiste lidt Hvedebrød. Kort i Forvejen var en Mand kommen til dem og havde spurgt, hvad Klokken var, og de havde svaret uden at trække Uret op af Lommen; men de undredes over, hvor han saa pludselig var kommen fra, og over, at han skyndte sig op mod en nærliggende Skov, som han forsvandt i. Medens de nu sad ved Aaen og spiste, hørte de en Piben fra Skoven, og det faldt dem pludselig ind, at Studenterne i Kiel havde advaret dem for denne Egn, hvor der i den sidste Tid havde været usikkert. De bleve grebne af Frygt for Overfald, sprang hurtig op, saa hurtig, at Karl tabte Haandtaget af sin Paraply uden at ville lede efter det, og løb alt, hvad de kunde, frem ad Vejen. Der

var Skov til begge Sider og saaledes en god Lejlighed for Banditter, men de naaede lykkeligt igennem Skoven og hen til et lille Hus, hvor de bankede Folkene op og bleve lukkede ind. Det var venlige Beboere, som gav dem Lov til at ligge paa en Træbænk langs den ene Væg. Saa snart Solen var staaet op, rejste de sig fra det haarde Leje, takkede og gik. Lidt efter kom en tom Wienervogn langsomt kørende forbi dem; de entrede ubemærket op paa Bagsædet og kørte med. Da de nærmede sig en Bom, bleve de nødte til at springe af og løb nu hurtig forbi Vognen, men Barfod saa' sig ikke for og løb med Næsen lige mod Bommen, saa han fik et stærkt Næseblod og var flere Dage mindre smukt dekoreret med Gult og Grønt.

Endelig naaede de til Hamburg. De fem Dage, de tilbragte i den larmende Forretningsby, efterlod ingen store, men kun nogle ganske smaa Indtryk hos Fr. Barfod, og til de betydeligste hørte de to, at der her holdtes Gudstjeneste St. Hansdag og at der allerede var nye Kartofler at faa. Efter dette Ophold vandrede Brødrene den lange og kedelige Vej til Neumünster. De overnattede undervejs i en rigtig nedersachsisk Bondegaard, hvor alt var i én Længe; de sov i Loen i en holstensk Vogn og havde til højre for sig Karlene og Hestene, til venstre Pigerne og Køerne. Ankomne til Neumünster maatte de paa Grund af Finansernes mislige Tilstand atter tage fat paa at silhouettere. Barfod gik med Annoncekort fra Hus til Hus og studerede saaledes Neumünster grundigere end nogen anden Købstad. Fem til seks Aar efter traf han engang paa Gjorslev en ung Frøken Kellermann fra Neumünster. Da han hørte hendes Navn, spurgte han straks, om hun ikke boede i den og den Gade, paa den Side af den, i et nydeligt, lille hvidt Hus med Have og Stakit foran og med grønmalet Dør og Vinduer. Jo, ganske rigtigt. Hun troede, at han maatte være fra Neumünster, og morede sig meget, da hun hørte, hvor-

ledes det hang sammen med hans Kendskab. Men Barfod havde ogsaa en forbavsende Hukommelse.

Da vore rejsendes Pengepung i Neumünster var kommen i en bedre Forfatning, besluttede de at gøre en Forandring i Rejseplanen. De havde i Hamburg ladet deres Pas paategne til Neumünster og Kiel for ad korteste Vej at komme hjem, men nu gjorde de en Vending mod Vest for at drage over Kellinghusen og Itzehoe til Glückstadt. De begik imidlertid den Uforsigtighed ikke at melde sig paa Politikontoret i Neumünster for at faa Passene paategnede med Hensyn til den forandrede Bestemmelse. Aldrig saasnart vare de komne i Seng paa et Gæstgiversted i Kellinghusen, før en Politibetjent mødte og forlangte at se deres Pas. Da de ikke havde dem i Orden, krævede han, at de øjeblikkelig skulde følge med til Politikontoret, men gik dog tilsidst ind paa at vente til om Morgenen. Til den Tid begav de sig altsaa derhen og udbad sig en Samtale i Enrum med Politimesteren. De fortalte ham, at de vare københavnske Studenter paa en Lysttur. Han spurgte om de ikke havde akademisk Borgerbrev med, og da dette var Tilfældet, og han saa', at de begge havde Laudabilis, smilede han huldt og dimitterede dem meget forekommende, efter at have paategnet deres Pas.

Saa drog de da trøstig videre ad Itzehoe til og standsede kun i Landsbyen Willenscharen (Villa Ansgarii), hvor de gik ind i en Bondegaard for at hvile sig. Paa deres Anmodning blev der meget venligt sat Frokost for dem, men Appetitten forgik dem rent ved nærmere Betragtning af Ejeren. Da han traadte ind i Stuen, vendte han den venstre Side til, og de fandt i ham en høj, slank Mand i den bedste Alder og af et tiltalende Ydre. Men da han siden vendte den højre Side til, saa' de, at Halvdelen af Ansigtet lige fra Øjne til Hage næsten helt var bortædt af Kræft. Han gik ganske rolig om i sit Hus og tog sig af Sagerne med den nære Død for Øje.

Itzehoe fængslede, mærkeligt nok, ikke de unge Men-

nesker, men derimod saa meget mere det stolte, gamle Breitenburg, Rantzauernes Herresæde. De følte sig imponerede af dette romantiske Slot, der ruger over saa mange Minder; men de turde ikke prøve paa at faa det Indre at se og nøjedes med at vandre om i den store Haves snirklede Gange og more sig over Paafuglene. Senere hen i Livet gjorde Barfod Bekendtskab med Grev Rantzau.

Da de nu fandt, at det vilde blive dem for dyrt at gaa videre mod Syd til Glückstadt, vendte de fra Itzehoe Kaasen mod Rendsborg, efter at de omhyggeligt havde sørget for at faa deres Pas paategnede. Turen til Rendsborg er en halv Snes Mil lang, Vejen var sandet, og Solen stegte. Glade vare de, da de undervejs opdagede en Høj med skyggefulde Træer, og de satte sig vel til Mode her til Hvile. Mindre glade bleve de, da de saa' Politibetjenten fra Itzehoe stile hen imod dem. Han underkastede dem paa en barsk Maade et skarpt Forhør, idet han aabenbart troede, at de vare et Par Gavtyve. Han havde tidligere set, at deres Pas vare paategnede til Glückstadt, og da han nu traf dem paa Rendsborgvejen, var han vis i sin Sag, at her var en god Fangst at gøre. Altsaa vilde han have dem til at vandre med ham tilbage. Heldigvis havde de jo deres Pas i Orden og viste ham baade dem og deres Borgerbreve, men det holdt haardt med at overbevise ham. Endelig lod han dem gaa.

I Rendsborg opholdt de sig kun kort og følte sig som Danske helt alvorligt til Mode i denne Grænseby, skønt den jo ikke 1829 kunde staa i noget egentlig forhadt Skær for dem.

Over Sehested drog de til Kiel. Da de her gik ned til Havnen for at se, om der var Skibslejlighed hjemefter, fandt de et Fartøj, der lige var klart til at gaa til Sakskøbing. En, to, tre kom de med det, og man kan næsten sige, at de ogsaa naaede Maalet en, to, tre. Thi de havde strygende Bør, en haard Kuling, saa at Skibets ene Side hele Tiden laa under Vand. Fire Mil fra Sakskøbing havde de en Onkel, som hed Priergaard og var Gaardfæster

i Søllested samt Forvalter paa Søllestedgaard [1]). Efter et Besøg her vandrede de saa hjem til Fakse, hvor de blev et Par Dage; herfra gik de saa til København, og de vare nu blevne saa dygtige Fodgængere, at de ikke ænsede at gaa otte til ni Mil paa én Dag. De forspiste sig imidlertid i Tykmælk i Røde Vejrmølles Kro, saa de sidste syv Fjerdingvej blev dem besværlige nok. De naaede akkurat at komme til Staden, saa at de næste Dag kunde være med til at se Stadsen ude paa Frederiksberg i Anledning af Prins Ferdinands og Prinsesse Karolines Bryllup den 1. August. Der var saadan Trængsel, at da Barfod fra Lammefælleden vilde stige op ad Skraaningen paa Smallebakken, blev han næsten bogstavelig baaren i Mængden.

Der var ikke Tale om at tage længere Sommerferie, thi nu skulde der læses paa Kraft til anden Del af anden Eksamen, der var nær forestaaende.

Omtrent paa dette Tidspunkt var Barfod for første og sidste Gang ude hos gamle Rahbek. Hans Rejsekammerat Karl havde nemlig indsendt et lille dramatisk Arbejde til Teaterdirektionen, som Rahbek var Medlem af, og han gik ud for at spørge til dets Skæbne. I saa Henseende fik han ikke noget glædeligt at meddele, thi den gamle Professor syntes ikke om det. Han var nedbøjet efter Kammas Død og ikke videre indladende. Da han ved Afskeden hørte, at Barfod var Student, sagde han dog venlig: «Ja, saa ere vi jo gode gamle Bekendte.»

Den Eksamen, som Barfod nu skulde op til, bestod af de fire Fag: Fysik, Psykologi, Moral og Astronomi. De to første forberedte han sig flittig til, men ikke til de sidste, da to Hauder i dem vilde være nok for til hele anden Eksamen at opnaa første Karaktér. Men den maatte han ogsaa naa, da der saa var Haab om, at han kunde faa det Moltkeske Legat til at studere videre for.

---

[1]) Han var gift med Provst H. P. Barfods eneste Søster og Fader til sammes tredje Hustru.

Før Barfod skulde op i Fysik hos H. C. Ørsted, gik han hen i en Vinkælder og drak et godt Glas Vin for at faa Mod. Om det var det, der hjalp, skulle vi lade være usagt, men vist er det, at det gik udmærket for ham. Han svarede flydende paa Spørgsmaalene om Barometret, men der hørte ogsaa en Beregning til, og da han nu tog fat paa den, blev han afbrudt af H. C. Ørsted, der ikke fandt sig tilfredsstillet ved hans Bevisførelse. Barfod mente dristig, at den var god nok, Ørsted tvivlede. «Min Tommelfinger er bulden,» sagde Barfod, «ellers skulde jeg godtgøre Professoren, at mit Bevis er rigtigt.» — «Det gør ikke noget; vil De kun sige mig til, saa skal jeg skrive.» Da det var gjort, sagde Ørsted: «Deres Bevis er fuldkommen rigtigt, og det er forsaavidt bedre end mit, som det er to Led kortere.» Da Eksamen var endt, sagde han: «Det er sjældent, at jeg har haft en Eksaminand, der har svaret saa flydende, saa udførligt og dog saa fuldstændig rigtigt. Deres Karaktér er Præceteris med Kryds og Slange. Om et Par Maaneder aabnes den polytekniske Læreanstalt, og jeg glæder mig til, at vort Bekendtskab der skal fortsættes.» Den Glæde fik den gode Ørsted dog ikke, thi Barfod satte aldrig sin Fod der, men Ørsted var ham altid særlig velvillig.

I Psykologi forvrøvlede han sig hos Sibbern, især om det Spørgsmaal: «Kan man ogsaa sige: Jeg vil ville?» og fik kun Haud, hvor han sikkert havde ventet Laud. I Moral hos P. E. Müller fik han ogsaa Haud og havde nu mistet Haabet om at naa første Karaktér, da han aldeles intet kunde af Astronomien. Men her fik han til sin egen store Forbavselse Laud hos Professor Ursin. «Jeg maatte fristes til som en Tyrk at tro paa den uafvendelige Skæbne.» Han havde nu reddet sit Laud til anden Eksamen.

Hans Broder Peter la Cour, der i Hjemmet havde nydt Undervisning sammen med ham, havde paa samme Tid faaet en god Artium, og i Forening tog de nu hjem til Fakse. Da de holdt for Døren, kom Faderen ud paa

Trappen og ønskede Peter til Lykke, men sagde ikke noget til Frederik. Endelig kom det. «Ja dig, Frederik, kan jeg sagtens ikke ønske til Lykke?». — «Hvorfor ikke, jeg har jo dog faaet Laud.» — «Har du faaet Laud? Og har ikke skrevet som Peter, skønt flere Dage ere gaaede?» Han havde imidlertid skrevet, men Brevet var gaaet galt, og Faderen havde været beklemt i nogle Dage, da han intet hørte.

Inden Fr. Barfod drog hjem, havde han i København været med til et større Rusgilde, til hvilket han havde skrevet en græsk Sang, der vakte Begejstring, og om hvilken Madvig sagde, at dens Græsk var fejlfrit.

Hermed endte nu Fr. Barfods københavnske Liv for længere Tid. Faderen havde ikke Raad til at holde ham derinde, da han paa den Tid havde syv Sønner, som studerede, foruden at to læste til dansk juridisk og en til Styrmands-Eksamen. Man kan forstaa, at Faderen ligesom vilde puste lidt med Hensyn til Frederik, der ikke vidste, hvad han vilde være og tilmed var svag. Vel havde den holstenske Tur styrket ham, men han havde dog nylig haft et Krampeslag paa Universitetet. Det blev bestemt, at han nu en Tid skulde blive hjemme, og efter eget Ønske paatog han sig at være sin Faders Gartner. Et længere Ophold i Hjemmet kunde nu gaa langt bedre end før, thi de forrige Misstemninger vare svundne.

Fr. Barfod blev saaledes et helt Aar i Hjemmet, dels sysselsat med Haven, dels studerende efter sit eget Hoved. Han læste en stor Masse forskellige Slags Bøger, deriblandt hele Beckers store Verdenshistorie.

I Sommeren det næste Aar (1830) gjorde han en Fodtur til Møens Klint sammen med nogle andre Studenter, deriblandt Vennen N. Melchior. Undervejs kom de i stort Skænderi om Religionen; en af dem rev ned paa Jøderne og gjorde deres Ceremonier latterlige, Fr. Barfod tog dem paa det ivrigste i Forsvar og angreb til Gengæld de kristne Ceremonier. Da de kom til Klinten, gik de først neden om den langs Stranden. Her fik Fr. Barfod den

forfløjne Idé at kravle op ad den stejle Side, og havde han først faaet en saadan Tanke, var han ikke nem at faa fra den igen. Altsaa gav han sig paa denne Bjergvandring. I Begyndelsen gik det nogenlunde, men efterhvilde han gerne have vendt om, men han indsaa, at en Nedstigning var umulig. Saaledes maatte han svedende og stønnende arbejde sig opad, ofte uden at have noget virkeligt Støttepunkt. Sten og Grus rullede stadig bort under ham. Han maatte kæmpe saa haardt for at bjerge sig, at han mistede baade Briller, Hat og Stok, og da han endelig naaede derop, segnede han udmattet og grædende om, medens hans Bryst gik som en Blæsebælg. Udmattelsen førte snart til en dyb Søvn, og da Kammeraterne endelig kom til ham, var han nogenlunde kommen til Kræfter igen.

Senere hen paa Sommeren laa hans Broder Peter syg af Tyfus paa Frederiks Hospital. Han traf her en anden Patient, som nylig havde været paa Møens Klint og derfra medbragt en Erobring. Det var Fr. Barfods Straahat, som en Vind havde ført op paa Klinten.

6.

Paa Gjorslev.

Godsforvalteren paa Gjorslev, Kammerraad Dorph, skulde have en ny Huslærer til sine yngste Børn, og en skøn Dag i 1830 kørte den nittenaarige Frederik Barfod derhen med sin Broder, Prokuratoren i Store Hedinge. Han kendte meget lidt til Familien og havde kun set Godsforvalteren én Gang tidligere, men denne maa have været underrettet om Barfods Hensigt. «Jeg hører, De vil tage som Huslærer til os?» sagde han venligt. — «Ja.» — «Saa vil De vel ogsaa se Lejligheden?» — «Ja Tak.» — Og Kammerraaden viste ham den. Det Værelse, som Læreren skulde have, var meget hyggeligt og laa midt imellem Familiens daglige Værelser. Det var hele Introduktionen. Om Dygtighed og Løn blev der ikke talt. Hvad den første angaar, kendte Godsforvalterens ham af Omtale.

Den 1. Oktober tiltraadte han Pladsen. Gjorslev var et interessant Sted, især for en, der havde historisk Sans. Den gamle Herregaard med sine næsten favnetykke Mure stammer fra Dronning Margretes Tid, opført af hendes trofaste Ven Biskop Peder Lodehat. Den minder om fordums mægtigere Dage, og det unge Menneske, som nu kom dertil, elskede disse Minder.

Godsforvalterboligen var beskeden men venlig. I den samlede han sig Minder fra nye Dage, der kom til at

glæde ham hele Livet igennem. De tyve Maaneder, han ialt var hos Dorphs, blev ham som en Fest.

Kammerraaden var en god og venlig Mand, men Fruen var Perlen i Huset. «Uden at vide det herskede hun over alle, unge og gamle, fattige og fornemme, som traadte hende under Øjne,» skriver Barfod. Og Birkedal, som lærte hende nøje at kende, synger følgende stærke Ord om hende:

> Hvorhen min Fod i Verden kom,
> jeg aldrig, aldrig skued Kvinden,
> saa lys i Blik, saa dyb forinden,
> saa ren i Hjertets Helligdom.

Det var ikke nogen høj Dannelse, ikke dybsindige Tanker, der gjorde hende saa betydelig, men det var den umiddelbare Kvindeligheds stille Magt og Kærlighedens Forstaaelse. Hun kørte straks, uden i mindste Maade at lægge an paa det, lige ind i Barfod. Da han havde været der et Par Dage, spurgte hun ham: «Hvor gammel er De?» — «Nitten og et halvt Aar.» — «Men har De ogsaa allerede Forstand til at være Lærer?» Han tav men kunde ikke blive fornærmet over hendes Spørgsmaal.

Det var ogsaa en af de første Dage, at hun gav ham en lille Mindelse, fordi han bandede. Hun stod med højre Haand paa Dørgrebet, lagde den venstre paa hans Skulder og saa' ham mildt ind i Øjnene, idet hun fortsatte: «Aa, De maa ikke blive vred paa mig. Jeg huskede ikke andet, end at det var min egen Peder, jeg talte med, og det vilde have gjort mig saa ondt at høre h a m sige noget saadant.» De Ord gik ham dybt til Hjerte. Han besluttede rent at vænne sig af med at bande; meget slem havde han forresten ikke været til det, og det var jo saa almindeligt dengang, men han følte nu, at det var grimt. Han bad ved Middagsbordet alle Husets Folk, ogsaa sine fire Elever, om at minde ham, hver Gang han kom med en Ed. Det hjalp, og snart havde han helt ophørt dermed.

Fru Dorph havde en opladt Sans baade for det bedste og for det, der følger derefter. Hun var religiøs, og Mynster var hende kær som Vejleder; hun havde en levende Fædrelandskærlighed og stor Ærefrygt for Frederik VI. Hun havde ogsaa et poetisk Sind og elskede vore Digtere, særlig Øhlenschlæger og Ingemann. Der var Duft over Hjemmet, baade den indbyrdes Kærligheds og den, som følger med Sansen for alt godt og ædelt. Man kunde sætte til Overskrift over dette Hjem det latinske Ord: *Introite nam et heic dii sunt*[1]).

Foruden de Børn, som Barfod læste med, tre af Dorphs egne og et Plejebarn, var der flere, meget vakre voksne Døtre og en Søn Peder Dorph, som var Student. I Julen kom han hjem og medførte sin Ven Vilhelm Birkedal[2]). Denne var 21 Aar gammel, køn og livlig og forstod udmærket godt at gøre sig gældende. Efterat han tidlig havde mistet sin Fader, og Moderen med en talrig Familie var kommen i smaa Kaar, havde han ført en temmelig omtumlet Tilværelse, men var nu bleven Student det foregaaende Aar. Han og Barfod mødtes for første Gang i denne Jul, og det var aabenbart, at den sidste kom til at staa noget i Skygge for ham. Birkedal havde noget over sig af dette: «Til Sejer og Lykke blev Volmer født», havde store Gaver til at indtage Folk, og heldigvis var der ogsaa en ædel og dyb Stræben paa Bunden af ham. Barfod var mere kejtet og kantet, havde noget voldsomt og ekstatisk ved sig og var ikke køn, hvorvel det var en slem Overdrivelse, naar Birkedal siden i et Brev, som Barfod tilfældig kom til at læse, skrev om ham, at han var det «næst styggeste» Menneske, han kendte. Men Barfod besad en Ærlighed og Godhed i Sjælen, som ingenlunde stod tilbage for Birkedals, og en Finfølelse, som overgik hans.

---

[1]) «Træder ind, thi ogsaa her ere Guder.»

[2]) Skønt denne paa hin Tid skrev sit Navn: Birchedahl, har jeg dog anset det for rettest at skrive det saaledes, som han selv senere skrev det.

De to unge Mennesker, der siden i Livet kom til at staa hinanden saa nær, havde straks flere Punkter, som de vare uenige om, særlig Kristendommen, som Birkedal med Iver holdt paa og som Barfod angreb. «Kristendommen kan være god nok i Østerland, hvor den har hjemme,» sagde Barfod, «men for os er Asatroen den hjemlige og naturlige.» Da de en Dag gik sammen ind i en Kirke, der var under Reparation, beholdt Barfod Hatten paa, og ved Birkedals Indignation herover sagde han: «Her er jo alt uryddeligt; desuden er Kirken mig som et andet Hus.»

Lige fra Begyndelsen følte de to sig gensidig tiltrukne og frastødte, men det første var dog det overvejende. Derimod var det anderledes overfor Peder Dorph. I ham gik baade Barfod og Birkedal op som i en højere Enhed; de fik ham begge til Hjertensven. Peder Dorph og Barfod vare lige fra Begyndelsen af og til Døden fuldtro Venner; han var et sjældent ædelt og trofast Menneske, ikke fremragende ved ydre Gaver, men desto mere ved indre, en taktfuld og kærlig Ven, oprigtig og sanddru som faa. Da Barfod havde været et Aarstid paa Gjorslev, skrev Peder Dorph engang til ham om hans Lærervirksomhed, som han ikke fandt rigtig tilfredsstillende: «Din Utaalmodighed over Drengene, som ytrer sig ofte og stærkt, naar du eksaminerer dem, er vist af megen og skadelig Indflydelse paa dem, især paa et saa undseligt og blødt Gemyt som Frederiks... Ikke at jo meget maa skrives paa deres og de foregaaende Læreres Regning, men du kan ogsaa gøre meget ved at hjælpe paa dem med Venlighed og Kærlighed. Det vil frugte mere end alt andet Slid og Slæb ved deres Undervisning, som jeg véd, du villigen har paalagt dig uden at trættes, men de unge Sjæle ere saa skrøbelige Redskaber; dem maa man behandle med største Varsomhed.» Han ender med at udtale, at der bør ske en Forandring, men den maa udgaa fra Hjertet, «og dit Hjerte er godt».

Hvad Peder Dorph her skrev om Barfods Undervisning,

var upaatvivlelig sandt nok; med al sin gode Vilje, sin Flid og sin Kærlighed til Børn var han for heftig og opbrusende og manglede for meget Ligevægt til at være en rigtig fyldestgørende Lærer. Men hele Familien holdt af ham trods hans Kanter, og Fru Dorph ramte nok Sømmet paa Hovedet, da hun engang sagde til Birkedal, at de holdt af Barfod, fordi de gennem Øjnene kunde læse ham helt ind i Sjælen. Forøvrigt søgte hun paa bedste Maade at affile hans Kanter og øvede en stor Indflydelse paa hans Udvikling. Den Slags «Bamser» tæmmes bedst af Kvinder, og hvad hans Stemoder «Lotte Guldberg» havde begyndt, blev fortsat af Fru Charlotte Dorph, saa at det hørte til Lykken i hans Liv, at han nu i de voksne Ungdomsaar igen kom i de bedste kvindelige Hænder. Forholdet til Fru Dorph vedblev lige til hendes Død, og hun stod i Glans for ham til hans sidste Dage, hvad hun jo aabenbart ogsaa gjorde for Birkedal, der ikke véd alt det gode, han vil sige om hende. Smukkest udtaler han det vel i disse Linier:

Hun var en Hustru, Moder øm,
halvhundred Tidens Aar hun talte,
men Barnlighedens Engel malte
sit Farveskær i hendes Drøm.
Hun aldrig drømte Drømmen ud,
blev aldrig gammelklog i Aanden,
med Troskabs Trylleblomst i Haanden
hun leged fromt som «Alfens Brud».

Birkedal har rejst hende et smukt Minde i sin «Livsførelse», hvor han ogsaa har faaet Billedet med af de mange muntre Timer, der tilbragtes her i Kredsen af de unge med Leg og Lystighed. Det var alt i alt et lykkeligt Hjem, frisk og naturligt. Barfod skriver: «Alt, saa at sige ubetinget alt, delte vi aabent med hinanden. Det var fra den første til den sidste Dag et yndigt og mærkeligt Kærlighedsliv.»

Saaledes gled Tiden hen. Den følgende Jul tilbragte Birkedal ogsaa paa Gjorslev, han og Barfod disputerede

igen om Kristendommen, men Aaret i de milde Omgivelser syntes ogsaa i den Henseende at have blidnet denne sidste, thi nu erkendte han, at Kristendommen indeholdt «den bedste Moral». Det vilde Birkedal ikke nøjes med og Peder Dorph heller ikke, men det var dog et Fremskridt imod før.

Imidlertid nærmede den Stund sig, da Fr. Barfod igen maatte til København for at fortsætte sine Studeringer. Som en Indledning hertil blev han optaget i en Vennekres, som Peder Dorph og Birkedal vare Medlemmer af, men som forøvrigt ikke kendte ham. Paa deres Anbefaling og ved Læsningen af nogle Digte af Barfod, som de syntes godt om, optog de ham, som Peder Dorph skrev «med fulde, aabne Vennehjerter». Hvad Digtene angaar, meldte han, at «de morede, glædede og fandt Genklang i deres Hjerter; det, tænker jeg, er den bedste Kritik over dem».

Med vemodigt Sind brød Fr. Barfod op fra Gjorslev den 1. Juli 1832.

Betegnende for begge Parter var det, at der aldrig med et Ord var talt om Lønnen. Før Afrejsen sagde Dorph til ham: «De har en Del Penge til Gode.» — «Jeg har jo faaet, hvad jeg skulde bruge,» svarede Barfod, «saa har jeg vel ogsaa faaet, hvad jeg skulde have.» — «Nej, ikke alt.» Og han gav ham 50 Rdlr., uden at Barfod havde Anelse om, hvordan det Regnestykke fremkom.

Han forlod det kære Sted med et Saar i Hjærtet, thi han var ramt af Elskovs Pil. Han bar paa en Kærlighed til Datteren Charlotte, men havde ikke udtalt den hverken for hende eller nogen anden. Foreløbig var det skudt ud i Fremtiden.

7.

Vennesamfundet.

Sent paa Eftermiddagen d. 1. Juli kom Fr. Barfod til København og satte sit Tøj ind hos en Tobakspinder paa Vestergade, hvor hans ældre Broder Kristian tjente. Derfra gik han hen til Gammel Torvs Apotek, hvor Peder Dorph og hans Ven Georg Aagaard boede paa 3. Sal, for at faa Birkedals Adresse at vide, thi det var aftalt, at Barfod skulde bo sammen med ham. Pigen sagde, at ingen af de to Studenter var hjemme, P. Dorph var paa Iselingen og Aagaard var gaaet ud, men maatte snart komme. Barfod slog sig da til Ro i deres Lejlighed, og da Tiden trak ud, fik han Pigen til at give sig Te, medens han forsynede sig med Mad af deres Proviantskab. Hele Aftenen gik, uden at nogen af dem kom hjem, og Barfod klædte sig da uden videre af, gik i den ene Seng og sov snart sødelig. Ud paa Natten kom Aagaard hjem; han havde været med i et Fakkeltog ude i Taarbæk til Ære for Professor Clausen. Forundret saa' han en ham aldeles ubekendt Mandsperson ligge og sove i den ene Seng, men da han var en meget rolig Natur, gjorde han ingen Ophævelser og lagde sig til Hvile i den anden, der vendte Hovedgærdet mod den førstes Benende.

Næste Morgen vaagnede Barfod og kigede hen til den anden Seng, hvor Georg Aagaard havde rejst sig paa Albuen. «Kender De mig ikke?» spørger Barfod. — «Nej.» — «Vi har dog setes for en otte Aar siden.» I det samme aabnede Karlen Døren for at melde, at Kaffen var

færdig, Brød hentet, Støvlerne børstede og spurgte saa, om der var mere. «Nej, det er godt; saa du kan gerne gaa.» — «Nej, bi lidt,» afbrød Barfod. «Vil De gaa hen til Kastrups i Vestergade og hente min Vadsæk og et Par andre Smaating, som jeg har ladet staa der.» Karlen stirrede forbavset. «Hent saa det, han siger,» sagde Aagaard, og Karlen gik. «Kender De mig ikke endnu?» spurgte Barfod. — «Nej, ikke det jeg véd.» Saa fortalte han det. Under megen Munterhed klædte de sig nu paa, og da Aagaard havde nogle Ærinder at besørge, løb han ud, men bad Barfod vente, saa skulde han straks følge ham hen til Birkedal.

Barfod satte sig nu mageligt i Sofaen og fordybede sig i en Bog. Lidt efter traadte to unge Herrer ind, og uden at tage nogen Notis af den dem ubekendte Person stillede de sig hen ved Bordet og kom snart i en levende Debat om den nylig endte polske Opstand. Barfod sad først tavs med sin Bog, men fulgte opmærksom med Striden; derefter begyndte han at rette dem, men de tog desuagtet intet Hensyn til ham. Endelig rejste han sig og gav en Fremstilling af Kampen samt tegnede med Kridt et Kort af Polen med Fæstninger og Valpladse. De hørte og saa opmærksomt til. Da han var færdig, præsenterede de sig for hverandre; det var Knuth og Cramer, der ligesom Aagaard vare Medlemmer af den Vennekres, som Barfod nylig var optagen i. Faa Dage efter forærede Knuth ham en smuk Udgave af Pindar i 3 Bind.

Barfod fandt nu hen til Birkedal, der boede paa Hjørnet af Østergade og St. Jørgensgade, 3. Sal, og de to bleve Kontubernaler. De spiste paa Hjørnet af Amagertorv hos en Restauratør, og Barfod gav de første Dage en Flaske Vin til Maden. Han følte sig nemlig særdeles velhavende. Dels havde han de 50 uventede Rdlr. fra Gjorslev, dels havde han mod Faderens Kaution gjort et Laan paa 100 Rdlr. i Store Hedinge (hvilke denne siden maatte betale). En af Venneselskabet, Silke- og Klædekræmmer G. Bloch boede i samme Hus som de, og Barfod introdu-

cerede sig en af de første Dage i Butikken ved at købe et flot Silkelommetørklæde. Næste Dag gik han ud paa Frederiks Hospital for at hilse paa Monrad, der ogsaa hørte til Vennesamfundet, og som laa syg. Paa hans Tavle stod noget lignende som: «Leviter delirat» (han er en Smule forstyrret). Monrad sagde: «Du behøver slet ikke at stirre paa den Tavle. Der staar ikke andet, end at jeg er en Smule gal.»

Det varede ikke mange Dage, inden Barfod blev indført i selve Vennesamfundet eller «Selskabet uden Navn», som det ogsaa kaldtes[1]). Grundstammen var Studenter fra 1829, altsaa fra Aaret efter Barfods Aar, nemlig ialt ni, hvortil kom tre fra andre Aar (hvoriblandt Barfod) og endelig én, som ikke var Student. Saaledes blev de ialt 13, men Ikke-Studenten var Centrum i det hele. Dette var Silke- og Klædekræmmer Georg Bloch, der som en halv Snes Aar ældre end de andre og gift Mand var det faste Holdepunkt for Kresen. Han var en Præstesøn og havde mange Kundskaber, dertil et prægtigt Hjerte. «Gamle Bloch» tog sig ved given Lejlighed ret faderligt af de andre, deriblandt ikke mindst af Fr. Barfod, aldeles ikke paa en overlegen, men paa en beskeden og delikat Maade, om hvilket endnu adskillige Billetter til denne vidne. Saaledes inviterer han en Aften Barfod til straks at komme hen til ham og være Fjerdemand ved en Lombre, og skulde han ikke være ved Mønt, kan han blot først gaa ind i Butikken og bede om det Papir, Bloch har lagt hen til ham. Georg Blochs Hustru var fint dannet og yndig, ret den kvindelige Sjæl i Samfundet. Hver Mandag Aften samledes dette hos Blochs, og medens det fra Begyndelsen gik ud paa Selskabelighed og Lombre,

---

[1]) Skønt dette er skildret oftere, navnlig udførligt af Birkedal i hans «Livsførelse» og «Oplevelser» samt af L. Nyegaard i dennes Bog om Birkedal, kan det ikke forbigaas i en Fremstilling af Barfod. Men her er det efter dennes skriftlige Skildring:

fik det snart et højere Sving, da det var ideale Ynglinge. Man diskuterede literære, politiske, ogsaa stundom religiøse Spørgsmaal, havde Oplæsning, Sang og Musik. Ogsaa udenfor Sammenkomsterne søgte Barfod meget hen til det kære Ægtepar, og han læste en Tid Engelsk med dem begge. I en Række Aar var det hans bedste københavnske Hjemsted; han bar Børnene paa Arm og lærte Datteren Laura (siden Sven Grundtvigs Hustru) at læse. De vare kristelige Mennesker, og Bloch kom ind i Bestyrelsen for Missionsselskabet. I 1840 købte han Bjerregaard i Valby med et ret betydeligt Jordtilliggende, men vedblev med sin Købmandsforretning, ligesom han ogsaa om Vinteren boede inde i Byen. Saa kom der tunge Prøvelsens Dage for Ægteparret. Under et Svangerskab faldt Fru Bloch og slog sig paa en Tønde; efter sin Nedkomst blev hun angrebet paa Hjernen og maatte indlægges paa en Anstalt, hvor hun døde 1846. Den sørgmodige Ægtemand solgte nu Bjerregaard og flyttede ind til Byen. Siden mistede han største Delen af sin Formue under den store Pengekrise, men bar det paa en smuk Maade. Han blev en gammel Mand og var Barfods fuldtro Ven til det sidste.

De andre Medlemmer af Venneselskabet vare følgende: Den ovennævntes 13 Aar yngre Broder Jørgen Viktor Bloch, der kort efter blev teol. Kandidat i en Alder af lidt over 20 Aar. Barfod gjorde først hans nærmere Bekendtskab, da han siden som gift Mand en Tid opholdt sig i København for at tage Licentiatgraden. Viktor Bloch blev en af de mere bekendte Præster i Landet, især ved sin græsk-danske Mission, der gik ud paa med Grækerne som Mellemled at bringe Evangeliet til Muhamedanerne. «Han var, «siger Barfod,» en mild og venlig Mand, der vist aldrig havde haft en Uven.»

Fire Medlemmer vare udgaaede fra Borgerdydskolen paa Kristianshavn, nemlig foruden Viktor Bloch ogsaa Birkedal, Hall og Bjerring. Af disse var Karl Kr. Hall særlig kær for Barfod og blev trods alle Omskiftelser ved at være det. Der var i Tidens Løb adskillige Kurrer paa

Traaden, mest paa Grund af Politik, mellem dem, Hall blev en stor Mand, og Barfod indtog alle sine Dage en beskeden Stilling, men Venskabstraaden brast aldrig. I Vennekresen var Hall med sit friske, joviale Lune og sin Begavelse et af de vigtigste Medlemmer. Da han siden blev forlovet og gift med Marie Brøndsted, traadte hun straks med ind i Venneforholdet til Barfod og var et Bindeled, hver Gang der var noget i Vejen mellem de to Mænd. Hun var ogsaa en Bekræftelse paa, hvad der saa tit gentog sig i Barfods Liv, at Kvinder lettest forstod ham, fordi de mere end Mændene have Blik for at læse i Sjælen. Da Barfod første Gang gik hen at hilse paa hende efter hendes Forlovelse, havde han aldrig set hende, men kendte hende godt af Beskrivelse, ligesom det viste sig, at hun paa samme Maade kendte ham. Hun kom og lukkede selv Gangdøren op. «Naa, er De endelig dér, Barfod,» sagde hun. «Ja, saamænd er jeg saa, Marie,» svarede han. Hun var jo som bekendt meget ligefrem og kunde sige Ting, som andre ikke kunde. Som gift kom hun ved Hoffet, og Kristian VIII spurgte hende en Gang, om hendes Mand ikke nok vilde være Kammerjunker. «Nej Tak, Ds. Majestæt,» svarede hun straks, «hvad skulde han det for? Maa han bare blive fri!» Venskabet med hende fortsattes ogsaa lige til Døden, og i mange Aar havde Barfod et Slags Privilegium paa at udbringe hendes Skaal paa hendes Fødselsdage.

J. V. M. Bjerring var den eneste af Kresen, som blev mislykket. Han levede ogsaa under uheldige Forhold. Faderen var Underinspektør ved Børnehuset og førte et vildt Liv baade paa den ene og anden Maade og forførte Sønnen til at tage Del i det. Men der rørte sig meget godt i denne, og der var en idelig Kamp i ham mellem hans gode og onde Aand. Der er Breve fra ham, som aabne et gribende Indblik i en sønderreven Sjæl, og som tillige vise, hvor dybt han selv følte, at han stod under Barfod, saa at han kunde undse sig ved at træde frem for ham. Denne kendte Bjerrings Liv og Til-

stand; han kom stundom ud til ham i Børnehuset, hvor han beboede et Kammer med Jernstænger for Vinduerne. Baade han og Birkedal søgte at hjælpe den ulykkelige Ven, men forgæves. Han blev sindssvag og tilbragte sine sidste halvtreds Aar paa Bistrup, men glemte dog aldrig sine Ungdomsvenner.

Saa var der Frederik Markus Knuth, Greve til Knuthenborg. Han var opdraget hos gamle Grev A. V. Moltke til Bregentved og havde et Væsen og en Fremtræden, der svarede til hans Stand, men var tillige flittig og samvittighedsfuld. Han var fuldstændig Kammerat med alle de andre og en aaben og trofast Ven. Manglede der noget ved deres Sammenkomster, var han altid villig til at skaffe det til Veje som den, der havde Mønt. Han ilede hen til Spækhøkeren og hentede Ost, Pølse og lignende. Barfod blev nøje indgaaet med ham, og de havde tit underlige Disputer, saaledes en Gang om Adel. Barfod holdt dengang paa Adel og hævdede, at det i Statslivet kunde være til Gavn, f. Eks. at en Udenrigsminister var adelig. Men Knuth, der netop selv siden kom i den Stilling, paastod, at Adel ingen Nytte var til. Efterat Knuth, saasnart han var bleven myndig, havde overtaget sit Grevskab, besøgte Barfod ham tit paa Lolland og blev altid behandlet som Ven og Ligemand. Hvor opofrende og kærlig Grev Knuth ved mangen Lejlighed i Livet viste sig mod Barfod, ville vi siden faa at se.

Ludvig August Kramer var flere Aar ældre end Barfod og i mange Heenseender en forskellig Natur fra ham, saa at de egentlig ikke sympatiserede stærkt, men de havde megen Agtelse og Godhed for hinanden. Kramer, der studerede Jura, var ret en Lovens, Ordenens og Regelmæssighedens Mand med lidt Retning efter Pedanteri. Barfod var i disse Henseender næsten en Modsætning, Orden var ikke hans stærke Side, Uregelmæssighed var betegnende for ham, Former og Konveniens skøttede han kun lidet om. De brød mangen Lanse med hinanden, men det var maaske nok nærmest Kramers Skyld, at det

aldrig udartede til Skænderi. Kramer kaldte Barfod «et levende Idéhylster», da han var fuld af raske Indfald; Kammeraterne kaldte Kramer «den pompøse». Imidlertid var denne ogsaa et varmt følende Menneske og maa have holdt meget af Barfod; i en Periode nogle Aar senere, da denne havde det knapt, fik han maanedlig tilsendt 30 Spisebilletter til en god Restauration, og skønt han aldrig fik direkte Vidnesbyrd om, hvem der var Giveren, var han dog sikker paa, at det var Kramer.

Peter Mikael Andresen og Karl Fog vare begge Præstesønner og Teologer. Den første var stille, rolig, meget flittig og i alle Maader en solid Ven, ikke fremtrædende i nogen Henseende, og han gjorde sig heller ikke siden som Præst bekendt. Karl Fog var høj og køn, med romersk Næse og havde en vakker Optræden. Skønt han var mere modtagende end ydende i Kresen, spillede han dog en større Rolle i den end flere af de andre, og det var staaende Skik, at man samledes om Lørdagen i hans Bolig i St. Pederstræde. Man ser af hans Breve, at han var ret vittig og jog efter Kraftudtryk. Siden var han i mange Aar Præst i Skjold i Bjerre Herred og gjorde sig bekendt som ivrig Tilhænger af Grundtvig.

Saa var der D. G. Monrad. Barfod, der i hine Aar stod ham nær og altid bevarede Godhed for ham, har ofte forsøgt at skildre denne mærkelige Skikkelse, der i en Menneskealder har grebet saa dybt ind i det danske Folks Tilværelse. Overfor den haarde Bedømmelse og Mistillid, Monrad saa tit blev Genstand for, har Barfod flere Gange taget ham i Forsvar og med god Virkning, thi han kendte de indre Strenge i hans Sjæl. Der er i Ungdomsaarene en Forstaaelse, der sjælden naas i de senere Aar, og denne Forstaaelse af Monrad havde Barfod og vistnok ogsaa omvendt Monrad af ham. I en lille Billet fra August 1832, altsaa kort efter at Barfod var kommen ind i Kresen, skriver Monrad til ham: «Hvor vi dog ere lykkelige i vor Alder ved let at finde, forstaa og knytte sig til hinanden!» De bleve hurtig Venner. Barfod

har en Gang skildret den daværende lidt over tyveaarige Ven som en lille, spinkel, svagelig Fyr med skrattende Stemme, graablegt Ansigt, graablaa Øjne, pjusket Haar, klædt i en luvslidt Frakke og med snevre Bukser, der sad midt oppe paa Støvlerne[1]). Man hørte ham ikke støje eller larme — i saa Henseende en Modsætning til Barfod, der ikke godt kunde lade være med det —, man saa' ham ikke optræde som Friskfyr, men stille, beskeden og venlig, dog med Selvfølelse, gik han sin rolige Gang og passede ved Dag og Nat sin Bog. Skønt han ikke kunde synge, hørte man ham tit nynne Ordene: «Og rask igennem Larm og Spil og Kamp og Sejer før mig til min Grav!» Han udøvede allerede i Ungdommen en mærkelig Indflydelse paa hele sin Omgivelse.

Vistnok var Monrad efter Barfods Mening ikke fri for Ærgerrighed — hvor mange fremadstræbende Ynglinge ere vel det? — men meget af det, der saa' saaledes ud, var i Virkeligheden noget ædlere, nemlig Lidenskab for Arbejde. Thi det havde han i højeste Maal. I 'hine unge Dage traadte dette frem som den ihærdigste Studeren, som en ustandselig Higen efter Kundskab. Han boede paa Regensen og var Kontubernal med Allen, den senere historiske Professor. Men disse 15 til 16 Timers Arbejde i Døgnet, som Monrad drev, syntes Vennerne betænkeligt, og de oprettede derfor et Slags Forstyrrekorps. Hvert Medlem skulde i en vis Orden og paa aftalt Tid besøge ham, for en lille Stund at rive ham ud af hans Studier. Det lykkedes en Tid, men da han mærkede Lunten, laasede han sin Dør af og lukkede ikke op for dem, naar de bankede paa.

Ved Vennesamfundets Møder var han ikke meget talende, og naar der var Gilde og der blev drukket Skaaler, udbragte han altid den samme og med de samme faa Ord. Han rejste sig op, løftede Glasset og sagde: «Kamp og Sejer!» Men det gjorde Indtryk.

---

[1]) Loll.-Falsters Stiftstidende 1864, 7. Maj.

Alle Vennerne ventede noget stort af Monrad, hvori de jo heller ikke bleve skuffede, og man var meget spændt, da han 1836 gik op til teol. Eksamen. Dels gav han saa ualmindelig meget op, saaledes foruden hele det gamle Testamente med flere østerlandske Sprog ogsaa Religionsfilosofi i stort Omfang, dels var han ved Lejlighed optraadt noget skarpt overfor Fakultetet. Da Monrad Dagen før Eksamen hilste paa Professorerne, sagde Engelstoft til ham: «Ja, De gør da ikke Regning paa at faa mere end første Karaktér?» — «Faar jeg den, er jeg tilfreds, men jeg har selvfølgelig ikke noget imod at faa mere.» Monrad havde selv anført, at han mindst havde givet sig af med Kirkehistorien, og da han var oppe i dette Fag, afbrød Professoren ham flere Gange med den Bemærkning, at det var ikke saaledes, han havde spurgt. Da dette skete tredje Gang, sagde Monrad rolig: «Det véd jeg godt, men saaledes tager j e g det nu for at bringe lidt Aand i Spørgsmaalet» og fortsatte, som han havde begyndt. Efter at Eksamen var endt, raadslog Professorerne meget længe om Monrads Karaktér, medens Gaarden var fyldt til Trængsel af spændt ventende. Et Flertal holdt paa Egregie, et Mindretal var imod det, men til Egregie krævedes Enstemmighed. Endelig var det nok Clausen, der frafaldt sit Nej, hvorved Egregiet gik igennem. Da Karakteren blev raabt op fra Konsistorietrappen, lød der stærke Leveraab for Monrad, og han blev baaren i Guldstol. Samme Aften var der Fest for ham paa Borchs Kollegium, som ogsaa Barfod deltog i. Hele Vennesamfundet følte hans Sejer, som om det var deres. De havde vistnok mest overfor ham altid en Følelse af noget ualmindeligt. Hans Ærlighed og hans Hjerte tvivlede Barfod aldrig om, men han vidste nok, at han ofte ligesom skjulte dette under en Maske.

G e o r g A a g a a r d var ganske jævnaldrende med Barfod. Han var udgaaet fra det udmærkede Hjem paa Iselingen ved Vordingborg, hvor Elskværdighed, Dannelse og Sans for alt skønt og godt havde Bo, hvor Plejedatteren

Marie Brøndsted fandt sin Hall, hvor en Datter blev Martin Hammerichs Hustru, og hvor Peder Dorph var som Søn og ligeledes fandt sin Hustru. Georg Aagaards Personlighed var præget af dette Hjem. Hans Natur var rolig og lidt lad; han holdt nok af at sidde blødt og godt, omhvirvlet af Tobakkens Skyer. Men han besad en ualmindelig Fylde af Godmodighed og Kærlighed, og han sparede sig ikke, naar han kunde virke noget godt. 1835 blev han juridisk Kandidat, men slog sig to Aar efter til at være Landmand og Prokurator paa Lolland. Udgaaet fra et meget patriotisk Hjem var han selv en varm Fædrelandsven og tillige Frihedsven, og Barfod og han vedblev altid at staa i nært Forhold til hinanden, da de havde mange Berøringspunkter i Anskuelser. «Naar han traadte ind ad Døren,» udtalte Monrad om ham, «var det da ikke, som om Freden og Glæden traadte ind med ham?» «Han var en trofast Ven,» siger Barfod om ham, og dennes Ve og Vel laa altid Aagaard meget paa Hjerte. Monrad, Knuth og Aagaard, de tre af Vennekresen, levede i et Tidsrum nær hverandre paa Lolland og fortsatte Samlivet, saa ofte Lejlighed gaves; Barfod kom stundom paa Sommerbesøg ned til dem.

I Studenterdagene var Georg Aagaard ret et Vandremenneske. En Vinternat trak han Barfod op af Sengen, og denne maatte følge ham gennem det meste af Byen og ud over de islagte Søer for at nyde Skuet af en brændende Mølle ved Østerbro.

Den af alle de mange gode og kære Venner, som kom til at staa Barfod nærmest, var dog Peder Dorph. I den Tid Barfod var Lærer hos hans Forældre paa Gjorslev, studerede han Teologi i København, men han kom jævnlig hjem, og vi have set, hvorledes de snart bleve gode Venner. Peder Dorph var stille og mild, sandhedskærlig i højeste Grad og rettænkende. Det var langt mere ham, der bragte Barfod til at se med mildere Øjne paa Kristendommen end Birkedal, der med sine heftige Paastande og haarde Domme tit stødte ham bort fra den. Ingen havde

Barfods Fortrolighed i den Grad som Peder Dorph, og han gengældte den. Dette nære Forhold fremlyser paa den smukkeste Maade af efterladte Breve. Han fremtræder som et inderligt Følelsesmenneske med Umiddelbarhedens Præg og saaledes som sin Moders ægte Søn. Kort efter at han 1835 var bleven forlovet med sin Plejesøster Frederikke Aagaard, skriver han til Barfod: «O, jeg føler mig saa lykkelig! Livets skønne Blomster have ogsaa Duft for mig, og jeg kan ogsaa i de vekslende Gestalter gribe det evige, som deri aabenbarer sig. Jeg finder i det nærværende den guddommelige Kærlighed aabenbaret, om ogsaa kun i adspredte Straaler; men dog tone bestandig mere eller mindre disse Vemodens og Længselens og den evige Kærligheds Grundakkorder i Sjælen.»

Da Peder Dorph altid sagde Sandheden, havde han tit noget at foreholde Fr. Barfod, naar han fandt, at der var Grund til det, men han forstod stedse at gøre det paa en saadan Maade, at Kærligheden til den «gamle Bamsedreng», som han kaldte ham, altid skinnede igennem. Han omtaler saaledes en Gang, at Barfod altfor hurtig blev Ven med Folk, som han ikke kendte nærmere til. Naar han nemlig hørte nogen fordelagtig omtale, var han revet med og dannede sig de bedste Forestillinger om den paagældende. Dorph vilde lade ham vide, at han skulde være lidt varsom dermed, men tilføjer: «Denne almindelige Velvilje maa paaskønnes og elskes, da den ikke almindelig findes i saa høj Grad som hos dig. Din varme, livlige Følelse driver dig frem, og Gud bevare den usvækket! Dit Væsen er at gaa rask og hurtig til Værks.»

Peder Dorph havde Barfods Fortrolighed i alt, siger denne, og han skuffede den aldrig. Imidlertid forlod han allerede 1835 København. I en ung Alder blev han Præst i Øster-Egesborg og var aldrig noget andet Sted. I sit Hjem med sin livlige og ligefremme Hustru, sin Barndoms Brud, levede han et stille, lykkeligt Liv og ligesaa med sin Menighed, i hvilken han færdedes, som vare de hans Børn. Sorgen gæstede tit hans Hus, fire Børn gik bort

i voksen Alder, men han blev kun højnet derved. Ogsaa hans Præstegaard med alle hans kære Bøger og Malerier brændte, men han klagede ikke. Heller ikke ramte det ham paa et svagt Sted, naar han saa' sine Svigerforældre, som han elskede højt, køre forbi ham for at gaa i Kirke hos Spang i Mern; tværtimod var han glad ved, at denne kunde tilfredsstille deres Trang. Selv var han en alvorlig Præst, der nærmest sluttede sig til Mynster. Barfod besøgte ham jævnlig. «Man havde Følelsen af, i hans Hus at blive et bedre Menneske,» siger denne. I disse Ord ligger saa meget. Mand og Hustru bleve begge gamle og havde den Lykke at følges ad i Døden 1892.

Naar vi nu til alle de ovenomtalte føje Birkedal og Barfod, have vi saaledes hele Vennesamfundet. Disse to vare ikke de mindst mærkelige i Kresen, og de vare uden Tvivl nogle af de livligste. Man kom overmaade hyppigt sammen; Regelen var to Gange hver Uge (altid hos G. Bloch og Karl Fog) samt hos de andre skiftevis en Gang om Maaneden. Alle kunde imidlertid ikke lige godt rumme et saa stort Selskab; blandt dem, der bedst kunde det, vare Knuth og Kramer.

Det var dog ikke alene i Hjemmene, at Vennesamfundet mødtes, men ogsaa andet Steds. Om Sommeren var det naturligvis tit for trangt bag de «kvalmfulde Mure», og da drog de ud ad Skoven til; det kunde være til Fods ad den idylliske Strandvej, men hyppigere i et Par Vogne. Man sang meget; Birkedal var gerne Forsanger, Barfod havde derimod ingen Sangstemme; man samtalede, deklamerede og debatterede. Der var nok til at sætte Tankerne i Bevægelse i de Aar. Der var saaledes den spæde Frihedsbevægelse, der nu Aar for Aar gav sig kraftigere til Kende, og som flere i Samfundet vare grebne af, Barfod dog ikke særlig. Thi vel stak der en Frihedsmand i ham, endog en meget ivrig, men dengang var han inde paa, at den Frihed, som Frederik VI gav Folket ved Stænderne, var alt, hvad der kunde ønskes. Julirevolutionen med dens stærke Demokratisme var ikke hans

Sag. Mere end Friheden stemte dog det nationale med hele Selskabets Følelse. Den polske Opstand havde i saa Henseende sat Strengene i Bevægelse, og over de mere oplyste Lag af Befolkningen var der i hine Aar en fædrelandsk Luftning, frembaaret paa Digtningens Vinger. Øhlenschlægers, Ingemanns og Grundtvigs, Chr. Winthers, Hauchs og for den Sags Skyld ogsaa Heibergs og Hertzs Digtning berørte hyppig de nationale Følelser og tilegnedes fremfor alt af Studenterne. Det var en Tid, der i saa Henseende havde noget af Morgendæmringens Trylleri, og man kan være vis paa, at en saa udmærket Ungdomskres som denne, maaske den bedste i Landet, var gennemtrængt deraf.

Ved deres Sammenkomster vekslede Alvor og Skæmt, som det burde sig. Kresens Skjalde, til hvilke især Birkedal og Fr. Barfod hørte, forsynede den ofte med nye Sange, og paa Talere kan der ikke have været Mangel, naar man tænker paa, hvem den indbefattede. Stundom drejede deres Samtaler sig om alvorlige Æmner, om de dybeste Spørgsmaal, og der sattes Tanker i Bevægelse, som siden i Livet bare Frugt. Det var ideale Ynglinge, men hvad er Ungdom uden Idealitet?

Ogsaa om Vinteraftenerne blev Stuen tit Vennerne for trang, og Arm i Arm vandrede de saa ud. I Maaneskin gik de ad «Kærlighedsstierne» langs med Søerne, indtil de endte paa Toldboden eller hyppigere paa Langelinie, hvor Midnat ikke sjælden fandt nogle af dem, deriblandt Barfod, stirrende over Søen mod det kære Stevns med hvad det gemte.

Barfod, der var den sidst optagne i Flokken, var snart ganske sammensmeltet med den, thi han havde et Hjerte, der var saare anlagt for Venskab. Og han, hvem de kaldte «Bamsen», blev uundværlig for dem alle. Smilte de end stundom ad hans Kraftudtryk og ivrige Lader, drillede de ham end ofte for hans Særheder, saa kunde de dog umulig andet end holde af den ærlige og troskyldige Yngling. Og Liv bragte han med sig. Allerede dengang

var han mer end almindelig gennemtrængt af det dansk-nordiske, hvorfor Kramer sagde om ham, at han var «en ægte dansk Student». Birkedal besynger ham saalunde:

En Svend med Kraft som Stenens Blok,
som «Bamsen» lidt uhøvlet,
forstærkede vor Venneflok,
med Vidars Sko bestøvlet.
Med Odin, Thor og Hakon Jarl
i Pagt som Kammeraten
han stod — en nordisk Kæmpekarl —
og trofast var Krabaten.

Det stærke var altsaa fremtrædende hos ham, og her menes baade i legemlig og aandelig Henseende. Hans Krampetilfælde vare nu ophørte, og han var og blev et ualmindelig kraftigt Menneske, der tit imponerede andre derved. Hans Røst kunde ikke nemt overdøves, og hans Armes Kræfter vare sjældne. Men ogsaa aandeligt boede der en sjælden Styrke i ham, hvad der især mærkedes, naar han blev begejstret for noget, og han blev meget let begejstret, saa stærkt, at det tit blev til Eksaltation. Ligheden med Vidar bestod i, at han fra ung af var rustet til Kamp mod Fenrisulven, mod Løgn og uretfærdig Vold i enhver Skikkelse, og den tykke Sko, som han satte i dens Gab, var Sandhed og Uforfærdethed. Men Vidar var jo tavs, og her glipper Ligheden, thi det var Barfod ingenlunde.

Birkedal skriver adskillige Aar senere i et Brev til Barfod: «Det er en underlig Glans, der for mig straaler ved hint vort ungdommelige Samfundsliv. Det er mig, som om jeg kun behøver ret klart og tydeligt at gennemskue og forstaa mit Ungdomslivs Centrum for at vide med Vished, hvad jeg er og hvad jeg vorder.» Og Peder Dorph skriver: «Hvilke Omskiftelser end hver enkelt af os kan gennemgaa, saa vil jeg bestandig med sikker Frimodighed kaste mig i Armene paa enhver af det trofaste Vennesamfund» [1]).

---

[1]) Brevet fra Birkedal er af 8. April 1839 og fra Dorph af 17. Jan. 1838.

Kan man ikke med Rette sige, at der hvilede en sjælden Lykke over Fr. Barfods Ungdomsliv i disse Aar? Først at han kom til at tilbringe saa lang en Tid paa Gjorslev under milde Øjne og kærlig Omhu for hans Udvikling, og derefter at han fløj lige ind i en Vennekres som denne og i den vandt sande og udmærkede Venner for hele Livet. Men han glemte heller aldrig, hvad han i begge disse Henseender havde at takke for.

8.

Filolog- og Juristaar.

I de første fem Maaneder efter Fr. Barfods Ankomst til København boede han sammen med Birkedal. Det viste sig dog snart, at dette Samliv var en uheldig Idé. Vel havde de mange Berøringspunkter og holdt i Grunden af hinanden, men der var ogsaa meget, som maatte skille. Angaaende Kristendommen havde de idelige Rivninger; begge vare paastaaelige, og Barfod fandt, at Vennen var fanatisk og intolerant. Noget af det, der fjernede dem mest fra hinanden, var Birkedals Lyst til at være morsom og vittig paa Barfods Bekostning — og han kunde være vittig — men fik han et Indfald, skulde det frem, om end det var aldrig saa krænkende. Tit gik der én eller to Dage, hvor de ikke talte et Ord til hinanden, uagtet de delte Seng, og til andre Tider vare de overstrømmende gode Venner. Barfod siger selv, at de begge vare for hensynsløse og ubesindige; begyndte Birkedal med sine Vittigheder om ham, svarede han igen med mere grovkornet Spøg. Hertil kom, at de vare lige forfængelige og gik med én stor Mand i sig, og ingen forstod den Kunst at kunne give efter. Den 1. December 1832 flyttede de da fra hinanden. I Oktober havde de sammen med Monrad gjort en improviseret Tur til Møen for at overvære et Bryllup, som de ikke vare indbudne til. Her var det, at de fik den forfløjne Idé at sejle i Baad over til det af Ingemann i «Valdemar den store og hans Mænd» besungne Rygen, hvilket dog strandede paa deres Finansers bedrøve-

lige Tilstand [1]). Efterat Barfod og Birkedal vare ophørte at bo sammen, gik det bedre med Forstaaelsen imellem dem; dog var og blev det «et Løb med Forhindringer», og hvis der ikke siden var kommet mildnende kvindelige Bindeled, var i al Fald den første overbevist om, at Venskabet ikke havde holdt ud.

Barfod flyttede ikke ret længe efter igen sammen med en anden, en ung Student Schjerning, hvis Familie ønskede, at han som den ældre vilde tage sig af ham. Da Barfod ikke havde meget at leve af og den anden heller ikke, indrykkede de et Avertissement om, at de ønskede Bolig og Middag hos en Familie imod at undervise dens Børn. En Sekretær Lindorff bed paa Krogen, men det blev Barfod, der især kom til at undervise. Han læste bl. a. hver Morgen med en Søn, medens han endnu laa i Sengen, efterdi Barfod ikke var og heller aldrig blev Morgenmand. I to Aar boede han hos denne Familie paa Toldbodvejen og kom i meget venligt Forhold til den, ligesom den ogsaa viste ham den største Tiltro.

Imidlertid var det for at fortsætte sine Studeringer, at Fr. Barfod var kommen til København. Faderen saa' helst, at han blev Teolog som saa mange andre af Brødrene, men det vilde han ikke være, da han ikke kunde slutte sig til det kristelige af et fuldt Hjerte. Provst Barfoed var dog langtfra at ville øve noget Tryk paa ham, ja skrev endog, at han vilde raade ham fra Teologien, «saa længe du ikke er kommet noget mere i det rene med dit religiøse Princip». Men han ønskede saa, at han vilde tage en anden Embedseksamen.

Det blev da Filologien, som Frederik valgte, ganske vist ingenlunde med Begejstring. Han havde jo før dyrket Klassikerne med Flid og var dygtig baade i Latin og Græsk, men det, som mest drog ham, var Historien, som hørte med til Studiet. Han gik altsaa

---

[1]) Denne Tur er vidtløftig besunget af Birkedal i «En Livsførelse» I, S. 354 ff.

paa filologiske Forelæsninger; lejlighedsvis erfare vi, at han studerede Græsk sammen med en Ostermann, og at han hørte Brøndsted. Men nogen ret Art synes det ikke at have haft, og i Februar 1834 holdt han fuldstændig op med Filologien. Det, der sluttelig gjorde ham ked af den, var et Prisspørgsmaal, som Professor Petersen vilde have ham til at forsøge sine Kræfter paa: «En Sammenligning og Vurdering af de græske Idyller og deres latinske Efterlignere.» Han laante Bøger baade hos Petersen og Brøndsted og gav sig med Iver til at studere Teokritos. En Del af Kladden fik han ogsaa udarbejdet (paa Latin), men det var ham et rent utaaleligt Arbejde. Og hvorfor det var saa utaaleligt, faa vi at vide af et Brev til Faderen, hvori han ni Maaneder senere meddeler ham sit Frafald fra Filologien. «Hellere havde jeg med Hela i Helhejm sukket en hel Maaned paa Dansk end endnu i otte Dage til vrænget saa ynkeligt med Munden i Karons latinske Gravhuler. Hør, Fader, du maa nu sige til mig, hvad du vil, men jeg tror bestemt, at jeg er født af danske Forældre, selv en Dansk og den hele Romeraand saa fremmed, som nogen Moders Sjæl er det. Er det en Brøde, saa er jeg meget brødefuld, men jeg lever kun halvt eller aldeles ikke, naar jeg er udenfor hvad dansk er.» Heraf ser man, hvor dansk-nordisk Fr. Barfod allerede var i sit 23. Aar, og tillige, at han var paavirket af Grundtvigs Betragtningsmaade.

Forholdet til Faderen havde været noget op og ned, og der var stundom noget pirreligt i dennes Breve. Saaledes ærgrede Provst Barfoed sig over, at Frederik nu fulgte Rasks Retskrivning, og bad ham at forskaane ham for at plages med den. Og i et Brev til en af de andre Sønner skriver Faderen om ham, at «dersom hans Studering i de andre Sprog ikke skal lede til et bedre Resultat end hidtil i det danske, vil jeg have Aarsag til at bebrejde mig ethvert Bidrag, hvorved jeg medvirker til sammes Fortsættelse».

Noget maatte Provst Barfoed bidrage til Frederiks

Ophold, men det blev dog ikke saa meget, eftersom denne 1833 fik det Moltkeske Legat [1]). Det lettede, men Faderen havde ogsaa været gnaven over, at Omkvædet i alle hans Breve var Penge. Nu gav han ham den faderlige Formaning, at naar han paa én Gang modtog 100 Rdlr. Sølv i Legatpenge, han da maatte passe «ikke at blive ved at tage af Kassen, saa længe den kunde holde ud, thi muligt, at Bunden da stak for tidlig frem,» men fordele det ordentlig til hver Maaned.

I det hele udæskede Frederik ved sin Færd ikke saa lidt Faderens Kritik. Denne bebrejdede ham saaledes en Gang, at han «vilde vise Originalitet» ved at udmærke sig fremfor Mængden, hvilket han fra hans tidlige Ungdom havde advaret ham for.

Sønnen paa sin Side tog sig Faderens Bebrejdelser nær. Forholdet mellem dem havde jo været godt i de senere Aar, og nu vilde han saa nødig have nye Kurrer paa Traaden. Til Faderens Fødselsdag 15. Febr. 1833 skrev han: «En Søn, der engang var dit Hjerte meget nær... sender dig atter idag, din 63. Fødselsdag, sin Hilsen, sin Tak og sin hjerteligste Velsignelse... Tro, at vi alle elske dig — tro, at ingen — ej heller jeg — er dig fremmed! O, der var en Tid, da jeg ikke behøvede at sige dig dette — da du med kælende Kys trykkede atter til din trofaste Barm den «vilde, ærlige Frederik», hvis Vildhed du nys ugerne havde tugtet. — Er den svunden, den Tid? Er du ikke den samme? Er jeg ikke den samme? O, hvad Skillevæg er der da nu mellem vor Kærlighed? Har jeg fortørnet dig, Fader? Ved Gud, jeg vidste det ikke, og jeg kan endnu ikke finde det; thi et Bogstav kan det umuligt være [2]) — det er jo netop Hjertets store, dets herligtskønne Forret for Forstanden, at medens denne dømmer et Ord, kan Hjertet undlade at dømme ti Gerninger. — Dog fejlet har jeg visseligen, at

---

[1]) Han nød dette i Aarene 1833, 34 og 35.

[2]) Han sigter hermed til sin Raskske Retskrivning.

du kunde vredes, men jeg vilde ikke fejle, og jeg vil det end ikke; hvor min Kraft ikke skorter, dér skorter sikkert ikke Viljen. O, tilgiv mig da, kæreste Fader, og tilgiv mig atter nu, at jeg idag, vor Højtidsdag, er mindre munter — ved Gud! det er ikke Hjertets Skyld...».

Samme Efteraar skrev han et smukt Digt til Faderen, da denne kom hjem fra en Jyllandsrejse; i dette staar der:

Jeg kender en Præst, graat er hans Haar,
mod seksti fire han lakker,
han saa'de ej Guld i sin aarle Vaar,
i Høst ej ligger ham Guld paa Skaar,
dog kalder en Skælm ham Prakker.
Thi det han har, som er mer end Guld:
fra Tungen svæver ham Tonen huld,
af Kærligheds Orgel hans Barm er fuld,
og ej i Drømme han snakker.

Man mærker i det hele taget tydelig, at han inderlig ønsker at staa paa en kærlig Fod med Faderen. Studierne ere den egentlige Grund til Misstemning. En Gang bebrejder Faderen ham og sikkert med Rette, at han hidtil mere har læst end studeret og fulgt den øjeblikkelige Interesse. Thi netop saaledes gik det. Fr. Barfod drev ikke Tiden hen, tværtimod var han stedse travl optaget, men han fulgte sine Indskydelser. Og man kan nok forstaa, at det var en Pine for Faderen, naar det ene Aar gik efter det andet, og han ikke syntes at rykke noget bestemt Livsmaal nærmere.

Fr. Barfod var følelsesfuld og blev let svulmende i sin Begejstring. Det laa i hans Natur. En Aftenstund — det var den 16. April 1834 — skrev han til Faderen følgende Linier, gennemtrængte af den varmeste Kærlighed: «Gud velsigne dig, du kære, gode Fader, og sende dig sine bedste og fuldeste Glæder! Det er i et helligt Øjeblik, jeg griber Pennen — alt det evige staar som lysere, renere og nærmere for mig, og alt hvad der har Værd for den uplettede Sjæl og det rene Hjerte føler jeg nu i en højere Potens. Gud og Evighed, Fædreland

og Konge, Kærlighed og Venskab staa med klare Runer for det henrykte Blik, og det er dig og den elskede Kvinde, i hvis Hus jeg engang levede saa lykkelig, der med de magiske Tryllestave have vakt mit Liv. Herren velsigne eder begge!» — Fru Dorph havde hørt Provst Barfoed prædike og priste nu i et Brev Frederik lykkelig, at han havde en saa elskelig og agtværdig Fader, der forstod saa godt at opbygge. Dette havde sat hans Følelser stærkt i Bevægelse, og han udbryder: «Jeg er kun en Yngling, og mit Hjerte kan endnu række fra Pol til Pol og med hellig ubunden Andagt dvæle ved alt, hvad der er skønt og ædelt, o men det kunne saa mange, og endnu inden faa Dage svunde, bovner der hos mange af dem ikkun Is, hvor før Ilden sydede. Men herligt, helligt og saligt er det at skue, hvorlunde dog ej hos hver en Mand hver ny Rynke er en ny Isskorpe, et nyt Gravmæle over den hendøde Følelse. Der er dog altsaa én Kraft, der kan gemme paa Livet, én Kraft, der holder Sjælen fri for de Rynker, der slaa sig paa Legemet! O salige Haab! En himmelsk Dugdraabe paa det flammende Hjerte! Himmelske Fader, lad ogsaa mig gribe den!»

I det samme Brev udgød han sit Hjerte om noget, der særlig fyldte ham. Iforgaars, den 14. April, var han gaaet ud, gennemtrængt af et stort Minde. Det var Halvhundredaarsdagen, siden Frederik VI greb Statens Tøjler som 16aarig Kronprins. Mismodig og nedslaaet gik han gennem Gaderne, der paa Grund af Flyttedagen vare fulde af Halm, Potteskaar og Urenlighed, og ingen syntes at ænse Dagen. Endelig, da han kom hen ved Børsen, saa' han Flag vaje ved Flag fra Skibene, «det korsprude Banner fra de ærlige Stavne». Her var der Glimt af Fest. «Da fik Hjertet Sang, og jeg var ret saa uendelig glad. Af tredive danske Slægter saa' kun tvende en saadan Dag, men vi vare den anden [1]); og det var for Sjette Frederik, at vi glædede os, for den Drot, der ejer

---

[1]) Under Kristian IV oplevede man det samme.

endnu flere Hjerter som sine egne, end hans Krone har blanke Demanter.» Kl. 5 gik han til Middagsgilde i Studenterforeningen. «Jeg gik som til en Fest, men det hed et Gilde og var et Gilde, og bedrøvet gik jeg derfra til en elsket Familie. Her fandt jeg Kærlighed — men Højtid, Fader, men Højtid, en saadan, som du havde den, og som du gav den, fandt jeg intet Steds . . .» Faderen havde nemlig holdt Takkefest for de 50 Regeringsaar, og Frederik, som havde læst Talen, syntes ligesaa godt om den som Fru Dorph, der havde hørt den.

«Og det var den Konge, om hvis Vugge, om hvis Manddom og desværre endnu om hans Alderdom enhver Sorg flokkede sig, men som dog allerede ved Guds Naade skænkede Danmark 50 Aars velsignelsesfulde Virken — det var hans Fest . . . Saa ofte jeg i fyrig Kærlighed havde knælet for den høje Drot, greb det mig tit som Angst: Men er det vel andet end Barnet hos dig, der gør saa, og vil du endnu om Aar gøre saaledes? Naar man spottede min Gammeldagshed og Ensidighed, troede jeg næsten stundom med de andre, at jeg var født et Par Sekler for silde. Men nu ser jeg dog, at ogsaa den kraftige Mand (ɔ: Faderen) kan gøre det samme — og jeg vil senere aldrig ængstes.»

Frederik Barfod sværmede med en mærkelig Begejstring for Frederik VI, og da der aabnede sig en Lejlighed til at komme ham nær, greb han den med Iver. Broderen Hans var bleven befordret til Præst i Klovborg, og da han ikke selv kunde komme til København og takke, overtog han det paa hans Vegne. Det var den 17. Novbr. 1834, at Fr. Barfod mødte til Audiens paa Amalienborg. Da Turen kom til ham og han traadte ind, ilede Kongen hurtig imod ham og stillede sig ved et Bord med den ene Haand paa dette. Barfod sagde, hvorfor han var kommen, men blev afbrudt af Kongen med de Ord: «Men jeg kender Dem jo slet ikke, kære Ven! De maa først sige mig, hvem De er.» Barfod svarede, at han troede, Hs. Majestæt fik Navnene at vide af Adjutanten. «Ha ha»,

lo Kongen, «ja saadan kunde det gaa, men saadan gaar det ikke.» Barfod havde nævnt, at han var sendt af sin Fader. «Hvem er saa Deres Fader?» spurgte Kongen. Da han hørte Navnet, udbrød han: «Jeg véd, at Deres Fader er en brav Mand. Jeg har kun set ham en eneste Gang, det var hos Grev Moltke paa Bregentved. Han er en meget lille Mand med en skrækkelig Mængde Sønner.» — «Ja, han er en meget lille Mand, og jeg siger som Ds. Maj., at han er en brav Mand, men han er tillige som hele hans Slægt meget kongeligsindet. Det ligger ham i Blodet, og han glemmer da heller ikke, at han, der tidlig blev forældreløs, lige fra sit 18. til sit 23. Aar havde en Understøttelse af den kgl. Chatolkasse.» — «Hvordan fik han den?» — «Hans Morbroder var en af de fire Kadetter, som 1750 reddede Ds. Maj. Farfaders Liv, da v. Steuben prøvede sin nye Bagladekanon.» — «Hvad hed han?» — «Magnus Johan Kruse.» — «Jeg kender noget til den Historie, men kender De den nærmere, og kan De fortælle mig noget om den?» Dette gjorde Fr. Barfod da. Kruse blev Krøbling ved Sprængningen af Kanonen og fik en større Pension. Da han nogle faa Aar efter døde, blev Pensionen delt mellem hans fem Søstre, hvoraf den ene var Provst Barfoeds Moder, og da hun døde ung 1777, blev hendes Lod efter Ansøgning delt mellem hendes to Børn, af hvilke Sønnen beholdt sin Del, indtil han blev Kateket ved Nikolaj Kirke.

«Hvem var den Kruse en Søn af?» spurgte nu Kongen, hvis Interesse var vakt. — «Hans Fader døde som Kommandant paa Færøerne, hvor han blev forgivet af Hollænderne, fordi han vilde hæmme deres Smuglerier. Men han var igen en Søn af den Oberst Ulrik Kristian Kruse, som 1716 ved Høland kæmpede mod Karl XII.» Ogsaa herom vilde Kongen vide Besked, og Barfod fortalte det temmelig udførligt samt om Kruses Kaarde, der opbevaredes paa Rosenborg. «Den Kaarde havde jeg en Gang i min Haand, da jeg var paa Rosenborg, men den brændte mig i Haanden, og jeg havde nær ikke givet Slip paa den igen.» — Kongen var synlig bevæget, men Fr. Barfod var

det i højeste Grad, og pludselig bøjede han sig og bad Kongen om hans Velsignelse. Kong Frederik sagde venlig, at det tilkom ikke ham at velsigne nogen, men ved Afskeden gav han ham Haanden og sagde: «Det er mig meget kært, at jeg har gjort Deres Bekendtskab. Vi ses nok igen! Held og Velsignelse være med Dem!»

Da Fr. Barfod kom ud i Forgemakket, var der en almindelig Forundring over den lange Audiens, der havde varet over 3 Kvartér. Kongen havde to Gange givet ham Haanden, noget han ikke plejede. Siden fik han at vide, at naar Kongen sagde: Vi ses igen! betydede det, at man kunde komme igen, hvis man havde noget at bede om. Men det benyttede han sig ikke af.

«Se nu, min Fader,» skrev han hjem, «du ser altsaa, at jeg har talt med Dankongen, med Kong Fredegod... Hvordan min Fryd var, kan du let fatte, thi du kender mig jo og véd ogsaa, at endnu midt imellem Repræsentanter og Suppleanter . . . kan jeg endnu ikke aflade Drømmen om en Konge, der kan gøre alt godt, hvad han vil — men «hvem til ondt slet ingen kan tvinge». —

Vi vende tilbage til Barfods Studeringer. Da det gik op for ham, at det var en Uting at dyrke Filologien, ja at det var ham umuligt som dansk Mand at gøre det, tog han en rask Beslutning. Han opgav sit Arbejde paa Prisopgaven, afleverede sine laante Bøger og gik hen til sin Ven Hall. «Jeg har nu bestemt, at jeg vil være Jurist, og spørger dig, om du vil manuducere mig til juridisk Attestats. Men jeg maa forlange, at du begynder allerede idag. Svar mig straks Ja eller Nej, thi ellers maa jeg gaa til en anden.» Hall svarede Ja, og begge gik de sammen til Knuth for at faa Hjælp hos ham. Den ædle Ven viste sig som altid saare elskværdig. Endnu inden Mørkningen var Knuths hele juridiske Bibliotek flyttet hen til Barfod, og den første Manuduktionstime kunde begynde[1]). Det var en hastig Forvandling!

---

[1]) Hall og Knuth vare blevne juridiske Kandidater samme Dag i Oktober 1833.

Da Barfod en Dag talte med Øhlenschlæger, fortalte han ham om denne Metamorfose. Digteren ønskede ham til Lykke og erklærede, at det vilde være ham kært, hvis han ved tidligere Udtalelser havde bidraget til, at han nu vendte Filologien Ryg. «De duer jo saa dog aldrig det mindste dertil, saa var det jo dog Synd ikke at glædes over, at De endelig selv engang har indset det.» Imidlertid holdt Barfod Forandriugen i ni Maaneder hemmelig for Faderen og for Peder Dorph, gennem hvem det ellers let kunde rygtes hjem. Først da han kan underrette Faderen om den vellykkede Audiens hos Kongen, tager han Mod til sig og fortæller med det samme om, at han nu er Jurist. «Og er Jus da saa morsom og underholdende? hører jeg dig spørge.» Dertil svarer han saa ganske ærlig, at havde Faderen ikke været og han staaet ene, saa ingen bekymrede sig om ham, «saa havde jeg maaske gaaet en endnu gennere Vej til mit Lystmaal end den, der gaar ad nogensomhelst Brødvej. Jeg havde rimeligvis lagt al Attestats paa Hylden og ene studeret mit Fædrelands Sagaer.»

Faderen var ikke glad ved Forandringen. Nu var en lang og kostbar Tid spildt, og den gode Understøttelse vilde ikke række til et nyt Studium. Han var i lang Tid meget forstemt derover, saa meget mere som han næppe nærede stor Tro til Sønnens Stadighed overfor den nye Opgave; han vidste godt, at han havde mange andre Jern i Ilden, der spredte hans Kræfter.

En af de Ting, der i disse Aar optog Fr. Barfod meget, var «Velgørenhedsselskabet». Dette var stiftet i Foraaret 1832, nærmest efter Opfordring af Universitetspedel Meyer. Da Fr. Barfod den 1. Juli kom til København, hørte han straks om det og traadte øjeblikkelig ind i det. Han fik en Kollektbog, blev snart Repræsentant og var overordentlig virksom; der laa altid i ham en stor Trang til at gøre vel. Han fik hvervet mange Medlemmer og bidrog meget til, at Foreningen gjorde rivende Fremskridt. Medens der den 1. August 1832 var noget over

150 Medlemmer, var Tallet næste Foraar steget til 800 og næste igen til over 1900. Man indsamlede og uddelte Gaver til trængende. Der var stort Arbejde derved; Ansøgernes Trang og Værdighed skulde undersøges, og derefter skulde Gaverne fordeles. Barfod deltog i dette Arbejde med stor Nidkærhed. Han gjorde et grundigt Bekendtskab med mange fattige Hjem og saa megen Nød og Elendighed, ofte forskyldt, ofte uforskyldt.

Det smertede ham, naar han i saadanne Hjem fandt Børnene drivende omkring «for Lud og koldt Vand». Saa skete det en Dag i Sommeren 1833, at han mødte en anden af Repræsentanterne, Student N. H. Callesen, Søn af Mølleren i Store Kongens Mølle ved Vestervold. De kom i Samtale og gik frem og tilbage paa det Sted, hvor Filosofgangen stødte hen til Vesterport. De talte om Børnene og forlod ikke hinanden, før de vare blevne enige om at faa oprettet en Skole for saadanne Drenge. Der skulde undervises i den af frivillige, ulønnede Lærere, og selv vilde de være to af dem. Inden noget virkeligt Skridt endnu var gjort, blev Callesen imidlertid Skolelærer ude paa Landet og fik ikke mere med Sagen at gøre. Men Barfod, som nu var ene om det, drev paa den med stor Kraft. Først havde han nogle Sammenkomster med Bestyrelsen derom og fik endelig denne til at sammenkalde et Repræsentantmøde d. 28. Oktober. Her optraadte Barfod og fremstillede Sagen for Forsamlingen, der bestod af henved 100 Medlemmer. Nogle imødegik ham, andre støttede ham, men efter en lang og varm Kamp gik han af med Sejren. En Drengeskole skulde oprettes.

Paa Kongens Fødselsdag d. 28. Jan. 1834 blev Skolen indviet, men Undervisningen begyndte først d. 4. Marts i et Lokale paa Hjørnet af Gammel Mønt og Regnegade med 12 Drenge og 8 Lærere. Barfod blev valgt til «inspicerende Lærer» og blev i de følgende Aar stadig genvalgt. Elevtallet steg snart til en Snes. Han underviste i Fædrelandshistorie og Geografi, førte Protokollen, sørgede for, at alting var i Orden, og var Mellemled mellem de

andre Lærere og Bestyrelsen. Om sin egen Duelighed som Lærer havde han siden ikke store Tanker, men der er ingen Tvivl om, at hans levende Interesse for sine Fag har virket vækkende paa Eleverne. Skønt han kunde blive hidsig og tage fat med Hænderne, havde han altid stor Kærlighed til Børnene, ja var ret en Børneven. Søndag Formiddag havde han jævnlig de flinkeste Drenge hos sig, viste dem Billeder, fortalte dem Historier og trakterede dem med Chokolade. En Gang om Sommeren var der Tur til Dyrehaven.

Elevtallet steg hurtig til omtrent 40, og Skolen trivedes i alle Maader. Det var aldrig vanskeligt at skaffe Lærere. Barfod vedblev sin Virksomhed ved den i tre eller fire Aar; da blev det ham umuligt at fortsætte den længere, fordi hans Tid var optaget paa anden Maade. Han blev afløst af den senere Justitssekretær Mangor. Men Velgørenhedsselskabets Drengeskole bestaar endnu den Dag idag og har udvidet sig betydelig, ligesom den ogsaa nu har sin egen Bygning (i Aabenraa). Mange dygtige Mænd ere udgaaede fra den. Men altid har den æret Fr. Barfod som sin Ophavsmand. Selv har han beskedent sagt: «Jeg var kun en Gøg, der lagde mit Æg og lod andre ruge det ud,» men her, som saa ofte, har han underkendt sin egen Virksomhed og Betydning.

I Sommertiden elskede han at gaa lange Fodture. Ofte vandrede han sammen med en Ungdomsven Adolf Bauditz, Søn af Generalmajor C. G. H. Bauditz. De havde kendt hinanden fra de vare i Opvæksten; nu var han ogsaa Student. Deres Vandringer gik næsten altid Nord paa og strakte sig tit højt op i Nordsjælland. Ofte overnattede Barfod i hans Hjem, naar de skulde begynde tidlig om Morgenen. De vare for det meste alene og vare tit i Disput paa Vejen, da de vare uenige om mange Ting, saasom om Frederik VI, som Bauditz hakkede paa. Deres Ture gik for sig i al Tarvelighed, og de overnattede gerne i en Høstak eller en Lade. En Gang sejlede de med en halv Snes andre unge, deriblandt den siden be-

kendte Præst Kofod-Hansen, i en Baad over til Hveen, hvor Barfod for første Gang overværede en svensk Gudstjeneste. Derefter vare de inde hos en Bondefamilie, hvor de fik de tre vakre Døtre til at synge gamle Folkeviser for sig, efterat de selv havde gjort Begyndelsen med at synge. Her fandt de al ønskelig Gæstfrihed, medens ellers ingen paa Øen vilde have med dem at gøre, og det lille Indblik i dette Bondehjem blev et kært Minde for Barfod, vistnok det første svenske i hans Liv. Vejret havde været prægtigt — det var midt i Juli 1834 — men paa Hjemturen slog det paa én Gang om og blev saa haardt, at de nær vare gaaede neden om og hjem. Barfod, der stadig havde Sømanden i sig, var ganske ubekymret, morede sig netop over Kulingen og sang: «Du Danskes Vej til Ros og Magt, sortladne Hav!» De andre vare først ganske tavse og trykkede ved Situationen, men da han saa begyndte forfra paa «Kong Kristian stod ved højen Mast», stemte de i med og tilsidst endog de to Fiskere, der førte Baaden. De naaede lykkeligt til Skovshoved, men alle de unge vare enige om, at de havde faaet Mod og Kraft ved Evalds Sang.

Et nærliggende Sted, som Barfods Vandringer i hine Aar tit gik til, var Assistens Kirkegaard. I denne Mindehave kunde han dvæle halve Dage, fordybende sig i Gravmonumenterne, for gennem dem at sætte sig ind i vor Personalhistorie. Thi hans hele Hu stod til Danmarks Saga.

9.

Første Forfattervirksomhed.

Den 20. Juli 1833 stod der i «Københavnsposten» et længere Digt med Overskriften «Til Danmark» og undertegnet «En Søn af gamle Danmark». Til Motto havde det Grundtvigs: «Frihed, men ikke som Ulv eller Bjørn.» Den Raskske Retskrivning var fulgt. Digtet var af Fr. Barfod og gik ud paa at bekæmpe Ønsket om en Konstitution og hævde, at Kongen burde beholde sin Enevoldsmagt. Det begyndte saaledes:

I Danmark var Frihed vor Odel, vor Arv,
og fri kan kun Dannemand leve!
Hel nøje han kendte sin Ret og sin Tarv,
hans Sværd havde Staal, og hans Arm havde Marv,
og kraftige Runer de skreve.
Han lytted ej gerne til Kærlingetant,
og hvad de ham bøde, det prøved han grant.

Den danske Mand overlod det til Dværgene i Bjerget at smedde gyldne Smykker for andre; han selv stævned paa Søen saa vide, fri som Ørnen. — Men nu? Frankrig, som kaldes Frihedens Sæde, skriver «Hundedagsruner» (Julirevolutionen) og tror,

at den kun er fri, som mod Ret og mod Lov
saa tit, som de lyster, bli'r Frækhedens Rov. —
Og frit er Amerika — dette jeg véd,
dér pisker man frit paa de sorte,
og blir i Senatet en Taler lidt hed,
saa ta'r han sig Frihed at smække herned
sin Nabo med Stole og Borde.

Behøver det kære Danmark nu en Konstitution for at blive rigtig fri; kan virkelig saadan «en Snakkepatron» kalde alt herligt til Live?

Ej mindes du skal dog, at der var en Tid,
du havde til Konning en Gubbe;
ham nægtede Stændernes lysende Vid
alt det, som han fordred mod Fjenden til Strid,
der tramped de plyndrede Stubbe.
Sjung aldrig om Kristian, der stod ved sin Mast,
thi let fik for Lovsang saa Stænderne Last!

Slutningen lyder saaledes:

O Danmark, det er saa da afgjort og vist,
ej nok er dig Fredegode?
Den Herre, som styred foruden al List
det Land, som han elsker — som søger ej Rist,
saa tit han kun øjner dets Baade.
Det er saa da afgjort, at, Stemmer jo fler,
af Ro og af Lykke har Huset des mer!

O Danmark, saa sang man ej før under Ø,
før kendte man ikke det Kvæde!
Én Gud og ét Land, og én Konge, én Mø,
for dem var det Skik her i Danmark at dø,
at hjemgaa til Valhal med Glæde.
Og skued man Rolf i hans Øjne blaa,
med Tvivl plejed Lysten til Nyhed forgaa!

Versene vare jo ubehjælpsomme, men sin Mening har Forfatteren udtalt tydelig nok. Han var glad ved Sjette Frederik, glad ved den milde Enevælde og saa' med yderste Mistillid til al Konstitution. Denne Mening blev Fr. Barfod ved, saa længe den gamle Konge levede, og den deltes af de fleste i Landet, ikke mindst af Digterne.

I September s. A. var der igen et Digt af ham i «Københavnsposten», denne Gang om Kromanden og Herregaardsskytten Hammer fra Asminderød og hans 14-aarige Søn, der udmærkede sig saa meget mod Englænderne 1807. Det er et godt Digt, og her kan man sige, at man allerede har den rigtige Barfod, den samme begejstrede

Fædrelandsven og Kender af Danmarks Krønike, som han alle sine Dage vedblev at være. Der er i saa Henseende en stor Lighed mellem den 22aarige Yngling og den 85-aarige Olding.

Saaledes var han kommet ind paa Forfatterbanen, og hermed er i Virkeligheden Grunden lagt til hans ydre Stilling for hele Livet, skønt der gik lange Tider hen, inden det blev rigtig klart for ham selv. Han blev nu ved, som han havde begyndt. Lejlighedsvis høre vi, at Birkedal og han, medens de endnu boede sammen, tænkte paa at give et Udvalg af deres Digte i Trykken, og at Peder Dorph skulde være Vejer og Vrager, men det blev heldigvis ikke til noget. Ganske vist vare de begge poetiske Naturer, men endnu vare de for umodne og uøvede, heller ikke var deres Digteraare saa stor, at det jo passede bedst baade for den ene og den anden at nøjes med den beskedne Plads som Lejlighedsdigter. Da Birkedal henved 30 Aar efter prøvede paa at gaa ud over denne Grænse, blev Udfaldet ikke godt; Barfod holdt sig indenfor den.

Imidlertid havde denne et literært Arbejde for, som hele Aaret 1835 lagde stærkt Beslag paa hans Tid og som bidrog til, at det gik trangt med det juridiske Studium. Det var en stor poetisk Læsebog. Hele den Sommer var han slet ikke hjemme i Fakse, og i lange Tider lod han intet høre fra sig. I Oktober var han kommen saa vidt med Bogen, at han udsendte Subskriptionsplaner til den, og Faderen besørgede dem ud i sit Provsti med Anbefaling.

«Poetisk Læsebog for Børn og barnlige Sjæle. Samlet og udgivet af A. S. (ɔ: Fr. Barfod). Sælges til Fordel for det forenede Velgørenheds-Selskabs Skole. 1835 og 36.» Saaledes er Titlen paa Fr. Barfods første Bog, en Titel, der blev meget bekendt paa Grund af Udtrykket «Børn og barnlige Sjæle», hvilket gav Anledning til adskillige Vittigheder. I Forordet skriver han, at skønt han ikke efter Skik og Brug behøvede at spørge

Digterne om Forlov, har han dog, saa vidt det var ham muligt, henvendt sig til dem, og de have alle stillet sig meget imødekommende overfor ham. Forøvrigt kunde man langt fra kalde alle dem, der vare Forfattere til Digte i Bogen, «Digtere», saaledes ikke ham selv «for hvem Digternavnet halvt vilde være en ufordøjelig Smiger, halvt en endnu ufordøjeligere bidende Satire». Han har ikke benyttet den Raskske Retskrivning, som han ellers følger, fordi Mængden paa ingen Maade vil se den; af samme Grund er Bogen ikke trykt med latinske Typer, men med saakaldte danske. Til Slutning er der en Tiltale til Børnene, som aander varm Kærlighed til dem.

Bogen bestod af en poetisk Del paa 422 Sider og en prosaisk paa 185. Det maa kaldes en rigtig god Samling, som Barfod havde megen Ære af. Selv blev han hurtig misfornøjet med den, især med den af ham selv forfattede prosaiske Afdeling, der indeholdt Digternes Biografier, men med Urette. Bogen blev ogsaa paaskønnet af Publikum, hvilket praktisk viste sig derved, at hele Oplaget paa 1000 Ekspl. blev udsolgt i 8 Maaneder. En ikke ringe Del gik til Sverige, hvor mange benyttede den til at sætte sig ind i dansk Digtning.

I Bladene blev Bogen i det hele modtaget med Velvilje. «Maanedsskrift for Literatur», som dengang spillede en stor Rolle som Smagsdommer, syntes godt om Digtsamlingen, især fordi den bar umiskendeligt Præg af den bedste Vilje og «en ikke almindelig Begejstring for det aandeliges Rettigheder». Den biografiske Del havde det mere at anke imod. Den indeholdt for mange Specialiteter, afsagde Domme over vedkommendes Moralitet, og Udgiverens Personlighed stak altfor meget frem. Anmelderen syntes ikke om hans Patos og Udbrud af Begejstring. — «Dagen», redigeret af Th. Overskou, anbefalede Digtene som valgte med Smag og fandt, at det biografiske vidnede om Forfatterens Omhu for Nøjagtighed og Fuldstændighed, men at hans Sprog led af «en synlig Affektation og en stor Mængde Reflektioner». — I «Køben-

havnsposten» skrev en anonym en meget tiltalende Artikel i Anledning af Barfods Fremstilling af Striden mellem Baggesen og Øhlenschlæger, som Anmelderen selv havde deltaget i. Da Barfod nærmest havde taget Baggesens Parti og brugt meget heftige Udtryk imod flere af Øhlenschlægers Forkæmpere, idet han talte om deres »Afsindighed» og om de «Afskyeligheder», der prændtedes i hin Tid, førte denne et smukt Forsvar for Øhlenschlægers Venner og deres Berettigelse til at angribe Baggesen. Dette gav igen Anledning til, at August Baggesen i et følgende Nummer tog sin Fader i Forsvar[1]).

I det hele kan man sige, at Barfod i dette sit første Værk viste baade de Fortrin og de Særheder, som i Fremtiden bleve betegnende for ham: en varm Følelse, der ofte steg til en vis Eksaltation, et sundt Blik for det rette og et særligt Hang for det personalhistoriske, for hvis Nøjagtighed han ingen Møje sparede sig. Hans «Poetiske Læsebog» har haft Betydning for mange Mennesker, ikke blot for Børnene, som den nærmest var beregnet paa, men mere endnu for voksne. «Den har,» skriver Mørk Hansen, «det véd jeg af Erfaring, bidraget overordentlig meget til at vække Sansen for vore poetiske Skatte[2]).» Mange gode, næsten glemte Digte bleve her fremdragne, saasom Ambrosius Stubs: «Den kedsom Vinter gik sin Gang,» og mange gode nye bleve her gjort mere kendte. Der gaar en ren og religiøs Tone gennem Bogen, som viser os, at havde end Barfod paa dette Tidspunkt endnu ikke fundet Hvile i Kristendommens Skød, saa var han dog et alvorligt og religiøst Menneske. Her findes et lille Vers, som han havde hørt i St. Ibs Kirke paa Hveen, og som han har oversat, fordi det havde grebet ham:

Giv nøje Agt, at Lampen ikke slukkes,
at Syndens Skyer ej om Sjælen lukkes,

---

[1]) Maanedsk. for Literatur 1836, S. 164 ff. — «Dagen» for 11. Maj. — «Københavnsposten» for 18. Maj.

[2]) «Et Jubilæum» i Nationaltidende 1883, 20. Juli.

men falder du, saa straksen op igen,
og fly til Gud som til din bedste Ven [1]).

Af ham selv findes den smukke «Fattig Barns Sang». Han havde oprindelig skrevet den for en lille fattig Dreng, der sang i Gaardene, og som han havde fattet Godhed for:

Min Fader død, min Moder død,
i Graven blev de gemt,
selv led jeg arme Hungers Nød,
som var af Gud jeg glemt.
Fra By til By, fra Hus til Hus
jeg maa nu gaa i Stormens Sus —
giv mig en Bid med venligt Blik
og saa en Læskedrik.

Paa Bolstret kan blandt bløde Dun
du knap min Kval forstaa,
din Sal, den er jo varm og lun,
mit Telt er Himlen blaa.
Og staar jeg saa med Lærken op,
da bæver Barnets spæde Krop,
i Kvæld han lægger træt sig ned
med Hungrens matte Sved.

Jeg er dog Menneske som du,
jeg er din Broder jo,
jeg har en god, en ærlig Hu,
skønt jeg er lidet fro.
Et Hjerte har jeg og en Sang,
saa hør min Nød og hør min Trang,
giv mig en Bid, en Læskedrik,
men giv med venligt Blik [2])!

Denne lille Sang blev meget udbredt, og han hørte den stundom selv udenfor sine Vinduer sungen af fattige Børn. Den skaffede ham mange Venner blandt Smaafolk og Velgørenhedsskolen adskillige Elever, idet Forældre gennem den fik Tillid til dens Forfatter og derfor gerne betroede deres Børn til en Skole, som han forestod.

---

[1]) S. 104.
[2]) S. 11.

Af de biografiske Stykker kan der være Grund til at fremdrage nogle ret karakteristiske. I Anledning af Evalds Kantate over Frederik V skriver Barfod: «Den tredie Slægt lever nu efter Femte Frederiks Død. De to forrige elskede hans Minde uden at være blinde for hans Svagheder, dem naturligvis den dybt rørte Digter i sine Følelsers Fylde ikke kunde dvæle ved. Den tredje, den nulevende Slægt, synes hartad at glemme alt det elskelige og ædle ved ham, medens de med en synderlig Vellyst dvæle ved det mindre gode, set gennem et hæsligt fordrejende Forstørrelsesglas. Lad os ikke glemme, at en Konge er et Menneske og som Menneske maa have Svagheder; men tale vi om ham, hvem ikke Smiger, men dybt begrundet Følelse kaldte den ejegode, lad os da i det mindste først gribe i vor egen Barm og veje vore egne Svagheder, inden vi dømme.» Her se vi Barfod, som han var. Maaden minder om Grundtvig i hans ældre Manér; Forsvaret for Kongen udspringer af hans daværende Kongebegejstring. Hvor ganske anderledes kom han en Snes Aar efter til at skrive om den samme Konge!

I Stykket om Baggesen skriver han: «Min fromme, livfulde, kraftige og aandrige Stemoder, som endnu nogle Maaneder tidligere end Baggesen vendte hjem til Herren, havde haft ham til sin Lærer, og hun elskede ham endnu, da saa mange hadede ham, hun elskede ham ej blot som Digter men som Lærer og Menneske.» Derfor, fortæller Barfod, havde han altid holdt af Baggesen.

I Anledning af Evald meddeler han den ikke uinteressante Oplysning, at Anna Hedvigs Mand Wøldike endnu dengang (1835) levede som 84aarig Gubbe i Store Hedinge, hvor Barfod havde set Anna Hedvigs Portræt i hans Stue.

Om Digteren og Præsten C. A. Lund, «Landsbykirkegaardens» Sanger., Rahbeks Ven, fortæller Barfod, at han havde besøgt ham i hans Hjem i Keldby paa Møen. «Han var just kommet hjem fra Kirke og stod i sit Ornat, 69 Aar gammel, høj, stor, kraftig og ærværdig, lænet mod Skatollet, i den landlig simple, men lyse og smukke

Storstue, hvor de faa Prydelsers Valg og Ordning saa tro afbildede den ædle Digters hele Sjæl. Hvilket Liv i hans Tale, hvilken Aand i de levende blaa Øjne! Hvilken Sjælefred og Sjæleadel i hans hele Udtryk!» Ti Maaneder efter var han død.

Man ser, at det er saare langt fra at være tørre biografiske Data. Men unægtelig er der en Del Vidtløftighed, som ikke er paa sin Plads i en saadan Bog. Der er imidlertid nedlagt et stort Arbejde i den, og den maa kaldes en lovende Begyndelse som Forfatter.

Man kan tænke sig, at Barfod, der interesserede sig saa meget for vore Digtere, ogsaa satte Pris paa at kende de bedste af dem personlig, og det lykkedes ham til Dels. Saaledes kom han ofte til Øhlenschlæger. En Gang gav denne ham en udmærket Anbefaling, for at han kunde faa bedre Informationer, thi Digteren havde gode Tanker om den unge Mand. Men da han havde læst Stykket i «Poetisk Læsebog» om sin Strid med Baggesen, blev han vred og temmelig grov imod ham. Dog greb han sig hurtig i det og kyssede ham. Og skønt der let kom ondt Blod op i Øhlenschlæger, naar han blev mindet om hin Strid, kunde han til andre Tider fremhæve Baggesens sjældne Kunst. Da Talen en Gang var om Hertz's Gengangerbreve, som Barfod ikke syntes om, udbrød Digteren: «De har fuldkommen Ret i denne Deres Uvilje. Naar man læser dem, er det, som man hører en Jødedreng fløjte efter en Nattergal.» Havde han ikke haft et Horn i Siden paa den Heiberg-Hertzske Kres, var det vel ikke faldet just saa hvast.

En Søndag — det var netop Øhlenschlægers Sølvbryllupsdag — fortalte Barfod ham, at han stod i Begreb med at gaa ud til Søllerød og besøge Digteren og Præsten Boye. Øhlenschlæger sagde da, at de havde været Uvenner, men han haabede, at det nu skulde være glemt, og bad at hilse ham. Da Barfod kom ud til Boye, sagde denne det samme, at de havde været Uvenner, men det skulde vel være glemt og bad ham at hilse Øhlenschlæger.

Da nu Barfod kom frem med sin Hilsen, blev Boye meget glad.

Ogsaa til «Dannerskjalden» Fr. Høgh-Guldberg kom Barfod undertiden. En Dag fik han af ham at vide, at han som Udgiver af «Poetisk Læsebog» kunde vente at faa 200 Rdlr. af «Selskabet for de skønne Videnskaber». Barfod blev ikke særlig glad derover og bad til Guldbergs Forbavselse om, at dette maatte blive forhindret, fordi han i en vis Stoltheds Følelse mente, at hans gode Navn derved vilde blive ødelagt. Guldberg svarede, at nu var det bagefter. Barfod gik da til Øhlenschlæger og Sibbern, der vare i Bestyrelsen, med Bøn om, at de vilde forandre det. Men han fik ogsaa her Svaret, at det var bagefter. Saa bad han om, at Summen i al Fald maatte blive nedsat til det halve. «Ja», svarede Øhlenschlæger, «det synes mig selv, kunde være passende, og det skal jeg gerne gøre.» Sibbern svarede: «Jeg skal gøre det, naar De endelig ønsker det, skønt jeg finder, at det er mærkeligt.» Derved blev det saa.

Der boede dengang i København en gammel, næsten forglemt Digter Peter Harboe Frimann, født Normand, ham der 1777 havde konkureret med sin Broder Klaus om en poetisk Beskrivelse af Fjeldet Hornelen, men som maatte se denne vinde den udsatte Pris. Han havde været ansat i Udenrigsdepartementet og levede nu som mere end 80aarig med Titel af Konferensraad. Barfod havde en Aften været i Selskab i Kastellet og spillet Kort med den fine gamle Mand, der var meget oprømt. Da de brød op, vilde Barfod følge ham hjem til hans Bolig ved Holmens Kanal, men for at faa Lov til det, maatte han bilde ham ind, at han netop skulde samme Vej. Allerede da de gik i Bredgade, blev Frimann træt, og Barfod maatte tage ham under Armen. Det gik meget langsomt fremad, den gamle Mand var ligefrem bleven syg. Forgæves spejdede de til alle Sider efter en Droske; det var for silde. Da de naaede det Jerngitter, som dengang var ved Teatret, kunde Frimann ikke mere; han

faldt besvimet om og havde i Faldet nær spiddet sig. Barfod løftede ham op paa sine stærke Arme og lod ham hvile mod sit Bryst. Pludselig vaagnede den gamle og raabte forvildet: Hjælp, Hjælp! Tyve, Røvere! Der kom dog ingen Vægtere netop i dette Øjeblik, da det havde været ønskeligt, og langt om længe kom Frimann saa meget til sig selv, at de kunde stavre videre. Hvert Øjeblik ventede Barfod, at han skulde dø i hans Arme. Endelig naaede de hans Hus, men saa besvimede Frimann igen paa Fortovet. Da han atter var kommen til Bevidsthed, vilde Barfod trække Gadedørsnøglen op af hans Lomme for at lukke ham ind, men da raabte han igen om Hjælp mod Tyve og Røvere. Endelig kom Døren op, og Frimann ind ad den. Nu vilde Barfod naturligvis følge ham op i Lejligheden, men det maatte han slet ikke. Frimann fik Gadedøren laaset af, og Barfod maatte staa udenfor og lytte til hans Trin. Da han mærkede, at han var kommen op, gik han endelig hjem til sit. Men Frimann levede flere Aar efter den Tid og døde først 1839 i en Alder af 87 Aar.

Den af alle Digterne, som Barfod kom til at staa nærmest, blev dog Grundtvig. Vi have tidligere fortalt, hvorledes han en Gang i sin grønne Ungdom havde vekslet nogle Ord med ham. I de senere Aar hørte han ham af og til i Frederikskirken paa Kristianshavn, men han følte sig ikke videre tiltalt i kristelig Henseende. Saa meget mere ærede han Grundtvig som Digter, Forfatter og Dannemand, og vi have set, hvor paavirket han var af ham. Men først 1835, kort efter Nytaar, kom han til at tale med ham. Barfod gik op til ham for at spørge ham om en Ytring i hans Bog «Om Sognebaandets Løsning og Hr. Prof. Clausen». Det saa' nemlig af denne Ytring ud, som om Grundtvig beklagede, at han ikke i «Kirkens Genmæle» havde taget langt skrappere fat paa Clausen. Barfod mente, at det skulde forstaas modsat, at han nemlig beklagede, at han havde taget Sagen paa en uheldig Maade, som ikke var ham selv fuldt værdig. Barfod

fremstillede nu disse to Forklaringer og spurgte saa: «Hvem har Ret?» Hertil svarede Grundtvig: «Det kan De jo læse Dem til,» men gik dog hen, fandt Bogen og læste Stedet opmærksomt igennem. Efter dernæst at have grundet noget sagde han: «Ja, desværre, Udtrykket er virkelig bleven tvetydigt, men De har fuldstændig Ret, og det skal jeg nok ved Lejlighed sige tydeligere.» Fra den Stund af kom Barfod jævnlig til Grundtvig.

Da Barfod adskillige Aar efter en Gang fortalte Prof. Clausen denne Historie og sagde, at han vel heller ikke vilde underskrive alt, hvad han i sin Tid havde skrevet i sin «Katolicisme og Protestantisme», svarede denne kort, men bestemt: «Nej visselig ikke!»

Forøvrigt havde Barfod det i Aarene 1835 og 36 i mange Henseender trangt. Hans pekuniære Tilstand var bedrøvelig; det store Arbejde med den poetiske Læsebog gav ham ingen Indtægt, da han jo lod denne tilflyde sit kære Velgørenhedsselskab, hvorfor det ser dobbelt mærkeligt ud, at han ikke vilde modtage mere end Halvdelen af de 200 Rdlr., der vare bestemte til ham af de skønne Videnskabers Selskab. I al Fald i September 1836 havde han adskillige af sine Sager paa Assistenshuset, og flere af hans Venner vare gaaede i Kaution for ham. Disse fandt, og ikke med Urette, at det var en «Bamsestreg», at han ikke vilde tage imod alle de 200 Rdlr. Kramer var ikke fri for at være vred paa Barfods Fader. «Gør han intet,» skrev han, «saa staar han ikke mere for dine Venner med uplettet Rygte.»

Efterat det Moltkeske Legat var ophørt med 1835, var det nærmest ved Undervisning i Engelsk, Barfod ernærede sig. I Nøden fik han nu ganske uventet Understøttelse af Rigmanden Konferensraad N. A. Holten.

Aldeles uden Hjælp fra Hjemmet var Fr. Barfod dog ikke; i al Fald sendte hans Stemoder ham af og til nogle Viktualier. Men Forbindelsen var en Tid saa ringe, at de i Fakse slet ikke vidste, hvor han boede. Faderen var meget forstemt over, at det ikke blev til noget med den

juridiske Eksamen, uagtet Hall efter sin Hjemkomst fra Udlandet atter vilde manuducere Frederik. Han havde ventet, at han i Foraaret 1836 skulde gaa op til Eksamen, men det gjorde han hverken da eller siden. Stemoderen var meget elendig over det hele. Hun skriver en Gang, at hun véd godt, han er god og ofrer sin Tid for andres Ve og Vel, men han maa ogsaa tænke paa sine egne Ting.

Til Sønnens Fødselsdag 1836 skrev Faderen mod Sædvane ikke. En Maaneds Tid efter kom der imidlertid et Brev fra ham, hvori han siger: «Jeg kunde ikke skrive i den Tone, jeg ønskede, og i modsat Tone vilde jeg ikke skrive. Derfor tav jeg ... Min gode Frederik! Du har nu opnaaet Myndighedsalderen. Vis nu den rette, fornuftige Myndighed imod dig selv.»

Ogsaa Fru Dorph fandt sig foranlediget til at formane den gode Fr. Barfod. Vi meddele største Delen af et Brev fra hende af 23. Febr. 1836, fordi det er saa karakteristisk:

«... De begyndte her (nemlig paa Gjorslev) paa meget, som vel ikke bragte (ɔ: førte) til noget egentlig, men nok: De begyndte en Stamtavle, anvendte Tid, Flid og Efterforskning — Bladene, tror jeg, forglemte De her, disse fløj hen og kom i Uorden — De begyndte, eller vare vi her i den falske Tro, at De begyndte paa Filologien. Vi glædede os, vi saa' i Dem en ung Person, vi vare saa lykkelige at kende, der med Ære kunde blive betragtet af Landet og Udlandet — dog det svandt hen. Vi glædede os, dog mindre trygge, nu til Jura; det svandt hen. Og nu, kære Barfod, tør vi igen glæde os? Tør vi være faste i det Haab, De gav os? (Nemlig at tage Magistergrad i Historie). Skuffer De os ej igjen? Skuffer De ej Dem selv? Skal de, der ikke have yndet Dem som vi, skal de faa Ret? Skal disse have Lov at dadle dem og med Rette? Kan De nænne, at vi maa høre dette uden at kunne modsige — kan De nænne, at Deres Fader ikke snart skal faa den Glæde, at hans kære Søn ikke svigter

hans Haab? Betænker De, at Deres Fader er gammel? — Har vor Herre ikke givet Dem Forstand? Har De ikke Sundhed? Har De ikke Venner? Skal disse ikke holdes i Ære? At De er god, er visselig sandt, men er dette nok? Kan da dette, kan da ej Deres Fornuft bringe Dem til den eneste Ting, De mangler, til Stadighed? Læs dog de gode og sikre Bøger som andre, der vil blive til noget! De kan jo godt fornøje Dem, være glad, gøre godt alligevel. Sov dog ej om Dagen og vaag (om) Natten. Natten fordrer Lys, disse koste Penge, og hvor faar De dog Penge fra, gode Barfod?».

«Og nu den Sprogforening (som han havde været med at oprette), en ny Idé, ja det kan være meget godt for dem, der have Eksamen, men skal De nu derhen hver Dag, ja godt! — men gaa snart hjem igen — gaa dog ikke hele Timen og snak om Regering og Politik. Det er jo til ingen Nytte, De har jo kun Ærgrelse heraf. Lad disse frisindede, selvkloge Riddere ikke forurolige Dem, saa at De skulde dømme Folket og enhver Undersaat efter deres utro Begreber. Hvorfor skulde Folket ikke elske deres Konge? Studér De ej herpaa, men stræb De selv at blive en agtet Borger, der kan staa frem, naar det kniber, og slaa disse Frihedsriddere af Marken; vi her skal hjælpe Dem og vor Peder og Frederik med. — Vor gode elskelige Konge! Havde han end tusinde Fejl, jeg elsker ham dog og ønskede igaar, han maatte blive halvfems Aar.»

«Det var da ret rart, at der ikke blev noget af Deres Maanedskrift (en Plan af Barfod, som siden blev realiseret paa anden Maade), thi jeg havde ikke bedre Forstand end at glæde mig herover; mig synes, der gives Bøger og Blade nok af den Slags. Gid De kunde slænge alle Ideer om at skrive Bøger for det første til Side!»

«Det er rart med de fem Drenge, der Lørdag Aften kommer til Dem. Har De saa noget at give Dem at spise? Vil De sende mig Deres Adresse, da vil jeg, om De tillader, en Gang igen sende nogle Rugtvebakker til

Dem og Deres kære Drenge. Ja, jeg elsker alt barnligt og godt, jeg elsker og den gode Barfod! Blot De vilde være fornuftig, sindig i Opførsel, ikke fremfusende og støjende, naar noget bemestrer og begejstrer Dem, f. Eks. naar De læser noget højt, hvorved dette er Tilfældet. Ej kan jeg sige om det, at det ikke forfejler sin Virkning og man ikke føler det skønne heri, men jeg kan næsten ikke taale, saa højt som De taler, og saa er jeg da bange, at nogen fremmed eller min Mand skal komme og høre disse stærke, støjende Udraab. Var det Dem muligt at lægge lidt mere Blødhed i Deres Tale? Saa lidet, som De véd, jeg ellers elsker Blødhed hos Mændene, saa er dog bløde, lette Bevægelser noget behageligt — det er at sige: til Maade. — —»

Dette Brev lærer os Fru Dorph og Fr. Barfod bedre at kende end mange lange Beskrivelser.

I et følgende langt Brev fra Maj viser hun den bløde og milde Side mere frem. Hun kalder ham den gode, venligsindede Barfod og udtaler en Frygt for, at hendes Døtre ikke vare gode nok imod ham, da han, vistnok i Paasken, var derude. I Anledning af noget, han havde talt om at udgive, bad hun ham om at begynde derpaa i Tide, ikke at gøre det for vidtløftigt og saa fatteligt og let forstaaeligt som muligt. «De har vel ej bestemt at skrive i Grundtvigs Manér med altfor mange gamle danske Ord og for aparte, siger Marie.»

At Fru Dorphs Ord havde meget at betyde for Fr. Barfod, er sikkert nok. Han saa' i to Betydninger op til hende som til en Moder, først fordi hun altid havde været moderlig overfor ham, og dernæst fordi han levede i Haab om, at han ogsaa skulde træde i nærmere sønligt Forhold til hende. Han elskede stadig Datteren Charlotte, der engang havde været hans Elev, og holdt trolig fast ved denne Kærlighed fra Aar til Aar, uagtet den ikke fandt nogen Opmuntring fra hendes Side. Aldrig fik han udtalt sig for hende. «Det var en dyb og inderlig Kærlighed,» skrev han selv nogle Aar efter, «der gav mig

Kræfter til at kæmpe mod Strømmen og holdt mine Øjne aabne i Verdenstummelen. Jeg var endnu næppe tyve Aar, da jeg elskede.»

Men i Begyndelsen af 1837 blev Barfod en Dag overrasket ved Meddelelsen om, at Genstanden for hans 6aarige Kærlighed havde forlovet sig med en anden.

Dette Slag ramte ham haardt.

10.

Forlovelse.

Den 1. Februar 1836 var Barfod flyttet ind i to Kvistværelser hos Urtekræmmer Meyers Enke i Borgergade, hvor han ogsaa fik Kosten. Her boede han i fire Aar. I denne Familie var han kendt i Forvejen, eftersom Birkedal var forlovet med en af Døtrene ved Navn Emilie, og her følte han sig hjemlig til Mode. Birkedal selv havde som teol. Kandidat i længere Tid været borte fra Byen i Egenskab af Huslærer, men i Sommeren 1836 delte han en Tid Barfods Lejlighed som Gæst, indtil han kunde holde Bryllup som kaldet til Kateket i Ringkøbing.

Emilie Meyer var en nydelig, aandslivlig Pige med dyb Følelse, parret med Vid. Hun havde gode Indfald og raske Svar; dertil sang hun smukt. Barfod fik i hende en trofast Veninde, der forstod ham til fulde. «Du har ladet mig skue dybt i din Sjæl,» skrev hun til ham næste Aar, «og den, som kender dig bedst, maa elske dig mest.» En anden Gang skrev hun: «Jeg vilde saa gerne se dit gode, trofaste Øje (uden Briller) og faa et Tryk af din store brede Lab, som jeg knap kunde spænde om.»

Ved hendes og Birkedals Bryllup i April 1837 vare de fleste af Vennekresen til Stede og havde en af deres gladeste Sammenkomster. Barfod havde skrevet et helt lille Hefte Sange under Titelen: «Vennernes Højtid», og det er meget karakteristisk for ham. Den første Sang er til Brudeparret, Nr. 2 hedder «Nordens Aand» og om-

taler Snorre, Karl Gustaf, Hvitfeld og Thorvaldsen, Nr. 3 er om Kong Frederik Fredegod, Nr. 4 er «Damernes Skaal», og endelig er Nr. 5 helliget «Vort Venskab» og det mest vellykkede. Forholdet til Birkedal var nu genoplivet, og det var med Vemod, han saa' Parret drage saa langt bort, men mest savnede han Emilie, til hvem han en Gang skrev følgende Linier:

Du var min Broders Brud, og mig du blev,
mens Aar svandt hen, en Søster, prøvet, huld.
Tit Skæbnen mig med ramme Runer skrev
sit mørke, kolde, bitre Smertensbrev;
da fandt jeg Søsterhjertet tro som Guld.
Og skænked Gud mig saa en salig Glæde,
da saa' jeg Taaren Søstrens Øje væde.

Til Skæbnens «ramme Runer» hørte ikke blot Modgangen med Charlotte Dorph, men ogsaa de trange Tider med Udkommet. Kvistlejligheden i Borgergade var Vidne til adskilligt i denne Retning. Om Vinteren har han siddet deroppe uden Kakkelovnsvarme, med Sivsko paa Fødderne, og skrevet og studeret til langt ud paa Natten. En ukendt overraskede ham en Gang med en Favn Brænde — han formodede, at det var en anden af Husets Døtre, der var Giveren. Meget ofte kunde han ikke betale for Husly og Kost til rette Tid, men han var jo i Vennevold, og Husmoderen bar over med det.

Imidlertid var en anden Emilie dukket op for ham. Det var Birkedals yngste og kæreste Søster, fire Aar yngre end han og 2½ Aar yngre end Barfod, født 18. Oktbr. 1813 og saaledes nu en Pige paa nogle og tyve Aar. I Foraaret 1835 saa' Barfod hende for første Gang. Hun var ellers i Huset hos sin ældste Søster Frederikke, gift med Forpagter Thomsen paa Fuglebjerggaard ved Slagelse, men var nu kommet ind i Besøg. Barfod følte sig tiltalt af den vakre, unge Pige og var glad ved at kunne optræde som Kavallér f. Eks. ved at følge hende i Teatret eller hente hende om Aftenen fra Selskab. Nær kunde dette

dog været gaaet galt for ham. Han havde en Dag lovet at hente hende hos Major Nørager. Samme Dag var han til stor Middag hos Konferensraad Fog, Vennen Karl Fogs Onkel, der var Pebersvend og gjorde Middagen i en Restaurant paa Kongens Nytorv, hvor der ialt samledes 14. Den gemytlige og flotte Mand foreslog, at enhver Gæst i Rækkefølge skulde udbringe en Skaal i sin Yndlingsvin, dog saaledes at den samme Vin ikke maatte gentages. Paa den Maade gik det to Gange rundt. Midt paa Bordet bleve de tømte Flasker anbragte, og disse dannede tilsidst et anseligt Bjerg. Det hele var godt egnet til at bringe alle Gæsterne under Bordet. Lige fra dette maatte saa Barfod afsted for efter Løfte at hente Jfr. Emilie Birchedahl [1]). Han udførte det ogsaa, men det forblev ham en Gaade, hvordan det kunde gaa, og endnu mere, at det aabenbart gik helt godt. Ingen, heller ikke den unge Dame, mærkede noget. Havde hun faaet en Fornemmelse af, at hendes Kavallérs Tilstand ikke var ganske klar, da havde hun følt sig langt tilbagestødt, thi hun havde strenge Principper og nærede Afsky for Drikkeri. Men det gik godt.

Efter nogle Ugers Ophold vendte hun hjem til Førslev. Barfod viste hende, tjenstvillig som han altid var, den Velvilje stadig at forsyne hende med Læsning, som hun havde stor Trang til, uden at der dog veksledes Breve. I Juli var Barfod et Besøg paa Langeland og vendte hjem til Fods gennem Sjælland, klædt i Bluse med Ransel paa Ryggen. Saaledes kom han til Førslev, men da han her vilde gaa ind til Forpagter Thomsens, troede Konen, at det var en Haandværkssvend og gik ind for at hente en Skilling. Søsteren Emilie saa' imidlertid straks, hvem det var, og han blev der nu til næste Dag.

Saa gik der over halvandet Aar, hvor de ikke saas. Først da Birkedal skulde ordineres 17. Marts 1837 mødtes de igen og for hans Vedkommende under forandrede For-

---

[1]) Hvorfor jeg her skriver: Birchedahl, fremgaar af det følgende, nemlig S. 95.

hold. Hans første Forelskelse var da endt med Skuffelse. Nu vare de begge sammen en lille Tid hos Meyers, og Bekendtskabet voksede. Ved Birkedals Bryllup d. 4. April var hun atter inde og var Barfods Borddame. Tre Dage efter var det hans Fødselsdag. Det gjorde da Indtryk paa ham, at medens alle hos Meyers kom ham i Møde med: Gratulerer! rakte hun ham ganske stille Haanden og sagde: «Gud velsigne Dem, Barfod!» Et Par Dage efter rejste hun hjem.

Sommeren 1837 var Barfod meget paa Vandring. Allerede nu havde han begyndt paa, hvad han siden fortsatte i mange Aar, at undersøge Præstearkiver, Raadstuearkiver og lignende for at indsamle personalhistoriske Oplysninger. Han færdedes da i samme Kostume, som vi nylig saa', kun yderligere forsynet med en uhyre Lomme, hvori han kunde gemme hele Folioark uden at bøje dem. Paa disse Vandringer kom det ham til Gode, at han havde en talrig Slægt og mange Bekendte. Skade, at han ikke har ført Dagbog over sine Oplevelser paa disse Vandringer! Det, der især beskæftigede ham i Sommeren 1837, var at opspore Efterretninger om Peder Syv, den danske Sprogmand fra Kingos Tid, fordum Præst i Hellested i Stevns. Paa denne Rejse havde han bl. a. været paa Vallø, Iselingen, Knuthenborg, Langeland, og nu kom han d. 9. September til Fuglebjerg.

Hans Ankomst her var ikke saa uventet, som han troede. Der var nemlig kommet et Brev til ham med Posten, og det havde Emilie Birchedahl taget imod uden at sige det til nogen. Altsaa var han ventet af hende. Det var en Lørdag, han kom, og om Mandagen vilde han til Marvede for at undersøge Kirkebøgerne dér. Emilie havde først lovet at vise ham paa Vej, men da det kom til Stykket, trykkede hun sig derved paa Grund af en Bemærkning af Søsteren, der ikke ønskede nogen Forbindelse mellem hende og Barfod. Det laa altsaa aabenbart i Luften, at noget sligt var i Gære. Søsteren Rikke kunde nok lide Barfod, men havde for meget at udsætte

paa ham i flere Retninger og stemmede i saa Henseende med sin Broder Vilhelm Birkedal, der en Gang temmelig stødende havde afværget en Visit, som Barfod vilde aflægge Emilie, med de Ord: «Nej, for jeg vilde ikke have dig til Svoger.»

Det gjorde stærkt Indtryk paa Barfod, at Emilie nu ikke vilde følge ham paa Vej. Han gjorde sig Tanke om, at hun var vred paa ham, og i saadan Stemning kunde han ikke gaa.

Da hun i Middagsstunden sad ene ved sit Arbejde, traadte han hen til hende, greb bevæget hendes Haand og spurgte, om hun endnu betragtede ham som sin Ven og Broder. Da hun bly bejaede dette, tog han Mod til sig og spurgte, om han ikke maatte være mere end en Broder for hende, om hun ikke kunde elske ham, som han elskede hende. Og mere i Øjet end i hendes Ord læste han sin Lykke.

Saaledes bleve de forlovede, og hermed var et Baand knyttet, som skulde vare mere end 58 Aar og blive Kilde til en sjælden Lykke. De passede for hinanden.

Overgivelsesvilkaarene, fortæller Barfod, vare, at hun skulde aflægge den tyske Skrivemaade af Navnet Birchedahl, og han ophøre med at benytte Snustobaksdaasen. Begge Dele bleve samvittighedsfuldt overholdte.

Man kan forstaa, at Barfod ikke gik til Marvede den Dag. Derimod vandrede det unge Par ud i Haven og satte sig paa Højen dér. Søsteren Rikke opdagede dem og blev i Øjeblikket ikke særlig glad, men tog sig dog kønt i det og ønskede dem til Lykke. Svogeren Thomsen kom snart efter hjem og lugtede Luften ved at se Parret sammen i Haven. Da de senere kom ind i Huset, havde Rikke gjort alt for at glæde dem. Dagligstuen var smykket med Blomster, og allerede paa Tebordet prangede en Julekage med deres Navne paa.

Barfod slog sig nu lidt til Ro derude. Nogle faa Dage efter Forlovelsen traf det sig, at de vare ene hjemme. De samtalede i en lille Sofa. Da brød hun paa én Gang

af og sagde med bevæget Stemme: «Er det vel sandt, Barfod, hvad man vil forsikre mig, at du ikke tror paa Kristus som Guds Søn, men at du fornægter ham?» Hertil svarede Barfod oprigtigt: «Helt sandt er det ikke længer, at jeg fornægter Kristus i den Mening, at jeg ligefrem skulde paastaa, at han ikke var Guds Søn. Jeg tvivler kun, men det ser du nok, at Tvivl er noget andet end Fornægtelse. Jeg er kun ikke kommen til nogen fast Tro som du.» Derpaa fulgte saa en bevæget Samtale om Troen paa Kristus, der varede, til de andre kom hjem. Dette var den første Samtale derom, og den efterfulgtes siden af mange flere om det samme. Emilie Birkedal var en alvorligt troende ung Pige, og hun havde en lykkelig Indflydelse paa Barfod, skønt der gik længere Tid, inden hans Modstand var bøjet.

Barfods Slægt og Venner modtog med Glæde Budskabet om Forlovelsen. Om det saa var hans Fader, der saa længe havde været forstemt overfor ham, blev han glad derved og skrev spøgende: «Jeg troede, du ledte efter Peder Syv, og saa fandt du Emilie Tolv», thi hun var hans tolvte Svigerdatter og blev ham snart meget kær. Den anden Emilie ovre i Ringkøbing skrev: «Et af mine inderligste Ønsker er altsaa bleven opfyldt.» Hun syntes, at de to passede rigtig sammen. «Hendes Sjæl saa vel som din ejer en sjælden Fylde af Kærlighed og Hengivenhed; desuden vidste jeg, at den søde Pige i lang, lang Tid har elsket dig og du været hendes kæreste og bedste Tanke. Gud velsigne dig og hende!» Med det samme spurgte hun til hans Disputats, der jo nu var det Maal, han stilede efter. «Glem endelig ikke at faa Hatten (Magistergraden) saa snart som muligt; jeg længes ret efter at se dig med den.» Birkedal lykønskede ham ogsaa, men mere forbeholdent. Han mindede ham om, at Emilie ikke blev hans Ejendom, men et betroet Klenodie, og ønskede, at Barfod maatte høre Herrens Røst: Følg mig! Hvis han havde set Alvoren og Taarerne hos Birkedals Emilie ved Efterretningen, da, siger han, «kunde du ikke

have tvivlet om, at der hvælver sig et Venskabstempel i vor Sjæl, hvor du har dit Sæde.» [1])

Da Barfod forlod sin Kæreste for videre at drive sine Efterforskninger i gamle Dokumenter, traf han i Fakse Charlotte Dorph, der ønskede ham til Lykke, og ligeledes Fru Dorph, der kyssede ham moderligt og var glad ved hans Forlovelse. Han gik halvanden Timé med hende i Haven og samtalede om Charlotte og Emilie. «I Sandhed,» udbryder han, «hun er min Moder og jeg hendes Søn!» Hun udbragte om Aftenen hans og Emilies Skaal.

Barfod kunde saa meget friere udtale sig til sin Kæreste om sin første Kærlighed, som han allerede forlængst, inden Haabet for denne var svundet, havde gjort hende til sin fortrolige derom. «Du elskede mig,» skriver han, «og jeg vidste det ikke, og jeg talte bestandig med dig om min Kærlighed til en anden Pige og om min bitre Sorg ved at miste hende. Jeg havde været ulykkelig i min første, min mangeaarige Kærlighed, og derfor maatte du trøste mig, opmuntre mig, du som selv saa længe haabløs havde elsket mig.» Nu, da han saa' Charlotte igen, følte han, at han elskede Emilie højere. «Og hvor havde jeg villet finde en anden Pige end dig, der havde kunnet forstaa, at mit Hjerte kunde udmærke tvende i Mængden og hænge med Troskab og Kærlighed ved dem begge og dog mindes og villig mindes sine Forpligtelser. Tak for din Tillid ... aldrig skal jeg skuffe den, og aldrig skal jeg give dig Anledning til at fortryde den.» Hvad Barfod her lovede, var ikke Mundsvejr; han holdt det trolig.

Inderligheden og Dybden af den nye Forbindelse viste sig for Barfods Vedkommende straks deri, at han mere end nogensinde gik ind i sig selv. «Jeg følte det dybt,» skrev han til Emilie, «at jeg tit, altfor tit, er baade haard og stiv, at der er meget hos mig, som gør, at baade jeg

---

[1]) Skrevet 19. Septbr. 1837.

selv og andre ofte maa kalde mig sær, at jeg ej heller stedse er saa billig i mine Domme, som jeg burde være, ej heller saa forsigtig i mine Nydelser. . . Der er saa meget, jeg elsker, og hvad jeg elsker, hænger jeg ved med hele min Sjæl, med en trofast, begejstret Kærlighed. Der er faa Ting, jeg hader, men der er flere, som jeg foragter, og naar da min voldsomme Heftighed gærer, da er det, at jeg saa tit glemmer Skaanselen, Billigheden.»

Da han igen var i København, gik han en Dag hen til Øhlenschlæger for at købe en stor Del af hans Værker, hvilke Digteren selv havde Udsalg af. Det skulde være en Foræring til Emilie paa hendes Fødselsdag d. 18. Oktbr. Da Øhlenschlæger hørte Anledningen, vilde han intet have for dem, men overfor Barfods bestemte Erklæring, at det vilde han aldrig gaa ind paa, sagde Øhlenschlæger da, at mere end den halve Pris vilde han i ethvert Tilfælde ikke have. Barfod gjorde ogsaa Indvendinger imod dette, men Digteren greb da nogle Bøger, som laa paa et Bord ved Siden af ham og raabte spøgefuldt: «Det siger jeg jer, Slyngel, holder I nu ikke kønt jer Mund og gør, som jeg vil have, saa faar I disse her lige i Snuden!» Saa maatte Barfod da give efter.

Kristelig og romantisk-lyrisk Digtning satte Emilie mest Pris paa; Ingemann og Grundtvig hørte til hendes kæreste Skjalde. Barfod vilde ogsaa gerne have hende til at holde af Holberg og Vessel, der vare ham selv kære. Disse Digteres Spøg var hende for massiv; ikke fordi hun i det hele var en tung Natur, thi hun kunde være munter og livlig.

Hvor stærk Emilies Indvirkning paa Barfod lige fra Begyndelsen var, ser man af, at nu da han sad i sin Enlighed i København, dukkede den Tanke op i ham at gaa til Herrens Bord med hende, naar de igen samledes. I en Række Aar havde han holdt sig derfra. Hans Grundstemning, syntes han, var bleven en anden. «Først iaar,» skrev han, «er mit Sind blevet roligere, først iaar ser jeg med mindre Oprør ud over Livet. Jeg har egentlig

aldrig betragtet det med Ængstelse, men det var mig en Kampplads, hvor alt maatte vindes med Staalhandsken, og frejdig gik jeg derfor Kampen i Møde. I Foraaret knækkede mit Kampmod — i Høsten gik Freden op for mig. Nu er Livet mig ikke længere nogen Valplads, nu er det mig en Have, der skal dyrkes.»

Men hvor skrinlagt den forrige Kærlighed nu var, ses bedst deraf, at Charlotte Dorphs Kæreste for en Tid flyttede ind hos Barfod og boede sammen med ham.

11.

Brage og Idun.

Efterat Fr. Barfod havde kastet Juraen over Bord og var bleven klar over sig selv, at hans Livsvej maatte blive som Forfatter og Videnskabsmand, blev hans nærmeste ydre Maal, som vi have set, at tage Magistergraden, og adskillig Tid ofrede han paa denne Tanke, som han dog blev dreven fra at virkeliggøre ved Omstændighedernes Magt. I 1837 og lidt ind i det næste Aar tog han Del i Redaktionen af «Nordisk Ugeskrift», som blev udgivet af «Selskabet for en forbedret Retskrivnings Udbredelse». Denne Sag havde tidlig interesseret ham, og skønt Bladets Retskrivning ikke var nær saa radikal, som han ønskede, betegnede den et godt Fremskridt. Der kunde nok trænges til det. Naar man nu læser Bladet, finder man, at dets Retskrivning er nær ved at falde sammen med den nu foreløbig vedtagne. Barfod havde til Medarbejdere P. L. Møller og M. D. Krieger. Vi finde heri bl. a. et Stykke af Barfod om «Utaknemmelighed og Letsindighed», hvori han som Eksempel paa nulevende Mænd, som Folket virkelig ærer, nævner Thorvaldsen, Wallich [1]) og Brødrene Ørsted; men han finder en sørgelig Utaknemmelighed overfor mange, der burdes æres, saasom gamle Kong Frederik VI, Lassen fra Kongedybet, Grundtvig, som er meget lidt vurderet, Mynster, der har faaet Stemningen imod sig, fordi han ikke i Stænderne følger

[1]) Berømt dansk Botaniker, Direktør for den botan. Have i Kalkutta, f. 1786, † 1854.

Strømmen, og endelig Øhlenschlæger, der nys var forhaanet (nemlig ved Udpibning af hans Komedie «Den lille Skuespiller»). I en anden Artikel kæmper han for at faa fremmede Ord afløste af danske; hvorfor ikke sige Købsvend, Bod, Skriverstue (Kontor) og Forhør (Audiens)? Et Stykke om «de mosaiske Trosbekenderes Stilling i Danmark» viser os, at hans Interesse for Jøderne endnu var frisk. Af Birkedal findes «Tilbagekomsten til mit Hjem» (Møen), en noget svulstig Skildring. Forøvrigt var der nogle personalhistoriske Stykker af Barfod. Fra 1. Juli 1837 var han eneste Redaktør af Ugeskriftet, men det førte en sygelig Tilværelse, og efter en lang Dødskamp, under hvilken det kneb med at faa Numrene ud, hensov det af Mangel paa Abonnenter. Det næstsidste Nummer kom 18. Marts 1838, det sidste ikke før 7. Juli.

Imidlertid var noget andet og større af Barfod i Gære. Den 22. Februar samme Aar skrev han til sin Emilie:

«Der er en stor Tanke, som i en to, tre Aar har besjælet mig, som tit har været nær ved med sin Vælde at sprænge mit Hjerte, men som atter har givet det nogle af de saligste, de kraftigste, helligste Øjeblikke, det har levet.. Det er Nordens Forening! — O vidste du, hvor jeg elsker dette Norden, hvor min Sjæl hænger ved det! Hvilken Velklang som fra tusinde samstemmende Himmelharper, der ligger for mig i de Ord: Du er en Søn af Norden! Ogsaa i dig bor en Gnist af den hellige Flamme, der gennem Tusindaar fødte saa mangen herlig Stordaad paa Sletterne som mellem Fjeldene! Hellig-Olafs Blod flyder i dine Aarer saa vel som Gustaf Adolfs og som alle Valdemarernes! Fra Slienfjord til Vardøhus er hver Sømand, hver Hyrde, hver Landbo, hver Bjergværker din Broder og hver Pige ved Bælt og Skær og Fos din Søster! — Min Emilie! mine Følelser strømme over, og en Taare brænder mig i Øjet — men, ikke sandt? du føler med mig, du deler min Begejstring, og min hellige Fryd er din?»

Længe har han forberedt det Skridt, han nu vil gøre. «Nu kan jeg ikke dvæle længer, og der er en Stemme i mit Indre, der vilde stemple mig som en Forbryder, hvis jeg endnu et Øjeblik udsatte, hvis jeg længer forhalede den Tidspunkt, der med Guds faderlige, naadige Velsignelse skal paa saa vidunderlig dejlig en Maade for evig Tid sammenknytte det udelelige, det uadskillelige, som kun Politikkens Spindelvæv for nogle faa Øjeblikke, nogle faa Hundredaar, fjernede. Talen er ikke her om Dynastiers Bortvejring, om at omstøde Troner, plantede af Faderen selv, om at kuldkaste Regeringer, han i sin Visdom grundlagde — Talen er ikke om at begrave Norden i Splid og Tvedragt. Nej, et helligt Forbund skal der sluttes mellem Folkenes ypperste Høvdinger, Kærligheden skal skrive Foreningsbrevet, og Lovligheden skal underskrive det, og aldrig skal noget Øje tidligere have skuet saa skøn, saa hellig, saa vidunderlig dejlig og velsignelsesrig en Folkepagt.»

Og han har i Sinde at træde op til Kamp for dette herlige Norden, paa den Maade, han kan kæmpe, ved at udgive et Tidsskrift, der skal være Herold for det. Grundtvig samstemmede deri. Igaar vare de blevne enige om, at Barfod skulde henvende sig til enhver aandelig Høvding i Rigerne. «Jeg ser det vel, hvad jeg vover, jeg ser det vel, hvad det vil betyde, at jeg indlader mig i Heltenes Lag. Imellem Stjernerne af første og anden Rang bliver jeg den eneste, hvem ingen kender.» — Smil ikke, kære Læser, som hører til den realistiske *fin du siècle!* Der er slet ingen Grund til at trække paa Skuldrene med et overlegent Smil. Hvad du i din Visdom kalder Daarskab og Fantasteri var, kan hænde, forstandigere end meget af det, du beundrer!

Naar man skriver saadan til sin Kæreste, da er man uimodsigelig b e g e j s t r e t. Skade, at man ikke har noget godt dansk Ord til at betegne denne Tilstand med! Det er «Entusiasme», og man sige om den, hvad man vil, den er Moder til enhver Stordaad. At den var

sand og dyb har Barfod beseglet med hele sit følgende Liv.

Det er, som man i disse Udtalelser fra Lønkammerets Ensomhed til hans Sjæls fortrolige, ser de første svulmende Knopper paa det Træ, der i sit Løvspring skulde samle og begejstre Nordens bedste Ungdom og Manddom i den næste Menneskealder.

I flere Aar havde Barfod baaret paa Tanken. I Marts 1836 havde han undfanget den Idé at udgive en skandinavisk Nytaarsgave. Han henvendte sig da til Øhlenschlæger og Grundtvig derom og fandt især hos den sidste «en saa afgjort tilsvarende Begejstring, at det vilde have syntes mig en Brøde længer at hvile». Hans Plan til denne var meget, ja man maa sige, altfor omfattende. Den skulde nemlig indeholde: hidtil utrykte Kæmpeviser, Sagn og Ordsprog, originale Digte, Fortids og Nutids Veltalenhed baade paa Prædikestol og Tinge, historiske Skildringer, samt forsynes med Billeder og undertiden Noder.

Imidlertid erfarede han, at Sten Blicher sammen med Dr. Ekbohrn i Sverige ogsaa havde i Sinde at udgive et noget lignende Tidsskrift, og henvendte sig derfor til Blicher derom. Han opfordrede ham til at gøre Alvor af Tanken og forene sig med ham, Barfod, om at iværksætte dennes Program. «Jeg selv træder saa gerne i Baggrunden som nogen, overskygget af den, mod hvem jeg med Ærefrygt skuer op, men at undlade med at virke kan jeg ikke, før jeg ser, at jeg ikke kan virke. Vort fælles Maal er jo dog Skandinaviens Forherligelse.» Blicher svarede hertil, at begge Foretagender vel kunde gaa jævnsides med hinanden, og var altsaa utilbøjelig til at forene sig med Barfod, uagtet denne havde tilbudt ham de Bidrag, han allerede havde modtaget. Thi saasnart Barfod havde vundet Grundtvigs og Øhlenschlægers Samstemning, havde han begyndt at samle paa Bidrag. Den første satte ham i Forbindelse med Ingemann, der igen skrev til sine Venner Atterbom i Upsala og Beskow i Stockholm

derom, og den sidste anbefalede Sagen til Hauch, der straks svarede: «Jeg vilde anse mig uværdig til Navn af dansk Digter, hvis jeg ikke efter Evne bidrog til Deres Plans Fremme.»

Blichers og Ekbohrns Forehavende standsede for en Tid Barfods Plan. Hele Aaret 1837 gik hen, uden at der skete noget, hvilket for den sidstes Vedkommende vistnok til Dels kom af, at hele Aaret var saa svært og bevæget for ham. Men i 1838 kom der endelig Fart i Sagen. Blicher ønskede nu selv, at Barfod som den, der boede i Aandslivets Centrum, København, skulde være den egentlige Udgiver og Samler af Tidsskriftet; de andre to skulde være Medarbejdere. Han lod til at være begejstret for Ideen. «Hvorfor tør vi ikke anse os som Redskaber for en usynlig Magt til at grundlægge en Bygning, uden hvis Fuldbringelse det gamle Norden, maaske før nogen aner, vilde bekræfte Vøluspas frygtelige Forudsigelse?»

I Juli var Barfod en Rejse i Jylland og gjorde da personligt Bekendtskab med Blicher. Han besøgte ham i Spentrup og kom netop til at overvære hans Datter Malvines Andendagsbryllup. Ved dette Besøg blev det afgjort, at Barfod skulde udgive Tidsskriftet uden de to andre som Medudgivere.

Barfod havde allerede i dette Aar sat sig i Forbindelse med en stor Mængde fremragende Mænd for at faa dem til at bidrage ved Afhandlinger eller Digte og havde hos de fleste faaet imødekommende Svar. En af dem, der med størst Varme gik ind paa Tanken, var Professor C. Flor i Kiel. Han var en fuldblods Skandinav. «Allerede for 4 til 5 Aar siden,» skrev han i Marts 1838 til Barfod, «paa en Rejse i Norge og Sverige arbejdede jeg meget for og paa denne (skandinaviske) Sag og fandt, især i Sverige, alle Vegne, hos store og smaa, et villigt Øre... Jeg hilser derfor med stor Interesse Deres Tidsskrift, og er der nogen Ting i Verden, der kan bringe mig til at gribe Forfatterpennen..., saa er det sikkert Haabet om at kunne bidrage til Nordens Genfødelse.»

Dog maatte Barfod ikke vente store Bidrag fra ham, da alle hans Kræfter ere rettede paa at frelse «Slesvig». Han anser Grundtvig for «Nordens personificerede Aand, Nordens Anfører, da ingen som han klarlig har set..., hvilken Vej, Nordens Aand gaar og fører... Imidlertid har Grundtvig, som bekendt, det Uheld, at næsten ingen, selv ikke hans bedste Venner, véd, hvad han mener.»

Barfod tænkte sig nu det nordiske Tidsskrift noget i Smag af «Rises Arkiv», men saaledes at det kun skulde handle om Norden: Det skulde hedde: «Det gamle og nye Norden, et Hefteskrift for underholdende nordisk-historiske Skildringer.» Grundtvig bifaldt ikke dette. Han skrev:[1]) «Jeg tror at spaa det paatænkte Tidsskrift baade en længere og skønnere Løbebane, naar det ikke udelukkende indskrænker sig til Norden eller til visse Former, da det nordiske Præg og den hjemlige Retning, vi ønske det, ingenlunde er bunden enten til Sted eller Fag, men kun betinget af den ejendommelige Aand og hjertelige Deltagelse i Folkelivet og Hjemmets Tarv. Tværtimod høre Udenlandsrejser fra Arilds Tid med til det nordiske Liv og dets ejendommelige Præg, der ingenlunde er Indespærring men Udflugt, saa vidt som Bølgen blaaner, og Hjemkomst med Bytte at lægge i Moders, Fæstemøers og Adelkoners Skød med Besked om de fremmede Lande, hvor det fandtes, og Anstrengelserne, det kostede; og naar vi med Pennen vil betegne og tjene det nordiske Folkeliv, maa vi i Aanden følge og gentage det, saa jeg føler ligesaa megen Lyst og Trang til at gøre nordiske Læsere bedre bekendt med Menneskelivet og dets Frugter under andre Himmelegne, betragtet med nordiske Øjne, som at opfriske Mindet og klare Øjet til et fortroligt Bekendtskab med vore Fædres Land og Storværk. Kommer nu hertil, at den største Mangfoldighed i en fælles Aand altid er Dyden ved et underholdende Tidsskrift», da raader han til, «at give Tidsskriftet hele Verden

---

[1]) Hans Ord ere gengivne i Forkortelse.

til Spillerum.» Endelig foreslog Grundtvig at forandre Titelen til «Brage og Idun, et nordisk Tidsskrift», hvormed saavel den nordiske Retning som det historisk-poetiske Element var angivet uden derved at binde Hænderne.

Grundtvigs Mening slog straks godt an hos Barfod, som derefter skrev en Indbydelse til «Brage og Idun», hvori man vil genfinde det væsenlige af hins Tanker. Blandt dem, der havde lovet ham Bistand, nævner han: Professor N. David, Grundtvig, Ingemann, Kand. Orla Lehmann, Finn Magnussen, Prof. Chr. Paulsen i Kiel, Rafn, Aug. Baggesen, Kaptain Blom, H. N. Clausen, Ferd. Fenger, N. M. Petersen, Thiele, Wilster, St. Blicher, Pastor Oldenburg, Vedel Simonsen, Øhlenschlæger, Hauch, samt foruden de tidligere nævnte Svenskere ogsaa Geijer. Mange af disse Navne lovede jo udmærket, andre vare ikke heldigt valgte til Øjemedet. Sin Indbydelse ender han med Grundtvigs Vers:

Frihed for alt, hvad der stammer fra Aand,
hvad ikke ændres, men arges ved Baand.

Da han sendte sin Fader i Fakse Subskriptions-Indbydelsen, skrev han til ham: «Det er et stort, et herligt Maal, for hvilket jeg i tre lange Aar har kæmpet, og som jeg ved Guds Naade nu endelig synes at have indhentet... Med hvilken Fryd jeg i Morgen vil hilse min Fødselsdag, vil du kunne tænke dig... Havde jeg dig blot selv her inde, skulde du læse Fryden ud af mine Øjne — og det er ikke Fryden over, at Nordens herligste Kæmper i den fulde Glæde over det, som nu forestaar, have hilset mig, den ubekendte; navnløse Yngling, med Brodernavnet — men det er den salige Fryd over den Stund, som jeg alt klarlig skuer længe har været forberedt for Norden, og ved og over hvilken vi med Guds Hjælp endnu alle skulle glæde os.»

Naar Grundtvig paa en Maade stod Fadder til «Brage og Idun», havde det en anden Fadder i en fra ham meget

forskellig Mand, og det var Orla Lehmann. Han satte Mod i Barfod, da denne var ængstelig ved at skulle være Udgiver for et Tidsskrift, der henvendte sig til hele Nordens dannede Læseverden, medens han selv endnu intet Navn havde. Barfod gik mangen Gang frem og tilbage mellem Grundtvig og Lehmann, der hver for sig kraftig opmuntrede ham. Men en tredje Fadder maa ikke forbigaas, nemlig Grev Markus Knuth. Han var en af de tidligste Skandinaver her i Landet, og som personlig Ven af Barfod var han ham til megen Støtte. Da denne en Nat havde skrevet Forordet til «Brage og Idun», ilede han tidlig om Morgenen hen til Knuth for at læse det for ham, inden han var gaaet ud. Han traf Knuth upasselig i Sengen, men han var glad ved Forordet. Da nu Barfod var fastende, lod han Tjeneren bringe ham Mad og et stort Glas Vin, og Barfod var saa optaget af sin Oplæsning, som han foretog, medens han spiste og drak, at han slet ikke lagde Mærke til Vinen. Men da han kom udenfor, løb det rundt for ham, og da han naaede hjem, maatte han gaa i Seng. Det blev paa en Maade «Brages og Iduns» Skaal, men ved Tjenerens Fejltagelse i Gl. Rom.

Let gik det imidlertid ikke med at faa det nye Tidsskrift ud i Verden, thi alt hvilede paa Barfods Skuldre. Dels maatte han føre en meget stor og kostbar Korrespondance med Mænd i alle tre Riger, dels maatte han gøre Rejser for at knytte Forbindelser. Vi have jo set, at han i dette Aar var ovre i Jylland, bl. a. for at tale med Blicher; han var ogsaa et Par Gange i Lund, hvor han især gjorde et nøje Bekendtskab med den æstetiske Adjunkt Lindeblad. Hvor begejstret Barfod var for svenske Folkeviser, fremgaar af, at han for deres Skyld opsøgte en Frøken Falkman, der boede hos en ham ganske ubekendt Familie, og fik hende til at diktere ham saadanne i to stive Timer. I Lunds Domkirke traf han Professor Brunius, og da han fortalte ham om sit Tidsskrift, rakte denne ham Haanden over Skranken, der skilte Højkoret fra Skibet, og udbrød glad: «Ja, dér är jag, t. m. F. med!

Blefve Norden en enhet, då skulle vi piska Ryssen och stå lugnt emot hela Europa!»

Barfod var ingen Praktiker, og han maatte siden høre ilde af sine Venner, fordi han tog forkert fat paa den ydre Side af Sagen. Nu til Dags vilde man jo se at faa en Forlægger for et saadant Foretagende, men det var efter Boghandelens daværende Stilling ikke at tænke paa; derimod havde det været naturligt at faa Tidsskriftet i Kommission hos en Boghandler. Dette gjorde Barfod ikke før paa et senere Tidspunkt, men fra Begyndelsen af tog han alt paa sine egne Skuldre. Han besørgede selv Ark for Ark i Trykken og læste Korrektur paa det; han maatte betale Bogtrykkeren og Papirhandleren, han maatte sende Hefterne ud til Subskribenterne i alle tre Riger, vel ikke just til hver enkelt, men i smaa Hold til velvillige Sjæle, der havde paataget sig at fordele dem til Subskribenterne paa Egnen, eller til Boghandlere. Og Betalingen, den vigtige Betaling, gik for sig paa samme Maade; alt skulde gaa enten direkte eller ved Mellemmand til ham. Heraf fulgte, at han maatte staa i Forskud med betydelige Summer, og da han ikke ejede noget, kom han i Gæld og stor Forlegenhed. Hertil kom, at der i Begyndelsen ikke var saa mange Subskribenter, at Udgifterne kunde dækkes derved, uagtet Forfatterne frafaldt Fordringen om Honorar. Vennen Knuth var ham her, som ved mangen anden Lejlighed, til stor Støtte. Til Udgivelsen af den poetiske Læsebog havde han givet 200 Rdlr., og nu hjalp han ham med ret betydelige Summer for at faa «Brage og Idun» i Gang.

Naar man nu hertil betænker, at hele Arbejdet med Tidsskriftet slugte en utrolig Tid, da Barfod skulde gøre alt selv, og han saaledes ikke kunde anvende den til at erhverve til sit eget Bedste, vil man ikke undres over, at han i Efteraaret 1838 kunde skrive til Birkedal, at hans økonomiske Stilling næsten var fortvivlet og hans Sind som Følge deraf noget nedtrykt. Saa meget mere rørende er det at se, hvor villig han paatager sig Besvær med

Kommissioner og Indsamlinger til Fordel for andre netop paa samme Tidspunkt.

«Brage og Idun» var fra Begyndelsen af stort anlagt. Det skulde udgaa med 40 Ark halvaarlig. Men da det første Fjerdingaars-Hefte udkom, var der endnu kun tegnet 195 Subskribenter, et aldeles utilstrækkeligt Tal baade til at dække Udgifterne og for selve Ideens Skyld. Saa meget beundringsværdigere er det, at Barfod holdt Modet oppe. Blandt Subskribenterne findes en Mængde af hans Slægt og Bekendte.

Det første Hefte udkom ved Nytaar 1839. Det var tilegnet Konferensraad N. A. Holten, siden Direktør for Øresunds Toldkammer, hans Velgører ved flere Lejligheder. Han formodede, at det var gennem Vennen Kramer, at Holtens Opmærksomhed var bleven henledet paa ham.

I Forordet gjorde Barfod Rede for, hvorledes han var kommen paa Tanke om at udgive Tidsskriftet, at det var Nordens Enhed, der havde grebet ham saa mægtigt. Det var hans bedste Timer, naar han følte den lykkelige, yndige og herlige Enhed, følte, at enhver Tanke, enhver Følelse og Stræben er fælles fra Ejderen til Vardø, fra Neva til Stat, fælles men dog ikke forstenet, nej saa forskellig i Duft og Farve, som den nødvendig maa blive selv hos Fuldbrødre, saa længe der er levende Aande i dem alle, en saadan Enhed, som meget vel kan finde Sted under den bestaaende politiske Adskillelse.

Tidsskriftet aabnes med et Digt «Brage og Idun» af Grundtvig. Dette var for saa vidt paa sin Plads, som hele Foretagendet stod i saa nært Forhold til ham, og han havde fundet paa Navnet. Maaske det dog var mindre heldigt overfor svenske Læsere, at netop Grundtvig kom til at træde for meget frem straks. Det var ikke for intet, at «en af Sveriges navnkundigste Forfattere» (vi formode Geijer) raadede Barfod til ikke at tage imod Bidrag af Grundtvig, da hans Navn vilde bortskræmme svenske Forfattere og Købere. «Svenskerne», skrev han, «kende Øhlenschlæger, Ingemann, Thorvaldsen, Ørsted

o. s. v. men ikke Grundtvig;» de havde urimelige Forestillinger om ham og forstod ham ikke. Og Tidsskriftet stod fra først til sidst i nærmere Forhold til Svenskere end til Normænd.

En Afhandling af Grundtvig: «Om Nordens videnskabelige Forening» var dog uimodsigelig paa sin Plads og fandt da ogsaa Paaskønnelse i det mindste hos nogle Svenskere. Grundtvig vilde ingen kirkelig eller borgerlig men en videnskabelig Forening af de tre Riger. Og hermed forstod han et fælles Universitet med folkelige Højskoler som Underbygning. De nuværende fire Universiteter skulde bort; et eneste var nok i Forhold til Rigernes ringe Indbyggertal. Ved dette skulde den latinske «Drenge-Videnskabelighed» være udelukket, men «Mund og Modersmaal» skulde indsættes i sine Rettigheder, og det hele helst indrettes i Lighed med de engelske Universiteter, hvor Videnskabsmænd i hundredvis kunde henleve alle deres Dage. Her burde der være Plads for mindst 300, der kunde leve for Videnskaberne og ved levende Vekselvirkning dyrke dem langt mere end ved Bogskrivning. Det skulde deles mellem de historiske og fysiske Videnskaber. Forøvrigt mente han, at det godt kunde træde i Kraft inden 5 Aar. Som en Slags Illustration for sin Mening anfører han Henrik Steffens' Foredrag, sit eget Samliv med Sibbern og Hersleb samt Adgang til Ørstedernes, gamle Treschows og Sverdrups Krese, og endelig hvad han havde erfaret ved sit senere Besøg i Trinity College i Oxford. Han betoner i det hele Samlivets store Betydning og peger paa Island, der i sin Tid var som et Slags stor Højskole, hvorfra Skjalde og Sagamænd udgik.

At denne Grundtvigs Afhandling blev læst og forstaaet af Svenskere, viste sig i et senere Hefte af «Brage og Idun». Præsten Per Wieselgren gik i Hovedsagen ind paa Tanken, men foreslog som indledende Begyndelse, at de fire Universiteter i Sommerferien kunde holde Fællesmøder med Forhandlinger og livfulde Samtaler. Ogsaa ansete Videnskabsmænd, som ikke vare ansatte ved

Universiteterne, burde kunne deltage. Foruden dette ønskede Wieselgren et fast Akademi paa et passende Sted, hvor alle udtjente Lærde kunde trække sig tilbage, naar de bleve 60 Aar, enten de nu vare Professorer, Ministre, almindelige Embedsmænd eller lignende, med en højere Pension. Her burde da være Forsamlingssale, hvor man kunde høre de gamle vise, og hvor et videnskabeligt Samliv kunde trives. De gamle kom derved til at indtage Dommersædet, hvilket tilkommer dem, da der hos dem er en Forening af modnet Visdom og graanet Ære.

I det første Halvaar af Tidsskriftet findes gode «historiske Skizzer» af Fr. Hammerich og fra samme Haand livlige Rejseskildringer fra Sverige, der siden fortsattes med lignende fra alle tre Riger. De kom til at udgøre en Hovedbestanddel af «Brage og Idun» under hele dets Tilværelse og bidrog til at gøre det yndet. De vare godt skrevne, bragte Meddelelser fra Egne, som dengang vare lidet berejste, og Fortællinger om Oplevelser, som paa den Tid, da hele Rejsemaaden i Norden endnu var den gamle, kunde være ganske mærkelige. Fr. Hammerich havde en levende Sans for Folkelivet og dets Ytringsformer i ældre og nyere Tid, hvorfor der er en Mængde Sagn og lignende, som han havde optegnet efter Folkemunden. Han besøgte flere afsides Egne, saasom Dalarne, hvor han f. Eks. i Mora med Rette forargedes over, at Folk næsten intet vidste om Gustaf Vasa. «Det véd jeg ikke du, for jeg var ikke med,» var gerne Svaret [1]). Det var paa et heldigt Tidspunkt, Fr. Hammerich foretog sine Rejser, da den nyere Tid endnu ikke havde begyndt sin bedrøvelige Nivellering af gamle Folkeskikke og Dragter. Vi høre saaledes fra Øen Fur i Limfjorden, hvorledes Mændene

---

[1]) En lignende Forargelse havde denne Bogs Forf. for nogle Aar siden i Mora, hvor jeg længe forgæves søgte Oplysning om den Plads, hvorfra Gustaf Juledag havde talt til Morakarlene. Selv i Byens Skole kunde jeg ingen Oplysning faa. Tilsidst var der en ung Pige, som med øjensynlig Glæde gav mig Besked.

endnu dengang til Stads gik med brede Hatte (til daglig grønne Kalotter med Skindkant), store Kitler med Sølvknapper, Knæbukser samt langt Haar; Kvinderne bar grønt Livstykke, Hue med Vinger samt et Tørklæde om Mund og Hals. Og saa vare de paa den interessanteste Maade fuldt stoppede med Sagn og Overtro. Vi tvivle om, at Fr. Hammerich nogensinde har skrevet noget bedre end disse skandinaviske Rejseskildringer, der tillige have den Glans over sig, at han i høj Grad var grebet af den nordiske Enhedsstræben. Han skriver et Sted om dette: «Men intet i Nordens nye historiske Forhold synes jo at begunstige en anden (ɔ: en ny) Forening. Visselig intet uden Haabet derom, som nu er vaagnet hos Folkene. Men er det ikke nok? Kan man ikke sige: Saa længe der er Haab, er der Liv? Og er saa herligt et Haab ikke Guld værdt, især i vor haabløse Tid, da næsten hele Europa, saa ofte skuffet, selv har dræbt alle favre Haab? ... Det spirende Haab om en nordisk Udvikling er just vor Tids Herlighed, en Herlighed, der vel kan lignes med den ved Overgangen fra det 11. til det 12., fra det 15. til det 16. Aarhundrede, med Historiens løfterigeste Epoker.» Fr. Hammerich blev «Brage og Iduns» mest trofaste Medarbejder af alle.

Det manglede forøvrigt ikke paa andre gode Bidrag i Tidsskriftet. Der var saaledes en Anmeldelse af Grundtvigs «Nordens Mytologi eller Sindbilledsprog» ved C. Flor, der, som vi vide, havde fuld Forstaaelse af, at Grundtvigs Skrifter trængte til Forklaring. Der var Taler af Grundtvig fra «Dansk Samfund», hvor han f. Eks. anbefaler den engelske Maade: at tale og handle, fremfor den tyske: at gruble og skrive. Der var et tankevægtigt Stykke af P. Chr. Kierkegaard om «Tidernes Tegn» og igen af Grundtvig om «Tidens Tarv og Tidens Brøst». Der var Bidrag fra H. C. Ørsted, H. N. Clausen og Brøndsted, for at nævne fremragende Danske. Der var en god historisk Afhandling af Svenskeren Cronholm om Reduktionen under Karl XI., men en altfor tør politisk af den norske

Højesteretsadvokat Stang om «Statsraadernes Deltagelse i Stortingets Forhandlinger». Af Barfod selv var der i de første Hefter kun ganske lidt, idet han beskedent holdt sig tilbage. Der er en lille Afhandling om, hvor den oprindelige Dannebrogsfane blev af. Senere kom en større Afhandling «Danmarks og Norges Historie under Kong Frederik III».

Tidsskriftet bragte mange Digte, hvoriblandt nogle ypperlige og en hel Del ubetydelige. Her var Digte af St. Blicher, saasom Visen om Søren Kanne, Hauch, Ingemann, J. L. Heiberg (ja, ogsaa han), H. P. Holst, Grundtvig og Øhlenschlæger, Welhaven, Assar Lindeblad (En själ, ett hjerta uti Norden vara), Geijer (Min hustrus visa med Melodi) og et Brudstykke af Atterboms endnu utrykte, udmærkede «Fogel blå».

Hensigten med «Brage og Idun» viste sig med Aargangen 1839 fuldt naaet. Det var et fint Tidsskrift, der samlede de ypperste Navne om sig, og Indholdet var ofte værdifuldt. At Barfods Navn hidtil var lidet kendt, havde ikke skadet det. Han havde Ære af sit ufortrødne Arbejde, og denne Ære blev ham ogsaa til Del.

Ved det 2. Fjerdingaar-Heftes Udgivelse kunde han meddele, at Subskribenternes Tal var steget til 563, og at det kunde dække Omkostningerne. Der kunde nu i Fremtiden tænkes paa at honorere Bidragene. Vi se af Navnelisten, at det fandt Indgang, om end ikke endnu paa allerhøjeste, saa dog paa højeste Steder. Og privat modtog Barfod mange Ytringer af Bifald, af hvilke vi skulle anføre nogle faa Brudstykker.

Flor takkede ham oprigtigt «for Deres Troskab imod vor fælles Herre, Nordens Aand, og Deres Udholdenhed i hans Tjeneste. Thi De maa være overbevist om, at jeg meget godt kan forestille mig, hvilken utallig Hær af Ulejligheder, Bryderier, Ængstelser og Ærgerligheder, De maa have at slaas med.» Hauch udtaler sin Glæde og fortæller, at han især har læst Grundtvigs Afhandling (om et fælles Universitet) med Fornøjelse. P. Chr. Koch

i Haderslev, «Dannevirkes» mangeaarige Udgiver, er begejstret. ««Brage og Idun» har da altsaa begyndt sin herlige Vej i Trillingrigets Tjeneste. O, hvor tilønsker mit Hjerte det Held og Fremgang i mange, mange Aar! Gid det sanke, hvad Tiderne og Skæbnen saa grusomt har adsplittet og sønderlemmet!» Han vil anmelde det i «Dannevirke», men lover ikke Held til at faa Subskribenter, «da Folket her dels er tysksindet, dels dumt, vankundigt og aandløst (Aanden er fortrængt). Kun enkelte Lyspletter vise sig hist og her i Mulmet, men som endnu lig smaa Børn ere for spæde til at kunne fordøje Talen om Nordens Herlighed.». Han taler om sin Kamp, men hans Mod og Kraft er usvækket; han priser Barfod lykkelig, at han kan sidde der ovre i Aandens Hjem og Værksted, og han misunder ham den Lykke at kunne nyde «den store Grundtvigs» personlige Omgængelse[1]).

Birkedal var yderst tiltalt af Grundtvigs Afhandling. «Han er i Sandhed ingen græsk Billedhugger men en gotisk Tempelbygger, en anden Ervin, der af sine Tanker, sit mageløse Sprog opfører en Münster med Spidsen som en Finger mod Himlen. Alt hvad han har sagt om den sande Aand, den sande Videnskabelighed, er mig dyrebar Sandhed, saa vel som især om Nordens Aand, bestemt til at udføre en vis beskikket Gerning i Aandens Verden.» Han mener dog, at Grundtvig paa profetisk Vis ser de fjerne Ting for nær og glemmer Mellemstadierne. «Saaledes staar hint hans Forslag om Nedlæggelsen af vore fire Universiteter, Oprettelsen af tre Højskoler og et fælles Universitet for mig som det skønne Maal, hvortil de skandinaviske Folk skulde stunde . . . men naar Grundtvig mener, at det skulde ske i faa Aar, da henrives han vistnok af Ideens Storhed og Skønhed.» Birkedal tvivler (og med Rette) om, at der kunde findes Lærere til saadanne Højskoler. «Og fremfor alt, hvorledes skal hint fælles videnskabelige Institut kunne blomstre, før et

---

[1]) Brev af 5. Marts 1839.

aandigere, mere levende Syn for Aand og Videnskab har gjort sig gældende?» Birkedal synes ogsaa særdeles godt om Hammerichs Rejsebilleder, «der aande et Gemyt, der i Fremstilling af Naturscener dufter af disse Naturscener selv.» [1])

Blandt Svenskere var Atterbom en af dem, der tog virksomst Del i «Brage og Iduns» Skæbne. Han samlede en Snes Subskribenter i Upsala, og skønt han først mente, at han var for udskreget og forfulgt af Bladene i Sverige, til at det kunde nytte at faa Bidrag fra ham, have vi dog set, at han sendte noget saa ypperligt som Dele af «Fogel blå».

Barfods egen Afhandling om Frederik III's Historie var hans første egentlige historiske Arbejde. Han havde arbejdet med en saadan Ihærdighed paa den, at han slet ikke var i Seng, saa længe det stod paa. Han lod den ogsaa udgaa i Særtryk (1839) med følgende karakteristiske Fortale til Faderen, som da havde været 50 Aar Student:

«Kære Fader!»

«I de samme Dage som du holder Guldbryllup med Minerva, har din Søn for visse Aarsagers Skyld maattet kundgøre for Alverden, at han i Stilhed lod sig ægtevie til den gamle Fru Sage, og denne Efterretning iler han nu med at bringe dig i Guldbryllupsgave. Lad det nu kun aldrig bryde dig, hvad Folk ville sige til mit Bryllup; sagtens ville de holde Parret for ulige, Fruen for høj og gammel og mig for grøn eller for vissen. Men om Sage har endnu aldrig nogen sagt, at hun rakte Haand med Falskhed, og om mig skal ingen sige andet, end at jeg jo rakte min i Sandhed og Kærlighed, saa jeg tænker ogsaa nok, at Ægteskabet skal blive lykkeligt, enten det saa velsignes med faa eller mange Børn, med smaa eller store. Saa mange som de blive, de skulle sikkerlig alle vorde Kærlighedens Panter som dens Vidnesbyrd, og ere

---

[1]) Brev af 29. April 1839.

vi saa selv fornøjede med dem — Fru Sage og jeg — er det jo det vigtigste.»

«Man véd saa alligevel, at det er alle Forældres Skik — og Kritikaklernes med — at sine egne Børn finde de baade smukkere og vittigere end alle andres, og skal jeg end selv bestræbe mig for at gøre en Undtagelse, saa kan jeg dog umulig tvinge andre til det samme.»

«Med Hensyn til min førstefødte vil jeg saaledes straks i al Ærbødighed betro dig, at hans Former egentlig slet ikke ere runde, at han desuden forekommer mig lidt kluntet, og rød og hvid er han ingenlunde. Næsten lader det til, at hans Moder under Svangerskabet har haft stærke Drømme, som have gjort Drengens Pande mørk, men under de mørke Bryn spiller dog stundom et venligt Øje, og det vil vel forlige, i det mindste Bedstefaderen, med den løjerlige Knægt. «Kruset i Sind og kruset i Skind» var jo hans Tip-Tip-Oldefader, kruset i Sind og kruset i Skind er hans egen Fader med, og du, som staar midt imellem disse, holder dog af dem begge. Herre Gud, skulde nu Drengen være det med, saa vil du dog ikke derfor vende dit bedstefaderlige Hjerte fra ham, helst naar jeg sværger dig til, at der — med hans gode Vilje — ikke er et usandt Ord i hans Mund. — Gud velsigne og bevare dig!

København, Oktober 1839.

Din kærlig hengivne Søn

Frederik Barfod.

Vi have ladet Barfod tale helt ud og ikke, som saa ofte ellers, meddelt det i Udtog. Thi det er saa talende. Man føler en Understrøm af Veltilpashed, og det kom af, at nu var han kommen paa sin rette Hylde. Det gør et Menneske glad, trods alle Genvordigheder. Han arbejdede for det elskede Nordens Sag, og han var bleven Historiker.

Saa kunde han nok komme over Besværlighederne,

der jo netop paa den Tid vare store. Saaledes skrev han en Dag til sin Emilie, at han havde 173 Subskribenter (paa «Brage og Idun»), som han pr. Bud skulde tilsende Eksemplarer og afhente Betaling hos. Dertil var der 65 forskellige Boghandlere i de tre Riger, til hvem han skulde indpakke henimod 700 Eksemplarer, skrive Fakturer, Regninger, Breve og afsende alt med de forskellige Poster. I det Øjeblik, han skrev, gik han og ventede paa et Hefte færdigt fra Bogtrykker, Bogbinder og Censor. For at naa at faa det færdigt i nogenlunde ret Tid, havde han i fem Dage haft fra 7 til 10 Sættere i Arbejde og 3 til 4 Presser i Gang. Han maatte selv fra tidlig Morgen til langt ud paa Natten læse Korrektur; en af Nætterne maatte han opgive at gaa i Seng. Heldigvis havde han i denne forbistrede Travlhed faaet en udmærket Haandsrækning af en svensk Student Karl Gustaf Santesson, en prægtig Fyr, om hvem vi siden ville høre mere. Censor havde været flink nok. Han havde Lov til at beholde Heftet i 4 Dage, men havde gjort sig færdig paa mindre end 4 Minutter. Han spurgte nemlig blot: «Er der Betænkelighed i det?» — «Nej, ikke det jeg véd.» — «Ja, Deres Ord er mig nok.» Dermed gav han sin Paategning.

Ved Aarsskiftet 1840 kunde Barfod meddele Læserne af Tidsskriftet, at det gik saa trangt med Betalingen, at næppe én Rdlr. af 100 var indkommet endnu. Ferdinand Fenger skrev da til ham, at dette kom af, at han bar sig ganske upraktisk ad. Han var nemlig saa høflig, med Eksemplarerne at sende Folk kvitteret Regning, men dette førte til, at mange trak det ud med Betalingen, og nogle betalte slet ikke. Han raadede ham alvorligt til at give det hele i Kommission til en Boghandler, thi det var jo bedrøveligt, om det lovende Foretagende af saadanne Grunde skulde gaa ind.

Dette skete da ogsaa. I Marts fik han den Gyldendalske Boghandel til at tage det i Kommission.

12.

I Sjette Frederiks sidste Aar.

Da Barfod blev forlovet, hilsedes denne Begivenhed, som vi have set, med Glæde af hans Slægt og nærmeste Venner. De tænkte vistnok, at dette Baand skulde blive en gavnlig Hemsko for hans altfor idealistiske Stræben og bringe ham til for Alvor at se at berede sig og sin trolovede en betrygget Fremtid. Dertil havde han ogsaa den bedste Vilje, og som et Skridt henimod det gik han 1837 ind paa at arbejde som Volontær paa Universitets-Biblioteket. I to Aar var han som saadan bunden til at tilbringe tre Timer daglig paa dette, hvilket jo dengang havde sin Plads «paa Rundetaarn». Foreløbig var det altsaa ligesom saa meget andet, han paatog sig, uden Løn.

I Efteraaret 1839 blev Posten som yngste Underbibliotekar ledig, og som eneste Volontær maatte han nu tro at staa ved sine Ønskers Maal og faa en fast, lønnet Stilling. Han henvendte sig straks derom til Madvig, som var Overbibliotekar, og denne lovede ogsaa at anbefale ham til Embedet, uagtet han ikke ansaa ham for særlig skikket til en Stilling, der krævede pedantisk Nøjagtighed, hvilket var ganske imod Barfods hele Natur. Han holdt ogsaa Ord, og Barfod blev tillige indstillet af samtlige Bibliotekkommissionens fem Medlemmer, men da det kom til Stykket, blev Gundorph foretrukket. Barfod mente selv, at det kom af, at han ingen Embedseksamen havde, og tillige, fordi han «af og til med Mund og Pen» havde

stødt et af Konsistoriums Medlemmer [1]). Naturligvis blev det en stor Skuffelse. Aaret efter søgte han en Adjunktplads i Sorø med lignende Resultat.

Saaledes maatte han vedblive at privatisere. Forøvrigt var han allerede nu begyndt at blive en velkendt Mand og tillige almindelig agtet for sin uegennyttige, retskafne Karakter, om han end af nogle blev anset for en Særling og Sværmer. En Dag da han kom ind til en ham ubekendt Boghandler for at købe nogle Bøger til et Par unge Piger, han læste med, og nævnede sit Navn og Adresse for at faa dem tilsendte, udbrød Boghandleren: «Student Barfod! Saa kender jeg Dem meget vel. Det er Staklernes Velgører!» Blodet fo'r herved Barfod til Hovedet. Han havde ikke Penge til at betale med. «Tag De dem kun,» raabte Boghandleren, «en Mand, hvis Ædelmod og Ærlighed er saa bekendt, overlader jeg uden Betænkning hele min Butik uden Penge og uden anden Sikkerhed end Deres Ord.» Denne Udtalelse gav bag efter Anledning til en hel Sjælekamp for Barfod, thi hans Forfængelighed blev smigret derved, og han voksede straks i sine egne Øjne. Men han indsaa ogsaa det urigtige heri og bad sin Emilie alvorligt at hjælpe ham med at bekæmpe denne Storhedsfølelse, som han meget godt saa' var en af hans værste Fjender. Og hun hjalp ham ogsaa dermed.

Hin Boghandler havde imidlertid Ret. Jo nærmere man lærer Barfods Liv at kende, desto mere undrer man sig over det Væld af Godhed for andre og Selvopofrelse, der var i ham. Det var ham en Nødvendighed at tage sig af andre. I Efteraaret 1839 fik han to Smaaskrifter tilsendte af Birkedal, som denne vilde have trykte og udgivne; Barfod skulde besørge det hele og læse Korrektur paa dem. Men da han ikke kunde skaffe nogen Forlægger, blev Enden paa det, at Barfod selv forlagde dem og tabte derved.

---

[1]) Hans Bog: «Den sidste Aften paa Grundtvigs Forelæsninger», der netop udkom paa denne Tid, var vistnok den nærmeste Grund.

Birkedal skønnede ganske vist ogsaa paa Barfods Godhed og skrev tit hyggeligt skæmtende til ham. Saaledes en Gang, da han fantaserede sig ham siddende i sin Sofa: «Du sidder dér med den store Pande, der ender bag i Nakken og saa at sige er uendelig, men ogsaa er et Billede paa din Stræben, der næsten er uendelig som den, og som i det mindste rækker langt ud over vor Tids Grænser.»

De dybeste Impulser for sin ideale Stræben fik Barfod fra Grundtvig. Han kom nu stadig til denne, og de talte om alt muligt med hinanden, dog mindst om religiøse Spørgsmaal, hvilke Grundtvig aldrig af sig selv bragte paa Bane, men som han altid villig besvarede, naar han blev spurgt. En Gang ytrede han til Barfod: «De er ikke Kristen endnu, og De bliver det maaske sent, men for Dem har jeg ingen Angst, thi De er et sandhedskærligt Menneske og vil derfor ogsaa finde Sandheden her eller hisset.» Disse Ord gjorde Barfod saa godt. Da Grundtvig en Søndag i Kirken udviklede, hvorledes Frelse efter Døden er mulig for dem, der ikke have forskudt Naaden, greb dette ham meget, ligesom ogsaa Salmen: «I Kvæld blev der banket paa Helvedes Port» tiltalte ham mægtig. Barfod siger selv, at Læren om Muligheden af en Omvendelse efter Døden var det, som mest af alt vandt ham for Kristendommen, thi det modsatte syntes ham Uret. «Den Tanke,» siger han, «havde oprørt min Følelse som en skrigende Uretfærdighed, at alle de elskelige Mennesker, som jeg kendte baade fra Historien og Livet, skulde være evig fordømte, naar de ikke hernede i den Smule Jordelivs-Vandring havde lært Troen at kende og taget ved den. Nu saa' jeg, at der dog var en anden Mulighed og blev glad — jeg kan gerne sige: baade paa hines Vegne og Vorherres.» Saaledes førtes han nu nærmere og nærmere hen mod Kristendommen, men der gik dog længere Tid, inden han fuldt kunde tilegne sig den.

Naar der kom fremmede til Grundtvig, havde denne den Vane at gaa op og ned ad Gulvet med dem; han

bad dem aldrig at sidde ned og bød dem ikke engang noget at ryge, skønt han altid selv havde Piben i Munden. Det var ren Tankeløshed. Var det nu besøgende, der vare helt fremmede for ham, havde han meget ondt ved at bringe en Samtale i Gang. Hans Kone og Svigerinde Jane skændte tit paa ham derfor, men han kunde ikke. De fandt da paa at sende Bud efter Barfod, naar der ventedes Besøg af fremmede, interessante Personer; han kunde udmærket faa Munden paa Gled, og naar da Isen var brudt, trak han sig ofte tilbage. Inden han gik passede han at spørge dem, om de ikke ønskede at sidde ned og ryge en Pibe eller Cigar, «thi hvis De venter, at Grundtvig skal byde dem det, saa venter De forgæves». Grundtvig nikkede og smaalo da.

De sidste Par Aar under Frederik VI vare ret en aandelig Vaartid, nogle af de skønneste i hele Aarhundredet. Der gik en ideal, baade national og frisindet, Strømning gennem de bedste Dele af Folket, endnu ikke saaledes tilsat med Partivæsen, Radikalisme og Bitterhed som siden. Der rullede ligesom ungdomsfriskt Blod i Aarerne, og man saa mod Fremtiden med Haab. 1838 kom Thorvaldsen hjem, hilsedes som en Konge og bragte en Luftning med sig fra en rig Skønhedsverden. Samme Aar begyndte egentlig de nordiske Studentermøder, vel endnu i det smaa, vel endnu kun mellem København og Lund, men hvor frisk og frejdig var ikke Bevægelsen; det var som et nyt, større Rige aabnede sig, Danmark var ikke længere det lille, svage Land, thi det var Del af et stort med en mægtig Historie og med Udsigt til en rig Fremtid. 1838 holdtes 50 Aars Højtid for Stavnsbaandets Løsning, og den holdtes med glad Forventning om en god Fortsættelse for Bondestanden. Ingemanns «Holger Danske» tonede ud, i al Fald i de dannedes Kres, og i Samklang dermed stiftedes 1839 det «Danske Samfund» i København. Studenterne rørte sig for at faa et friere og friskere Samliv i Gang, hvor Kampen mod alt Filisteri ret kunde udfolde sig, og saa-

ledes stiftedes 1839 «Akademikum». Og endelig — last not least — Tidens mærkeligste Heros, Grundtvig, sprang 1838 ligesom ud af et Hylster, der hidtil havde dækket ham altfor meget for Offentligheden, og udfoldede sin Personlighed ved den Række veltalende Foredrag, han holdt i den anden Halvdel af 1838. Naar vi saa hertil føje «Brage og Idun», der begyndte med 1839 og talte til hele Norden, fremfor alt bærende Grundtvigs Tanker frem, saa ser man, at der i hine Aar var en Rigdom paa nye, lovende Begyndelser.

Og hvem var mere med i alt dette end Barfod? Han tog med Begejstring Del i det hele, og en Fremstilling af hans Liv i disse Aar bliver derfor næsten en Fremstilling af selve Begivenhederne. Disse ere saa ofte skildrede, at det vilde være overflødigt her at gentage det, men Barfods personlige Deltagelse i det ene og andet kunne vi ikke overspringe. Vi fremstille det da, saa vidt muligt, efter hans egne Ord.

Først den skandinaviske Bevægelse i Studenterverdenen. I den ualmindelig strenge Vinter 1838 blev Isen en god Bro mellem København og Lund. 21. Februar vare 30 Lundensere Gæster i København, 23. Februar gengældte 19 danske Studenter Besøget i Lund. 28. Maj var der igen Lundensere i København, og i de sidste Dage af Juni drog lidt over 70 københavnske Studenter efter Indbydelse til Lund. At Barfod havde taget livlig Del i Sammenkomsterne, kan man paa Forhaand tænke sig, men ved Junirejsen til Lund kom han til at spille en Hovedrolle. Vi give en noget sammentrængt Fremstilling af denne efter et Brev til hans Emilie straks efter (af 7. Juli).

Magisterpromotionen afholdtes netop den Dag, da de Danske skulde komme om Eftermiddagen for at deltage i Festlighederne bag efter. Men Barfod med fire andre tog tidligere fra Malmø end den øvrige Flok, og de naaede at overvære Promotionen i Domkirken, ja Barfod kom endog op paa «Parnasset», hjulpen dertil af flere Svenskere,

som kendte ham. De danske Professorer Molbech og Velschow vare her til Stede. Barfod kunde ogsaa være kommen med til Festmaaltidet for Honoratiores bag efter, men da han ikke anede den Ære, man vilde gøre af ham, var han tyet ind i en Restaurant, hvor Indbyderne først for silde fandt ham.

Imidlertid ankom de andre danske Studenter, og en Fest blev holdt i Trægaarden, hvori foruden den akademiske Verden en Mængde andre Svenskere deltog. Der blev holdt Taler og udbragt Skaaler, deriblandt naturligvis for Danskerne. Barfod var Ordfører for disse og talte for Sverige, Nordens Midtpunkt og forenende Land, der danner Overgangen mellem Danmark og Norge. Siden talte han for Kong Karl Johan som den tapre og vise Regent, der fra lavere Kaar havde svunget sig op til en Trone ved egen Kraft og Daad, den ældste da levende Fyrste i Europa. Endelig maatte Barfod i Spidsen for en dansk Deputation opsøge Tegnér. Han var et Sted i Flokken, og da Barfod nu stod overfor ham, begyndte han med Ordet «Skjalde først skal Isen bryde», talte om den tidligere Ufred, om hvorledes Tegnér og Øhlenschlæger først havde brudt Isen, og endte med dén stærke Erklæring, at «der er ingen Krog af Danmark, hvor Tegnérs Navn ikke velsignes». Digteren var bevæget og bad med faa Ord om at hilse den danske Ungdom.

Da Festen i Trægaarden om Aftenen var endt, gik de fleste Danske i Seng for at hvile sig efter den anstrengende Dag. Barfod havde derimod ikke Lyst til at give tabt, men deltog i Ballet med Liv og Lyst lige til Kl. henad 4. Næste Dag Kl. 11 aflagde han en Visit paa 1—2 Timer hos Tegnér og samtaledè om Literatur, specielt om «Brage og Idun», der snart skulde komme, samt om Politik. Han beskriver Tegnér, der dengang var 55 Aar og Biskop i Wexiø, som ældre end sin Alder, med tyndt graat og strittende Haar, meget fyldigt og rødt Ansigt, smukke Træk og smukke Øjne, der dog først fik Liv, naar han kom i Bevægelse. I sit Væsen var han

rolig, talte kun lidt og med lav Stemme. Iblandt Damer fik han mest Liv og var da meget spøgende. Barfod lignede ham ikke saa ueffent ved en Bi, der baade uddelte Honning og satiriske Stik.

Den Dag var der Sammenkomst paa Helgonabacken omkring den derværende Brøndsal. Lunds Universitets Rektor Berling talte for den københavnske Søsterhøjskole, og Molbech takkede i en Tale, som de danske Studenter ikke syntes om, da den kun drejede sig om den Venlighed, han selv havde fundet, og blev holdt svagt og noget stammende. Værre blev det dog, da nu Velschow ogsaa maatte tale, fordi Molbech havde glemt at takke for ham med. «Hvad han sagde,» skriver Barfod, «véd jeg ikke, for jeg stod hele Øjeblikket som paa Naale. Han kunde næsten ingen Ord finde, og dem, han fandt, maatte han have ønsket aldrig at finde. Endelig endte han omtrent saaledes: Jeg takker Dem for den Venlighed, med hvilken De har modtaget mig, og maa jeg vente en anden Gang at blive modtaget med samme Gæstfrihed, skal jeg vistnok være taknemlig derfor.» Der blev Dødsstilhed derefter.

Nu bad de københavnske Studenter Barfod om at takke paa deres Vegne. Han talte med stærk Begejstring og en Røst, der kunde høres vidt omkring, for Norden, der trods al den Politik, der er til og kan blive til, er et eneste og udeleligt Hele, der i sit Indre ikke kender til vedtagne Grænser. Han endte med en varm Tak, og hans Ord bleve modtagne med livligt Bifald. «Jeg begreb det ikke dengang, og jeg begriber det endnu ikke, hvorledes det var blevet mig muligt saaledes at henrive alle Gemytterne, men det var nu vist, at jeg var Dagens Mand, at jeg beherskede den hele Stemning. Det var saa uimodsigelig vist, at jeg ikke noksom kan takke Vorherre for, at det varede endnu en 3—4 Timer, inden jeg selv fik mine Øjne aabnede for denne gaadefulde Kendsgerning.»

Derefter vandrede man med hverandre under Armen i Rækker paa 4—6 med et Musikkorps i Spidsen i Lundens Gange, under bestandig Sang. Der blev udbragt

et Leve baade for Tegnér og Lunds Biskop Faxe, hvorfor den sidste takkede i en smuk Tale. Derefter fulgte alle Faxe hjem; i forreste Række gik Barfod med Rektor Berling under højre, Akademi-Adjunkt Cronholm under venstre Arm. Hver af disse havde igen en Dansk under den anden Arm. En stor Skare fulgte efter Toget. Ankomne til Bispegaarden maatte Barfod tale fra den høje Trappe, hvor han var bleven stillet ved Siden af Biskoppen. Han talte for denne som den, der med Rette selv havde modtaget og nu som Prokansler havde uddelt Lauren. Faxe greb hans Haand, og holdende den i sin ytrede den gamle Mand i sin Tak bl. a.: «Naar jeg nu i mit 72. Aar ser tilbage paa mit Liv og dets Minder, da véd jeg intet Indtryk, jeg kan sammenligne med det, som jeg idag af Dem har modtaget. Det skal oplive min sildigste Aften, om Gud endnu forunder mig flere Dage, og det vil han visselig, thi jeg synes at kunne forstaa det paa mig selv, at denne Dag vil lægge Aar til mit Liv.» Han levede da ogsaa længe derefter.

Saa vandrede Toget til Tegnérs Hus, hvor Barfod igen maatte tale for denne, og derfra tilbage til Brøndsalen. Cronholm talte her for Nordens aandelige Forening. Opfordringen til en saadan udgik fra Danmark, det mest udviklede af de tre Riger; og den Mand, fra hvem Opfordringen udgik («Brage og Idun») var idag i deres Midte. «Han er os ikke ukendt, hans Navn lyder gennem hele Norden; vi have før haft ham imellem os, men idag have vi ham atter. Alt hvad Danmark ejer af stort og herligt har forlængst sluttet sig til ham (atter «Brage og Idun»), Sveriges og Norges bedste Kræfter kappes om at møde hans Opfordring, og hele Norden glæder sig med os.» Han ønskede hans Foretagende Held og Velsignelse og priste hans uegennyttige og opofrende Begejstring. Et Leve for Fr. Barfod! Denne var bevæget til Taarer og rystede, saa at han næppe kunde finde Ord for sin Tak. Han sagde, at han var ingen Taler og havde aldrig været vant til at træde offentlig frem. Cronholm

havde overvurderet ham, og han ønskede selv, at hans Navn ikke var bleven draget saa meget frem. «Det var Norden, eders Jubel gjaldt, og det var ene Norden, den burde gælde.» Mange af de danske Studenter raabte: «Leve vor Taler og Talsmand Fr. Barfod!» og Svenskere raabte: «En Skaal for den levende Genius for de nordiske Brødrefolks Forening, Fr. Barfod!»

Alt dette gjorde et dybt og uudsletteligt Indtryk paa denne; hvad man ingenlunde kan undre sig over. Men han udtaler i det Brev, hvori han har skildret det, at en Følelse af Frygt hurtig trængte ind paa ham. Det var, ligesom han fik Anerkendelsen forud for sin Gerning, og der kunde i Fremtiden ikke blive noget at lægge til, men nok at tage fra. Efter Jubel kan der let følge Latter. «Dog, hvad der skal ske, staar i Guds Haand. Jeg har ikke stolet paa min egen Kraft, jeg har hverken arbejdet for at høste Jubel eller Latter . . . men kun for Sandheden, og dette Vidnesbyrd skal gøre mig stærk til at bære hvad Herren sender.»

Fra Stadshusets Trappe bød tilsidst Barfod paa alle de Danskes Vegne Farvel og Tak, samt opfordrede til at gæste København. Cronholm svarede med det smukke gamle svenske Ønske: Farvel og velkommen! — Næste Morgen tidlig rejste saa de danske Studenter, Barfod blev en Stund.

Dette er hans første egentlige, offentlige Optræden som Skandinav, man kan sige: hans Indvielse som saadan. Den bebudede ham som en Hovedmand, en Høvding for den Bevægelse, der nu var rejst. Siden kom der sludfulde Dage for ham, tungere vel end for nogen anden af dem, der stillede sig til hin Idés Tjeneste, men det varede en Stund. Høvding blev han ikke, men Bannerfører eller i al Fald Fløjmand vedblev han at være til det sidste.

Netop paa samme Tid, som Mødet i Lund fandt Sted, havde Grundtvig begyndt paa den Række Foredrag over de sidste 50 Aars Historie, som langt senere ere blevne udgivne under Titelen: «Mands Minde». Det var

Barfod i Forening med Fr. Hammerich, der fik ham til det, men Grundtvig maatte ansøge Kancelliet om Tilladelse. Foredragene holdtes paa Borchs Kollegium og begyndte den 20. Juni. Barfod kunde imidlertid ikke overvære det første, da det netop var 50 Aarsdagen for Stavnsbaandets Løsning; han havde skrevet to Sange til Festen, der holdtes paa Bellevue, og lovet at tale.

Denne Fest er ogsaa mærkelig i Barfods Liv, fordi han ved den for første Gang offentlig anslog de frisindede Strenge, et Vidnesbyrd om, at med al hans Kongebegejstring gærede en stærk Frihedstrang i ham. Ved Festen paa Bellevue var der omtrent 70 Landejendomsbesiddere og Bønder til Stede og et næsten lignende Tal Københavnere, baade Embedsmænd, Borgere og Studenter. Fire Bønder præsiderede, og to af disse udbragte Skaaler, hvilket Barfod med en vis Glæde meddeler sin Emilie som noget nyt. Festen aabnedes med en Sang af Barfod for Kongen, og en anden af ham blev siden afsunget og gjorde Lykke. Den hed: «Det frie og friske Ord» og begyndte saaledes:

Og nu en Skaal for det friske Ord,
for det som strømmer fra Aand til Hjerte,
ej det som gustent, svindsotigt snor
sig gennem Censor med Angst og Smerte,
nej, det som svinger
paa Lynets Vinger
sig djærvt og frit, og som Døden bringer
den skumle Løgn.

Og i det 4. Vers:

Ja helligt vorde det djærve Ord,
som ikke piller ved Løgnens Knude,
men hugger til, var den nok saa stor,
og hugger gennem — og la'r det tude,
hvis Bryst og Bringe
ej Sandheds Klinge
kan taale — det maa dog engang springe,
som frygter den.

Der blev holdt Taler af Frihedsbevægelsens Førere saasom Balt. Christensen, David, Algreen Ussing og Orla Lehmann. Ussing talte om, at det var krænkende for Bønderne at kaldes Du, ikke af ærværdige Patriarker som C. D. Reventlow, men af Fuldmægtige og «stumprumpede Skriverdrenge». Ogsaa Barfod udbragte et Par Skaaler. Festen forhøjedes ved, at midt under den kom en stor Skare vandrende med Cl. Rosenhoff, Grüne og Siesby i Spidsen og bragte Lykønskning samt afsang en Sang.

Barfod var altsaa lovlig undskyldt for at være med til Grundtvigs Aabningsmøde, men ellers var han en stadig og glad Tilhører til disse mærkelige Foredrag, der holdtes tre Gange om Ugen indtil d. 26. November. Det mærkedes baade paa Taler og Tilhørere, at en ny Tid var i Frembrud. Salen var hver Gang stopfuld, saa at man anslog Tilhørertallet til halvfjerde Hundrede, «som paa en ubegribelig Maade var sammenstuvet» i Salen, de tilstødende Værelser og Gangen. Det var ret et levende og vækkende Ord, der her lød fra Grundtvigs Læber, og for mange blev det af stor Betydning.

Den 17. Oktober, da Grundtvig talte om Krigen 1807—14, opfordrede Barfod efter Foredragets Slutning Forsamlingen til at afsynge «Willemoes», egentlig det første Digt af Grundtvig, der havde henledet Opmærksomheden paa ham. Det gjorde man, og Sangen gik godt. Grundtvig stod synlig bevæget og takkede til Slutning for den. Der var dem, som fandt Kollegiets Værdighed krænket, thi det var jo et nyt Fænomen, som var utænkeligt den Gang Steffens talte paa Ehlers Kollegium og endnu i Slutningen af 30rne vakte Forbavselse, men der var mange, der takkede Barfod for den gode Idé. Grundtvig spurgte ham Dagen efter, hvorledes han turde vove det, og hvordan han kunde have den Dristighed at gøre Regning paa Tilhørernes Evne og Vilje, men han svarede, at han havde gjort sin Regning, ligesom Grundtvig for 30 Aar siden havde gjort sin med Digtet. Saa lo Grundtvig.

Den sidste Aften, da Grundtvig talte, var alt prop-

fuldt en Time i Forvejen, saa at Folk stod langt ned ad Trappen. Man mente, at henimod 600 vare til Stede. Da Grundtvig havde endt og vendte sig for at tage sin Overfrakke paa, overrakte Fr. Steenberg ham en Sang, der blev afsungen, hvorpaa der blev udbragt et tredobbelt Leve. Derefter talte Fr. Hammerich og endelig Barfod. Han mindede om Grundtvigs Ord: «Vi leve i en Nytaarstid», og vi maa da ikke glemme, at det er os, der skulle gribes af den, og os, der atter skulle gribe den. Der var en Tid, som nu forsvinder, da der laa Kongebud paa alt lige fra Skibsværfter til Kongeveje, da alt ved Hove gik paa Tysk og Fransk og i Skolerne paa Latin, da Bønderne vare ræddere end de Harer, som de maatte klappe sammen for Herremændene: Men saa var der før den Tid igen en anden Tid, da Folkestemmen med Folkeaanden var fri. I hvilken af disse Tider skulle vi søge vort Forbillede? Det maa være i den, hvor der var Frihed. Det maa være det gamle, det maa være Valhal, som skal genfødes i den nye Tid. Men fejler jeg, naar jeg hører dem raabe: Vi har set Glimt af Valhal! Ja, med navnløs Fryd gentager jeg det: Vi har set dem i Sjette Frederik, der løste Bonden og Folkestemmen (ved Stænderne), i Adam Øhlenschlæger, Valhals Skjald, og i Grundtvig, «der gav sig selv hen for at lænkebinde Mørket og Mørkets Børn, Valhals arrigste Fjender, Latinen, Tysken og Fransken ... Ja, mine Herrer, vi har set Glimt af Valhal, Kæmpeglimt, og var det end kun Glimt, saa ville vi ogsaa mindes, at det endnu kun er den aarle Nytaarsmorgen efter den lange Fimbulvinter. Lad det først gaa lidt bedre frem paa Dagen, og vi skulle ikke se Glimt alene, men vi skulle se Valhals fulde Sol udgyde sin Lyshavsglans over vore Bølgetoppe. Men da skal det aldrig glemmes, hvem det var; der var Valhals begejstrede Seer . . .»

Endelig fremsagde Barfod et Digt, hvori han priste Friheden som den stærke Kæmpe, der kalder os frem. Efter endnu en smuk Sang af den unge Kaalund og

Grundtvigs Tak sluttedes dette bevægede Møde, ved hvilket Barfod havde talt med stor Kraft og Begejstring [1]).

Da Barfod fortalte Øhlenschlæger, hvor varmt og smukt Grundtvig havde omtalt ham i sine Foredrag, udbrød han: «Ja, jeg har ogsaa altid ment, at Grundtvig var en skikkelig Fyr!»

I April 1839 var Barfod med til Stiftelsen af to nye Foreninger. Den ene var «den akademiske Læseforening», i Almindelighed blot kaldet «Akademikum», oprettet fordi man fandt «Studenterforeningen» for kostbar og Tonen for stiv. Ogsaa den var et Vidnesbyrd om Tidens frie Luftninger. Barfod ønskede, at ogsaa Ikke-Studenter kunde optages, men det blev forkastet; derimod vandt han Sejer over et Forslag af C. Ploug om, at enhver Professor, der ønskede det, uden Afstemning kunde blive Medlem. Barfod var en af Akademikums 12 første Repræsentanter og spillede i det hele en fremtrædende Rolle i den. Men Ploug var den ledende Aand, og det er fra denne Tid af, at han vandt sig et Navn. Barfod havde hidtil ikke kendt ham uden af Udseende; han havde dog forlængst, som man siger, bidt Mærke i ham. Da han en Dag for ti Aar siden (1829) stod med et Par Bekendte i Kannikestræde, kom et Par nybagte «Russer» gaaende ind ad Regensporten. Den ene var en lille spinkel Fyr, der næsten druknede i en Kavaj. «Det er Karl Ploug,» sagde en til Barfod, og disse Ord vise, at han allerede som nybagt Student maa have vakt en vis Opmærksomhed. Han boede en Tid hos sin Morbroder, den tidligere omtalte Parmo Petersen, men da kom Barfod ikke mere dér. Først nu saa mange Aar efter traadte de i nærmere Forbindelse med hinanden, et Forhold, som i en lang Aarrække, ja i Grunden for hele Livet, blev af megen Betydning for Barfod. I længere Tid var det især Ploug

---

[1]) Den sidste Aften paa Grundtvigs Forelæsninger, 1839. — Brev til Emilie B. 27. Novbr. 38.

og Barfod, der besørgede Viser og Taler ved Akademikums Festligheder; i et Par Aar i Træk maatte denne sidste saaledes den 28. November holde Tale over den polske Frihedskamp. Plougs Studenterkomedier, de saakaldte «Atellaner», hørte nærmest til Akademikums Frugter; den første af dem var vel allerede spillet, inden Foreningen blev oprettet, men i de følgende Aar sprudlede der flere frem.

Akademikum bestod af omtrent 300 Medlemmer, og efter en kort Tid at have boet til Huse i Kannikestræde fik det sit Standkvartér paa Hauserplads, der har været Vidne til mangen livlig Sammenkomst. Der holdtes naturligvis forskellige Blade, men der var fra Begyndelsen af megen Debat om, hvilke der kunde agtes værdige til at holdes. Der udkom nemlig dengang adskillige mer eller mindre obskure. Da det blev foreslaaet at holde «Den Frisindede», var Ploug der imod, fordi den var noget sjofel, og Barfod delte hans Mening, men tilføjede, at hvis man stemte for «Den Frisindede», da vilde han ogsaa foreslaa at holde «Lynstraalen» og «Natkikkerten», der omtrent kunde være ligesaa gode. Resultatet blev, at man vedtog «Den Frisindede» og «Raketten».

I April 1839 stiftedes ogsaa «Dansk Samfund», og Barfod var dets egentlige Ophavsmand [1]). Han aabnede derfor dets første Møde den 18. April med nogle Ord, hvorefter Grundtvig talte. Hensigten med Samfundet var at virke for Fædrelandet og Folkelivet ved Foredrag, Sang og Diskussion. I Begyndelsen holdtes der Møde hver Tirsdag. Grundtvig var Sjælen i det; blandt dem, der varmest sluttede sig til det, kan nævnes P. Rørdam, Fr. Hammerich, P. Chr. Kierkegaard og to af Brødrene Boisen. Af Barfods gamle Vennekres gik Kramer og Hall ind i det; Orla Lehmann var ogsaa med, men alle disse havde ingen videre Tro til det. «Jeg vil, jeg kan ikke mistvivle,» skriver Barfod Dagen efter, at det var begyndt,

---

[1]) Udtalt af ham selv i Loll.-Falst. Stiftstidende 1861, Nr. 131.

«og viste man mig end nok saa klart, at det var et fortvivlet Arbejde, vi havde indladt os paa, jeg vilde dog ikke mistvivle, men med Fortrøstning svare dem: I kunne dog kun udregne, hvad der rimeligt vil kunne ske, men aldrig hvad Vorherre vil lade ske, tit netop tværtimod al menneskelig Beregning.» «Brage og Idun» blev oftere det Organ, der bragte særlig Grundtvigs Foredrag videre ud i Verden. «Dansk Samfund» fik en ikke ringe Betydning og blev Moder til adskillige lignende ude i Landet. Barfod selv følte sig imidlertid ikke ret længe tilfreds ved det; hans politiske Optræden bragte ham i visse Henseender i Opposition mod de allerfleste Medlemmer, saa at der fremkom «uhyggelige Kampe» næsten hver Gang, han tog Ordet, og han trak sig derfor efter nogle Aar næsten helt tilbage.

I en af Plougs Atellaner «Kontubernalerne», der blev opført 1. Marts 1840, maatte «Dansk Samfund» staa for Skud og Barfod da med. Om Samfundet siges der, at «det lever af levende Ord, og de fraværende finde, at det er et morsomt Selskab». Der optræder «en Kæmpe» fra Samfundet, der paa Spørgsmaalet, om han maaske er Holger Danske, svarer: «Nej, men jeg er hans Trompeter.» I dette Stykke er det ogsaa, at Ploug paa en vittig Maade har anbragt vore Digtere i forskellige Etager af Hotel d'Helikon. I Baghusets Kælder holder «Brage og Idun» Dansebod for «Dansk Samfund», i Stuen sidder Grundtvig og spaar i Kort, paa 1. Sal bor Ingemann, paa 2. Sal Blicher o. s. v.

Om det var i denne eller en anden Atellan, at Barfod blev kopieret paa Scenen med megen Virtuositet, skulle vi lade være usagt. Denne Fremstilling vakte stor Fryd, som viste sig i en almindelig Fnisen og Klappen. Barfod var nu vist ikke vanskelig at kopiere, da hans Personlighed var noget fænomenal og hans Adfærd let kunde afvindes en komisk Side. Da Akten var forbi, vare Skuespillerne bange for, at de dog nok havde taget vel haardt paa Barfod, og da de tydelig hørte hans stærke Stemme

fra Tilskuerpladsen, tænkte de, at han var meget fornærmet. En af dem maatte da ind for at udspejde, hvordan det stod sig til med ham, og han kunde da melde, at Barfod morede sig og lo ligesaa fuldt som alle de andre. Efter at Komedien var til Ende, var der Sold med mange Talere, og her udbragte da Barfod en Skaal for Ploug: «Havde jeg Magten, vilde jeg udnævne Ploug til Pascha af saa mange Hestehaler, som han selv gad bære, thi han har i Aften godtgjort, at han ypperlig kan snærte, vel ogsaa piske med disse Haler, men han pisker dog ikke til Blods.»

Ogsaa Sommeren 1839 bragte nordiske Møder. Sidst i Maj var der Besøg af Lundensere og Fest for dem i Charlottenlund, men langt vigtigere var det første skandinaviske Naturforskermøde i Gøteborg, der holdtes d. 17—19. Juli. Barfod var blandt de ikke ret mange danske Deltagere. Turen derop blev noget besværlig. Man vilde sejle fra Helsingborg til Gøteborg, men Vejret blev saa haardt imod, og der var Mangel paa Kul, saa at de vendte om paa Halvvejen og sejlede tilbage til Helsingborg [1]). Der var da ikke andet for end at rulle paa Vogn derop, og ved Hjælp af de svenske Rejsefæller, særlig Lektor Ekelund, der var en praktisk Mand, gik det hurtigt og godt for det af 31 Personer bestaaende Selskab. De havde hele Tiden ridende Bud i Forvejen for at bestille Skjuts, Mad og Natteleje. Paa Holdestederne bleve de i Begyndelsen antagne for en stor Trup Skuespillere. Første Dag kørte de 19 danske Mil og naaede Falkenberg, anden Dag havde de kun 16 Mil tilbage. De første Klipper, som Barfod saa' i sit Liv (ved Laholm), gjorde et stærkt Indtryk paa ham, og han tænkte paa Udgaards Loke, der stak Klippen imellem for at værne sig for Thors Hammer! Om selve Naturforskermødet er her ingen Grund til at tale; det var vellykket, og man erfarede ved dette, at man

---

[1]) Onde Tunger sagde, at det ikke saa meget var Kul som Mod til at trodse Søsygen, det skortede paa.

meget godt kunde mødes og forhandle med Udbytte. Blandt Adspredelserne var Bournonville med et lille Balletselskab samt en Tur til Trollhättan.

Barfod rejste ikke tilbage med de andre, men drog sammen med den tidligere nævnte Santesson videre Nord paa gennem det i oldnordisk Henseende interessante Bohuslen. Ved Kvistrum morede det ham at tale med en Gubbe, der havde været Øjenvidne til den lille Kamp her 1788 mellem Normænd og Svenskere. Ved Svinesund tog han ind i Norge, besøgte Sarpfossen og drog saa til Kristiania.

Blandt dem, Barfod under det korte Ophold her gjorde Bekendtskab med, var fremfor alt Henrik Wergeland og Welhaven. Som han bedst kom gaaende paa Gaden, skraaede en stor Mand over den og stilede hen imod ham. «Jeg er Henrik Wergeland. Er De ikke Fr. Barfod?» De havde brevvekslet i Anledning af «Brage og Idun». Mens de nu talede sammen, gav Wergeland ondt af sig imod Øhlenschlæger og fremhævede især hans Forfængelighed. Barfod lo kun. «Hvoraf ler De?» «Deraf at Wergeland har gjort sit alleryderste for at godtgøre mig, at Øhlenschlæger er forfængelig; saa har det dog kun lykkedes ham at godtgøre, at H. Wergelands egen Forfængelighed overskrider alle Grænser. Han er selvfølgelig krænket i sit allerinderste, fordi, efter hvad man har sagt mig, Øhlenschlæger ikke fandt Lejlighed til at besøge ham, da han var her oppe.» Wergeland snurrede sig rundt paa den ene Hæl, lo højt og tog Barfod under Armen, hvorpaa de gik op i Stortinget.

Næste Dag var Barfod til fin Frokost hos Welhaven, hvor 7—8 andre Gæster vare budne. Til Slutning hævede han sit Glas, takkede og bad undskylde, at han maatte gaa, da han var bedt til Middag hos Wergeland. Denne Ytring virkede forstemmende, da de to Digtere vare Modstandere. Wergeland havde hejset sit Flag og modtog ham i Havelaagen. De bleve meget gode Venner og vedblev at være det lige til Wergelands tidlige Død 1845.

Som en Modsætning til det nordiske havde Barfod i denne Tid ogsaa en Forbindelse med Holsten. Han syslede med Familien Rantzaus Historie, der unægtelig er meget interessant og paa saa mange Punkter nær knyttet til Danmarks. Hvad han fik ud af sine Studier, kom frem dels i «Brage og Idun», dels i et senere Skrift «Drøvpner». Grev Konrad Rantzau til Breitenburg, der opholdt sig i København, fik af Lehmann Nys om hans Arbejde og spurgte ved sin Tjener, naar han kunde hilse paa ham. Barfod vilde ikke ulejlige den fornemme Mand op ad Trapperne til sit Kvistkammer i Borgergade og gik derfor ud til Greven paa Frederiksberg. Samtalen førtes i Begyndelsen saaledes, at hver talte sit Sprog, men alt som Greven interesseredes, talte han mere og mere Dansk. Som de nu bedst sad saaledes, traadte 6 holstenske adelige Herrer ind, hvoriblandt to Moltker og to Reventlow-Criminiler. Alle satte sig om et stort ovalt Bord. Hele Samtalen, ogsaa mellem Herrerne indbyrdes, blev ført paa Dansk. Da Josef Criminil nogle Aar efter i den slesvigske Stænderforsamling overfor P. Hj. Lorenzen erklærede, at han ikke forstod Dansk, kunde Barfod af egen Erfaring bevidne, at dette ikke var sandt.

Grev Rantzau-Breitenburg, der var en meget hæderlig Mand, bekendt bl. a. som Velynder af H. C. Andersen, viste sig ogsaa ædelsindet imod Barfod, og denne yder ham med Rette en smuk Lov i «Brage og Idun».

Som vi nu have set, var Barfods Liv i de sidste Par Aar blevet mere og mere bevæget, stedse mere et offentligt Liv. Dette bedrøvede hans Emilie, der efter hans egne Udtalelser kort efter Forlovelsen havde haabet, at han nu netop vilde komme ind i et stille og fredeligt Liv. Men han svarede herpaa, at hver har faaet sit Pund, og det er kun i Kampen, at Livet rører sig; tag Kampen bort, og vi har Døden for Øjne! Hun maatte ikke mene, at det kun gælder for de store Mænd at kæmpe, ikke for de smaa. «Daniel Rantzau havde faa Mænd nok, da han kæmpede Kæmpeslaget ved Svarteraa,

men havde hver Mand trukket sig tilbage fra Kampen, der maatte sige om sig selv, at han ingen Daniel Rantzau var, da havde Helten staaet ene, og mener du da, at hans Mod endnu havde frelst ham af Løvekulen? Nej ..., saa tit der kaldes til Kamp — og det sker hver Dag ..., da maa den gribe Banneret, der føler sig Banneret voksen, og var han end kun en Kordreng paa 15 Aar, men alle vi andre, saa mange vi ere, der se Kampens Betydning og føle Mod og Kraft hos os, vi maa, vi skulle følge ham ligesaa tæt i Hælene, som vort Mod tilsiger os og vor Kraft tillader os. Det blev fra Arildstid anset for Niddingsværk at svigte sin Fane under Kampens Hede, og det skal hedde Niddingsværk indtil Dagenes Ende... Jeg selv blev ikke Bannerfører, det ser jeg vel, thi dertil mangler jeg ikke Modet, men Kraften; men det skal heller aldrig bekymre mig. Jeg véd dog, hvor min Fane staar, jeg ser den vaje højt i Himlen over mig; og jeg skal aldrig svigte den før i Døden. Jeg har hørt Guds Kald til mig, jeg har set ham pege paa det korstegnede Dannebrog; jeg saa' de danske Løver i en Kreds af Hjerter kæmpe for det, men den norske Hellebarde og det svenske Sværd toge villig og venlig Del i Kampen. Han viste mig min Plads, han gav mig min Gerning — og jeg skulde nu ikke blot kaste Sværdet fra mig men Skjoldet med og løbe ræd fra Kampen og i det rolige Fjerne med slaphængende Arme i Skødet se den graadige Fenrisulv og den bugtede Midgaardsorm med blodigrøde Struber opspile Gabet efter Banner og Folk, for at jeg selv kunde blive den gustne Helas Bytte! Nej, i Evighed aldrig, saa længe min Haand endnu kan svinge Sværdet og min Tunge røre sig!... Dog, min Emilie er vist længst beroliget; naar hun atter favner sin Barfod, vil hun ikke oftere skræmmes for Vildmanden, skræmmes for den vilde Bærsærk, der kæmper hensigtsløs for Kampens egen Skyld og træder lige gerne Livet og Døden under Fødder. Jeg er dog i Grunden et meget fredeligt Menneske, frederig som mit Navn, og jeg véd aldrig, at jeg har gjort nogen

Modersjæl Fortræd, eller at jeg som en Bussemand har skræmmet et eneste Barn.» (26. April 1839).

Her har han bedre skildret sig selv, end nogen anden kunde gøre det. Saaledes følte han sig som en Kæmper, og da han nu træder ind i et nyt Tidsrum, bliver han det mere end nogensinde. I Sammenligning med det blive hans egne private Sager ganske underordnede, og Livets Tryk, der stundom hvilede svært nok paa ham, volde ham ingen store Sorger. Ved Aarets Udgang skriver Vennen Georg Bloch til ham, at vel har han, Barfod, tømt mangen en bedsk Skaal, men han kommer nok til at stikke Fadet an med den gode Vin, som selv Karlene i Valhalla ikke vilde kimse ad. «Dog forinden du nu kommer ret i Færd med Valhallas Glæder, saa beder jeg dig om for gammelt Venskabs Skyld, at du vogter dig for den forbandede gammeldags Skik at kaste de Store Ben i Hovedet.»

Den venlige Paamindelse kunde han i den nærmeste Fremtid have god Brug for.

13.

Kristian den Ottende.

Den sidste Dag, Frederik VI gav Audiens, var Barfod netop ude paa Amalienborg. En Færing Jon Hejnesøn havde opsøgt ham, maaske paa Grund af hans Digt om Magnus Hejnesøn, og da han ønskede at komme til Kongen, fulgte Barfod med ham. Han gik dog ikke med ham ind til Audiens. Færingen var en stovt Karl, og da Kongen spurgte ham, hvad han vilde, svarede han, at han kun var kommen for at se Kongen. «Det har jeg nu opnaaet; dermed er jeg tilfreds og rejser glad hjem.»

Tirsdag d. 3. December 1839, da Barfod om Formiddagen sad og arbejdede ved sit Skrivebord — han boede nu ikke længere hos Meyers i Borgergade — kom Pigen, en uforbederlig Grinebiderske, leende ind og fortalte, at Kongen var død. Barfod blev voldsomt bevæget ved denne uventede Tidende og skyndte sig straks ud i Byen for at faa Vished derom. «Jeg løb til Blochs; Butikken var overfyldt af Folk, der købte Sørgetøj; jeg kunde kun henkaste det Spørgsmaal til Bloch: Er det sandt? og modtage hans: Jo, det er desværre sandt! Jeg kunde ikke længer dvæle i denne larmende Trængsel, jeg gik til Grundtvig; han havde hørt det som Rygte, han dog hverken kunde eller vilde tro. Nu gentog det sig jo, og han sendte Sven ud for at faa Vished. Grundtvig stod tavs ved Kakkelovnen, jeg sad tavs i Sofaen. Sven kom hjem med den sørgelige Vished, og jeg maatte atter afsted, jeg havde ingen Steds Ro... Jeg var hos Blochs, jeg var

hjemme, men enhver Tanke, enhver Genstand var mig saa uhyggelig, og da Klokkerne ringede og Kanonerne tordnede, tror jeg, jeg græd af Smerte. Kl. 7 gik jeg i «Dansk Samfund», ogsaa dér var lukket, men paa Trapperne mødte jeg Georg Steenberg, og han fortalte mig, at hvad der Kl. 9 skulde forhandles i det store Studentermøde hos Knirsch (d'Angleterre), var en Adresse til den nye Konge, Kristian VIII, som nu straks vilde blive fremlagt i den akademiske Forening. Halv med, halv mod min Vilje fulgte jeg ham did. Der var mig frygtelig uhyggeligt i den tætte, snakkende Masse. Adressen selv kom ikke, men efter lang Venten kom Student Ploug, der mundtlig gav Indholdet af den. En Del af os blev yderst opbragte over dette, og jeg som den heftigste tog Ordet. Flere knyttede sig til mig, og Striden blev levende. Da traadte jeg op paa en Stol, udviklede mine Anskuelser og bad alle dem knytte sig til mig, der delte dem. Inden jeg vidste det, var jeg nu midt inde i Larmen, ja paa en Maade endog Ordfører for et Parti, der nu næsten formelig valgte mig til sin Høvding.» [1])

Saa begav Barfod sig med sine Tilhængere afsted til Mødet. «Paa Hauserpladsen, fra Akademikum, kom en højrøstet Skare Ynglinge,» har han fortalt andet Steds [2]) ... «En levende Uvilje prægede sig i flere af de raske Udbrud, der fløj fra Læbe til Læbe, og navnlig var der en i Flokken, hvis oprørte Sind var ligesaa bittert som hans Stemme var højlyd. Denne ene var Barfod. Monrad (der kom fra sit Hjem uden at vide noget) genkendte hans Stemme og skraaede over Gaden til ham. «Hvad er der i Vejen? Hvorfor er du saa vred?» — «Det er det fordømte Møde i Hotel d'Angleterre.» — «Hvilket Møde?» — «Ih, det Møde som Lehmann og Hage har sammentrommet.» — «I hvad Hensigt?» — «For at forføre Studenterne til at bede den nye Konge om en fri For-

---

[1]) Brev til Emilie B. af 6. Decbr. 1839.
[2]) Illustr. Tid. 1860, Nr. 36.

fatning.» — «Ja saa! Hvad saa?» — «Ja, saa skal Studenterne naturligvis danse efter deres Pibe, men nu gaa vi derop for at modarbejde deres Plan, og du maa følge med.» — «Jeg har ingen Tid.» — «Sikke Snak, du skal!» Og Barfod tog Monrad under sin stærke Arm, og modstræbende fulgte han med.»

Mødet paa d'Angleterre er saa bekendt, at vi kun kortelig skulle berøre det. Lehmann, H. Hage og — Monrad talte for Adressen, Rasmus Nielsen, Madvig og Barfod imod. «Efter Lehmann fremtraadte jeg,» skrev han til Emilie, «og blev hilset med en uendelig Hyssen, Trampen og Latter. Da den havde lagt sig, begyndte jeg omtrent saaledes: «Jeg tiltror mig ingenlunde Kraft til at møde den rige Ordstrøm, der nys forlod den sidste ærede Talers Læber,» og jeg blev nu atter afbrudt af den stormende Mængdes Hyssen og Latter. Med hele min Stemmes Fylde lagde jeg derfor til: «Men derimod véd jeg og skal vise Dem det, at jeg har baade Mod og Kraft til at staa her trods al Deres Hyssen og Larmen, til jeg har udtalt det sidste Ord, jeg har at sige.» Som du let kan tænke dig, steg nu Larmen til en fast utænkelig Voldsomhed, men da den var ophørt, lagde jeg rolig til: «Som jeg har sagt Dem, mine Herrer, jeg har kun lidt at sige, men jeg vil sige det og skal sige det trods al Deres Hyssen. Det kommer nu an paa Dem selv, hvor ofte og hvor længe De vil afbryde mig, thi saa meget længere kommer mit Foredrag til at vare, men jeg forlader ikke denne Plet, inden jeg har udtalt, rent udtalt.» ... Mage til Forsamling har jeg i mit Liv ikke overværet, naar jeg undtager den den næste Aften. Ingen Taler, ikke en eneste, talte uden ved sin Aftræden at blive hilst med et saadant Bifald, saa voldsomt og saa støjende, af sit eget Parti og en saadan Hyssen, Trampen og Leen af Modpartiet, at jeg tvivler om, at England eller Polen nogensinde skuede en mere larmende Rigsdag.»

Som bekendt blev Adressen kun vedtaget med et svagt Flertal, og en anden Adresse af et moderat Indhold,

hvortil Barfod sluttede sig, fik 426 Underskrifter. Denne var dog ingenlunde absolutistisk, og Barfod kunde for sit Vedkommende ikke heller have sluttet sig til en saadan. Saa længe den gamle Konge levede, vilde han ikke have Forandringer i Regeringsmaaden af Ærbødighed for dennes Person, men nu da han var død, sagde han straks: «Saa giver jeg Haand og Mund og Hjerte til et lovgivende Folkeraad.» Man ser derfor, at Striden hin Aften i d'Angleterre for hans Vedkommende mere drejede sig om den Maade, hvorpaa Kravet blev fremsat, end om selve Sagen, og i den følgende Tid gik han ogsaa godt i Spand med Hovedmændene for den første Adresse.

I Studenterverdenen vedblev der at være Bevægelse. I Akademikum holdtes der nu idelige politiske Diskussioner, uden at Kammeratskabet dog forstyrredes derved. Man fattede den Plan at danne et stort Studentersamfund, til hvilket Ploug, H. Hage, Rasmus Nielsen, M. Hammerich og Krieger med nogle andre vare Indbydere. I den Anledning holdtes der flere forberedende Møder, og ved et af disse var det, at V. Rothe (senere Jernbanedirektør) paa Spørgsmaalet: Hvad Nyt? svarede: «Ingenting — dog jo, jeg har i Aften for første Gang hørt Barfod tale et fornuftigt Ord,» hvilket morede denne meget. Inden Udgangen af Februar 1840 var Samfundet dannet, men da Konsistorium forlangte, at alt vedrørende det skulde forelægges dette til Betænkning, gav det Anledning til livlige Kampe, idet man delte sig i to Partier for eller imod Konsistoriums Indblanding. Ploug og Krieger hørte til dem, som vare for, Monrad og Barfod vare imod, og dette sidste Parti gik endelig af med Sejren. Hvad der bidrog meget hertil var, at Regeringen, efter at de første rolige Hvedebrødsmaaneder vare gaaede, havde begyndt at tage skrapt fat paa de liberale Blade. I Maj var Stemningen allerede meget bitter; den 16. fik en Flok Studenter, der raabte Hurra for Baltasar Christensen, tørre Prygl af Politiet, og hvor uhyggeligt der var i Staden ved Majestæternes Sølvbryllup den 22., er noksom bekendt. Da

Oppositionen mod Konsistorium sejrede, dog med en ganske ubetydelig Majoritet, gik største Delen af Samfundets Repræsentanter af, men iblandt dem, der nu indvalgtes, var Barfod.

Konsistorium satte nu haardt imod haardt og erklærede d. 16. Juni Samfundet for opløst, støttende sig til Politichefen. Repræsentanterne protesterede uden Nytte, og en Henvendelse til Kancelliet hjalp naturligvis heller ikke. Da blev man enig om at ty til Roskilde Stænder, som nu vare samlede. Der blev affattet en Adresse, som bar hen imod 1000 Underskrifter. Denne paatog Barfod sig at renskrive og tilbragte en hel Nat med det, hvorefter Ploug og han kørte ud til Roskilde med den og afleverede den til Algreen-Ussing, der lovede at tage sig af den. Det gjorde han vel ogsaa, men paa en kuldslaaet Maade, og Enden paa det blev, at den enstemmig afvistes af Stænderne. Dermed var Samfundet færdigt og maatte pakke sammen.

Men Akademikum trivedes vel nok og var netop paa Højdepunktet i de første Par Aar under Kristian VIII. Det gik muntert til i dets Lokale paa Hauserplads, som vi høre det af Hostrups Sang:

Det øde Torv blev bange
for Ungdoms friske Lyst,
naar Ord og Skrig og Sange
sig hæved fra vort Bryst.
Naar lokket af Dagsinteresserne
vi samledes i Kvæld
og gjorde vel og af Adresserne
et ufornødent Spræl.

Og mens i Nordens gamle Kraft
Sieur Barfod gik til Bunds,
studered vi den vamle Saft,
som Værten kaldte Puns.

Barfod skrev nu ofte i Bladene, navnlig i «Fædrelandet». Den 15. April stod der en Artikel af ham med Navn under, i hvilken han ankede over, at et Par Blade

stadig gav Meddelelse om, hver Gang Kongeparret havde været i Kirke. Han fandt, at det var ligefrem at vanhellige dettes religiøse Følelse ved saaledes stadig at trække den frem i Dagslyset og bad sluttelig om, at vi for Fremtiden maatte blive fri for den Slags Meddelelser. Han naaede straks sin Hensigt, thi de hørte fra nu af op. Siden takkede Dronningen ham endog for denne Paamindelse.

Imidlertid kom der snart noget ganske anderledes betydningsfuldt af Barfod i «Fædrelandet». I Juni skrev han flere sammenhængende Artikler om «den konstitutionelle Aand og dens Følger». Han fremstillede heri Enevælden som en i sin Tid af Frederik III erhvervet men ikke vel erhvervet Rettighed, som et Laan, hvormed der paa Grund af Omstændighederne er givet en lang Kredit, men nu fordrer den konstitutionelle Aand Laanet tilbagebetalt. I 180 Aar have vi haft Enevælde, men forinden havde vi i ti Gange saa lang Tid haft en Konstitution; denne Regeringsform er derfor ægte dansk, og det er usandt, naar man siger, at vi forskrive den fra Udlandet. Enevælden har haft sin Opgave, men den er løst, navnlig af Sjette Frederik. Efter Naturens Orden maa den Tid komme, «da Enevælden staar som en vissen, udgaaet Abild, der visselig i sin Tid bar herlige Frugter, men som hverken Sol eller Regn ville gengive Evnen til at frembringe nye.» Længere hen skrev han: «Kommunernes absolute Umyndighed, Finansvæsenets sørgelige Hemmeligholdelse, Folkets Mangel paa Delagtighed i den afgørende Stemme ved alle Statens Anliggender, det i tre slagne Folkeraad (Roskilde, Viborg og Slesvig Stænder), dettes Mangel paa Offentlighed, Censuren baade for Tunge og Pen, Samvittighedstvang gennem den kongelov-ompælede Statskirke . . . alt dette skulle vi have Medlidenhed med, kan jeg tænke? Sandelig vi tilstaa det frit, vi have ingen Krokodilletaarer for nogen af alle de Lænker, under hvilke Folkets Frihed sukker.»

Den første Del af Artiklen blev lagt under Beslag af Censoren, Justitsraad Reiersen, men den var endnu uden

Navn, da Barfod først havde sat dette ved Slutningen af det hele, som vilde komme i et senere Nummer. Han kunde let have undgaaet alle ubehagelige Følger for sig ved at slette sit Navn, og «Fædrelandets» Redaktion gjorde endog dette paa egen Haand, men da Barfod selv læste Korrekturen, satte han sit Navn igen ind. Han vilde paa ingen Maade dække sig. Forøvrigt var Redaktionen enig med ham i, at der intet var at vove, thi der kunde kun ventes en vunden Proces. Slutningen af hele Afhandlingen blev ogsaa beslaglagt.

Barfods Fader var i Forvejen ikke glad ved, at Sønnen var bleven saa politisk. «Da du saa pludselig,» skrev han til ham, «har skiftet Mening angaaende Spørgsmaalet om Absolutisme og Konstitution, beder jeg dig ret hjerteligt, at du baade i Skrift og Tale vil vaage over dig selv, at du i denne bevægede, vanskelige Tid ikke skal støde an . . . Maatte jeg derimod snart se dig at naa det Maal, til hvilket du stræber, da vilde sandeligen min Glæde derover være et saare lindrende og velgørende Plaster paa Hjertets aabne Saar.» Det var Magistergraden, han mente med disse sidste Ord, men den havde Fr. Barfod udsat indtil videre, da han havde saa meget andet at gøre, og vi kunne ligesaa godt tilføje, at han i den følgende Tid blev mere og mere optaget, saa at det aldrig blev til noget med den.

Man kan tænke sig, at da Sønnen 7 Dage efter kunde melde Faderen (8. Juni), at han var bleven sagsøgt af Regeringen, var det et slemt Stød for den gamle, der næppe mildnedes ved Forsikringen om, at han nok blev frikendt.

Paa samme Tid var der forskelligt andet, der optog Fr. Barfod. Der var nu Blicher, som i Maj var kommen til København og opsøgte ham som god Ven. Akademikum gjorde Fest for den gamle Digter paa Enighedsværn; til hvilken Barfod skrev et Par Viser. Det gik meget livligt til, og tilsidst blev Himmelbjergpræsten baaret paa Studenternes Skuldre ned til Vognen; Barfod sad ved hans Side i den.

Vi sagde «Himmelbjergpræsten», thi det var i disse Aar, at Blicher fik sat Folkefester paa Himmelbjerget i Gang, og at Barfod ikke var helt uvirksom ved disse, selv om han ikke personlig kom til at deltage i dem, kan man se af et Brev fra den følgende Sommer fra Blicher, hvor han udraaber: «Sover du, Brutus? Jeg har lídt (ventet) saa længe efter at se fra dig! Hvad faa vi for Svenskere paa Himmelbjerget? Hvad faar jeg af dig selv? ... Jeg vilde nødig staa enarmet og præke paa Bjerget. Sønderjyderne komme i Mængde, Nørrejyderne ligesaa — falde I i Søvn der i Østen? Komme I, som jeg venter, saa faa os nogle Kanoner med, om ikke andet end Skibssvingbasser... Svar mig nu straks! Ellers skal du sættes under — ikke Kancelliets Kontrol, men under Himmelbjergets.»

I Juli holdtes det 2. skandinaviske Naturforskermøde i København, hvilket Barfod deltog i. Han var meget begejstret for Henrik Steffens, der var med, og særlig for en Tale, denne holdt for Norden, «hvorfor jeg havde kunnet kysse ham ihjel, hvis jeg havde faaet Fingre i ham, saa i et og alt udtalte han mine egne Anskuelser».[1])

I Slutningen af August fik Barfod Brev fra en svensk Ven, Literaten Lenström fra Upsala, der paa Tilbagerejsen fra Dresden til Hjemmet vilde komme til Lund og meget ønskede, at Barfod vilde støde til ham der, for at de sammen kunde besøge de bekendte Præster Wieselgren og Lindeblad ude paa Landet. Barfod maatte uopholdelig afsted, hvis de skulde træffes, thi Dampskibet til Malmø gik Kl. 5. Paa nogle Minutter var han færdig, og Kl. 4 var han paa Paskontoret. Til hans store Forbavselse fortalte Passekretæren ham, at paa Grund af, at han var under Tiltale, kunde han ikke rejse ud af Landet uden Kancelliets Tilladelse. Han fløj nu til Kancellideputeret Lange, men han var taget paa Landet, derfra til en anden do. Bendtzen, men han erklærede, at for at faa en saadan

---

[1]) Brev til Emilie B. 10. Juli.

Tilladelse, maatte denne udstedes af det samlede Kancelli. Dog maaske Politidirektøren kunde hjælpe ham. Altsaa hen til Bræstrup, der dog erklærede, at han saa' sig ikke i Stand til det, muligvis Kongens Foged vilde tage sig af ham. Barfod stormede nu til denne; det var den siden saa bekendte Spandet. Han var Velvilligheden selv og udfærdigede i en Fart en Tilladelse for Paskontoret, skønt han mente, at den i Grunden ikke var tilstrækkelig, men nu fik det gaa. Med Papiret i Haanden ilede Barfod nu igen ad Paskontoret til, men var forsigtig nok til at kige efter Uret paa Frue Kirke, da hans eget ikke gik rigtigt. Ja, den manglede saa meget i 5, at han maaske nok forinden kunde faa Passet udfærdiget, men naa til Toldboden Kl. 5 var en plat Umulighed, og saaledes endte hans Pashistorie ikke saa glædeligt som Baggesens i sin Tid. Vred og flov, aldeles badet i Sved, maatte han finde sig i at gaa hjem og kaste sig paa sin Sofa [1]).

I Dansk Samfund gik det stundom meget livligt til. En Gang mødte J. Chr. Lindberg, der ved en Lejlighed havde kaldt Barfod «en fransk Abekat», med Udkast til en Adresse til Stænderne om, at alt maatte blive, som det var, og at man altsaa ønskede at blive fri for en Konstitution. Barfod protesterede imod at benytte Dansk Samfund til sligt. For nu at undgaa en Diskussion herom sagde Lindberg pludselig: «Det er sandt, Hr. Barfod, det er godt, at vi har Dem her, for her er netop en Normand, der paastaar at have opdaget, at det danske Flag egentlig er n o r s k.» Det var en Krog for at fange Barfod. «Jeg var ogsaa allerede i Færd med at bide paa med al min saarede Nationalforfængelighed,» skriver denne, «og med al min godmodige, tossevorne Troskyldighed..., da til al Lykke Lehmann og Ploug, der stod lige ved Siden af mig, hviskede til mig: «For Guds Skyld, bid ikke paa. — Paa Adressen, paa Adressen!»» Saa gik da Barfod løs paa denne. Der blev stor Debat mellem Lindberg og

---

[1]) Brev til Emilie B. 28. August.

Overkrigskommissær Hage for den og Nis Hansen, Lehmann, Ploug og Siesby imod den. Barfod paaviste, at den frieste Forfatning netop var den ægte gamle danske. En Del, deriblandt Grundtvig, som den Aften ikke var til Stede, underskrev Adressen.

I nogle Møder om Vinteren i Dansk Samfund holdt Barfod Foredrag om «Revolutionen 1660», men der var ikke liden Uvilje imod ham for hans Anskuelser. P. Chr. Kierkegaard sagde en Dag: «Hver Gang Barfod træder op, ane vi straks noget ondt, fordi vi kende hans Anskuelser, som han desuden slet ikke lægger Dølgsmaal paa; men vi ere derfor højst uretfærdige imod ham.» Ved et af Møderne blev Barfod idelig afbrudt og angrebet af Grundtvig, der ikke indskrænkede sig til faa Ord, men talede saa vidtløftigt, at en af Tilhørerne tilsidst udbrød: «Maa Barfod dog ikke faa Lov til at tale ud?» Grundtvig blev heftig, sprang op og sagde: «Mine Herrer, jeg troede, at det var i Dansk Samfund, man kunde tale frit!» Barfod tog da Grundtvig i Forsvar overfor de ikke faa, der vare vrede paa ham, ja endog hyssede ad ham. «Behandler man Grundtvig saaledes her,» sagde han, «da har jeg for sidste Gang talt i Dansk Samfund, og mine begyndte Foredrag maa da anses for sluttede.»

P. Rørdam sagde en Gang til Barfod: «De har tit saaret mange ved Deres Foredrag, fordi De i dem har udtalt Deres Anskuelser med altfor megen Djærvhed og Skarphed og det for en Tilhørermasse, der for en stor Del havde de aldeles modsatte Anskuelser. Men Pokker skal vide, hvor det gaar til, for naar vi andre blive hidsige, bliver De rolig, og naar vi andre forløbe os, er De den eneste, der vedligeholder Besindigheden ...» I den Anledning skriver Barfod: «Ja vel hugger jeg løs og lægger ingenlunde Fingrene imellem; jeg griber langt hellere Sværdet med begge Hænder, og lykkes det mig ikke at slaa Dommedagsslag, er det mindst min Nænsomheds Skyld — men jeg fordrer saa heller ikke af andre, at de skulle fare læmpeligere frem imod mig. Tvært

imod er jeg stedse forberedt paa at møde skarpe Sværd og ej blot braadne Pander.» [1])

Ogsaa i Akademikum gik det stadig meget livligt til. Til dets Stiftelsesfest 1840 havde Barfod skrevet sin noksom bekendte, kraftige skandinaviske Sang:

I Dybet hamrede de travle Dverge,
var det til Odins Æt et kostbart Værge?
Ak nej, det var en Lænke.
Margrete smedded stolt
vort Nordens Kæmpesønner
med Haan i Jern og Bolt.
Favre Haab havde dem bedaaret,
derfor, ak, brændte Smertenssaaret
dobbelt nu.

Da slog et Lyn i Øresund fra oven,
og det rev Svitiod fra Danaskoven,
men Lynet rulled atter,
den sidste Lænke brast,
den som bandt Norrigs Klipper
til Danmarks Sletter fast.
Bitre Stund, — vakt vi blev med Smerte,
favre Stund, frit blev Nordens Hjerte,
Fjeld med Dal.

Og skal da Tiden evig Norden skille,
nej «Tiden maa tilsidst som Herren ville,»
tredelt er Nordens Stamme,
men Roden er dog én,
og Kronens Løvtag samler
tilsidst hver Stammens Gren.
Skilsmisstund, sig: naar er du omme?
Haabets Tid, sig: naar vil du komme,
Enheds Tid?

Politikken blev drøftet med Iver, og Barfod, som var en af de mest talende og heftige, gik her under sit gamle Navn «Bjørnen», eller man benævnede ham «den evig unge Barfod». Ved Festen d. 19. Februar 1841 efter

---

[1]) Brev til Emilie B. 22. Jan. 1841.

Komedien udbragte han ikke mindre end seks Skaaler, om hvilke han selv siger, at de alle bleve modtagne med Bifald undtagen Nr. 3 «for Selskabet».

Forøvrigt blev han nu af mange anset for en rigtig Demagog, og dette hans Ry kom endog ud over Landets Grænser. Saaledes kom en ung Dansker paa denne Tid til Wien, og da han opgav, at han hed Barfod, blev han paa Grund af Navnet og da man frygtede, at det kunde være den bekendte Demokrat, sat under Politiets specielle Tilsyn [1]).

Barfod kom ofte til Monrad, der 1840 var bleven gift. En Gang, da den ovennævnte Lenström fra Upsala var i København, bad Monrad ham og Barfod til Middag sammen med nogle andre, saa at hele Selskabet bestod af otte. Der var dengang mange Trykkefrihedssager, og under Maaltidet bøjede Monrad sig bag om Lenström og hviskede til Barfod: «Hvordan gaar det med din Sag?» — «Det gaar ikke,» svarede denne, «det staar. Jeg har begæret Anstand.» — «Men hvad Paastand har Aktor nedlagt?» — «Aa, kun paa Livet.» — Lenström havde imidlertid fulgt Samtalen; han tog sig uvilkaarlig til Halsen som for at føle, om Hovedet sad fast endnu, og udbrød med Rædsel: «På lifvet?» Monrad svarede: «Aa, det regner vi ikke saa stort her!» Og da de saa skulde tælle efter vare ikke mindre end fire af de seks Herrer, Svenskeren sad til Bords med, i det Tilfælde, at der var gjort Paastand paa deres Liv. Det var Monrad, Giødvad, Balt. Christensen og Barfod.

I Foraaret 1841 havde Ploug paatænkt sammen med Barfod at udgive et Ugeskrift «Vækkeren», og de stod netop i Begreb med at udstede Indbydelse til Subskription. Der var aftalt en Aften, da Ploug skulde komme hen til Barfod, for at de i Forening kunde affatte Indbydelsen; denne sad hjemme og ventede, men der kom ingen Ploug.

---

[1]) I Følge Brev fra Dr. Lehmann, som da opholdt sig i Sydtyskland.

Ked af det gik han endelig hen i Akademikum for at opsøge ham, men dér fortalte en ham, at Ploug for nylig var gaaet ned i Boytlers Jordbærkælder sammen med Lehmann og Giødvad. «Saa har jeg nok,» udbrød Barfod, «fra imorgen er Ploug «Fædrelandets» ansvarhavende Redaktør.» Det slog til; men «Vækkeren» blev ikke til noget.

Kort i Forvejen havde Ploug fortalt Barfod, at han havde Planen til et større Digt om Karoline Matilde, men endnu ikke skrevet det. Barfod bad ham da endelig at gøre det og fik Løfte om at faa det til «Brage og Idun». Tiden gik, og Ploug indfriede ikke sit Løfte. Da fattede Barfod en Plan. Han inviterede Ploug en Dag til Kaffe hos sig. Han boede dengang i Skindergade sammen med sin yngre Broder Immanuel. De havde et stort Værelse, i hvilket der stod et drabeligt Bord, som der kunde sidde 16—18 ved; for dets ene Ende stod en lille Sofa og langs dets ene Side en lang do. Ploug kom og satte sig i den lange, fik Kaffe og Cigar. Saa laasede Barfod Døren af, puttede Nøglen i sin Lomme og sagde: «Nu har du alt, hvad der hører til, men hvis du ikke vil springe ud af Vinduet og knække Halsen, kommer du ikke af Pletten, før du har skrevet din «Karoline Matilde».» Ploug gav sig ynkeligt, men det hjalp ikke. Saa begyndte han da endelig at skrive, mens han nippede af Kaffen og dampede. Da en god Stund var gaaet, bad han bønligt: «Nu har jeg skrevet den første Sang; maa jeg saa ikke gaa?» — «Lad mig høre den.» Han læste den op, og Barfod blev blød. «Ja, du har virkelig skrevet den første Sang, og den vil være dig saa kær, at jeg ikke tvivler om, at du ogsaa maa skrive de følgende. Saa gaa da, men Gud naade dig, hvis du narrer mig. Jeg skal nok hitte paa Raad til ogsaa at klemme dem af dig.» Det varede ikke mange Dage, inden Ploug bragte hele Digtet, der blev en Pryd for «Brage og Idun».

I Følelsen af, at han stod i Begreb med at ende en

hel Periode af sit Liv og begynde noget nyt, udgav Barfod 1841 en Samling Smaadigte under Titelen «Dagbogsblade». Han tilegnede den sin gamle Vennekres, der navngives med Undtagelse af Bjerring, der jo var tabt for Samfundet. I Forordet udtaler han sig med stor Beskedenhed om sin Digteraare. I et Brev til sin Emilie kalder han sig Digter af tiende Rang; han mener, at han staar under saadanne som Ploug, P. L. Møller, Cl. Rosenhoff, Siesby, H. P. Holst og F. J. Hansen, men over Timm, Birkedal og Laub. Et ganske betegnende Digt er et over den nys afdøde P. A. Heiberg, hvor han sammenligner dennes Skæbne med den, der paa Grund af Regeringens Sag truede ham selv. Det hedder «Enten-Eller»:

Enten — saaledes blev der mig sagt —
du bliver ho'dkuls af Landet bragt,
eller paa Klippen bag Laas og Vagt
du bliver i sikker Forvaring bragt.

Klippen er naturligvis Kristiansø, hvor Dr. Dampe havde siddet saa mange Aar for lignende Udtalelser som hans. Men faar Barfod Valget, da foretrækker han Fædrelandet fremfor Landflygtighed, selv om det skal være bag Fængslets Mure:

Jeg bliver! Man smedder aldrig min Aand
i lange, ædrende Fængselsbaand.
Jeg bliver! Det første Hanegal
jeg høre vil fra min Klippesal.

Jeg bliver! med disse Øjne at se
den første Morgens Straaler at le
og sprede over den grønnende Muld
alle de tusinde Flammers Guld.

At Kongen var vred paa ham, kunde der ikke være Tvivl om — og dog havde det været nær ved, at Barfod

kunde faaet en Velynder i ham. Dermed forholdt det sig saaledes: I Juni 1840 henvendte Barfod sig til Kabinetssekretæren, Gehejmeraad Adler, med en Ansøgning for en Slægtning. Adler modtog ham fornemt og reserveret og spurgte under Samtalen, hvorledes det gik ham med Studeringerne, og om ikke hans literære Arbejder forstyrrede dem. Da Barfod hertil svarede, at han forstod ikke, hvorfor hans Studier interesserede Gehejmeraaden, spurgte denne videre om, hvor naar han tænkte paa at gaa op til Attestats. — Ja det tænkte Barfod slet ikke paa. — «Dertil er De jo dog forpligtet.» — «Hvordan?» Ja, han havde jo modtaget en aarlig Understøttelse. Det viste sig nu, at Adler blandede ham med en anden, og da Barfod klarede dette, blev Gehejmeraaden meget venlig og spurgte til «Brage og Idun», om hvorledes det gik med det og om det betalte sig. — «Daarligt nok,» svarede Barfod, «skønt der er mange Abonnenter.» — Adler trængte nu ind paa ham og opfordrede ham til at søge Understøttelse til Tidsskriftet hos Kongen, der meget interesserede sig for det nordiske. Han kunde forsikre, at Kongen meget gerne vilde støtte det. Da Barfod hertil bemærkede, at han vilde bevare sin fulde Frihed, svarede Adler, at det behøvede han ikke at frygte for, forudsat at han var loyal. Det mente Barfod, at han var, men han frygtede dog for, at han nærede flere Anskuelser, som vare forskellige fra Kongens. Det, mente Adler, betydede ikke noget, og Enden blev da, at Barfod skulde gaa til Audiens den førstkommende Mandag, saa skulde Adler sørge for, at han blev modtaget.

Barfod mødte da om Mandagen. Men til alt Uheld blev der ingen Audiens, da Kongen var upasselig ude paa Sorgenfri. Han gik da igen til Adler, der sagde, at han kun skulde komme igen næste Gang; han havde talt med Kongen om ham, og Majestæten vilde være glad ved at se Barfod. Denne lovede saa at komme igen.

Men inden den næste Audiensdag havde Regeringen anlagt Sagen imod ham. Nu vilde han ikke gaa og ude-

blev altsaa fra Audiensen. Saaledes var han i Unaade. Han hørte siden, at Kongen skulde have sagt, at der var fire Mænd, der særlig vare ham imod, og det var O. Lehmann, Ploug, Clausen og Barfod. Af Dronningen fik han i ethvert Tilfælde at vide, at Kongen var vred paa ham.

14.

Brylluppet.

Vi trænge til et Øjeblik at hvile ud i fredeligere Omgivelser; den bestandige Stridslarm virker tilsidst trættende. Og der frembyder sig netop nu en venlig Oase, som vi kunne ty til, idet vi ombytte det offentlige Livs Gny med Hjemlivets Stilhed.

Som en Indledning hertil kan et Arbejde tjene, der i et Par Aar havde beskæftiget Barfod i fredelige Timer. Det var en ny og forbedret Udgave af hans første Ungdomsarbejde, den poetiske Læsebog. Den udkom i Foraaret 1841, idet han til Slutning fremskyndede Arbejdet for at faa Bogen ud, inden Dommen over ham faldt, da han saa frygtede at komme under Censur. I sin nye Skikkelse var den poetiske Læsebog meget forskellig fra før. Af de forrige 228 Digte vare henved 50 udeladte, men der var kommet saa mange nye til, at der nu ialt var 302 danske og 38 svenske. Ligeledes vare de personalhistoriske Anmærkninger i høj Grad udvidede, og de ere et ikke ringe Tilløb til adskilligt i hans senere «Fortællinger af Fædrelandets Historie», idet de indeholde Oplysninger til de mange historiske Digte. Allersidst blandt Digtene staar Ingemanns fra hans Holger Danske Cyklus: Vær hilset mit gamle Fædreland! «fordi jeg mener, at det nyeste og bedste, der har begivet sig imellem os, er Holgers Hjemkomst». Denne store Bog paa ialt 796 Sider er et meget fortjenstligt Arbejde. Barfod fik endnu paa sine gamle Dage Vidnesbyrd om, hvad

Virkning, den havde øvet, saaledes paa Digterinden Marie Wexelsen i Norge, for hvem den havde været af ganske afgørende Betydning, og ligesaa paa hendes Broder, den bekendte Præst Fr. Wexelsen, men hvad der gældte dem, gældte ogsaa mange andre.

I henved fire Aar havde Barfod nu været forlovet. I den første Tid haabede han snart at faa Magistergraden og tillige komme ind i en fast Stilling, men ingen af Delene var gaaet i Opfyldelse. Alligevel vilde han ikke udsætte Foreningen med sin Emilie længere. Allerede den 11. September 1839, deres Forlovelsesdag, havde han sagt: «Idag om to Aar holde vi Bryllup.» Da Emilies Søster Rikke hørte det, sagde hun: «Ja, saa maa vi tænke paa Udstyr.» Det havde Barfod slet ikke tænkt paa, og han sendte nu i den følgende Tid sin Kæreste maanedlig nogle Rdlr. til at købe Hør, Uld og lignende for, hvilket hun saa selv spandt.

Da Udløbet af de to Aar nu nærmede sig, havde den gamle Fader engang en bevæget Samtale med ham om hans forestaaende Giftermaal og spurgte ham, om han vilde kunne taale lignende Ydmygelser som Magister Lindberg, til hvem Vennerne gentagne Gange maatte skillinge sammen. Fr. Barfod mente, at det vilde ikke let ske med ham. Faderen lovede da at vie ham.

Ogsaa andre advarede ham, deriblandt Emilies bedste Veninde Anna Sofie Sand, en ældre, enligstillet Præstedatter med et kristeligt Sindelag. Hun havde flere Gange i al Kærlighed talt Sandheden til Barfod, naar hun fandt, at han trængte til det, og nu da han vilde gifte sig, talte hun ham alvorligt igennem og mindede ham om, at han ikke havde to Skilling i sikker Indtægt. Paa en vis Maade var hendes Advarsel ikke spildt, thi man ser af flere Breve, at Barfod alvorlig betænkte Sagen. Han skrev til Emilie: «Hvis jeg sagde, at jeg uden al Ængstelse ser Fremtiden i Møde, at jeg slet ingen Betænkelighed har ved det Skridt, jeg staar i Færd med at gøre, da sagde jeg Usandhed.» Og til Ingemann skrev han en Uge før

Brylluppet: «Mit Haab er frejdigt i Tillid til Herren, men mindes jeg saa, at hans Veje ere urandsagelige, mindes jeg, at for 14 Dage siden gik en elskelig Ven af mig frisk ud om Eftermiddagen og var Dødens Bytte inden Aften, mindes jeg, at hvis Gud skulde kaste mig paa Sygelejet, da gror der ingen Sæd paa mine Marker, ingen Svend besørger min Handelsbod, ingen Embedsløn vedbliver lige stadig at tilstrømme mig — og at hvis Gud skulde hjemkalde mig, da sidder min Emilie ene, uden det, hvortil hun kunde støtte sit Hoved — mindes jeg alt dette, da fyldes jeg stundom af en Angst, der næsten kan bringe mit frejdige Mod til at synke. Dog — «hvo kun sin Lid til Gud har sat, han vorder ej af ham forladt» . . . Man har ogsaa et gammelt Ord, at hvor en god Alf sidder til Huse, dér skorter det hverken paa Mælk eller Mel, men med min Emilie flytter den bedste Alf ind i mit Hjem, og med hende flytter Kærlighed, Haab og Tro.»

Det stod altsaa fast, at han nu vilde giftes, skønt de fleste maatte anse det for den rene Ubesindighed. Da Ploug spurgte ham, hvad han giftede sig paa, svarede han, at han nok haabede at tjene det fornødne ved sin Pen; saaledes kunde han da gøre Regning paa at tjene 2—300 Rdlr. aarlig ved Artikler i «Fædrelandet». Alligevel var hans Stilling vistnok endnu misligere end andre vidste. Han maatte nu købe Møbler og andet Hus-Udstyr, han maatte betale et halvt Aars Husleje forud, og for at komme over dette maatte han laane en Sum Penge. Desuagtet ejede han et Par Dage før Brylluppet ikke en Hvid og vidste heller ikke, hvor han skulde faa noget fra. Det faldt ham da ind, at Grundtvig flere Gange havde sagt til ham, at i Nød skulde han ikke komme; saa maatte han gaa til ham. Skønt det nu egentlig var en løjerlig Maade at tage Grundtvigs Ord paa, gik han altsaa til ham og bad om et Laan paa 30 Rdlr., hvormed han mente at kunne klare Præst og Degn samt Rejsen ind til Byen. Han vidste dengang ikke, at Grundtvig

selv sad smaat i det. Uden en eneste Indvending gik denne hen og hentede en 50 Rdlr. Seddel. «Gud véd, hvor han havde faaet den fra,» udbryder Barfod. Men dermed var hans Sorg slukt.

Den 7. September var han til et Gilde i Anledning af to Venners Fødselsdag; de vare ialt 16—18, deriblandt Ploug, og det gik hyggeligt og godt til uden nogen Mislyd. Da de skulde skilles, greb Barfod sit Glas og sagde: «Tak for iaften allesammen og Tak for den Tid, vi har levet med hverandre, nogle lidt nærmere, nogle lidt fjernere. Det er iaften sidste Gang, jeg er som Ungkarl i et Ungkarlelag som dette. Nu siger jeg jer Farvel. Guds Fred og lev vel!»

Nu skulde altsaa Brylluppet være. Lige i Forvejen havde Faderen faaet et af sine ikke sjældne Sygdomsanfald, og det saa' ikke ud til, at han kunde vie Parret, men til alt Held kom han sig. Dagen før Brylluppet kørte Barfod med Dagvognen fra København til Sorø for at sikre sig, at Ingemann efter Løfte vilde deltage i Højtiden og for at faa Brudekransen af Fru Ingemann. Næste Morgen kørte han saa derfra til Fuglebjerg, til Brudehuset.

I alt vare de en Snes Mennesker af Slægt og Venner samlede paa denne Højtidsdag, blandt dem Birkedal og hans Emilie. Hende havde Barfod ikke set i fem Aar, og deres Møde i Haven var saa varmt, at Bruden, der saa' paa det fra Køkkendøren, raabte til dem: «Nu kan det være nok!» Forøvrigt havde det ikke været uden Knuder at faa Birkedal med, idet den gamle Provst Barfoed først havde erklæret, at hvis Birkedal kom, blev han borte. Han var nemlig vred over dennes Stridsskrifter, særlig over hans Angreb paa Mynster. Imidlertid havde Sønnen faaet omstemt ham.

Vielsen kom til at blive senere end paatænkt, da man forgæves ventede paa Ingemann, der dog saa bestemt samme Morgen havde lovet at komme den ikke ret lange Vej fra Sorø. Det var sent paa Dagen, da Digteren

endelig kom agende i en almindelig Høstvogn; hans egen var gaaet itu paa Vejen, og han havde maattet leje denne. Nu kunde man altsaa drage til Kirken gennem Haven og Byen, vandrende Par og Par, forrest Brudeparret. Den gamle Fader forrettede Vielsen og var meget bevæget under denne, saa Taarerne løb ham ned ad Kinden. Det blev det sidste Par, han kom til at vie.

Ved Bordet blev der afsunget en smuk Sang af Birkedal, hvori han mindede sin Søster, Bruden, om det store, gamle Træ, der stod i deres Barndomshjem, og under hvilket de baade havde leget og drømt om Livets Gaader. Under det sad hun i Grunden ogsaa i denne Stund, og gennem dets Krones Blade saa' hun op imod Himlen. Barfod var ikke rigtig glad ved denne Sang, fordi han mente, det var med Vilje, at Birkedal ikke havde omtalt ham i den. Brudgommen udbragte, som det var hans Sædvane, en Skaal for Fædrelandet, idet han bemærkede, at for ham var hele Norden det, men hvis nogen tænkte anderledes, kunde de jo godt nøjes med det egentlige Danmark. Blandt Brudegaverne var Ingemanns «Valdemar Sejer» fra Digteren selv med følgende Paaskrift:

Fra Fuglebjerg flyver en Due ud,
flyv, Due, til Lys og til Lykke!
Med Kærlighed dig ledsage Gud!
Paa Solbjerg skal du nu bygge!

Bryllupsdagen var en lykkelig og god Dag for dem, men da deres Lejlighed paa Solbjerg, som er det gamle Navn paa Frederiksberg, ikke kunde tiltrædes før Oktober Flyttedag, var der mere end en Maaneds Mellemtid. Den maatte Brudeparret saa tilbringe paa en Slags Bryllupsrejse til Fakse, Gjorslev og tilbage til Fuglebjerg. I Fakse saa' han for sidste Gang sin Fader. Et af dennes sidste Arbejder var at afskrive sin Vielsestale, men han fik den ikke fuldendt. Han døde den 14. November af en heftig Nervefeber i en Alder af 72 Aar. Da Fr. Barfod fortalte Grundtvig dette Dødsfald og tillige bemærkede, at man

paa ham kunde se, at utrættelig Arbejdsomhed aldeles ikke opslider hverken de legemlige eller aandelige Kræfter, udbrød Grundtvig med Liv: «Nej, det er da vist.» Thi det var netop noget, som Grundtvig altid hævdede.

Da Brudeparret fra de gamle, kærlige Venner paa Gjorslev vendte tilbage til Fuglebjerg, maatte de slaa sig til Ro her for Resten af Ventetiden. Endelig kørte de den 12. Oktober til Ringsted med Svogeren Thomsens Vogn. Lige da de her stod ud af den for at tage videre med Dagvognen, hilste en Mand paa Barfod og spurgte: «Har De læst Deres Dom?» — «Nej, er den falden? Hvad lyder den paa?» (Barfod havde altid haabet paa Frifindelse). — «Et Aars Censur og 200 Rdlrs. Mulkt.» — Det var en mindre behagelig Brudegave — stakkels Barfod og stakkels Emilie!

Da de nu kom ind til Staden, vare de dog komne for tidlig, da den forrige Lejer mod Løfte ikke var flyttet ud endnu, og i et Par Dage maatte de bo hver sit Sted hos Bekendte. Endelig, den 16. om Aftenen, vandrede de sammen ud af Vesterport den næsten en halv Mil lange Vej til Frederiksberg Bys Bredegade, hvor de meget venligt bleve modtagne af Værten, der bad dem til Te. Hermed begyndte saa først deres selvstændige Husliv. De boede paa 1. Sal, havde 5 Værelser, hvoraf det ene til en Pensionær, og i al Tarvelighed var der hyggeligt og smukt hos dem.

Dagen efter at Barfod var kommen til København, gik han op til Kongens Foged, Etatsraad Spandet, og erklærede, at han vilde sidde den ham idømte Mulkt af, da han ikke saa' sig i Stand til at betale den. Spandet, der kendte ham og var en velsindet Mand, hørende til Grundtvigs Menighed, sagde da: «Saadan maa De ikke begynde Deres Ægteskab. Det vilde være Synd for Deres Kone, og hvad vilde Deres gamle Fader sige?» Barfod blev ved sit, men det skete nu alligevel ikke — heldigvis. Regeringen indankede selv Dommen for Højesteret, og

saaledes fik Barfod Pusterum et Aarstid. Men Censuren traadte alligevel straks i Kraft.

Det unge Par kunde altsaa foreløbig slaa sig til Ro. Nu saa' man Barfod næsten hver Søndag med sin Hustru vandre ind til Vartov, thi hun øvede lige straks en betydelig Indflydelse paa ham. Efter Gudstjenesten vare de hyppig til Frokost hos Grundtvigs, og Fru Emilie Barfod blev hurtig en kær Veninde for Husets Damer. Grundtvig, som var en god Fodgænger, spadserede tit ud til Barfod. Denne stod da gerne og arbejdede ved sin Pult i Sollys, og det skulde da aldrig fejle, at Grundtvig gik hen og rullede Gardinet ned, idet han advarede ham for at ødelægge sine Øjne. En Dag, da Grundtvig vilde gaa, spurgte Barfod, om de ikke kunde tales ved lidt endnu. «Jo saamænd kunde vi det,» svarede Grundtvig, «hvis De bare havde en Pibe eller Cigar, men det er jo det bedrøvelige, at De ingen af Delene har.» — «Nej, det har jeg rigtignok ikke,» svarede Barfod, der aldrig røg. «Ja, jeg fandt forleden i min Pult et Bundt Cigarer, men de har vist ligget der, siden min Fader ejede Pulten og er sagtens vindtørre. Jeg nænnede kun ikke at smide dem ud, da de upaatvivlelig har været hans.» Grundtvig lo nok saa mildt: «Saa De véd ikke engang, at Cigarer bliver bedre, jo længere de bliver gemte! Lad os se en af dem!» Den fik han saa, fandt den ypperlig og blev. Barfod gemte saa omhyggeligt de andre og brugte dem til at traktere Grundtvig med, naar han kom.

Skønt de udvortes Kaar vare saa usikre og det ingenlunde altid var nemt for Barfod at manøvrere med sine Pengesager, som han intet Talent havde for, maa der have været noget hos det unge Par, som gjorde, at Ingemanns smukke Ønske for dem, at de maatte bygge paa Solbjerg (i højere Betydning), gik i Opfyldelse. Alt som Aarene skred, blev det mere og mere kendeligt, at deres Hjem hvilede paa dette Bjerg, og at Velsignelsen var over det.

15.

Anno To og Fyrre.

Vi staa nu ved Aaret 1842, et af de mærkeligste i en i det hele saa mærkelig Periode. Da vi ikke skrive Tidens, men kun en Enkeltmands Historie, maa vi nøjes med Antydninger, hvad det almindelige angaar. Den 20. Januar faldt Dommen över Orla Lehmann for den Tale, han havde holdt i Nykøbing paa Falster, og Folkestemningen var i den Anledning ret oprørt; der blev endog raabt Leve for ham ude ved Amalienborg. Den 24. Marts skete det skæbnesvangre Skridt, at Prins Friedrich af Noer blev udnævnt til Statholder i Hertugdømmerne, hvilket, hvad det danske Sønderjylland angaar, var at tage Ræven til Hyrde. Den liberale Opposition blev stedse skarpere og mere bitter paa Grund af de mange Pressesager, og det var ingenlunde uden Fare at træde op mod Regeringen. Men især er Aaret mærkeligt derved, at den nationale Bevidsthed fik et stærkt Stød fremad paa Grund af Forholdenes Udvikling i Sønderjylland, hvor det tyske Element nu fremtraadte med en Selvsikkerhed og Anmasselse som ingensinde tidligere.

For Barfod, som med sit entusiastisk bevægede Sind tog Del i alt, blev dette Aar, der traf ham som ung Ægtemand, langt fra udelukkende en rolig Idyl, saaledes som han ikke var fri for at have tænkt sig sin Fremtid ved Emilies Side. Nogen Tid før Brylluppet havde han skrevet til hende: «Jeg bliver mig bevidst, at den poetiske Side af mit Liv, som hidtil bestod i en uindskrænket

Uafhængighed af Forhold og Hensyn, i en tit æventyrlig Slyngning og Løsning af de mest forskelligartede Knuder, den maa jeg for Fremtiden opgive. Og jeg opgiver den virkelig ikke uden med et bevæget Sind; jeg opgav den i Evighed aldrig, hvis jeg ikke var mig fuldt bevidst, at i dens Sted vil nu træde en anden Livets Poesi, der er endnu fyldigere og yndigere. Jeg er saa tit bleven sammenlignet med en af vor Fortids Vikinger, altid rede til at drage Sværdet i dets Tjeneste, som han anerkendte for godt og ædelt . . . Vikingen maa vi bisætte; han maa for Fremtiden fortøjes i en rolig og venlig Havn og kun drage Sværdet, naar den almindelige Værnepligt ogsaa kalder ham. Men fremfor alt skal han nu lære at føre et ordentligt og regelmæssigt Liv.» Begivenhederne manede ham dog til ogsaa nu at drage Sværdet og tage livlig Del i Kampen.

«Brage og Idun» optog ham endnu stedse, men det sang paa sit sidste Vers, og med dette Aars Udgang ophørte det desværre, thi det havde fortjent en længere Levetid. Men da han nu var kommen under Censur, var det meget vanskeligt for ham at være Udgiver. Det havde ogsaa i de sidste Par Aar af dets Tilværelse mange gode Bidrag. Dertil regne vi af Barfod selv hans grundige Afhandling om Jøderne i Danmark samt en hertil knyttet af Grundtvig om disses Valgbarhed til det danske Folkeraad, hvilken han varmt anbefalede. Derimod vilde Grundtvig ikke, at Jøderne maatte erhverve sig Jordegods i Danmark, fordi de vare fremmede. I Juniheftet 1841 finde vi det overordentlig smukke Digt af samme Skjald «Menneskeslægten», stilet til hans to unge Sønner, af hvilket en Del («Et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord») er bleven en meget yndet og brugt Sang. I samme Hefte findes ogsaa et Digt af Barfod, som fremstiller en Drøm, og det har en meget skarp politisk Brod. «Østens Ravn» krystede Danmarks Konge broderligt i sin Favn:

Drotten mærked kun lidt dens Svig,
enevældig han drømte sig.
Ravnen brugte sin skarpe Klo,
volder Dannemænd stor Uro.
Drotten, favnet af Vingens Flig,
saa' ej Sønnerne vene sig.

Men da stod Jyderne op paa Viborg Ting:

Mærker ej du, vor Konning bold,
Ravnevingen er Ræveskjold,
riv dig ud af det Favnetag,
giv dit Dannemark atter Dag. —
Lidt kun baader, det véd vel du,
Gængebaandet for Mandehu.
Rejs dig, Konning, hver Ravn til Trods,
frigør dig, mens du frigør os.

Dette Digt afspejler godt Stemningen imod Kristian VIII i visse Krese.

De pekuniære Vanskeligheder for Tidsskriftet vedblev, og som Følge deraf udkom Hefterne meget forsinkede. «Korsaren» skrev i den Anledning: «Brage og Idun. Dette Skrifts Udgiver, Hr. Barfod, lever, som bekendt, ene og alene for Ideen: den skandinaviske Enhed, og «Brage og Idun» lever ogsaa for denne Idé. Hvorledes Hr. Barfod har det derved, vide vi ikke, men «Brage og Idun» har faaet Svindsot deraf. Dette stakkels Kvartalsskrift udgaar nemlig i det højeste hvert Halvaar, og Grunden dertil er, som Hr. Barfod selv fortæller, den, at Abonnenterne ikke betale til ordentlig Tid. Men hvorfor betale Abonnenterne ikke til ordentlig Tid? (Abonnenter pleje dog ellers at være skikkelige Folk). Det er Ideens Skyld. Folk have abonneret paa Skriftet for at befordre Foreningen af de skandinaviske Riger, men naar saa Betalingstiden kommer, tænke de: «Aa, jeg vil beholde mine Penge et Kvartal endnu; lad det saa kun vare et Kvartal længere med Foreningen [1]).»

[1]) Korsaren 1841, Nr. 15.

I Høstheftet 1841 træder bl. a. Fr. Hammerich frem med en livlig Skildring fra Rom i 1835, Lenström skriver om Vikingetogene, Grundtvig om Bjovulfs Drape. Der gik et Aarstid, inden næste Hefte udkom, og paa Grund af Censuren optræder nu Immanuel Barfod som Redaktør og giver Meddelelse om sin Broders Retssag. I dette, som blev Tidsskriftets sidste Hefte, er der især et Par Digte, der kunne fængsle Opmærksomheden. Der er «Skildvagt-Nyn» af H. Wergeland, som handler om, at i Freden skal man være paa sin Post:

Thi Freden er saa gammel nu,
at den kan dø før jeg og du.

Den synger vel, imens den saar,
og kranser fro med Aks sit Haar.

Dog bærer den (thi klog den er)
paa Skuldren blankt og ladt Gevær.

Og Mand paa Post har Freden sat.
Forlod de den — da Fred Godnat!

Og der er et lille Digt af Barfod, som vidner om den nationale Bevægelse i 1842:

Og bød man mig et Bjerg af Guld,
jeg skøtted lidt det gyldne Muld . . .

Men bød man mig af Staal et Sværd,
det fandt jeg fuldvel Takken værd.

Jeg vidste vel, hvor Fjenden stod,
det skulde læskes i hans Blod.

Det skulde sjunge uforsagt,
at Nordbo staar endnu paa Vagt,
hvor de rev Leddet ned med Spot,
der skulde hegnet Vangen godt . . .

Inden dette Hefte udkom, var Højesteretsdommen over Barfod falden den 14. Juni, og den lød paa 200 Rdlr. i Bøde og to Aars Censur.

Der var imidlertid oprettet et Fond til at betale den frisindede Presses Bøder, og af dette blev nu Barfods Mulkt udredet, inden han selv vidste af det, men Censuren maatte han døje. «Korsaren» gjorde sig lystig over Dommen og fandt ironisk, at saadan en som Barfod ikke kunde straffes haardt nok for sine afskyelige, skandinaviske Bestræbelser. Det maatte betragtes som en mild Straf, hvis man havde dømt ham til preussisk Radbrækning, sibirisk Bjergarbejde eller endog til at være Medarbejder i Hollard Nielsens «Ugeskrift for alle Stænder».

Den anseteste Del af den literære Verden var, som bekendt, imod Frihedsbestræbelserne; saaledes stod de ypperste Digtere næsten alle meget bestemt paa Kongens Side. Barfod fik det at mærke. Øhlenschlæger lod ham saaledes gennem en af sine Sønner vide, at han ikke mere satte Pris paa hans Besøg, og Barfod blev altsaa borte.

Imidlertid bragte Foraaret 1842 et nyt Studentermøde. En stor Del københavnske Studenter havde netop aftalt at drage over til Lund, da der herfra kom Budskab om, at den følgende Dag allerede, hvilket var 1. Pinsedag den 15. Maj, vilde 130 Lundensere gæste København. Det var unægtelig noget sent at sende en saadan Tidende, men hvad var herved at gøre? De maatte og burde modtages paa en passende og festlig Maade. Tidspunktet var imidlertid mer end almindelig vanskeligt, da nemlig en stor Del Studenter allerede havde benyttet Pinseferien, blandt dem Ploug, der ved en slig Lejlighed var en Hovedfører. Der maatte handles hurtigt, og straks blev der sammenkaldt et Møde paa Borch's Kollegium. Man vedtog her enstemmig at føre Gæsterne til Charlottenlund og Dyrehaven, for der at holde et tarveligt Gilde for dem, og da det ikke kunde gøres uden Penge, skulde enhver især straks foretage Indsamling. Der valgtes en Bestyrelse, og Formand for den blev Barfod med en vidtstrakt Myndighed. Han skulde sørge for Taler og Sange samt være Ordstyrer.

Allerførst maatte han nu sørge for Sangene, og det lykkedes helt godt. Hans Broder Immanuel og flere andre foruden Barfod selv sadlede straks Pegasus, og Udfaldet blev ved Hjælp af den animerede Stemning og Følelsen af at have Kniven paa Struben over Forventning. Hertil kom saa en hidtil utrykt Sang af Ploug, som Barfod var i Besiddelse af, og som han nu kom i Tanke om. For nogle Maaneder siden havde han nemlig en Dag mødt Ploug, og de fulgtes ad gennem Skindergade. «Har du ikke skrevet noget nyt Digt?» spurgte Barfod. — «Nej.» — «Slet ikke noget?» — «Ja, jeg kradsede nogle Linier ned forleden.» Og efter nogen Søgen trak han op af sin Brystlomme et Stykke Karduspapir, der havde siddet om noget hollandsk Tobak. Barfod beholdt det; det ganske lille Digt var skrevet i Februar til en Atellanforestilling. Det var «Længe var Nordens herlige Stamme». Saasnart nu alle de Sange, der skulde bruges til Festen, vare renskrevne, vandrede de til Trykkeriet, og derfra bragte en Student dem til Censoren, Hr. Reiersen.

Imidlertid ilede Barfod den lange Vej ud til Balt. Christensen paa Grøndal udenfor Staden, hvor han var saa heldig ogsaa at træffe Lehmann, og fik af hver af disse 20 Rdlr. samt Løfte om, at de vilde skaffe flere Bidrag. Da han endelig kom tilbage, mødte han paa Købmagergade Studenten med Sangene rent fortvivlet, thi Reiersen havde erklæret, at kun naar Forfatternes Navne stod under disse, vilde han give Tilladelsen, men under Plougs stod der kun P. R. (Poul Rytter). Reiersen forstod godt, hvem disse Bogstaver antydede, og han vidste tillige, at Ploug var ude paa Vallø, saa han troede, at det var en Umulighed at opfylde hans Forlangende. Og det var ham ubehageligt at give Tilladelsen. Studenten mente nu, at hele Sagen maatte falde, men det vilde Barfod paa ingen Maade og sagde derfor: «Ikke andet end det! Saa sætte vi Plougs Navn under Sangen.» — «Men har vi Lov til det uden hans eget Vidende?» — «Nej, visselig ikke, men gør det dog paa mit Ord, saa

skal jeg nok bag efter klare Sagen med ham.» — Det vilde nemlig være nødvendigt at omtrykke hele Heftet, hvis Plougs Digt skulde skydes ud, og det var der ikke Tid til; desuden vilde Barfod for enhver Pris have den med. Saa maatte Reiersen, bundet ved sit eget Ord, give Tilladelsen.

Allerede Kl. 9 næste Morgen kom de 130 Lundensere med Dampskib til Toldboden, hvor de bleve modtagne af deres Værter. Resten af Formiddagen tilbragte de i mindre Krese, og om Eftermiddagen samledes man paa Regensen. Efter at Barfod her havde budt Velkommen, bleve Deltagerne prydede med et Festtegn, Ordet «Skandinavien» i gult, og saa drog man, omtrent 400 ialt, Arm i Arm ud af Byen til Charlottenlund. Vejret var straalende. Derude lejrede man sig for en lille Stund i Græsset, og den svenske Sangforening lod sig høre. Saa vandrede man til Dyrehaven, hvor man slog sig ned ved Kirsten Pils Kilde og indtog Forfriskninger samt glædede sig ved skiftevis Sang af de to Studentersangforeninger. Almindelig Begejstring blev der blandt Danskerne ved «Kung Karl den unge hjelte,» hvor især Ordene: «Ur vägen, Moskoviter» bleve hilsede med demonstrativt Bifald, saa Hatte og Huer fløj i Luften, og Ordene bleve atter og atter gentagne. Man saa' nemlig dengang med alt andet end venlige Øjne til Rusland, som til Dels mentes at staa bag ved Regeringens ufrisindede Færd.

Hovedpunktet var et tarveligt Festmaaltid om Aftenen. Her kom de nye Sange og Talerne. Barfod bød Velkommen paa en ligefrem og køn Maade. Han prisede Bøgesalen, Himlens høje Loft, Vaarens Blomstertæppe, det rullende Øresund og Fuglenes Sang. Men det skønneste var dog at se Sønnerne af de forblindede Fædre bænkede hos hverandre. «Ja, der er Højtid idag i Norden; dets Vaar har samlet sig i Vaaren, dets Ynglinge have samlet sig, at de forenede maa lade sig gennemstrømme af de store fædrelandske Ideer.» Efterat en Svensker havde svaret herpaa, talede Barfod igen for Norges Stu-

denter og bad de tre tilstedeværende Normænd at bringe Hilsen hjem og sige, at hvad det her drejer sig om, er Nordens Enhed, men at Treheden tillige finder den fuldeste Anerkendelse. Efter en Sang talede Barfod for tredje Gang, og denne Gang var hans Æmne det for ham kæreste, nemlig «Nordens Enhed». Enten vi skue hen imod «Malmpegefingrene» paa Aalands Øerne eller mod Syd, hvor Grænsen let overspringes, da Dannevirke er nedrevet, føle vi den paatrængende Nødvendighed af Nordens Forening. Men disse Tanker have ikke noget krigersk Underlag; at udvide vore Grænser ligger langt fra os, vi ville derimod hævde dem med Staal og Bly. Men det er aandelig Stordaad, vi særlig ere kaldede til. — Efterat en Normand havde bevidnet sin Tilslutning hertil, talede Barfod for fjerde Gang, og nu var det «Nordens Frihed», hans Ord, der vandt meget Bifald, gjaldt:

Nordens Enhed og Nordens Frihed skulde fødes samtidig, hilses af den samme Morgensol. Han mindede om, at idag var det den 15. Maj, «og De véd sagtens nok, hvorfor den er berømt? De raabe: Ved Cæsars Død! Fy skam Dem dog, det var den 15. Marts. Nu da? Er der ingen af Dem, der véd det? Ja, videre vred paa Dem skal jeg dog heller ikke blive derfor. Nu altsaa, den 15. Maj 1834 fik Danmark sin Konstitution. Ja, det gjorde vi saamænd. (Forordning om Provincialstænders Indretning). Hvordan, De ler? De jubler ikke? Og De jublede dog før ad Norges Konstitution? Har maaske den danske Fejl? Det kan sandelig gerne være. Men just nu falder dens Hovedfejl mig ind, og det er, at den er kommen to Dage for tidlig til Verden. (Norges er jo af 17. Maj). Ser De, deri stikker Hemmeligheden; hele to Dage er den kommen for tidlig. — De ler igen? — Ja forknytte Dem skal det saamænd heller ikke. Jeg har altid hørt, og det af erfarne Læger, at selv et for tidlig født Foster kan komme til hel Mands Helsen og Kræfter, naar man blot hæger og plejer det med Omhu. De skal se, der kan ogsaa nok komme noget ud af vor Konstitution, naar

vi blot hæge og pleje den uden at trættes . . .» — Derefter talte H. F. Poulsen for «Borgersønnen Jean Baptiste Bernadotte, Republikkens kække Soldat og sejerrige General, Kejserens Marschal men Lafayettes og Frihedens Ven, den energiske, kraftige, efterlignelsesværdige Olding, der ej sveg de Løfter, han i sin Manddom gav». (Sidehug til Kr. VIII).

Det var nu en meget vellykket Fest, maaske netop fordi den var næsten improviseret. Næste Dag myldrede Københavns Gader af svenske Studenter, hvorom man mindes i en af Peter Ravns Sange i «En Spurv i Tranedans». Om Eftermiddagen lagde man Beslag paa alle Omnibusserne, en splinterny Institution i København, og kørte ud for at hylde Øhlenschlæger som «Digterkongen», idet man tillige afsang hans Romance «Bjergtrolden». Om Aftenen var man i Teatret, hvor Balletten «Napoli» blev opført. Tidlig næste Morgen dampede Lundenserne hjemad, medens de danske Studenter tilviftede dem Farvel fra Langelinie. Allerede den 5. Juni var der Genbesøg i Lund af 160 Danskere, men denne Gang var Barfod forhindret i at være med. Paa en Maade havde han faaet nok, da han nemlig paa Grund af sine mange Taler næsten havde mistet Mælet, saa at han tilsidst som Ordfører havde ondt ved at byde Gæsterne Farvel.

Ogsaa 28. Maj-Festen i dette Aar har sin Mærkelighed, og skønt den ikke særlig angaar Barfod, kunne vi ikke forbigaa den helt. Vi tænke ikke nærmest paa Grundtvigs Tale i «Dansk Samfund» om en fri Forfatning, skønt den har stor Interesse, idet han bestemt hævdede, at det er «en æventyrlig Forudsætning, at den virkelige, vel oplyste Folkestemme sædvanlig vil falde sammen med de fleste Stemmer i noget herskende Folkeraad». Det mærkeligste er derimod en lille Tale samme Dag af Orla Lehmann, som han selv omtaler i et Brev mange Aar efter til Barfod. Han siger i dette: «Hvis jeg turde tillade mig en lille Selvros, saa tror jeg, at Pointen i mit Liv er: Initiativet,» og han fortsætter siden: «Da den al-

mindelige Modløshed havde bevirket, at en Mængde af den liberale Sags ældre og anseligere Ordførere trak sig tilbage fra 28. Maj-Gilderne, rykkede vi yngre og fastere op, og saaledes tilfaldt det mig — jeg erindrer ikke mere Aaret [1]) — at udbringe Danmarks Skaal. Derimod erindrer jeg, som var det igaar, at jeg var lige ved at besvime, da jeg udtalte Ordet «Danmark til Ejderen». Jeg er derfor temmelig vis paa, at dette nu saa kurrente Ord dengang var nyt, saa nyt, at den, der udtalte det, næsten segnede under dets Vægt — jeg forfærdedes næsten ved en Forudfølelse af, at det Ord vilde gøre mange Børn faderløse.» I den samme Tale var det, at Lehmann fremsatte nogle andre Ord, der fik Betydning. I Anledning af en tysk Trusel om, at Danmark skulde indlemmes i Tyskland, havde han skrevet nogle Artikler med Overskriften «Danmark vil ikke». I sin Tale ytrede han nu, at hvis «de søsyge tyske Fuglefængere» skulde komme, da turde vi haabe med blodig Skrift at skrive paa deres Ryg: Danmark vil ikke! Det var dette, som siden blev lavet om til, at han med blodig Skrift vilde skrive danske Love paa Slesvigernes Ryg, hvilken Løgn gik lige til Lord Palmerston, ja som gjorde Lehmann saa forhadt, at han derved hindredes i efter Krigen at blive ansat i Sønderjylland [2]).

I Sommerferien optog Barfod for nogle Uger sin gamle kære Beskæftigelse at undersøge Arkiver, denne Gang for at samle Oplysninger, dels om Familien Barfod, dels endnu stedse om Peder Syv. Han befandt sig uhyre vel ved dette frie Liv. Da Præsten Worm i Flødstrup sagde til ham: «Jeg kan tænke mig, at en saadan Tur maa være som en ren Igenfødelse for Dem til Sjæl og Legem,» svarede Barfod: «Ja, det faldt mig selv ind paa Vejen herhen, da jeg sprang let over Søle og Sten, at jeg forekom mig selv som en Slange, der havde kastet sin gamle Ham og iført sig en splinterny.»

---

[1]) Men det var 1842.

[2]) Brevet er fra 1860.

Et ganske mærkeligt Arbejde af Barfod fra dette Aar er «Politisk Visebog», redigeret af ham med Bistand af F. L. Liebenberg og C. Ploug. I Forordet bemærker han, at der er et Hensyn, som har bundet hans meget gode Vilje. «Som Titelbladet udviser, har jeg nemlig Justitsraad Reiersen til tvungen Medredaktør. Til hans mig ikke ubekendte Smag maatte jeg altsaa tage tvungent Hensyn.» Man maa dog ikke tro, at det altsammen er politiske Viser i egentlig Forstand; der er mange gode Nationalsange, saaledes Blichers: «Danmark, Fostermoder kære» og Plougs prægtige Jyllandssang: «Du Kæmpearm, som trodsende udstrækker de hvide Revler i den vrede Sø.» Der er ogsaa svenske og norske.

De mer eller mindre politiske Frihedssange udgøre dog Hovedmassen, og man ser heraf, at vi allerede dengang havde en ikke liden Literatur i den Retning. Fra den ældre Tid er her V. Abrahamsons: «Min Søn, om du vil i Verden frem, saa buk», Zetlitz': «At Slyngler hæves til Ærens Top» samt adskillige af P. A. Heiberg og Malte Brun. Af denne sidste findes her ret betegnende Aristokraternes daglige Bøn: «Stjerner og Titler, eder jeg bejler til» — sammes «Bordsalme»: «Hvad bryder jeg om Frihed mig, naar jeg har Mad og Klæde?» — Af nyere er der Blichers morsomme: «Min Søn, om du vil i Verden frem, saa kuk» og en «Majvise» af O. Bang:

Statens Vogn hernede bliver
paa forskellig Maade kørt,
ofte den, man Pisken giver,
aldrig har en Tømme ført.
Bidslet han i Munden tvinger,
farer saa ad Vejen hen,
knalder, drejer, vender, svinger,
til han vælter sig og den.

Klaudius Rosenhoff med sin letløbende Pen har leveret ikke mindre end 16, saasom «en Vise om det kollegiale»:

Staten kunde styrte sammen,
gik det altfor hurtigt til,
derfor maa man dæmpe Flammen,
naar for rask den blusse vil.
Brænder det i Skrift og Tale,
ønskes varmt et afgjort Svar,
man i det kollegiale
en fortrinlig Sprøjte har.
Gives mere langsom Vej?
Nej, nej, nej,
altid det kollegiale
en fortrinlig Stoppert var.

Men der er langt mere skarpe Sager af Rosenhoff, saasom:

Mangler Tillid, Kærlighed
og deslige Sager,
glatvæk da i disses Sted
Sang og Klang man tager.
Spores Lunkenhed hos Folk,
hvor en Konge kommer,
er Hengivenhedens Tolk
Stedets Birkedommer.

Eller:

Visselulle, min Lire,
lær betids at fire,
kryb for store, æns ej smaa,
da vil alle dine Vugger gaa —
Visselulle, min Lire.

Visselulle, min lille,
sov nu sødt og stille:
Den som sover, synder ej,
du vil Ja, og Far (ɔ: Kongen) vil Nej —
sov fra saadan Grille.

Meget naivt komisk er det sidste Vers, der angiver Minimumsfordringerne dengang:

Visselulle min Lire,
vogt dig for Satire!
Blev kun Skattebevillings-Ret,
et to-aarigt Finansbudget,
er dog lagt en Spire.

Blandt Barfods egne Sange kan mærkes «Nok en Udvej»:

Sig, hvad har I tænkt derom,
Griffenfeld og Kong Frits (ɔ: Fr. III) «i de saliges Himmel»,
hvis I gennem Tid og Rum
skued ned paa vor gærende Vrimmel? —
Kongesolen var en Sol,
Folkevoven et Spejl, let det gengav dens Billed,
Kongeviljen Folkepol,
stift mod den var Kompasnaalen stillet.
Ulfelds Støtte stod fast og stiv,
Lykke kun Lykken skyldte sit Liv.
Gyldne Krone, hvilken Sans
havde Folket ej da for din Glans!

Sig, hvad har I tænkt derom?
Kan I kende den forhen saa spejlblanke Vove?
Den, som nu sig tumler om
og hvis Kast kun Satyrerne love?
«Fædrelandet» — hvilken Tort —
se det kæmper som Ulfeld for Nordens Forening!
Folkeraadet kom tilkort,
hvis man spurgte det her om dets Mening.
Ak, men Jyderne — mindes I dem? —
fordre frækt «Dokumenterne» frem
for jer Krones gyldne Glans.
Gik da Folket fra Vid og fra Sans?

I en «Fantasi» af Barfod, der gaar paa Melodien: Skære Havre, er han meget krigerisk og tænker sig, at der snart kan blive Brug for Træ til Geværkolber og Bly til at bage «Kager» af:

Klinge-linge-linge.
Ja lad kun Sangen klinge
og Glasset med, før end i Kamp
sig Mand mod Mand skal svinge.

Endelig finder man i Visebogen ikke blot Marseillaisen og Parisiennen, men ogsåa flere tyske Sange, saaledes M. Arndts: Was ist des Deutschen Vaterland? Dette viser, at Udvalget af Sange ikke er sket i Slutningen af 1842, thi da var dette en Umulighed efter hele Stemningen.

Allermest forbavses man over, at Reiersen har sat sit «Maa trykkes» paa Samlingen, der fra et Regerings-standpunkt ingenlunde var uskyldig. Hermed skal det være gaaet saaledes til: Da Barfod var oppe hos Reiersen for sidste Gang i Anledning af Bogen, udtalte denne det Ønske, at en af de andre Medarbejdere blev anført som Udgiver. «Vil De da have, at jeg skal lyve?» spurgte da Barfod. Imidlertid var Reiersens lille Datter kommen ind; Barfod, som altid var en Børneven, tog hende paa Skødet og blev hurtig gode Venner med hende. Dette rørte den i Grunden godmodige Censor, saa at han gik ind paa flere Sange, som ellers vistnok vare blevne for-kastede. Da han nu var færdig, sagde han: «Sig mig nu ærligt og oprigtigt, Barfod, har jeg ikke her givet mit Samtykke til noget, som jeg ikke burde have tilladt?» — «Jo vel har De det, og det var jo netop derfor, at jeg ikke vilde sætte en af de andre som Redaktør,» svarede Barfod ærligt. Men Sagen var nu afgjort.

Slutningen af Aaret 1842 blev meget bevæget paa Grund af Begivenhederne med Peter Hjort Lorenzen i den slesvigske Stænderforsamling. Roskilde Stænder havde været samlede midt om Sommeren, men Barfod fandt, at deres Virksomhed passende kunde betegnes ved Titelen paa det første Behandlingsæmne, der var forelagt dem, nemlig «Skab blandt Faarene». Der havde egentlig intet Udbytte været. Derimod kunde Slesvigs Stænder, der samledes d. 12. Oktober, nok sætte Sindene i Bevægelse, thi her fremtraadte Slesvigholstenerne utilsløret med deres Fordringer og deres Haan mod Danmark, saaledes som da Advokat Gülich kaldte det vedtagne Skibsmærke «Dansk Ejendom» for «et Trældommens Stempel», der skulde bort. Noksom bekendte ere Scenerne i Stænderforsam-lingen med Hjort Lorenzen, der fra 11. November gav sig til at tale Dansk og vedblev dermed trods ligefremme Skældsord og Trusler om at vise ham ud. I Viborg Stænder, der paa samme Tid vare samlede, gav dette An-ledning til djærve Ord og Vedtagelsen af en Adresse til

Kongen om at hævde den danske Nationalitet i Sønderjylland. Forgæves havde A. S. Ørsted som kgl. Kommissarius sat sig imod den, og han irriterede kun Stemningen yderligere ved at udelukke Forhandlingen om Adressen af Stændertidenden.

Barfod var stærkt bevæget ved alt dette. Han havde sat sig i Forbindelse med P. Hjort Lorenzen og fik af ham nøje Underretning om Tingenes Gang i Slesvig, men ogsaa Begivenhederne i Viborg greb ham. Om Ørsted udtalte han siden, at «han gjorde krampagtige Bukkespring, fordi man i Danmark vilde værne om Danmarks Ære,» og han fandt, at Ørsted udgjorde et smukt Kløverblad sammen med den slesvigsk-tyske Præsident Falck og Hertugen af Augustenborg.

I København gav Begivenhederne i den slesvigske Stænderforsamling Anledning til et stærkt Røre. Den 29. November traadte en Del Mænd sammen og affattede en Adresse til Kongen, hvilken udtalte Indignation over det, der var sket, og Tillid til, at Kongen vilde hævde de danske Undersaatters Ret. Denne blev Dagen efter forelagt en Forsamling af henved 600, hvilket var alt, hvad Hotel d'Angleterres store Sal kunde rumme. Balt. Christensen aabnede Mødet, Etatsraad Tutein og Kaptain Tscherning talte dernæst, og den sidste foreslog en Marksubskription til en Hædersgave til P. H. Lorenzen, ligesom Ploug fremlagde en Takadresse til denne. Tscherning hævdede, at det var let forklarligt, at Slesvigholstenerne vare fremkomne med deres Fordringer. Barfod sluttede sig til ham; det maatte jo vildlede disse, sagde han, naar de saa' en Slesvigholstener som Professor Falck ansat som Præsident og to Præster, der vare af samme politiske Trosbekendelse, som kongevalgte Medlemmer, ikke at tale om, at der til Statholder var udnævnt en Prins, der 1836 havde kaldt Danmark et fremmed Land og 1840 havde ment, at den slesvigske Stændertidende ligesaa godt kunde trykkes paa Fransk som paa Dansk. Barfod vilde ikke bebrejde Kongen disse Valg, der sagtens vare foretagne,

fordi de maatte foretages, men det var ganske naturligt, at Slesvigholstenerne opfattede dem som et Pant paa, at deres Stræben ikke misbilligedes af Regeringen. Ja, hvem vilde anklage dem altfor bittert, hvis de optog dem som et Pant paa en ligefrem Billigelse. «Der er saaledes meget, ja grumme meget, der taler til deres Undskyldning.» Efterat Hoter Hage tilsidst havde manet til at staa paa vor Ret, det vil sige: Respekt for Holsten, «men Slesvig er vort; ved Ejderen skal Kampen udkæmpes,» blev Adressen enstemmig vedtaget. Den fik ialt, nu og efter Mødet, 639 Underskrifter. I den Komité, der nedsattes angaaende Gaven til P. H. Lorenzen, var ogsaa Barfod.

En Ugestid før Mødet havde denne gennem Kand. teol. P. Boisen faaet Anmodning om at komme til Dronningen, der ønskede at tale med ham. Det var imidlertid Prins Ferdinands Fødselsdag, hun havde bestemt til Audiens uden at tænke over det, saa da Barfod kom ud paa Amalienborg, erklærede en Adjutant, at Dronningen ikke den Dag kunde modtage ham. Barfod, der ingen Lyst havde til Audiensen, svarede straks, at det var ham ligegyldigt, naar saa blot Adjutanten vilde sige til Dronningen, at han havde efterkommet hendes Ønske; det var ikke ham, der ønskede at tale med Dronningen, men hende, der havde bedet ham komme netop idag. Adjutanten blev gnaven over dette Svar, Barfod blev ivrig, og de vare begge højrøstede. En Hofdame, som hørte denne Larm, kom nu ud, og da hun fik at vide, hvorledes det forholdt sig, førte hun Barfod til Dronningen, der endnu ikke var taget hen til Prins Ferdinands.

Da Barfod nu stod for Hs. Maj., bad han hende undskylde ham, som ikke var vant til at færdes i de høje Sale og bruge sirlige Udtryk, hvis han i Samtalens Løb skulde glemme Dronningen over Kvinden. Hun smilede og fandt det ganske naturligt. «Véd De,» sagde saa Barfod, «at den Mand, med hvem De nu taler, er af Kongens Regering flere Gange sagsøgt for Trykkefrihedens Misbrug og staar altsaa for saa vidt i aaben Kamp med

Deres Husbond og hans Regering?» Jo, hun vidste det nok. «Og ikke det alene, men véd De, at Kongen mener sig personlig krænket af mig, fordi, da han for 2½ Aar siden ønskede en Samtale med mig, og jeg havde lovet at indfinde mig til den fastsatte Tid, da udeblev jeg dog og har heller ikke senere indfundet mig?» Han angav derefter Grunden, nemlig hans Sagsøgelse. «Jeg fandt det nu stridende imod» — han famlede efter et Ord og Dronningen indskød: «Deres Pietet imod Kongen» — «Nej, ikke Pietet, men imod min Opfattelse af, hvad der vilde være klogt og sømmeligt, hvis jeg nu gik til Kongen, da Samtalen, efter hvad der var sket, let kunde antage en Karaktér, som hverken vilde sømme Kongen eller mig. — Herpaa maatte jeg nødvendig gøre D. Maj. som Kongens Hustru opmærksom, inden De indlod Dem i nogen Samtale med mig.» — Hun vidste godt alt dette og gik saa over til at tale om det, hun vilde, men Tiden var for knap, og det blev ikke til videre. Hun bad ham om at komme igen en anden Gang, og hertil blev saa bestemt den 10. Januar.

Da Barfod paa denne Dag kom, var der samme Slags Genvordighed som forrige Gang, thi Dronningen havde ikke tænkt paa, at det var Kronprinsesse Marianes Fødselsdag. Barfod havde ladet Dronningen vente en hel Time efter det fastsatte Klokkeslet uden at tænke, at det gjorde saa nøje. Der var dog ingen Misfornøjelse at mærke hos hende derover; hun modtog ham venligt. I Samtalens Løb nævnede Barfod hendes to Brødre og sagde, at han hidtil havde bekæmpet dem med al sin Alvor og Kraft og maatte vedblive dermed, fordi han i dem begge saa' «Oprørere og Fædrelandets Fjender». Han fandt siden selv, at dette var haardt og taktløst sagt. Men Dronningen svarede hertil (ordret): «Jeg véd det, men De skal dog have Tak, at De selv siger mig det; jeg ser deri et Vidnesbyrd om Deres Agtelse for mig. De ser fejl, thi jeg kender mine Brødre, og jeg elsker dem, men jeg kan ligesaa lidt overbevise Dem, som De kan

overbevise mig. Nu staa vi fuldt klare for hinanden; lad os saa gaa over til det, hvorom vi ere enige.»

Dronningen kendte Barfod af god Omtale og vidste, at han med al sin Yderlighed var en Hædersmand, derfor kom hun ham i Møde med saadan Tillid. Men hvor smukt træder hun ikke her frem!

16.

For Norden og Sønderjylland.

«Besøget i Upsala er for de endnu levende Deltagere det gladeste og lyseste Minde fra deres Ungdom, som ikke har tabt noget af sin Glans, og som ingenlunde staar tilbage for noget af de følgende Studentermøder, men snarere over dem, om end disse have samlet større og ligeligere Mængder fra alle tre Lande.» Saaledes skrev Ploug 50 Aar efter. Ogsaa Barfod var jublende glad ved dette Møde, der for de danske Deltagere strakte sig fra den 1. til den 10. Juni 1843. Han spillede imidlertid ikke nær saa fremtrædende en Rolle ved dette som ved de foregaaende, og som han havde ventet. Til sin Hustru, der gerne vilde holde ham tilbage, fordi hun var i Omstændigheder, men som af sin levende Kærlighed til Sverige alligevel gav sit Minde, sagde han: «Paa denne Tur skal det afgøres, enten Ploug eller jeg skal være Studenternes Fører.» Barfod blev dog ikke valgt til Formand, men Ploug, ja han blev ikke engang valgt ind i Udvalget, men det tog han sig ikke nær. Han fandt vistnok ogsaa selv siden, at Ploug var mere selvskreven til Formand end han. Fra den Stund af indtager Barfod en mindre iøjnefaldende Stilling ved Studentermøderne, om end hans Begejstring var den samme.

Det var en forholdsvis lille Flok, der stævnede saa langt imod Nord, kun c. 150 Danskere og 60 Lundensere, og Farten var ret æventyrlig, da de i Grunden ingen Forestilling havde, om de vare velkomne i det egentlige

Svea. Upsalas Universitet var bekendt for at være mere gammeldags og aristokratisk end Lunds. Rejsen begyndte ogsaa med Fataliteter, navnlig med en rigtig slem Nat paa den vrede Østersø, saa at hele Rælingen var besat med søsyge Ungersvende, ja tilsidst var hele Flokken paa nogle enkelte nær, blandt hvilke den stærke Barfod, daarlig. Han havde sin yngre og meget kære Broder Immanuel med. Denne havde trykket sig ved det, da han i Oktober skulde op til teol. Eksamen, men Barfod havde sagt til ham: «Du kan gaa 4 Gange om Aaret op til Eksamen (det kunde man dengang), men et Tog som dette kommer du ellers aldrig med paa,» og dette Argument havde slaaet ham.

Paa Grund af de unges sørgelige Tilstand var Kaptajnen saa menneskekærlig at søge ind i Kristiansøs lune Havn nogle Timer, i hvilke de igen kom til Hægterne, og hvor Barfoderne særlig havde det godt, da de baade i Præsten og Lægen havde Slægtninge og gode Bekendte. Til Kalmar, der var bestemt til Hvilested paa den lange Søvej, kom de først næste Formiddag, og nu var det straalende Solskin. Modtagelsen svarede til det smukke Vejr, og efterat have beset det dengang saa medtagne gamle Slot fandt en livlig Fest Sted, ved hvilken Ploug holdt en af sine fortræffeligste Taler om en ny og bedre skandinavisk Union end hin gamle fra Kalmar. Barfod talte for det den 17. Maj genfødte Norge.

Først næste Formiddag — Rejsens fjerde Dag — nærmede man sig Stockholm, og alle vare noget beklemte af Frygt for Modtagelsen her, men Modet hævedes, da en Militærbaad fra Vaxholm Fæstning bragte dem en venlig Velkomsthilsen, og hele den følgende Sejlads gennem de smukke Sunde ind til Mælarstaden blev som et lille Triumftog med stadige Hilsener, Hurraer, Flagning og Salut. Ankomsten til Pladsen nedenfor Slottet, hvor Landstigningen fandt Sted, gik mere stille af, da det var 1. Pinsedags Eftermiddag. Efter Overnatning drog man i to Dampbaade næste Morgen Kl. 4 til Upsala, hvor man

efter en langsom Sejlads først ankom ved Middagstid. Modtagelsen her gjorde alle bange Anelser til Skamme. Studenterkorpset stod opstillet ved Aabredden, Upsalakoret sang en udmærket Sang (af Säve): «Hvad gny uppstiger vid Fyrisstrand»; man bød hjertelig velkommen, Hænderne trykkedes, mange Øjne vare vaade. Der var Feststemning og venlig Hu.

Ved Festen Kl. 5 i Carolina redivivas store Sal vare 900 samlede, deriblandt 4 Finner og 1 Normand, og det gik løs med Taler og Sange. Professorerne tog livlig Del i det hele, og Stemningen blev stedse hjerteligere. Næste Formiddag drog man til Gammel-Upsala med de tre berømte Oldtids Høje, hvor Ploug talte for Gustaf Vasas Minde, og om Eftermiddagen bragte man Geijer en Hilsen: «Hæder være de Mænd, der udførte Svea Rikes häfder, men Hæder være ogsaa den Mand, der beskrev dem.» Barfod, der med Beundring saa' op til Geijer fremfor nogen, havde privat bragt ham Hilsen fra Grundtvig. Denne havde nemlig sagt til ham: «Hils Geijer, og tak ham saa hjertelig for hans «Svenska folkets historia.» — «Jeg skal vel ogsaa takke ham for «Svea rikes häfder?» — «Nej, dem bryder jeg mig ikke om, men tak ham for «Svenska folkets historia» og tak ham to, tre Gange for hans «Minnen»! Dem har jeg læst Gang efter anden; det er, som jeg levede min egen Barndom og Ungdom om igen.» Denne Hilsen bragte Barfod ham ordret, og Geijer lo baade ad den venlige og mindre venlige Udtalelse.

Ved Slutningsfesten i Carolina rediviva samme Dag mindede Barfod om, at det var Gustaf Vasas Dag, og opfordrede til, naar man fremtidig fejrede den, da ikke at glemme dette Tog af Nordens Ungdom hid for at slaa et Slag for Nordens Enhed. Den blev mødtaget med Bifald, og han blev ligesom et Par andre Talere baaret i «Guldstol».

Stærkt Indtryk gjorde det paa Barfod, da han saa' en Finne hulkende falde Geijer om Halsen med de Ord: «Geijer, glöm icke Finland!» «Jag glömma Finland! Nej aldrig!» svarede denne med Taarer. Da Afskedstimen

slog, fulgtes Barfod med Geijer ned til Dampskibet. Da de skulde skilles, sagde denne: «Det er sandt, Barfod, De er gift, men jeg har rent glemt at spørge Dem, om De har Børn.» — «Nej, endnu ikke, men om tre Maaneder har jeg en Søn.» — Leende sagde Geijer: «Er det saa sikkert, at det bliver en Dreng? Naa — Gud velsigne Drengen og hans Forældre!»

Afskeden var uforglemmelig. Skønt hele Samlivet i Upsala kun havde varet godt 1½ Dag, var der i denne korte Tid sket store Ting. «Det var mærkeligt at se,» fortæller Barfod, «hvorledes Upsalenserne fra Time til Time kom med. De vare ikke fri for at tænke om Københavnerne og Lundenserne, at de vare røde Republikanere og Omvæltningsmænd, hvilket var udspredt og næret fra tysk Side, men de bleve tagne med Storm og smeltede. Flere af dem gik siden frivilligt med i den slesvigske Krig og bleve vundne derfor i disse Dage; blandt dem var «Aftonbladets» senere Udgiver, August Sohlmann.» Og han skriver et andet Sted om Forskellen mellem Modtagelsen og Afrejsen: «Hin var festlig, høflig, velvillig og venlig, langt over vor dristigste Forventning, men Afskeden var gennemtrængt af en Vemod, der viste, at de Forudsætninger, paa hvilke hin var bygget, nu virkelig ere til Stede.»

Efter en Dag i Stockholm, der især blev mærkelig ved Thomanders vittige og begejstrende Tale paa Tivoli i Djurgården, drog Studenterne hjemad, næsten uden at have faaet Søvn i to Døgn, og naaede tilbage til København d. 10. Juni, glade og begejstrede over Turen, om end bagefter med en Tilsætning af Bitterhed mod vor egen Regering. Goldschmidt var bleven dømt til Fængsel paa Vand og Brød for Artikler, og mod Ploug blev der rejst Anklage paa Grund af hans Tale i Kalmar.

For Barfod var hele Turen «et Æventyrenes Æventyr», og med Rette sagde han til Hostrup: «Hvis du har et Næb at synge med, saa har du nu faaet noget at synge om.»

Ved Siden af det skandinaviske og i Grunden Haand i Haand med dette øvede nu Sønderjylland en magnetisk Tiltrækning paa danske Hjerter som ingensinde tidligere. Det var ligesom med ét Slag gaaet op for Bevidstheden, hvad Værd dette gamle danske Grænseland havde for os. Man forberedte nu en Fest paa Skamlingsbanke, den første i Rækken, hvor der skulde slaas et Slag for Danskheden. Om den Aand, der begyndte at røre sig i Nordslesvig, og i det hele om Forholdene dér skrev P. H. Lorenzen d. 15. Maj 1843 til Barfod:

«Jeg er overbevist om, at ligesom Spanierne, tilbagetrængte i Asturiens Bjerge, herfra tilbageerobrede Spanien, saaledes skal vi fra Skamlingsbanke Fæstning tilbagevinde, hvad Aarhundreders List og Vold har røvet. Kongens Assistance regne vi slet ikke mere paa; han spiller en højst miserabel Rolle i denne Kamp. Vi stole kun paa den Kraft, som Folket selv kan udvikle, og hvad vi paa denne Maade vinde, det holde vi fast ved..... Hvo som ikke bor her og kender Detailler af denne Kamp, det rasende Had, hvormed et stolt, despotisk Embeds- og Penge-Aristokrati forfølger de faa, som staa i Spidsen af det dansk-slesvigske Folk, den daglige Trakassering, den Haan, hvormed man bliver behandlet, naar Lejlighed gives, det vidt udstrakte Spionérsystem, hvorved vore Boliger stadigen holdes i en Slags Belejringstilstand, har kun et svagt Begreb af denne Krig. Men den skal føres, saa længe der er en Draabe Blod i os, thi paa Fred kan der næppe tænkes i vor Levetid, fordi Fjenderne ere for stærke til at overvindes i én Menneskealder.»

Ved Festen paa Skamlingsbanke var det, at Drewsen overrakte P. H. Lorenzen Sølvdrikkehornet, og paa samme Tid blev «den slesvigske Forening» stiftet, hvis nærmeste Frugt blev Oprettelsen af Folkehøjskolen i Rødding, der indviedes i November næste Aar (1844). Det Aars Skamlingsfest blev den ypperste. Her var samlet 10—12000 Mennesker, og en stor Mængde af Spidserne i Udviklingen havde givet Møde som for at vise, at hvor forskellige end deres

Anskuelser vare i mange Henseender, kunde de dog alle samles i det ene, der altid maa staa over alle Partier: Fædrelandets hellige Sag. Her holdt Grundtvig en af sine ypperste Taler, der slog ned i mange, endvidere Goldschmidt, Laurits Skau, Peter Hjort Lorenzen, Orla Lehmann og Karl Ploug. Ogsaa Barfod var med og fremsagde med stort Eftertryk bl. a. følgende Vers:

Højt i Sæde paa Randers Slot
kullede Gert sad varmt og godt,
staalklædt nejed sig hver hans Svend,
Galgen dingled med danske Mænd.
Endnu er Dansken i Danmark dog Herre!

Kong Kristoffer i Vanmagt laa,
Skælvesot var ham kommet paa,
Land paa Land gav han hen for Fred,
saa' ej, at Æren i Køb gik med.

Slet med Sværdet den Herre skrev,
færdigst skrev han et Pantebrev,
kullede Greve holdt snildt paa Pen,
ham blev Dannemark pantet hen.

Rejs dig, Jyde, hver Mand stat op!
Gert dig sluger med Tavl og Top.
Glider først du i Holstens Vom,
knap som Jonas igen du kom!

Op stod Jyden, da ned gik Sol,
frelst var Danmark, før Hanen gol.
Tyske Gert blev et Spand for kort,
Vinden blæste hans Bødler bort.
Og end er Dansken i Danmark Herre!

Hertil kom siden en 2den, forklarende Afdeling:

Tysken sidder i Slesvig kry,
vidt der gaar af hans Væsen Ry:
Hertugtrone han tømrer let,
Hertug af Ærmet han ryster let ...

Han skal sejle med Fløj paa Stavn,
pløje Slesvig i Tysklands Favn,
femten Favne vel under Muld
pløjer han højen Skamlings Kuld.

Rejs dig, Jyde, som før stat op,
Hertugen ta'r dig med Tavl og Top,
glider du først i den Hertugs Vom,
knap som Jonas igen du kom ...

At Barfods Vers, fremsagte med hans gennemtrængende og markerede Stemme, gjorde stærkt og blivende Indtryk paa mange, er der flere Vidnesbyrd om. N. J. Termansen, der som Ungersvend var til Stede, kunde straks Versene om Grev Gert udenad, og nuværende Redaktør J. Jessen har fortalt, at hans Fader, som ogsaa var med, havde særlig bidt Mærke i dem. Alle forstod jo godt Meningen.

Hvorledes det sønderjydske Spørgsmaal satte Barfods Sind i Bevægelse, ser man ogsaa af, at han nærede Ønske om at blive Forstander for Højskolen i Rødding efter J. Wegener, som efter nogle Maaneders Virksomhed trak sig tilbage. Han skrev derom til Flor, der jo selv blev den, der paatog sig den opofrende Gerning, men denne svarede: «En væsenlig Hindring vilde være Hensyn til Regeringen eller Kongen, som vi ikke tør støde fra os. Desuden véd jeg ikke, om De er en praktisk Mand ... Heller ikke er der endnu Plads for nogen Familie.» Han turde ikke raade ham til det som gift Mand, da Stillingen var for svævende. «Fr. Barfods Danskhed, Ærlighed, Karaktérfasthed og historiske Retning vilde ellers være fortræffelige Egenskaber.» [1]) Uden at undervurdere Barfod maa man vistnok ogsaa indrømme, at han i flere Henseender næppe havde egnet sig til denne Stilling. Det daglige, regelmæssige Arbejde paa Skolen og den punktlige Udførelse af Smaating laa ikke for ham. Vi mindes om denne Side hos

---

[1]) Brev af 5. Februar 1845.

ham ved en lille, næsten samtidig Billet fra Sprogforskeren, den noksom bekendte J. Levin:

«De er dog en forskrækkelig en! Oprigtig talt, jeg er bange for Dem. Min Gud og Fader, jeg turde ikke vove mig til at have Forretninger sammen med Dem, og om jeg derved kunde blive Konge af Danmark i 24 Timer og give en Konstitution og erklære Slesvig for dansk og indføre dansk Skolesprog paa Færøerne. Bedste Hr. Barfod, det er mig en Sjælelidelse ikke at kunne faa Ende paa Affærer, helst de smaa. Jeg bønfalder Dem: hav Medlidenhed med mig, hav Medlidenhed med mig og ekspedér mig disse Autografer med Portræterne... Hver Morgen, naar jeg paa min Arbejdsseddel ser Ordene: «Barfod, Søvang», gyser det i mig, jeg vrider mig som en Orm og raaber: Den Barfod, den Despot, den Barbar, der mishandler min Taalmodighed, der med sit: *Sic volo, sic jubeo* træder mig under Fødder! Jeg beder, kære Ven, afgør denne Sag, der kun koster Dem 10 Minutter. Jeg bønfalder Dem, vis mig den Naade, thi hos Tyranner er det jo en Naade, at de gøre andre Mennesker Skel...»

«Deres ulykkelige (thi det er Dem, der gør mig ulykkelig)

J. Levin.

Farvergade 142, 1. Sal.»

Hvad J. Levin sigter til med Hensyn til Færøerne, er, at i samme April 1845, da hans Billet er skrevet, havde der dannet sig et Selskab for færøisk Sprogs og Folkeligheds Bevarelse og «fuldstændige Anerkendelse». Øerne maatte ikke fordanskes, saa lidt som Sønderjylland maatte fortyskes. Barfod var et af de væsenligste Drivhjul i denne Sag, og foruden ham vare A. P. Berggreen, Sven Grundtvig, Fr. Hammerich, V. Hammershaimb, Fr. Helveg og Jøn Sigurdsson Indbydere.

Med Hensyn til den nordiske Enhedsstræben gik denne i disse Aar rask fremad. Kort efter Upsalatoget dannede Studenter et «skandinavisk Samfund», der skulde arbejde for Ideen, men Regeringen, der i disse Bestræbelser saa' noget misligt, forbød det. Da stiftede 34 ansete Mænd med Professor Clausen som Formand «det skandinaviske Selskab», der i Virkeligheden havde det samme Formaal, og dette fik Lov til at gaa. Det fik talrige Medlemmer og virkede især ved Foredrag, hvoraf mange bleve trykte.

Allerede 1845 bragte et nyt nordisk Studentermøde, der med Hensyn til Deltagelse langt overgik de tidligere. Skønt Barfod selvfølgelig var med, spillede han en endnu mindre fremtrædende Rolle end ved det sidste; han leverede en Sang, men talte ikke. Upaatvivlelig kom dette noget af, at der var en vis Stemning imod ham, fordi han var bleven for bondevenlig, men tillige var han endnu svag efter en Sygdom. Studentermødet var, som bekendt, i København, og her samledes unge fra alle fire Universiteter, idet Normændene for første Gang vare med. Det hele havde et storladent Præg. Der var 600 fremmede Studenter, og ved deres Ankomst var en Menneskemasse, der ansloges til 30—40,000, til Stede ved Toldboden. Med Musik i Spidsen marscherede saa 1400 Studenter, omgivne af bølgende Folkeskarer, gennem Byen til Frue Plads. Den næste Aften var den store, noksom bekendte, Fest i Kristiansborgs Ridehus, der var imponerende smykket. 1600 vare her til Stede, deriblandt Professorer og Kunstnere; mange Embedsmænd vare komne fra Provinserne. A. F. Krieger og M. Hammerich præsiderede. J. L. Heiberg, Hertz, C. K. F. Molbech, Hauch, H. P. Holst m. fl. havde leveret Sange. Af Danske talte Krieger, Ploug, H. F. Poulsen, M. Hammerich, Fr. Helveg, Lehmann, Høyen, Tryde og Monrad. Fremfor alt vakte jo Orla Lehmanns Tale den største Begejstring og kunde ikke andet. Der var Ild og Flamme og den mest henrivende Veltalen-

hed. Stemningen var allerede bleven spændt ved den dertil indledende Sang af Hauch, hvori der stod:

Vi sværge ved vor vakte Sans
og Mindets Røst
og ved de faldne Heltes Krans
og ved de svundne Tiders Glans . . .,
at vi for Nordens store Navn
vil synke selv i Dødens Favn
med Lyst!

Og da saa Lehmann selv aflagde Løfte om at være tro mod Nordens Sag og spurgte, om de tilstedeværende vilde indgaa Fostbroderskab, — om deres Ja hertil var alvorlig betænkt, — om de vilde ærligt holde deres Løfte og være tro i Liv og Død, — da lød der jublende og bevægede Ja'er trindt om fra den store Forsamling; og at det ikke altsammen var en øjeblikkelig Festrus, viste sig i den følgende Tid. Der var dem, der ligefrem følte sig bundne ved Løftet og som Følge deraf gik frivillig med i Krigen.

Denne Scene i Ridehuset er bleven sammenlignet med den begejstrede Edsaflæggelse i Boldhuset i Versailles. Herom siger Lehmann selv: «Er det end meget overdrevent . . ., saa maa den dog have gjort et dybt Indtryk, siden den 1848 i svenske Adresser til det svenske Folk er bleven paaberaabt som en højtidelig indgaaet Forpligtelse, hvorved man nu var bunden til at hjælpe Danmark mod Tyskland.»

Næste Dag var man i et Tog paa henved 300 Vogne ude i Dyrehaven, hvor der i et stort Telt i et Hjørne af Eremitagesletten holdtes en mere folkelig Fest. Teltet var aabent til den ene Side, saa at man kunde lade de mange Tilskuere nyde godt af det hele «uden ligefrem at dele Mad og Vin med dem eller tage dem paa Skødet», som Barfod siger. Her talte bl. a. Clausen, Grundtvig, Monrad, Tscherning og Laurits Skau. Den følgende Aften var der Festforestilling i Teatret, og som et Bevis paa

den almindelige skandinaviske Begejstring anføres det, at Cloëtta og Mini, Forpagtere af Teatrets Buffet, uopfordret beværtede gratis. Næste Eftermiddag drog Gæsterne ud til Frederiksberg og hyldede Øhlenschlæger samt til Bakkehuset for at hilse paa Grundtvig. Samme Aften var der Afskedsfest i det kun to Aar gamle Tivoli, og næste Dag fandt Afrejsen Sted. En af Svenskernes bedste Talere var Sveriges endnu levende Ærkebiskop Sundberg.

Barfod var naturligvis ikke en af de mindst begejstrede ved dette vellykkede og virkelig storartede Møde. Han har skildret den Hjertelighed, der havde grebet Københavns Befolkning; endog Pøbelen viste stor Takt, Haandværkere og Handlende vilde tit intet have for deres Ting, «Vinhandleren gav Vin, Gartneren Blomster og Frugter, Konditoren Kager, Haandværkeren Arbejde, Hyrekusken Vogne». Og han slutter sin Beretning med følgende Ord, der noksom vidne om Graden af hans Begejstring: «Men skulde vi med et eneste Ord betegne Festens Betydning, da vilde vi kalde den verdenshistorisk. Thi i hine Dage blev Nordens Enhed ej alene besluttet, men afsluttet.» [1])

Det var jo for meget sagt, men uimodsigeligt var denne skandinaviske Uge et af de skønneste Afsnit i Københavns Liv i dette Aarhundrede. Den stærke Folkebevægelse var en Forløber for den større, der kom tre Aar efter.

Inden vi forlade dette Afsnit, maa vi endnu bemærke, at Barfods Forsikring til Geijer om en Søns snarlige Ankomst virkelig gik i Opfyldelse. Da han meddelte dennes Fødsel til Ingemann, svarede Digteren: «Hvorledes han og hans jævnaldrende Kammerater vil opløse de Knuder, deres Fædre nu slide og trække i, det gad jeg nok set i et eller andet magisk Spejl. Dog hvorledes man saa laver det for dem, og de igen for deres Sønner og Døtre,

---

[1]) Skandinav. Folkekalender for 1846, S. 153.

saa stoler jeg paa, at gamle Holger faar et Ord med i Lauget; og har «den belejlige Tids Fe», der stod ved hans Vugge, som jeg haaber, ikke forladt ham, vil han nok lære baade os og vore Efterkommere, hvad der efter Tid og Omstændigheder er det rette.»

17.

En Foredragsrejse med Forhindringer.

Studentermødet var endt d. 28. Juni, og en Ugestid efter drog Barfod paa Rejse. Han trængte i høj Grad til Oplivelse, thi han var ikke kommen til Kræfter efter en alvorlig Sygdom, han i Maj havde gennemgaaet. Lægen raadede ham til Adspredelse. Det var nu hans Plan at drage til Fyn og Jylland, dels for at besøge Slægt og Venner, dels for at holde Foredrag om Sønderjyllands Historie og nuværende Forhold. Til Rejsen laante han bl. a. 100 Rdlr. af Kammerraad Drewsen. Da han tænkte sig Muligheden af, at Regeringen kunde lægge ham Hindringer i Vejen, eftersom han var paa det sorte Bræt, tog han det Løfte af sine Venner, at, hvis de erfarede noget alvorligt om ham, f. Eks. at han var bleven arresteret, de da vilde underrette hans Hustru derom, inden det kom i Bladene. Odense var det første Sted, han agtede sig til, og han havde derfor sat sig i Forbindelse med den derværende Overlærer Sick, som var en varm Fædrelandsven. Han havde bedt ham at sørge for et Lokale til at tale i og om at bekendtgøre Foredraget i Avisen, men ikke før samme Dag, det skulde holdes. Sick var imidlertid saa ivrig, at han bekendtgjorde det en Dag tidligere. Derved fik Kancelliet det at vide, og formodentlig bragte samme Postvogn baade Barfod selv og Kancelliets Forbud imod hans Foredrag. Kancelliet henholdt sig til en Forordning, i Følge hvilken ingen maa holde Forelæsninger (ved Universitetet) uden at have

Rettighed dertil (f. Eks. ved en Grad) eller ved særlig erhvervet Tilladelse. Da ingen af Delene fandt Sted i dette Tilfælde, blev det paalagt Politiøvrighederne at formene Student Barfod at holde offentlige Forelæsninger over Slesvigs Historie og Sprogstridigheder.

Da Barfod kom til Odense — det var d. 10. Juli — var der kun en Timestid til, at Foredraget skulde holdes, og Folk strømmede allerede til Raadhussalen, hvor det skulde være. Politimester Klaumann havde som Medlem af Magistraten givet Anvisning paa dette Lokale, men nu var han selv nødt til at nedlægge Forbud imod Foredraget. De mange Mennesker, som havde samlet sig, deriblandt en Del fra Landet, fandt kun aflaasede Døre og maatte vende om. Barfod betragtede Forbudet som ulovligt, og da Amtmanden var bortrejst, henvendte han sig til den i hans Sted konstituerede Herredsfoged Lüttichau for at faa det hævet, men uden Held. Han maatte altsaa opgive det. For at bringe sig selv i Forglemmelse, saa at han siden uanfægtet kunde tale i Jylland, besluttede han at trække Tiden ud. Han forblev rolig flere Dage i Odense hos Sick, idet han benyttede Tiden til at ransage i Arkiverne, og nød forøvrigt megen Forekommenhed. Saaledes gjorde den bekendte J. Abrahamson, Generalkrigskommissær og Kammerherre, «den røde Bisp» kaldet, en Middag for ham, og sammen med Sick blev han indbudt til Kommandør J. C. de Falsen paa Søbysøgaard. Han tilbragte et Par behagelige Dage hos den berømmelige Søkriger og lyttede med stor Interesse til hans Fortællinger om sit bevægede Liv. Her var der unge Gæster, og blandt disse tiltrak Marie Arnesen sig især hans Opmærksomhed; det var hende, der under Navnet «Valgerda» nylig havde skrevet det opsigtvækkende patriotiske Brev om Sønderjylland til Moritz Arndt, og efter hvem Heiberg har opkaldt et Skuespil 1847 [1]).

---

[1]) Mange Aar efter besøgte Barfod hende i København. Da var hun gammel og svag, beboede et lille, saare tarveligt Værelse, men levede for at bringe syge og fattige Trøst i deres Nød.

Barfod søgte under sit Ophold i Odense Audiens hos Kronprins Frederik, for at faa ham til at give Tilladelse til at holde Foredrag, men han kom ikke ind. Da han imidlertid nu af Bladene saa', at der skulde være Fest igen iaar paa Skamlingsbanke, styrede han sin Kaas derhen. Forsamlingen var denne Gang ikke saa stor, navnlig var der paa Grund af det nylig afholdte Studentermøde kun faa Københavnere; dog ansloges den til omtr. 8000. Heller ikke af Talere var der saa mange og saa gode til Stede. Blandt disse var Laurits Skau, der efter Barfods Mening skilte sig mindre godt ved det, men dog vandt Bifald, og gamle Sten Blicher, der først talte paa Vers, siden i Prosa om almindelig Værnepligt og til den afdøde P. H. Lorenzens Minde. Endvidere var her den ældste Elev fra Rødding, den 27aarige Peder Raun, «der holdt et lunefuldt og livligt Foredrag under stor Jubel». Han havde et ligesaa ubetydeligt Ydre som Fremtræden, men der var Aand, Følelse og stor Aabenhjertighed. Barfod havde ikke tænkt paa at tale, skønt Flor og Laurits Skau bad ham meget om det, thi Kancelliets Forbud svævede jo over ham. Men Dirigenten, den djærve Møller Staal fra Tørning, bekendtgjorde efter Flors Opfordring uden videre, at Barfod havde Ordet, og det var aabenbart heller ikke denne ukært at komme til. Han blev modtaget med Bifald og talte om Ærens Gud Tyr, der gik i Kamp mod Fenrisulven, og om Ærens Ridder Niels Ebbesen. «Fædrelandet» skrev, at han talte «paa sin djærve, men stundom lidt bizarre Maade». Hvori det «bizarre» bestod, kan man se af Barfods Brev til hans Emilie et Par Dage efter (han taler om sig selv i 3. Person): «Havde et Par Gange det Uheld ved en Fortalelse at gøre Grev Gert til Kong Kristoffers Svoger, men rettede det og bad sluttelig om Forladelse, idet han fortalte, at de Svogre stod bestandig for ham, fordi han

---

Hun var Søster til Benedikte Arnesen-Kall. — Se om hende min Bog: Fire Livsbilleder S. 175 f.

ikke kunde glemme, at det var Svogeren Hjartvar, der havde snigmyrdet Lejrekongen Rolf Krage; kaarede under stormende Jubel Niels Ebbesen til Ærens Ridder som Tyr var Ærens Guddom og endte med et nidobbelt Hurra for Niels Ebbesen.» Den hvasse Tale med sine let fattelige Hentydninger indbragte Barfod et varmt Leve. Derefter gik 6—800 til Bords i et stort Telt, og her blev der udbragt mange Skaaler, mest personlige; Barfod talte her for Skandinavien («skidt», som han selv skriver).

Efter Bordet blev Barfod glad ved at træffe en Bonde fra det Branderup, hvor hans Fader engang havde været Præst, og denne Mand, Thomas N. Fausbøl, opfordrede ham saa indstændig til at følge hjem med sig, at Barfod ikke kunde modstaa. Det var en Køretur paa syv Mil. I Branderup tilbragte han to lykkelige Dage, thi Befolkningens Kærlighed til hans afdøde Fader traadte frem paa en rørende Maade, skønt det var 37 Aar siden han forlod dem. Saasnart hans Ankomst rygtedes, blev Huset fyldt af Mænd og Kvinder, som vilde hilse paa Præsten Barfoeds Søn. Skønt Faderen aldrig havde besøgt dem, siden han flyttede 1808, havde de dog fulgt hans Skæbne og vidste Besked baade om ham og om hans Børn, som vare fødte dér. Fr. Barfod maatte omkring i Gaarde og Huse for at hilse paa Folk, og da de havde hørt, at han i denne Tid hverken maatte drikke Snaps eller Kaffe, satte de Mælk eller Jordbær for ham. De vare ogsaa kendte med noget af, hvad han havde skrevet, og flere unge Piger kunde Digte af ham udenad. «Saa længe vi og vore Børn leve,» sagde de gamle, «dør aldrig deres Fader.»

Derfra blev Barfod kørt til Ribe, hvor han straks henvendte sig til et Par patriotiske Mænd, Redaktør Hyphoff og Prokurator Tvede, og blev enig med dem om at prøve paa at holde Foredrag trods Kancelliets Forbud. Han lod sig indmelde i Byens Klub, og paa denne Maade mente man, at det nok kunde gaa, da det altsaa var indenfor et sluttet Selskabs Døre. Og det gik virkelig,

men Stiftamtmand Sponneck havde en væsenlig Del deri. Da denne nemlig i et Selskab blev opfordret til at forbyde Barfods Foredrag, svarede han: «Ja, kunde jeg gøre det, vilde jeg gerne, men jeg kan ikke, for Barfod har Pinedød Ret.» Disse Ord løb Dagen efter Byen rundt. Og saaledes kom Barfod til at tale fire Aftener i Klubbens Sal, der var fuld af opmærksomme Tilhørere, og det hele gik jævnt og fornøjeligt til.

Herefter turede han om i Vardes og Ringkøbings Omegn, særlig for at forske efter Spor af den Barfodske Slægt fra gamle Dage, og da en 8 Dages Tid var anvendt herpaa, styrede han tværs gennem Landet og besøgte Birkedal i Sønderomme og Broderen Hans i Klovborg. Endelig kom han til Horsens. Her havde han tre sikre, skønt personlig ukendte Venner i Herredsfoged With, Oliemøller Schytte og Overkrigskommissær Holst. De modtog ham med stor Glæde og gjorde alt for ham. Nu vidste han, hvorledes han skulde bære sig ad; han blev indmeldt i Klubben og talte flere Aftener, ogsaa her for en talrig Kres. Til Middag var han stadig bedt ud, Formiddag og Nat granskede han i Arkivsager. Den sidste Aften sagde han i Slutningen af sit Foredrag: «Nu gælder det Sønderjylland! Det er det, vi skulle værge med vor sidste Blodsdraabe! Tiden er nær, og den, der nu ikke kan se sig selv og sine kære som et vandkoldt Lig nedtrampet under Tyskernes Hestehove og dog med en Mands fulde Alvor sige: Ogsaa for den Pris vil jeg værge mit Land — han maa ikke tale om Fædrelandskærlighed!» Efter Mødet var Barfod tilfældigvis ene tilbage med With og Schytte, og de sagde da til ham, hvor han dog kunde male saadanne Billeder; her var jo Fred og ingen saadan Fare. Det var to af de fremmeligste jydske Stænderdeputerede, 2½ Aar før Oprøret. — Efter Opfordring holdt han et særligt Foredrag for Haandværkerne i Byen.

Over Aarhus, hvor man mente, at Tidspunktet ikke var heldigt, men at han hellere maatte vente til længere hen, drog Barfod efter et Besøg i Grenaa-Egnen til

Randers. Her blev han paa det varmeste modtaget af Overlærer Mørch, og man ordnede det paa samme Maade, som de to foregaaende Steder var lykkedes saa fortræffeligt: han blev indmeldt i Klubben, en talrig Skare mødte, og han begyndte at holde Foredrag. Men Borgemester Kofod forstod Sagen anderledes og nedlagde Forbud. Auditør Dahlerup (siden Amtmand paa Færøerne og Herredsfoged i Odense) opfordrede da Barfod til at holde Foredraget alligevel, da man nok skulde vide at holde Politiet borte. Hertil svarede Barfod, at det ganske vist var hans Mening, at Politiet ingen Ret havde til at forbyde det, men hvis man trodsede det, gjorde man selv Uret, og hvis ikke Politiet mægtede at hindre Mødet, saa var der Dragoner her i Byen, og de kunde nok hindre det. Imidlertid fandt han paa en anden Udvej, som han straks efter bekendtgjorde for Deltagerne. Han havde nu selv lejet en Sal neden under; denne var saaledes hans private Lejlighed, hvor Politiet ingen Ret havde til at trænge ind, og han indbød nu alle de tilstedeværende, ogsaa dem, der stod udenfor paa Gangen og nede i Porten og som ikke vare Klubmedlemmer, til at komme ned og være hans Gæster. Idet han gik ned fra Katedret og kom forbi Kofod, sagde han: «Maaske har jeg endog den Ære at se Borgemesteren mellem mine Gæster?» Denne rystede paa Hovedet, men alle de andre fulgte med ham nedenunder, hvor han uforstyrret holdt sit Foredrag. Det blev dog anset for klogest at nøjes med dette, og han drog derefter til Viborg.

Her havde Barfod en god gammel Ven og Slægtning i Assessor Bregendahl og en ny Ven i Prokurator Jespersen. Men han fik straks at vide, at her vilde det ikke hjælpe at være Medlem af Klubben, da Stiftamtmand Bretton var opsat paa at gennemføre Kancelliets Forbud, selv om der skulde blive Skandale. Man lagde nu den Plan, at Foredraget skulde holdes hos en privat Mand, der havde en stor Sal, og alle indbydes som hans Gæster. Men

næppe var Mødet aabnet, før det blev meldt af en Funktionær, at Stiftamtmanden var kommen og ønskede at tale med Barfod. Bretton havde været ude paa Rejse; ved sin Hjemkomst hørte han om Mødet og iførte sig straks sin Uniform. Han ilede ud i Byen, og da han saa', at der hos en Bager var stærkt oplyst og mange samlede, traadte han derind i al sin Værdighed, men blev meget flov, da der kun var Barselgilde. Saa fik han at vide, hvor han skulde finde Forsamlingen, og nu stod han altsaa udenfor i Gangen. Da Funktionæren havde meldt ham, sagde Barfod: «Jeg har ikke Stunder nu; vil han tale med mig, lad ham saa vide, hvor han kan træffe mig. Jeg har intet at tale med ham om.» Ja, Stiftamtmanden stod lige udenfor Døren. Barfod gik da hen imod den, ledsaget af de to ovennævnte Venner; han slog Fløjdørene op paa vidt Gab og stillede sig midt i Aabningen med de to bagved sig. Ligefor ham stod Bretton og Borgemesteren. — «De er kommen her for at holde Foredrag,» raabte Stiftamtmanden, «men jeg forbyder Dem det!» og vendende sig til Borgemesteren: «Naar jeg nu gaar, saa paalægger jeg Dem at sørge for, at Hr. Barfod ikke holder Foredrag!» Denne vendte sig nu mod Forsamlingen og bad den træde nærmere. «De har alle hørt, mine Herrer, hvad Stiftamtmanden tillod sig at sige, men det betyder aldeles intet. Amtmanden har ingen Politimyndighed i Købstaden, og han kan ikke give Borgemesteren et saadant Paalæg. I et privat Hus har jeg Ret til at tale til og med de Venner, som har indbudt mig, og de har alle Ret til at høre mig.» Han fortalte derefter om Sponnecks Udtalelse i Ribe. «De ser altsaa, at Danmarks dygtigste Amtmand uden videre gav mig Ret. Læg nu ham i den ene Vægtskaal og i den anden — ha ha! — Stiftamtmand Bretton, og De vil let se, hvem der vejer mest.» Bretton stod, som vilde han æde ham og med knyttede Hænder, men saa snart Barfod sluttede, lød der fra Forsamlingen et «Leve Barfod», fulgt

af Hurraer, som ikke vilde tage Ende. Bretton betænkte sig og forlod saa Valpladsen, idet han gentog sin Befaling til Borgemesteren.

For nu at rede sig ud af Vanskeligheden fik Barfod det hele indrettet paa en ny Maade. Han aftalte med nogle af de vigtigste tilstedeværende, at de skulde gøre ham visse Spørgsmaal i en bestemt Orden, hvilke han da udførlig vilde besvare. Det hele blev derved en Samtale, som jo ikke var forbudt. Som sagt, saa gjort. Det gik ogsaa helt godt, og Barfod fik paa denne Maade, kun ad en noget besværlig Omvej, sagt, hvad han vilde. Da det saaledes var gaaet en Tid, fik Borgemesteren, der stadig var til Stede, Skrupler og bemærkede, at det var jo alligevel Barfod, der holdt Foredrag. «Nej,» sagde Tilhørerne, «det er virkelig kun en Samtale.» Saa fortsatte man, indtil Borgemesteren igen blev urolig, men det lykkedes atter at tysse paa ham. Dette skete i al Gemytlighed. Efter det hele gjorde man Gilde for Barfod, og her gik det rigtig løs med djærve, meget uforbeholdne Udtalelser. Endelig fulgte de ham ud til Postvognen — thi man ansaa det for bedst, at han rejste nu med Sejren — stoppede ham i Købmand Boyes store Fodpose, der naaede ham lige til Halsen, og udbragte et varmt Leve for ham. Saa kørte Postvognen, men Barfod hørte, hvorledes der blev sagt til Kusken: «Kør Fod for Fod, at vi kan følge dig.» Det skete, indtil Vognen pludselig holdt helt stille. Det var udenfor Amtmanden. Her lød der nu et vældigt, hundredfoldigt: «Leve Barfod», ledsaget af Hurraer, og saa til Kusken: «Kør nu rask til!» — Dagen efter maatte de alle møde i Politiretten; Amtmanden forlangte desuden af Rektor Olsen, at han skulde give to Adjunkter, der havde været Deltagere (Hagemann og Bahnson) en Irettesættelse, men Olsen nægtede at gøre det.

Saa kørte Barfod den lange Vej over Hobro til Aalborg. Den første, der modtog ham her, inden han endnu var traadt ud af Postvognen, var en Politibetjent, der meldte ham, at han «øjeblikkelig» skulde møde hos

Politimester Wølfert. Altsaa vandrede han derhen, nysgerrig efter at se, hvad Æventyr der ventede ham i den gode Stad Aalborg. Politimesteren viste sig at være en høflig Mand; han læste Kancelliets Forbud op for ham, men Barfod erklærede, at det var ulovligt, og at han ikke havde i Sinde at efterkomme det. Wølfert forlangte en skriftlig Tilstaaelse for, at Barfod var bekendt med Forbudet, og den fik han. Derefter underrettede Barfod ham om, at han rimeligvis endnu samme Aften under en eller anden Form vilde begynde sine Foredrag, men Stedet kunde han ikke betegne, da Byen var ham vildfremmed. Maaske det vilde blive i Form af Samtale, maaske ikke. «Ja,» sagde Politimesteren, «hvis De vil love mig ikke at holde Foredrag, saa vil jeg ikke forbyde Dem Samtale.» — «Jeg lover intet,» svarede Barfod, «jeg forbeholder mig min Ret; kun lover jeg, saa vidt det er mig muligt, at optræde saaledes, at jeg ikke frister Myndighederne til Ulovligheder.»

Paa Hotellet opsøgte mange Barfod og tilsagde ham deres Bistand, fremfor alle Redaktør Bernhard Rée, der var uhyre ivrig og fulgte med Barfod, hvor han gik og stod, ikke just til ubetinget Gammen for denne. Samme Aften blev der holdt Møde hos Købmand Kr. Lassen, der havde indbudt en Del af Byens mest agtede Borgere og Embedsmænd til en privat Sammenkomst. Barfod begyndte først at holde Foredrag i fortællende Form, men Politifuldmægtigen kom snart til Stede og fordrede det standset. Baade Vært og Gæster protesterede kraftig og beraabte sig paa, at det var en privat Sammenkomst. For dog at fjerne ethvert Paaskud begyndte Barfod nu paa Samtale om Æmnet. Talen var bl. a. om den nye Højskole i Rødding. Man raabte Hurra for de syv Hædersmænd, der havde grundet den, og for Kronprinsen, der havde vist sin Interesse for den. Siden kom selve Politimesteren, men man var nu mod Slutningen. Man sang «Danmark, dejligst Vang og Vænge» og udbragte begejstrede Leveraab for «Danmark til Ejderen udelt», ogsaa for

Kongen og endelig for Barfod. Ogsaa næste Aften var der et lignende Møde. Efter begge disse var der livlige og stærkt besøgte Gilder paa et Hotel, men Politibetjente i Uniform og med Skilt vare til Stede. Den tredje Dag gik Barfod hen til Hr. Wølfert og sagde, at det var for trættende for ham med Samtaleformen; i Aften vilde han holde et rent og bart Foredrag, det fik saa gaa, som det vilde. Politimesteren sagde ikke noget dertil og lagde ham ingen Hindring i Vejen, formodentlig fandt han Barfods Optræden ganske uskyldig. Foredraget blev altsaa holdt under lydeligt Bifald, og Politiet var ikke til Stede.

Aarhus blev Slutstenen paa Foredragsrejsen, og det blev en behagelig Slutning. Borgemesteren stillede sig aldeles venligt til det hele, saa Barfod uhindret talte i to store Klubber foruden særlig i en Haandværkerkres. Han boede hos sin Broder Holger og havde det i alle Maader godt; hver Dag holdt han to Foredrag under meget Bifald, ikke, som han selv siger, fordi han var veltalende, thi det var han ikke, men fordi man havde paa Fornemmelsen, at det var store Tider, man gik i Møde, og man ønskede derfor Klarhed over Forholdene. Barfod var glad over sin Rejse, og Folk vare glade ved ham.

Skønt Rejsen, som man kan tænke sig, havde været anstrængende og ikke uden Sindsbevægelse, vendte Barfod styrket og rask hjem. Han fik Tak og Lykønskninger fra mange rundt om i Landet, ja endog baade fra Sverige og Norge. Gamle Drewsen vilde ikke have sine 100 Rdlr. tilbage; dem fandt han vel anvendte og var glad ved at have støttet en god Gerning. «Fædrelandet» fik en ny Sag paa Halsen paa Grund af Maaden, hvorpaa det havde omtalt Rejsen, Kancelliet og Politiets Forfølgelser.

Det hele bidrog meget til at gøre Regeringen ilde lidt og til at hæve Barfod. Han havde ogsaa i Virkeligheden udrettet en god, patriotisk Gerning.

18.

Bondeven.

Vi staa endnu ved Aaret 1845, et Aar, som vi ikke saa hurtig kunne komme forbi. Det er egentlig fra dette Aar af, at Bønderne for Alvor begynde at træde frem som en Magt i Staten; man hører stedse nærmere den skarpe Lyd af deres Fortrav, man aner den store Skare, der vil følge efter. Bevidstheden vækkes mere og mere om Uret og Tilsidesættelse; Ligheds- og Friheds-kravet dæmrer frem for Blikket. Men kun faa af Bonde-standen mægte endnu at gaa i Spidsen; varmt følende og djærve Mænd af den dannede Klasse maa være deres Førere.

Fr. Barfod blev ikke en af disse; han var ikke anlagt til at være Fører. Men han blev en Medarbejder, som ikke var uden Betydning. At han blev Bondeven, kan ikke vække Forundring. Han var jo en idealistisk Natur, og fra Begyndelsen af var den bondevenlige Stræben ikke blot materiel, men ogsaa ideel. Friheds- og Ligheds-Solen burde ligesaa vel skinne ind gennem de sprukne Ruder i Bondehytten som gennem de store Vinduer paa Herre-gaarden og i Staden. Et varmt og medfølende Hjerte banker stærkest for de tilsidesatte og ringe stillede, og Barfods Hjerte var netop saaledes. Hertil kom Indigna-tions-Følelsen, som nu var stærkt fremme i ham.

Fra Oktober 1844 indtil Maj 1847 redigerede han «Almuevennen», et Blad, som særlig talte Bøndernes Sag, og som blev udgivet af den snart saa bekendte J. A.

Hansen. Blader man «Almuevennen» igennem, finder man Artikler om Oplysning og Skole, om Herremænd og Præster og Bønder, og det fremstiller tit med grelle Farver de to første Klassers Forhold overfor de sidste. Det mangler ikke paa optagne Artikler, som vidne kraftigt om et stærkt Modsætningsforhold.

I «Skandinavisk Folkekalender«, en særdeles god Nytaarsbog, som udgik i adskillige Aar, har Barfod skrevet meget, og Aargangene 1845 og 1846 ere redigerede af ham. Det er mest historiske Stykker, han her giver, og blandt disse ere gode Levnedsskildringer af Datidens endnu levende og kraftigt virkende Mænd, der gik i Spidsen for Udviklingen. Betegnende for Barfod er følgende almindelige Betragtning over, hvad der rørte sig i Tiden: «Vi kunne ingenlunde med Upartiskhed skildre disse Begivenheder; vi ere partiske og vi ville være det; partiske — dog ikke for eller imod Personer, men for og imod Ideer. Ros for Upartiskhed ere vi saaledes saa langt fra at gøre Fordring paa, at vi endog paa det bestemteste maa frabede os den; men hvad vi fordre hos enhver den, hvem vi paa nogen Maade kunne ønske os som Læser, er et aabent Blik for Forskellen imellem de Forhold, under hvilke vi arbejde, og dem, som blive ham til Del, der skriver Afhandlinger om Kalligulas Halvstøvler eller om Regner Lodbrogs Bukser.»

Mod Kristian VIII var Barfod tit meget snærtende. Saaledes i et Stykke: «Kongen taler». Først taler han som den norske Kong Kristian Frederik til Normændene og siger, at naar et Folk selv grundlægger sin Statsforfatning, hævder det kun sin Ret, og at i den norske findes en vís(!) Fordeling af Magten. Dernæst taler han som den danske Kong Kristian VIII til Danskerne og siger, at han vil fortsætte sin Forgængers Styrelse og altsaa ikke imødekomme Frihedskravene. — «Naadens Overflødighed» er en Udregning af de Hædersbevisninger, som Kristian VIII har uddelt i de 70 Maaneder, han til Dato (Oktober 1845) har regeret. Han har uddelt 1142

Ordener til sine egne Undersaatter alene, altsaa har han aldrig ladet to Dage hengaa uden at uddele én. Med Titler har han begavet 80 Etatsraader, 160 Justitsraader, 124 Kammerraader, 113 Kammerherrer, 80 Kammerjunkere, 51 Hofjunkere o. s. v. Alt ialt har Kongen udmærket $1^1/_7$ Mand daglig. Hver 19. Dag har Kongen skabt en Kammerherre, hver 18. en Kommandør af Dannebrog, hver 17. en Kammerraad, hver 13. en Justitsraad, hver 5. en Dannebrogsmand, hver 4. en Ridder af Dannebrog. «Det maa være en Glæde for en Mand at være Konge over et Folk, hvor han finder saa meget at udmærke, ligesom det er en sand Glæde for et Folk at styres af en Konge, der er saa villig til at anerkende det udmærkede, hvor han finder det.» Beregningerne ere meget karakteristiske for Barfod; han var alle sine Dage svært anlagt for sligt.

Det voksende Røre blandt Bønderne gav sig til Kende ved hyppige Møder og Sammenkomster, hvor der ofte faldt hvasse Ord. Ved en Fællesspisning i Holbæk 1845 udbragte Skolelærer Gleerup saaledes en Skaal for «et alvorligt og dybtfølt Had». Men hvad der gav Bøndernes Sag en pludselig Vind i Sejlene, var det saakaldte «Bondecirkulære» af 8. November samme Aar. Heri blev det disse forbudt at holde Møder i Købstæderne, ja ingen maatte deltage i et Møde udenfor sit eget Sogn; alle Møder skulde desuden have Politiets Tilladelse. Hertil kom, at en Bondedeputation, der mødte hos Kongen med en Adresse om at faa indført almindelig Værnepligt, om Fæstes Overgang til Selvejendom m. m., blev afvist. De liberale i København gjorde da en Festmiddag for Deputationen paa Skydebanen, og den vandt stor Tilslutning, thi Indignationen var almindelig. Fra nu af skete der en nærmere Sammenslutning mellem de liberale og Bønderne, og den bar snart kendelige Frugter.

Til Festen paa Skydebanen den 25. November 1845 havde Barfod skrevet en Sang, som blev undertrykt af Censoren og voldte ham en ny Retssag:

Og Herren og Bonden rejste sig op
i Roskilde Stændersale,
og Herren sig snurred rundt som en Top,
saa underlig faldt hans Tale:
«Og er du ikke god, slaar Laas jeg for din Mund,
du bruger den jo til at bjæffe dog kun;
Frihed for mig og Mundkurv for dig,
se, saadan skal Visen lyde.»

Og Bonden — ja han blev saare meget tavs,
han mælede knap, desværre!
Hans Hjerte slog sygt, han følte sig snavs,
han skjalv for den naadig Herre.
«Og er jeg ikke god, slaar Laas han for min Mund!
Er Hundedag det nu og er jeg hans Hund?
Frihed for ham og Mundkurv for mig,
hel drøvelig er den Vise!»

Men Bonden — han stod ej ene dog der,
hvor «Herrerne» skummed hvide,
tre Mænd stod Ryg mod Ryg, og enhver
af dem bar sit Sværd ved Side.
«Og aldrig skal I dog slaa Laas for Bondemund,
I er hans Herrer ej, og han ej jer Hund.
Frihed for ham og Frihed for jer,
se saadan skal Visen lyde!»

Men Drewsen saa hed den ene af de tre,
og Christensen hed den anden,
og Lehmann stod hos — og ej forglemmes de,
før Bølgen gaar bort fra Stranden.
De taalte ikke Laas for Bondens gode Mund,
hans Tungebaand de skar. — Af Hjertens dybe Grund
et Hurra for dem, et Hurra for hver,
som løser en bunden Tunge.

Og Bonden — han fik sin Mund op tilsidst,
alt Kongen har hørt hans Klage;
i Baglaas den gaar ej mere forvist,
end ej blandt «de Herrer» strage.

Nej, aldrig skal der mer gaa Laas for Bondemund,
det er ej Hundetid, og han er ikke Hund:
Frihed for ham og Frihed for hver,
som bor under Nordens Stjerner!

Se, det var jo unægtelig en godt skreven Vise, men Barfod blev sat under Tiltale for den paa Grund af dens «utilbørlige og agiterende Indhold», hvorved han havde overtraadt Trykkefrihedslovgivningen. Aktor hævdede, at Barfod havde villet give en Skildring af Herremandens og Bondens Forhold her til Lands; at, da den var bestemt til at afsynges i et Selskab, der fornemmelig bestod af Bønder, det var hans Hensigt dermed at forøge Agitationen; og endelig, at han fremførte usandfærdige Fakta om Herremændene. Som Følge heraf nedlagde han Paastand om, at Barfod som den, der havde forbrudt sig imod Forordn. af 27. Septbr. 1799, navnlig dennes § 6, burde dømmes til at arbejde i Forbedringshuset (fra 2 Maaneder til 2 Aar efter Omstændighederne, som Paragrafen lyder paa).

I sit Forsvar paastod Barfod, at «Herrerne» i Visen aldeles ikke skulde betyde Herremændene, men kun hvad man til daglig kalder «Herrer» eller «kjoleklædte». Meningen med Visen var at gøre Løjer med en Komitéindstilling i Roskilde Stænder. Denne Indstilling var vel underskrevet af 3 Herremænd, men tillige af 4 andre, alle 7 vare derimod paa en nær kjoleklædte, og mange andre pæne kjoleklædte sluttede sig til den. Indstillingen gik ud paa at andrage Kongen om, at han vilde tilkendegive en Mængde Landboere, som havde indgivet Petitioner om forskellige Forandringer, at saadanne vilde være uretfærdige, og at det var hans alvorlige Vilje ikke at modtage sligt. Det var altsaa en Mundkurv, de vilde have lagt paa Bønderne. Naar man fra dette Synspunkt læser Visen, bliver der først klar Mening i den, og Slutningen af den priser Kongen, som hører Bondens Klage, saa at hans Mund aldrig mere skal gaa i Baglaas. «Saaledes er

Visen den uskyldigste i Verden, og ingen anden end Justitsraad Reiersen kan finde noget ulovligt i den.»

Den 25. April 1846 faldt Dommen, hvorved Barfod blev frifunden, men maatte dog udrede Sagens Omkostninger [1]).

Imidlertid gjorde Regeringen et Tilbagetog overfor Bønderne og ophævede det forhadte Cirkulære allerede den 12. Maj 1846. Faa Dage i Forvejen var «Bondevennernes Selskab» bleven stiftet, hvis Bestyrelse kom til at bestaa af Mænd som Balt. Christensen, Drewsen, Gleerup, Orla Lehmann og Tscherning, for at nævne de mest bekendte. Barfod sluttede sig straks til det.

Med Hensyn til Presseforholdene skete der 1846 en Forandring til det bedre. Ved Plakat af 3. Juni blev det tilkendegivet, at en Forfatter kunde forlange Spørgsmaalet om Lovligheden af en af Kancelliet stadfæstet Beslaglæggelse forelagt Domstolene. Hermed var der sat en Stopper for megen Vilkaarlighed. Som Følge deraf kunde tidligere beslaglagte Artikler, som kun vare undertrykte af Censuren uden Dom, nu offentliggøres. Barfod udgav da straks 27 Artikler, der vare undertrykte for «Fædrelandet» og 1 for «Jydsk Ugeblad», alt samlet som et Skrift under Navnet «Gengældelsens Bog». I et Forord udtalte han sig om sin Ret til at hade. «Hadet,» skriver han, «er jo bleven saa forhadt i denne kærlige Verden, at man næppe tør være bekendt, at man hader. Jeg vil dog vove at være det bekendt, fordi, hvis jeg nægtede det, da løj jeg, og jeg hader ogsaa Løgnen, Djævelen, Censurens Fader og Oldefader. Ja, hvis nogen spurgte mig, hvorfor jeg har samlet og udgivet disse Blade, da svarede jeg uden Omsvøb: af Had! Jeg hader nemlig Censuren, hader den med et borgerligt og et religiøst Had, med et ubegrænset og uudslukkeligt Had. Med et religiøst Had — thi jeg skulde mene, at jeg heri havde

---

[1]) Visen blev snart efter udbredt over hele Landet i 14,000 Eksemplarer.

Kristendommen paa min Side. «Hvo som ihjelslaar, skal være skyldig for Dommen,» men Censuren ihjelslaar Aanden, som den, sig selv sin Aandløshed bevidst, ikke drister sig at møde i aaben Kamp. . . . Med et borgerligt Had — og jeg er endog saa heldig, at jeg snarere har vor Lovgivning med mig end imod mig, thi det hedder i denne: «Censuren medfører en ubehagelig Tvang for enhver god og oplyst Mand, der har Lyst til at gavne med sine Indsigter.»

Om Censoren skrev han en Artikel i «Almuevennen»: «Hvem er Justitsraad Reiersen?» Han sammenligner ham med Herostrat, fordi ogsaa hos ham er Ødelæggelsesorganet fuldt udviklet. Han er kaldt til Live ved en Plakat af 13. Maj 1814, thi den oprettede et Vragerembede, som nu er faldet i Hænderne paa ham. Han skal gennemlæse alt, hvad der er under 6 Ark, inden det maa blive udgivet.

Barfod fik i 1846 en ny Sag, som var ganske pudsig. En Dag fandt han i sin Bolig en af 23 Landboere udstedt Opfordring til at understøtte Oppositionspressen med en vedlagt Anmodning om at besørge den trykt. Dette havde han gjort, samt læst Korrektur paa den. Hele hans Deltagelse var saaledes rent mekanisk, og dog blev der anlagt Sag imod ham. Orla Lehmann var hans Defensor.

Samme Aar var Barfod en Tur til Bornholm, og her hilste han paa Dampe, som 1841 var kommen ud af Statsfængslet paa Kristiansø, men havde tvungent Ophold i Rønne. Den radikale Frihedsmand var ikke bleven blidere ved den Behandling, han havde nydt, og han bad Barfod i Forening med et Par andre rette følgende Forespørgsel til kyndige Jurister: «Hvilke ere de gyldige Grunde, hvoraf Rettighed til den øverste Magt i Staten, altsaa over Millioner, flyder?» Dette delikate Spørgsmaal, hvis Fremsættelse saa overmaade godt kunde have bragt Barfod et længere ufrivilligt Ophold paa Kristiansø, kom næppe videre.

Balt. Christensen var i de Aar den populæreste Mand

i de bondevenlig-liberale Krese. I det mindste ved to Fester til Ære for ham var Barfod til Stede og gav sit Besyv med i Laget. Den første Gang var den 29. Oktober 1846 paa Bellevue, hvor Barfod talte for det frie Ord, der ikke havde det godt for Tiden, og hvor han fortalte om den Korrekturlæsnings-Sag, han havde faaet paa Halsen. Ved denne Lejlighed udgik der Opfordring til at sammenskyde en Sum Penge for at erstatte de bondevenlige Blade «Fædrelandet» (thi det var dengang bondevenligt), «Almuevennen», «Københavnsposten» o. s. v. en Del af de Udgifter, som de paadrog sig ved Artikler «til Forsvar for eller Fremme af Bøndernes retfærdige Sag». Det kneb altid noget med at faa de kære Penge ud af Bøndernes Lomme, men noget kom der ind. — Den 6. April 1847 var der i Holbæk et Festmaaltid for Balt. Christensen, ved hvilket den bekendte hæderlige Jens Gregersen fra Kundby præsiderede. Her blev afsunget «en Kæmpevise» af Barfod, hvori der stod:

Og det var Hr. Baltser, op han sprang med Fart
— Dansen gik i Roskild paa Tilje —
«I Bønder, I ruste jer fuldgodt og snart,
for god er ej Herremands Vilje.» . . .

Og Bonden sprang op. — Ret et kosteligt Ting
var Dansen i Roskild paa Tilje,
Hr. Baltser han kørte med Raader i Ring,
og Grever fik Gru for vor Vilje.

Saaledes se vi, at Barfod nu var en «fuldgod» bondevenlig Politiker, som gladelig traadte Dansen paa Tilje, og en i høj Grad offentlig Mand, hvis Navn hyppig var paa Folks Læber i sympatisk eller antipatisk Retning. Han havde stærke Skuldre og kunde taale mangen Tørn og endda bevare et godt Humør.

Men samtidig voksede hans indre Menneske i Ordets gode Betydning, og hans Emilie havde Glæde af at se, hvorledes han nu havde tilegnet sig det bedste. Forlængst var han bleven et af Vartov Menigheds faste Medlemmer,

og han havde Betydning som saadan. Da det Prøvehefte til en ny Salmebog, som Grundtvig havde saa væsenlig en Del i, blev forkastet af Komiteens Flertal, var det en virkelig Sorg for Grundtvig. Barfod skrev da et Vers til ham i «Dansk Kirketidende (5. Febr. 1846), saalydende:

Man vil ej høre jer Kirkesang,
den vejet er og fundet for tung.
Nu vel, hvis Tiden er end for ung,
den faar dog bedre Kræfter en Gang
og bryder med Lethed Forseglingen paa
jer Salmegrav i den Klippevraa
og løfter med Sang, mens den løftes derved,
den dyre Skat, som man der grov ned.

Vartovmenigheden ønskede, at Grundtvig alligevel vilde udgive sit Udkast, som da maaske kunde faa Anvendelse dér. I den Deputation, som i den Anledning gik op til ham, var Barfod Ordfører, men Grundtvig, skønt glad ved Opfordringen, kunde dog ikke uden videre gaa ind derpaa, da Udkastet i Virkeligheden var et Kompromis, hvori han var gaaet de andre langt i Møde. Derimod gav dette Anledning til, at han efterhaanden i Hefter udgav de saakaldte «Festsalmer», der blev til en hel særlig Salmebog for Vartov Menighed.

Ved Slutningen af 1847 fik Barfod den Meddelelse af Grundtvig, at han var udset til at være Lærer i Historie ved den nu alvorlig paatænkte Højskole i Sorø. Vel havde Kongen haft sine Betænkeligheder, men Grundtvig, Ingemann og Knuth havde talt Barfods Sag og omstemt ham. Hvorledes det egentlig forholder sig hermed, er ikke nemt at udrede. Saa vidt man ellers véd, var Wegener bestemt til denne Plads. Men da det ikke kan være grebet ud af Luften, maa man vel antage, at der var tiltænkt Barfod en Stilling ved Højskolen. Det hele blev jo imidlertid ikke til noget, men viste, at Kongens Vrede paa Barfod ikke har været dybtgaaende.

Da Studenterne fejrede den nordiske Højtid den 13. Januar 1848, laa Kongen farlig syg. Barfod udtalte ved

denne Lejlighed, at om ogsaa Kongens Sygdom skulde ende med Døden, maatte man dog aldrig glemme, at det var kun én Mand, der faldt, men Danmark vedblev at bestaa og det danske Folk ligeledes. Dette var aabenbart ikke sagt med nogen nedsættende Tanke, allermindst nu med det friske Vidnesbyrd om Kongens Ædelsind, men Barfods Tale vakte en stærk Uvilje hos mange, og i et Øjeblik, da hele Nationen var greben af bange Forventning, var det ogsaa mindre betænksomt talt.

Saa udaandede Kongen den 20. Januar. Saa mærkeligt det end lyder, er det lige fuldt sandt, at Barfod aldrig havde set ham!

19.

Otte og Fyrre og Kampen.

Naar dette Aarhundrede nu snart er udrundet, og det danske Folk ser tilbage paa det, da maa det staa for det som et af de mest bevægede i hele dets Tilværelse. Rigt har det været paa Sorg og Skuffelser, rigt har det ogsaa været paa aandelig og materiel Udvikling. Men det mærkeligste og i en vis Henseende lykkeligste Øjeblik i Aarhundredet var 1848 eller rettere den første Del af dette. Skal der engang oprejses et virkeligt nationalt Mindesmærke, da burde det være for hin Stund, da alle Klasser af Folket og Kongen med mødtes i en ophøjet Enighed, ombølgede af Folkeaanden, beredte til at ofre alt for Fædreland og Frihed. Den Slægt, som oplevede det, især alle de, som oplevede det i Landets Brændpunkt, Hovedstaden, glemmer det aldrig, men den er snart uddød, og de yngre Slægter trænge til et stort, synligt Minde derom. Sæt Monumentet paa Danmarks Hovedplads, Kongens Nytorv, der har været Vidne til saa meget, og gør dette saaledes til en dansk Concorde-Plads! Det vilde være passende og værdigt for en Nation, der ærer sine Minder og vil værge sin Selvstændighed.

Fra den Dag, da Kristian VIII lukkede sine Øjne, brusede og gærede det i Folket. Medens de sørgeklædte Skarer vandrede ud til Amalienborg for at se den afdøde Konge paa *lit de parade* og *Castrum doloris* eller stode opstillede paa Strøget for at skue det lange Sørgetog bevæge sig gennem Gaderne og ud af Vesterport, vare

deres Sind opfyldte af Tanker om nye Tider og kommende store Forandringer. Dag for Dag saa' man Folk flokkes saa her, saa der, ivrigt forhandlende eller ventende. To store Ting satte alle i Bevægelse, to af de største, der overhovedet kunne bevæge et Folk; den ene var Frihedens Sag, som man haabede skulde komme bedre i Gænge under den nye Konge, den anden var Fædrelandets Frelse, thi det truedes mere og mere.

Allerede den 24. Januar havde bragt en Frihedsluftning, idet der paa den udgik en Forordning om, at alle, der paa Grund af dem overgaaede Domme vare komne under Censur, bleve fritagne. Saa var det Mareridt, der bl. a. havde tynget paa Barfod, forbi. Men især i Marts tog Udviklingen en voldsom Fart; hver Uge syntes næsten ligesaa indholdsrig som ellers et helt Aar. 11. Marts var der stort nationalt Møde i Kasino, 12. Marts et Frihedsmøde i Hippodromen, 18. Marts Møde af akademiske Borgere for at faa Lov til at blive øvede i Vaaben og endelig det epokegørende Kasinomøde d. 20., ikke at tale om alle de andre Møder, som Dag for Dag holdtes.

Da Barfod Mandag d. 20. Marts om Eftermiddagen stod ved sin Pult og arbejdede — han boede nu paa Nørregade — traadte Orla Lehmann ind til ham, fortalte ham om det oprørske Møde, som slesvig-holstenske Stænderdeputerede for to Dage siden havde holdt i Rendsborg, og at man som Følge deraf nu samme Aften vilde holde Møde i Kasino. Han bad om at skrive et Øjeblik ved Barfods Pult, stod et Kvarters Tid ved den og forfattede de fem Beslutninger, der skulde forelægges Mødet, hvilke som bekendt gik ud paa at hævde Danmarks uadskillelige Forbindelse med Sønderjylland og at opfordre Kongen til at omgive sig med andre Ministre. Derefter skyndte Lehmann sig tværs over Gaden til Professor Clausen for at vise ham dem.

I Følge Kasinomødets Beslutning foregik det store Folketog til Kongen paa Kristiansborg næste Dag, og Barfod, som deltog i det, har beskrevet sit Indtryk deraf.

Man samledes ved Raad- og Domhuset, og hele Gammel- og Nytorv var opfyldt af en bølgende Folkemængde. Kl. 12 traadte Borgerrepræsentanterne ud fra Raadhuset; Mængden gav straks Plads for dem, og under Afsyngelse af fædrelandske Sange sluttede alle sig til dem. Man gik i Rækker, vistnok i Almindelighed med 6 i hver. Udfor Nr. 21 i Vimmelskaftet mødte det store Tog A. S. Ørsted, der i fuld Uniform kom fra Statsraad, ham der var saa megen Vrede imod. Han bøjede ikke om ad nogen Sidegade, som han nemt kunde have gjort, og ingen fornærmede ham. Der var en vis høj Stemning over det hele. Selv Sjakkerjøderne paa Hjørnet af Læderstræde og Højbroplads, der ellers generede Folk med deres Paatrængenhed, vare den Dag ligesom forvandlede og havde rettet deres Ryg, saa at Balt. Christensen ytrede, at de syntes at være adlede.

Paa Slotspladsen samledes der 16—20,000 Mennesker. Barfod kom til at staa ved Holmens Bro, og ved at lægge Hænderne paa to Naboers Skuldre hævede han sig saaledes, at han kunde overse det hele. Det var et imponerende Skue. Ikke alene Slotspladsen var aldeles tæt besat, Hoved ved Hoved, men ogsaa alle Gader i Nærheden, alle Husdøre, Vinduer, endog Tagene og Skibsmasterne i Kanalen. Det var et Folkehav, men et stille Hav. Man ventede taalmodig paa Borgerrepræsentanterne, som havde Foretræde hos Kongen. Det faldt Barfod ind, at en ringe Ting kunde forvandle denne rolige Folkemængde til en rasende Skare. Hvis det gik her som i Berlin (og i Paris), at et Skud af Vagten gik af, hvad saa? Havde man saa ikke Revolution? — Men nu traadte Deputationen ud af Slotsporten, og gamle Bankdirektør Hvidt bragte Kongens noksom bekendte Svar, at han allerede havde afskediget de gamle Ministre og vilde omgive sig med saadanne, der havde Folkets Tillid. Hans Stemme var imidlertid svag og kunde kun høres af de nærmeste. Men da disse brød ud i et: Kongen leve! forplantede det sig i et Nu over hele Pladsen; selv Garderne i Vagtstuens Vin-

duer stemmede med i og svingede Huerne, og alle forstod Meningen. Forbavsende hurtigt var Pladsen snart tom.

Barfod vandrede fuld af Begejstring og Glæde hjem. Paa Vejen mødte han den gamle, næsten døve Regensprovst Fabricius, en grundhæderlig og virkelig frisindet Mand. I sin Glæde standsede Barfod ham og meddelte ham det oplivende Resultat, nærmest ved Fagter. Men Fabricius rystede kun misbilligende paa Hovedet. Og da Barfod næste Dag talte med Grundtvig om Begivenheden, var det ogsaa saare langt fra, at han mødte Sympati hos ham. Sandheden var, at mange, og det ikke af de ringeste, vare meget kede af den Maade at gøre sine Ønsker gældende paa.

De Kvaler, som Kongen og hans nærmeste Raadgivere maatte gennemgaa den Dag og den følgende Nat og Morgen, inden der kunde fremgaa et nyt Ministerium, som kunde tilfredsstille Folkemeningen, anede næsten ingen dengang. Men endelig blev Ministeriet da saa omtrentlig dannet, hvilket man nærmest kunde takke gamle Grev Moltke-Bregentveds Fædrelandskærlighed for. Da Barfod henad Middag den 22. kom gaaende gennem Kolonnaden ved Slotskirken for at begive sig hen i Studenterforeningen i Boldhusgade, blev han tilraabt med Navn af Politidirektør Bræstrup, hvem han ikke kendte. Uden nogen Indledning fortalte denne ham, at der var dannet et nyt Ministerium og nævnede Ministrenes Navne. Med særlig Glæde maatte Barfod høre, at hans Venner Knuth og Monrad vare iblandt dem foruden Tscherning og Orla Lehmann, som han ogsaa var fortrolig med. Bræstrup bad nu Barfod bringe Nyheden videre, hvilket denne trolig gjorde; han var aabenbart ikke den eneste, som Bræstrup meddelte den til, thi i en Fart kom den ud over hele Byen. Dette var ogsaa nødvendigt, thi Stemningen begyndte at blive irriteret, fordi man saa længe ikke hørte noget fra Slottet, og tilmed var der ankommet en Deputation fra Slesvigholstenerne, som satte

alle Sind i Røre. Gader og Torve vare opfyldte af utaalmodige Folkeskarer.

Barfod gik nu op i Studenterforeningen, der var fuld af Medlemmer, fordi man i disse bevægede Dage holdt permanent Generalforsamling. Nyheden blev modtaget med Jubel. Da han igen forlod Foreningen sammen med Prokurator F. J. Knudsen, mødte han en i Porten, som hidseblæsende fortalte, at den tyske Deputation følte sig usikker paa d'Angleterre, men at Grosserer Alfred Hage havde tilbudt den Ophold hos sig. For at naa trygt fra det ene Sted til det andet, skulde Studenterne opfordres til at ledsage dem. Medens Meddeleren gik ovenpaa, hvor der var Studenter nok, vandrede Barfod og Knudsen nu hen paa Kongens Nytorv, der var næsten ligesaa fuldt af Mennesker som Slotspladsen igaar. Men det var ikke det samme Publikum; dette var ikke saa roligt og hyggeligt, og der var megen Pøbel. Gaderne i Nærheden af d'Angleterre og dettes Gaardsplads vare ogsaa overfyldte. Det var aabenbart, at Vreden var gennemgaaende hos Folk, Vrede over disse fem uforskammede Tyskere. Man kunde høre Ytringer som: «De fem Karle der inde staar i Spidsen for Oprørerne, der vil ødelægge vore Brødre og Sønner. Det var en Skam, om de skulde slippe helskindet bort.» Situationen var truende.

Barfod, som indsaa dette, banede sig Vej til Hotellets Port. Han havde en vældig Røst og lagde al sin Kraft i den, da han raabte: «Holstenerne har gjort Oprør, og de skal bekæmpes og straffes, hvis de ikke falder til Føje. Men man tager fejl, hvis man mener, at den Deputation, som er sendt hid, dannes af de egentlige Førere. Jeg kender dem ikke, men det er dog klart, at i et saadant Øjeblik maa alle de rette Førere være samlede i Hovedkvarteret; man sender ikke d e m over i sine Fjenders Lejr, som man ikke tror at kunne undvære, hvis de skulde komme noget til.» Disse Barfods Ord gjorde imidlertid intet Indtryk. Saa traadte Knudsen frem og

raabte: «Ja, var det 5 Tusinde, vi her kunde hugge ned paa Stedet, det var en anden Sag, men 5 Mennesker, kun 5, de er jo ikke værd at røre ved!» Det var noget, som den Slags Folk kunde forstaa; de lo og gav Knudsen et skingrende Hurra.

I det samme kom Ploug i Spidsen for Studenterne, alle med et hvidt Tørklæde bundet om Armen for at kendes. De fem Slesvigholstenere bleve hentede ned, hver fik en Student under Armen, og Skæbnen vilde, at Barfod fik Advokat Gülich under sin, ham der i den slesvigske Stænderforsamling havde kaldt Skibsmærket «Dansk Ejendom» for et «Trældommens Stempel» og raabt: «Bort med det!» De øvrige Studenter dannede Række til begge Sider, og da de ikke kunde naa hele Vejen, maatte de stadig skyde sig fremad. Saa bevægede Toget sig afsted. Straks ved Hovedvagten kom en af Barfods Bekendte saa nær til ham som muligt og spurgte om Navnene paa de nye Ministre. Barfod besvarede Forespørgslen, medens man skred fremad, men da Tilskuerne begærlig hørte med og vilde vide Besked, maatte Barfod nævne dem igen og om igen og saaledes videre hele Vejen. De fem Slesvigholstenere fik næsten intet andet at høre end de nye Ministres Navne. Vandringen gik heldigt gennem Gotersgade og næsten hele Kronprinsessegade, uagtet man maatte arbejde sig igennem de tæt pakkede Folkemasser, der mest bestod af Pøbel. Alle Vinduer vare fulde, mange saas oppe paa Tagene. Ukvemsord hørtes der nok ikke; nogle skulle have ytret den Mening, at Barfod var en af Slesvigholstenerne, fordi han bar stort Skæg, hvilket dengang var en Sjældenhed og som simplere Folk ansaa for en «vildtysk» Specialitet.

Ankomne til Alfred Hages Bolig førtes Slesvigholstenerne lige op i hans store 3 Fags Sal, der vendte ud til Gaden. De fem Herrer stillede sig i Række for Enden af et stort ovalt Bord. Den ene af disse, Godsejer Neergaard til Oewelgönne, sagde paa Dansk til Barfod: «Vi har ogsaa altid stolet paa det danske Folks Gæstfrihed; ellers

var vi heller ikke komne.» Barfod saa' ham stift i Øjnene og sagde: «Gæstfrihed! De misbruger Ordet. Mod Oprørere viser man ikke Gæstfrihed. De har dumdristig betroet Dem til det danske Folks Æresfølelse og Højmodighed, og det skal vise sig, at tryggere Skjold gives der ikke.» Han tav. Gaden udenfor vedblev at være myldrende fuld; Ploug gik da først hen til Vinduet og talte til Folk, derefter Barfod, der mindede dem om den Fordring, der stilledes til deres Æresfølelse. Endelig sagde Hage: «Og nu enhver rolig hjem til sit!» Og snart var Gaden som fejet ren for Mennesker.

Da nu Barfod vilde skynde sig hjem gennem Smaagaderne, blev han straks i en af dem standset af en Mand, der paa en Forenings Vegne, som netop nu holdt Møde — hvilket alle Foreninger i de Dage stadig gjorde — anmodede ham om at følge med og fortælle, hvad han vidste om Forholdene. Dér stod han saa op paa et Spisebord og talede. Aldrig saa snart var han færdig, før et Medlem bad ham at gaa med hen i en anden Forening, der var samlet i et Hus nærved. Dette gjorde Barfod ogsaa tjenstvillig. Tilhørerne begge Steder syntes at være af den tarveligere Haandværkerstand, og de vare meget taknemmelige.

Endelig naaede Barfod hjem til sin Hustru, der laa i Barselseng, og da han meddelte hende sine Oplevelser, gjorde de et saa stærkt Indtrykt paa hende, at hun blev meget syg. Heldigvis kom hun sig dog snart.

I de følgende Dage udbrød Oprøret i Hertugdømmerne, hvilket øjeblikkelig besvaredes med en almindelig Rejsning i hele Kongeriget. Allerede d. 23. Marts havde Bondevennernes Bestyrelse udstedt et Opraab til Danmarks Bønder, at nu gjaldt det først og fremmest Fædrelandets Forsvar, og det 3. store Folkemøde i Kasino d. 27., hvor der var mødt mange Deputationer fra Provinserne, fastslog enstemmig det samme. Hæren rustedes med største Iver, og allerede d. 27. kunde de første Tropper afmarschere fra København, fulgte i de følgende

Dage af andre Afdelinger. Det var i disse bevægede Dage, at Frederik VII vandt sin store Popularitet. Hver Gang Tropper drog afsted, tog han Afsked med dem paa Eksercérpladsen, og naar han red hjem ad Gotersgade, Kongens Nytorv og Holmens Kanal paa sin hvide Hest, var det et uafbrudt Hyldingstog. Han red Fod for Fod i de store Folkeskarer, og Damerne overøste ham med Blomster fra Vinduerne.

Allerede den 26. Marts oprettedes den saakaldte Centralskole til frivillig Indøvelse i Vaabenbrug. Baade unge og ældre traadte ind i den, thi man forudsaa', at man ikke vilde faa med Oprørerne alene at gøre. Ogsaa den varmhjertede Barfod traadte ind i den, men trods sine 37 Aar var han ingenlunde den ældste; ved samme Kompagni som Barfod stod saaledes den 4 Aar ældre Skuespiller Phister. Der var i alt 4 store Kompagnier under dygtige Officerer. Mange vare ukendte med Disciplin, men alle tog det med Alvor. Da nogle paa en Marschtur til Dyrehaven gik med tændte Cigarer i Geleddet, bad Kompagnichefen Barfod om at tale til dem derom. Under en Standsning maatte saa Kompagniet stille sig i Kres, hvorefter Barfod ved Chefens Side holdt et lille spøgefuldt Foredrag derom. Det gjorde straks sin Virkning; fra den Stund af saa' man aldrig mere sligt.

Kompagnichefen var Premierløjtnant Schwartz, en høj, smuk og statelig Mand med et vindende Væsen og et varmt og ædelt Hjerte. Han var elsket af hele Kompagniet, men han sørgede over, at han maatte gaa hjemme og nøjes med at eksercere. Endelig fik han det lykkelige Budskab, at nu skulde han med, og Kompagniet gjorde et Afskedsgilde for ham paa Skydebanen. Den Dag, han skulde drage bort, mødte alle de af Kompagniet, som paa nogen Maade kunde, paa Kongens Nytorv for at sige ham det sidste Farvel. Det var en Morgenstund; Schwartz afmarcherede paa sin brune Hest i Spidsen for sin Deling Soldater. Barfod, som elskede ham, fik fat i hans højre Haand og slap den ikke, medens de drog hele Byen

igennem; ogsaa de øvrige af Centralkompagniet fulgte ham. Først ved Frihedsstøtten skiltes de. Schwartz naaede for sin egen Persons Vedkommende Korsør samme Dag og holdt her Bryllup med sin Kæreste. Næste Morgen drog han videre. Det følgende Aar blev han haardt saaret ved Stormen paa Treldeskansen ved Fredericia, hvor han gik i Spidsen for sit Kompagni. Hans ene Fod var knust, og kort efter Amputationen døde han.

En Dag, da Barfod var inde i Hornemanns og Erslews Musikhandel, kom Talen paa de mange Krigssange, der myldrede frem, og hvoraf de fleste ikke vare gode. «Nej,» sagde Hornemann, «en af Dagene, maaske imorgen, skal vi faa en Krigssang, der kan slaa Sparto til alle de andre.» — «Af hvem?» spurgte Barfod. — «Af ham, der lige gik ud af Døren.» — «Hvem var det?» — «Ja, det kan De altid faa at vide. Han bragte mig netop nu et Vers. Nu gaar han op ad Østergade og Kongens Nytorv for at finde det sidste. Saa er vi færdige.» Det var Faber, der den Dag digtede «Den tapre Landsoldat».

Ogsaa Barfod skrev Digte. Et handlede om den 1. April (Niels Ebbesen), et om den 2. April (Slaget paa Rheden), og et om den 3. April: ja havde vi nu en rask Karl, saa fik vi nok en berømt 3. April! Der blev sat Melodi til dem, og paa Centralskolen vankede der mange Taksigelser til Barfod for dem. Dette gav saa under et Hvil Anledning til en Samtale, under hvilken han udtalte følgende Mening: «Hvis jeg var Kong Frederik, saa vilde jeg sige til mine Soldater: Nu tage I mig det danske Rendsborg, men det maa I vide, at hvis nogen af jer sætter en Fod udenfor Ejderøen, saa hugger jeg den af ham.» Det syntes de fleste var en underlig Tale, og de kunde ikke forstaa eller dele hans Mening, at Herredømmet over Holsten var vor Ulykke. End mindre kunde de gaa ind paa, at han fandt det rimeligt, at Tyskland sluttede sig sammen til en Enhed.

Barfod var ivrig for at indhente paalidelige Efterretninger fra Krigsskuepladsen. Ofte kom han til Tscherning

i hans private Bolig og endnu hyppigere i Krigsministeriet. En af de første Gange han kom herop og spurgte om Etatsraad Wachs, lukkede en tarvelig klædt Mand Døren op og sagde, at Etatsraaden var ikke tilstede, men i Eftermiddag Kl. 6—7 kunde han træffe ham. Da Barfod til den Tid kom ind og sagde, hvad Besked han havde faaet om Formiddagen, svarede den Mand, der tog imod ham, smilende: «Kender De mig ikke? Det var ogsaa mig, der lukkede Dem op i Formiddags. Jeg er Etatsraad Wachs, men den Gang havde jeg ingen Tid til at tale med Dem; nu har jeg nogle faa Minutter, hvis De ønsker det.» Han var nu meget imødekommende.

Om Slaget ved Slesvig fik Barfod hurtigt paalidelig Underretning. Dybt bevæget som han var, ilede han straks hen til en Datter af sin tidligere Værtinde, Enkefru Meyer, der var gift med Premierløjtnant Weldingh, for at meddele hende, at hendes Mand ikke havde været med i Slaget. Da han gik hjem derfra, var det bleven silde, men da han saa' en Butik endnu aaben paa Hjørnet af Kultorvet og Købmagergade, gik han derind for at købe nogle Smaating. Her var ikke faa Mennesker til Stede, som talede om det Slag, der havde staaet, men som de ingen Besked vidste om. Barfod gav dem i Hast nogle Oplysninger, men da han gik, fulgte de ham med Spørgsmaal ned ad Trappen. En Mængde lyttende Mennesker samlede sig i et Øjeblik fra Gaden, flere og flere strømmede til i den milde Aften, saa der paa et Øjeblik var en stor Forsamling. Barfod ansaa' det da for rigtigst at give dem ordentlig Besked om Slaget, saaledes som han vidste, at det var gaaet til. Staaende paa det øverste Trin af den høje Trappe gav han da en udførlig Skildring af Slagets Gang og dets vel ikke lykkelige, men højst hæderfulde Udfald. Skønt Skildringen ikke kunde være andet end ufuldstændig, vare de alle meget taknemmelige og lyttede spændt. Det var henad Midnat, før man skiltes.

Men ikke blot Krigen fængslede ham i denne Tid;

ogsaa Frihedsbevægelsen, som vel for en Stund var tilbagetrængt, men dog gik sin Gang, tog han levende Del i. En grundlovgivende Rigsdag skulde samles, men Bondevennerne ivrede imod, at en Del af dennes Medlemmer skulde vælges af Kongen. De dannede i den Anledning en «Valgreformforening», i hvilken Barfod, Balt. Christensen, J. A. Hansen, Gleerup, Spandet og flere vare Ledere. De vilde have almindelige Folkevalg og intet andet, nemlig at enhver uberygtet Mand kunde vælge og vælges, samt kun ét Kammer. Da de holdt deres Møder i Hippodromen, kaldte Folk dem «Hippodromedarerne», og de ansaas af mange for i Grunden at være røde Republikanere. Ploug, som lige i Begyndelsen havde staaet dem nær, skilte sig snart fra dem og sluttede sig til de Nationalliberale, der holdt deres Møder i Universitetets Solennitetssal. Disse samlede den Del af Intelligensen, som ikke var ligefrem konservativ, medens Kærnen i Hippodromfolkene var Haandværkere.

Grundtvig gik i Politikken sin egen Vej, og den skiltes i de indre Spørgsmaal vidt fra Barfods. Han misbilligede det store Folketog til Kristiansborg og end mere Hippodromedarernes radikale Bestræbelser. Alligevel forstyrredes hans venlige Forhold til Barfod ikke, og i det nationale kunde de da ogsaa godt enes. Derimod syntes han ikke om, at Barfod kunde ønske Tysklands Enhed, da han forudsaa', at det vilde blive til Ulykke for Danmark [1]).

En enkelt Gang kunde der komme en Kurre paa Traaden i deres Forhold, men den jævnedes hurtigt. Barfod har opbevaret et lille Træk, som viser, at saa godtroende som Grundtvig af Naturen var, kunde han stundom slaa over til det modsatte. En Søndag i dette Foraar tilbragte Barfods Aftenen hos Grundtvig, der var udmærket tilpas

---

[1]) Barfod regnede ikke Preussen i snævrere Forstand med til Tyskland. Det er Venden, og det er i mange Henseender forskelligt fra det ægte Tyskland.

og oplagt til Løjer paa sin stilfærdige og hyggelige Maade. Da Barfod sent om Aftenen brød op og stod med Overtøjet paa, bad Grundtvig ham om at medtage en Artikel, som han ønskede hurtigt optaget i «Berlingske Tidende». Dette kunde Barfod nemlig besørge uden videre Ulejlighed, da han boede i samme Gaard paa Nørregade som Redaktør Nathanson med sit Blad, og Kontoret var i denne Krigstid aabent hele Natten. Han besørgede det ogsaa med det samme, Nathanson lovede at optage Artiklen efter Ønske, og Barfod gik derpaa i Seng og sov de retfærdiges Søvn. Imidlertid stod Grundtvigs Artikel ikke i Mandags Aftenavis. Tirsdag Morgen kom saa Grundtvig til Barfod. Han gik ikke hen til Indgangsdøren, men skraaede over Gaarden til Køkkenet, hvor Fru Barfod stod. Uden at hilse gik han lige forbi hende, derfra gennem Dagligstuen ind i Mandens Værelse, hvor Barfod stod og skrev ved sin Pult. Heller ikke ham hilste han, men sagde blot: «Naar De dog ikke vilde gøre, hvad jeg bad Dem om, kunde De have svaret Nej og ikke givet mig Deres Løfte,» hvorpaa han rev Døren op og forsvandt uden noget Farvel. Grundtvig havde formodentlig ment, at Nathanson vilde være glad ved hans Stykke og straks optage det, men Nathanson havde sin Forfængelighed, som kunde vise sig i, at han ikke vilde have, at Folk skulde tro, han trængte til Stof, hvorfor han stundom lod Artikler vente. Forøvrigt kom det omtalte Stykke straks efter i Avisen. — Da Grundtvig og Barfod nogle Dage efter mødtes, lod de begge som ingenting og vare lige gode Venner.

Blandt de svenske og norske Frivillige, som ilede Danmark til Hjælp 1848, ere især tre blevne bekendte, nemlig Løvenskjold, Lejonhufvud og Sommelius. Barfod kendte dem alle. Leopold Løvenskjold var Søn af Norges Statholder, Ejeren af Fossum Jernværk, Baron Severin Løvenskjold; han var nærmest Sportsmand og norsk Normand, noget tung i hele sin Færd. Da han meldte sig som Frivillig, var han den første Ikkedansker,

der vilde være Soldat her, og som saadan blev han afvist. For at erhverve sig Ret til at blive antaget, købte han sig en Grundejendom i København. Allerede ved Bov var han med, og skønt han under Slaget ved Slesvig var syg, deltog han dog med Liv og Sjæl ogsaa i det. Under en Permission kort efter tog han hjem til Norge, hvor han fik flere til at gaa med i vor Krig, men kort efter at han var kommen tilbage, blev han ved Dybbøl haardt saaret og kom i Fangenskab, hvor han døde 6 Dage efter.

Med Lejonhufvud, som var svensk Løjtnant, gjorde Barfod Bekendtskab under Centralskolens Øvelser paa Nørre Fælled. Det var en høj, rank ung Mand med smukke, sjælfulde Øjne; Slægten, han var udrunden af, hører, som bekendt, til Sveriges ypperste gamle Adel. Han drog i Krigen sammen med sine to Venner Silfverstolpe og Lagerbjelke, og han faldt den 5. Juni ved Dybbøl, saa vidt man véd ramt af flere Kugler paa én Gang.

Ogsaa Sommelius var svensk Løjtnant, men tillige et Stykke af en Digter. Han laa syg paa et Hospital i København, da Krigen brød ud. En Dag, da Barfod sad i sit Hjem, traadte han ind af Døren. «Er De Frederik Barfod?» spurgte han. — «Ja.» — «Jeg er Løjtnant Sommelius. I ere komne i Krig nu, og jeg havde nok Lyst til at være med. Men først maa jeg vide, om I har Retten paa jer Side og rent Brød i Posen. Det véd jeg ikke, men det maa De kunne sige mig. Saa sig mig det da, men giv mig ren Besked og stik ikke nogen Ting under Stolen! Hvad De fortæller mig, maa De indestaa for til Punkt og Prikke. Hører De?» Barfod begyndte da straks at give ham en Fremstilling af de seneste Begivenheder, men blev idelig afbrudt af hans Spørgsmaal, der bleve fremførte med febrilsk Heftighed. Tilsidst maatte Barfod forfra give ham et Omrids af hele Sønderjyllands Historie, hvilket varede lang Tid, men nu sad han stille som den opmærksomste Tilhører. Da Barfod endelig var færdig, sprang Sommelius op, slog sin højre Haand i hans og udbrød: «Tak, Bror, evig Tak skal du

ha! Nu er jeg, ta mig tusen, jeres, men det er paa dit Ord, og du bærer Skylden, hvis jeg gaar den gale Vej!» — Fra den Stund af kom han næsten daglig til Barfod.

En Eftermiddag, vistnok den 2. Juni, kom han syngende hen over Gaarden og traadte ind til Barfod, som boede i en Mellembygning. «Nu, Bror, iaften gaar jeg afsted, og paa Søndag er jeg ved Hæren; derfor kommer jeg at tage Farvel med dig.» Glæden straalede ud af hans Ansigt og forskønnede hans Træk. De gav hinanden Afskeds- og Broderkys. «Og nu Farvel, Bror; hils din Kone og Børn! Overmorgen paa Als og maaske næste Dag i Sundeved!» Han gik fløjtende ud af Døren, slog Takt med sin højre Haand og mere dansede end gik hen over Gaarden. I Vinduet stod Barfod og hans Kone og saa' efter ham.

Om Søndagen kom han til Als, om Mandagen den 5. Juni kom han allerede over i Sundeved. Han var i forreste Kæde. Rask kommanderede han: «Fremad — Hur...» — Ordet fik han ikke udtalt, thi en Kugle rev i samme Øjeblik Overdelen af hans Hoved. Han var den forreste i Kampen paa hin Hædersdag og den første, som faldt. Fire Dage efter blev han begravet paa Augustenborg Kirkegaard.

Men Barfod skrev om ham:

> . . . Og du gik bort — hist højner sig alt
> Tuen, som gemmer ham, der faldt.
> Det gode Sværd af din Haand gled ud.
>
> Men aldrig forvist i de kommende Aar
> den prude Kæmpes Minde forgaar,
> og Tiden skal paa sin vilde Flugt
> dog ej med den Sangers Navn faa Bugt.

Du «örn, som bland rullande åskmolnen far,
som väldigt på härtåg bland stjärnorna drar,»
som Maalet fandt for din «brinnande håg»,
som svømmer nu «högt på lufthafvets våg!»

Ja, atter jeg ser dig, det vist jeg véd,
naar selv jeg engang lægger Støvhammen ned!
Men dig traf Døden som Lyn fra Sky,
saa brat en Død med et evigt Ry . . .

Vi vende os nu til en lille Familiehistorie, der i en vis Henseende særlig knytter sig til denne Tid.

En Dag i 1847, da Barfods stod i Begreb med at gaa i Besøg til Grundtvigs, traadte en fremmed ung Pige ind til dem og bad undskylde, at hun gjorde dem Ulejlighed. «Jeg er Jødinde og føler saadan Trang til at komme i et kristeligt Hus; vil De ikke aabne Deres Hus for mig?» Hun hed Karoline Fischer og gjorde et ærligt og tiltalende Indtryk. Barfods opgav da Besøget, hun blev hos dem, og da hun gik, blev Aftalen, at hun skulde komme snart igen og medtage sin yngre Søster Emma, der havde den samme Trang som hun.

Det var gennem en Broder, at disse to unge jødiske Piger vare blevne dragne hen imod Kristendommen. Denne Broder rejste en Gang i Norge som Portrætmaler og kom saaledes til en Provst Borch. En Dag ved Bordet rakte Provsten ham Fadet med de Ord: «Ja, De skal sagtens ikke have Flæsk, Hr. Fischer?» Disse Ord voldte denne stor Uro. Efter Maaltidet fulgte han med en Søn i Huset, som var teol. Kandidat, op paa dennes Værelse, og her udbrød han: «Af Deres Faders Ord ser jeg, at det er røbet, at jeg er Jøde, men De maa ikke gøre mig ulykkelig.» Dengang maatte nemlig Jøder ikke opholde sig i Norge, men Fischer havde hidtil med Held skjult det. Kandidaten forsikrede, at hverken Faderen eller nogen anden i Huset havde Anelse om, at han var Jøde, og han lignede heller ikke en saadan. Men Sønnen forlangte nu, at han straks skulde forlade Landet, hvilket ogsaa skete, idet han umiddelbart derefter i Følgeskab med denne rejste til København. Den unge Borch fik imidlertid stor Indflydelse paa Fischer og vandt ham for Kristendommen. Han blev forberedt til Daaben af Grundtvig og tilsidst døbt, rigtignok mod sin Faders Vilje, men da

han var myndig, behøvedes dennes Samtykke ikke. At nu den unge Fischer igen kom til at indvirke paa sine Søstre, er let forstaaeligt. En af dem kom i Huset hos Birkedal, blev døbt dér og forblev der i en lang Aarrække. Og vi have set, hvorledes to andre havde søgt til Barfod, naturligvis fordi de vidste, at han var en kristelig Mand og tillige havde særlig Godhed for Jøderne.

Saaledes kom nu Karoline og Emma Fischer stadig hos Barfods og fulgte om Søndagen i Kirke med dem. Da nu Krigen var udbrudt, fandt de to unge, kunstfærdige Piger paa at lave Dannebrogsroser, der skulde sælges til Fordel for de saarede og de faldnes efterladte. Det gik ganske udmærket heldigt hermed, men Øjemedet var jo ogsaa smukt og Roserne nydelige. Barfod var deres eneste Forretningsfører, da det skulde være en Hemmelighed, hvor Roserne skrev sig fra, og han maatte besørge den ene Kasse efter den anden til Posthuset. Der kom Bestillinger rundt om fra i Landet, ja endog fra Sverige og Norge. De kostede 3 Mark Stykket, og det var slet ikke smaa Summer, der indkom ved dem. Allerede i den første Del af April kunde Barfod indbetale 500 Rdlr. i Krigsministeriet.

De to unge Piger længtes efter at blive døbte, men deres Fader satte sig længe haardt imod det, og saaledes gik to Aar hen. Barfod fik Pastor F. E. Boisen til at forberede dem, medens han som Rigsdagsmand laa i København, og da den Dag kom, der var bestemt til deres Daab i Vartov, kørte Barfod til deres Hjem for at hente dem, beredt paa en alvorlig Dyst med deres Fader, men han havde opgivet Ævret, og det hele gik ganske fredeligt til.

De fire Søskende, som saaledes vare blevne Kristne, drog snart flere af Familien med sig, og Barfod havde ikke liden Del i at faa alt dette ordnet. En Søster var bleven forlovet med den norske Kandidat Borch og allerede tidligere døbt, men denne Mand, som havde givet det

første Stød til det hele, gik over til Romerkirken, giftede sig aldrig og døde tidlig [1]).

Sit varme kristelige Sindelag fik Barfod Lejlighed til at vise paa en anden Maade i Krigstiden 1848. Han tog sig det nær, at ingen Feltpræster vare ansatte. Forgæves henvendte han sig til Tscherning derom; denne vilde ingen have og ansaa dem tværtimod for skadelige. Dette paatalte saa Barfod offentlig i «Dansk Kirketidende», hvor han skrev: «Krigsministeren skal . . . have Lov til at have saa megen og saa liden Tro, som han selv vil, ja til slet ingen at have . . ., men han skal ogsaa lade ethvert andet Menneske have Lov til at have den Tro, som er hans Salighed. Det modsatte er en Ugudelighed. Og han skal lade ethvert Menneske, enhver Soldat, være i det Tilfælde, at han kan have Adgang til Religionens Trøst, naar han behøver den. Det modsatte er en Umenneskelighed.» Han fremstiller derefter en underlig Dobbelthed, han har fundet hos Tscherning. Denne er egentlig Entusiast, men savner alligevel al Tillid til Entusiasmen; «derfra de Spandfulde Vand, som hele Folket fik over Hovedet, da det ved Krigens Begyndelse raabte paa Vaaben og Vaabenøvelse.» Barfod mente, at Tscherning ligefrem havde svækket Hæren ved at unddrage den Ordets Forkyndelse. Men naar han nu ikke vilde ansætte Feltpræster, havde det været hele Statsraadets og særlig Kultusminister Monrads Pligt at sætte det igennem.

Dette skrev Barfod d. 9. Juli. Under 26. s. M. blev 1. resid. Kapellan ved Trinitatis Kirke Fr. Hammerich og forhenv. pers. Kapellan Fr. Helveg, konstituerede som Felt-

---

[1]) Emma Fischer blev gift med H. P. E. Hansen, sidst Herredsfoged i Kalundborg; den Søster (Heloise), som var forlovet med Borch, blev gift med Pastor H. Bech, sidst i Tranebjerg. Karoline fik paa sine gamle Dage, da hendes Syn svigtede hende, ved Barfods Hjælp en lille aarlig Understøttelse for hendes Færd under Krigen. Den Søster (Kordelia), som var hos Birkedals, blev gift med Forpagter Plenge paa Palstrup.

præster, og under 5. August blev Sognepræst i Vonsbæk C. C. Boisen konstitueret som Feltprovst.

I det følgende Krigsaar gjorde Sejren ved Fredericia naturligvis et stærkt Indtryk paa Barfod, og paa en Rejse ud paa Landet i de Dage gav han sine Følelser Luft i et smukt Digt, hvori han siger:

Har I hørt, Mænd og Kvinder, om den store Dag,
om de gottorpske Røveres Nederlag,
om den Sejer, som undtes vort Banner, vor Sag
— har I hørt om det store, det herlige Slag? . . .

Og Tyskerne faldt saa tætte som Sne,
som hugget Rug man paa Mark kan se,
og hvad ej fældtes og ej blev fangen,
det flygted som skræmmet Fugl over Vangen.

Det kan vel hænde, du Mand og Kvinde,
hvis Hjerte min Tale søger at finde,
det kan vel hænde, din Søn var med
blandt dem, som vogted det dyre Sted.

Og mangen Bejler gik bort fra sin Brud,
og mangen Fader gik hjem til sin Gud,
og mangen Søn har forladt sin Moder,
og mangen Søster har tabt sin Broder.

Saa sagtelig lad dog Taarerne rinde.
Et blev — og det er Heltenes Minde.
Et blev endnu og skal altid blive,
thi Danmarks Hæder holdt de ved Live . . .

Barfod kom netop fra et Sorgens Hjem, hvor en Hustru havde mistet sin Mand og Børnene deres Fader. Det var Enkefru Meyers Datter Hanne, altsaa Fru Emilie Birkedals Søster, der var gift med Kaptajn Weldingh. Han faldt ved Fredericia, og allerede Morgenen efter vidste Barfod det med Sikkerhed fra Krigsministeriet. Han gik straks hen for at forberede Hustruen derpaa. Da han kom paa Trappen, mødte han Børnene, som jublede: «Er det ikke dejligt, at Fader slet ingen Skade

er kommen til?» I Stuen mødte Fru Weldingh og to andre tilstedeværende Damer ham med det samme glade Udraab. Barfod stod meget alvorlig for dem og tog ingen Del i deres Glæde. «Har du hørt noget andet?» spurgte Fruen. — «Der løber saa mange Lister omkring,» svarede Barfod, «og paa en af dem har jeg set, at han er saaret. Men det kan jo være et ringe Saar. Jeg vil gaa op i Krigsministeriet og faa nærmere Underretning.» Barfod gik og blev saa længe borte, at de kunde tro, han havde været der. — «Hvad siger man saa i Ministeriet?» — «Han er virkelig saaret, og det er ikke noget ubetydeligt Saar.» — «Han er ikke saaret,» sagde en Søster med en vis Haardhed. «Vi véd det med Bestemthed. Har du ikke andet Ærinde end at pine os, kan du gaa igen.» Og den anden tilstedeværende Dame stemte i med. «Gid jeres Efterretning maa være paalideligere end min, men jeg tror det ikke. Jeg skal dog atter gaa hen i Ministeriet; det kan jo muligvis have faaet nyere Efterretninger.» Og han gik paa samme Maade som før. — Da han kom igen, rejste den grædende Fru Weldingh sig af Stolen og faldt ham om Halsen. «Tak, Barfod, Tak! Nu véd jeg, at jeg er Enke, men Tak, at jeg lidt efter lidt var bleven forberedt.» I Mellemtiden var det officielle Budskab om Dødsfaldet bragt hende. — Hun døde 1853 af Kolera.

20.

Første Rigsdagsvirksomhed.

Da Krigen i Sommeren 1848 døde hen, traadte Frihedssagen i Forgrunden. En grundlovgivende Rigsforsamling skulde indkaldes, og Kongerigets Stænder vedtog i alt væsenligt Regeringens Forslag om Valgene til denne. Der blev 38 kongevalgte og 114 valgte ved almindelig Afstemning[1]). Bondevennerne opstillede 43 Kandidater og blandt disse Barfod, der jo var en vel kendt Mand i deres Kres, ikke blot i København men ogsaa ude i Landet, særlig paa Sjælland, hvor han ofte havde holdt Foredrag og Taler. Han fik Opfordring fra tre Krese om at stille sig, nemlig fra Næstved, Holbækegnen og Langeland, men afslog dem alle. Medens han var paa sin sædvanlige Sommertur, kom imidlertid en Deputation fra Møen til København for at faa ham til at stille sig dér, og Gleerup lovede det paa hans Vegne. Skønt han ikke havde Lyst til denne Gerning, gik han dog ind paa at møde til et Prøvevalg i Stege; ved dette fik han først at vide, at han vilde faa Hoter Hage, som han stod i Venskabsforhold til, til Modkandidat.

Den 5. Oktober fandt selve Valget Sted. Paa Grund af Regnvejr blev det henlagt til Kirken, ja man sammenkaldte endog Vælgerne ved Klokkeringning. Koret og de

---

[1]) Dette var det afgørende for hele vor politiske Fremtid; alt det øvrige er kun Konsekvens heraf. Men at Regering og Stænder vedtog en saa bred Valgbasis, var et Udslag af Frigheds- og Lighedsluftningen i næsten hele Europa i 1848.

lukkede Pulpiturer vare besatte af nysgerrige Damer; hele Kirken var overfyldt af Mennesker, baade Vælgere og Ikkevælgere. Barfod anbefaledes af en ung, rask Bonde Jørgen Larsen fra Elmelunde, Hage af Provst Smith i Stege, der talte djærve Ord mod Bondevennerne og Barfod. Denne havde i Forvejen udstedt et lille Valgprogram, hvori han erklærede at ville hævde følgende: et dansk Folk, der er paa sin Post mod alt fremmed; et enigt Folk, i hvilket alle kunstige Skillevægge som Adel, Titler, Rang, Forrettigheder, bør falde, Skatter gøres ligelige, og som bør repræsenteres af en Rigsdag, bestaaende kun af ét Kammer, fremkommet ved almindelige Valg; et ærligt Folk, hvor enhver frit kan sige sin Mening om alt med Mund og Pen, vel med en Folkekirke, men med Trosfrihed; et kraftigt Folk, hvor enhver maa ernære sig paa lovlig Maade uden Tvang, altsaa Næringsfrihed, men tillige med Forpligtelse for alle Mænd at værge Landet, altsaa almindelig Værnepligt; et myndigt Folk, saa at Kommunerne faa Selvstyre og Nævninger indføres; endelig, at Kongen skal have Magt til Veto og Ret til at udnævne alle ikke-kommunale Embedsmænd samt være uansvarlig, medens Ministrene skulle bære Ansvaret.

«Nu kom Rækken til mig,» skrev Barfod i et Brev. «Jeg mindes aldrig at have været dybere grebet. Med Vold maatte jeg tilbagetrænge Taarerne, som truede med at bryde frem, og jeg véd ikke, hvor længe jeg maatte staa uden at kunne fremføre et Ord. Min Stemme sitrede vistnok, idet jeg greb Ordet, men det varede kun et Øjeblik. Jeg genvandt hurtig min Fatning, Malmen i min Stemme fyldte selv i den fjerneste Krog i Kirken, og i et Foredrag, der ikke var meget langt, lykkedes det mig at udtale mig saaledes, at selv mine Modstandere bagefter erklærede — til mig selv og til andre — at jeg kun havde gjort det altfor godt.» Derefter talte Hage meget smukt. Siden begav man sig ud paa Torvet, da Vejret var bleven bedre. Ved Afstemningen blev Barfod valgt, men han fik ikke en eneste Stemme fra selve Stege.

Den 23. Oktober aabnedes Rigsforsamlingen. Barfod nærede dengang, som han selv har fortalt, meget naive Forestillinger paa det politiske Omraade. Han mente, at en ny Grundlov hurtig maatte kunne vedtages; Kongen maatte jo have et Udkast færdigt, hvorom man skulde stemme; vistnok vilde der ske nogle Ændringer i dette, men det kunde da ikke staa længe paa. Kunde det hele ikke afgøres paa én Dag, saa maatte vel 2 eller 3 være nok. «I maa gerne le ad mig,» skriver han, «og kalde mig barnlig troskyldig, men nu har jeg skriftet.» Han tænkte sig det lidt i Smag af Viborg Ting i gamle Dage, saaledes som da Erik Ejegod fremtraadte paa dette. Han blev derfor meget forbavset, da han traadte ind i den store Sal paa Kristiansborg og saa' de mange Borde og Stole. Det hele, mente han, kunde jo godt afgøres staaende eller gaaende, om end enkelte kunde faa Brug for en Bænk. Dog disse Tanker forsvandt, da Frederik VII med udmærket kongelig Værdighed fremtraadte og oplæste sin smukke Trontale. Og snart erfarede alle, at det var et sejgt Arbejde at blive enig om en Grundlov. Det varede 7 til 8 Maaneder.

De Mænd i Rigsforsamlingen, som Barfod kom til at staa nærmest, vare: Jens Jørgensen fra Bjerregaard og Kornelius Pedersen fra Davinde, to ualmindelig ædle og vakre Bønder, der bleve hans Venner til deres Død. Dernæst Anders Hermansen fra Sandvad, Kristen Larsen fra Dalby, Præsten F. E. Boisen, Forstander Møller fra Flakkebjerg og endelig hans Broder Præsten Kristian la Cour. Alle disse tilbragte hver Lørdag Aften i Barfods Hjem, hvor det langt fra udelukkende var Politik, de drøftede.

Grundlovsforslaget behandledes først i Afdelinger, som Forsamlingen deltes i, siden kom det frem i Fællesmøderne. Men der var ogsaa andre Sager, som skulde drøftes, saaledes Finansforslaget og Lov om almindelig Værnepligt, der jo havde en stor øjeblikkelig Betydning. For denne havde Barfod længe næret de varmeste Ønsker og vist sin Iver i Gerning ved at indtegne sin ældste Søn

i Lægdsrullen, uagtet han var født fri. Retten til at stille en anden til Krigstjeneste i sit Sted gav Anledning til megen Debat, men af Frihedshensyn stemte Barfod for den. «Hvor Valget er mellem Lighed og Frihed,» sagde han, «finder jeg en naturlig Tilbøjelighed hos mig til at knytte mig til Friheden. Den indeholder i det mindste mere Poesi og altsaa ogsaa mere Sandhed end Ligheden.» Grundtvig androg om, at Forsamlingen skulde opfordre Regeringen til at anvende hele Rigets Styrke til at undertrykke Oprøret og skaffe Danmark fuld Raadighed over Slesvig. For dette Forslag, som blev afvist med 103 Stemmer imod 29, var Barfod meget ivrig. Hvor vidt Præsteskabet skulde være fritaget for Værnepligt, gav Anledning til en Debat, i hvilken Barfod bekæmpede deres Fritagelse, men dog nærmest mente, at de burde anvendes som Militærpræster, hvorfor der ogsaa var Brug i Fredstid.

Hovedsagen var jo imidlertid Grundlovens Vedtagelse, der tog meget lang Tid. Selve den fælles Forhandling om den begyndte først den 26. Februar. Da det her kun er Barfods Stilling, vi omhandle, kunne vi i Korthed fremsætte det vigtigste af hans Virksomhed i denne Sag. Han var imod, at Kongen skulde være evangelisk-luthersk, hvorved han blev stillet udenfor Religionsfriheden. Da Fr. Hammerich hertil bemærkede, at teologiske Professorer heller ikke havde Frihed, svarede Barfod med Rette, at de vare Professorer ved deres eget frie Valg, men det gjaldt ikke Kongen. Han vilde stille Forslag om, at Kongen skulde krones, hvis han selv ønskede det, og da han var vis paa, at Biskop Mynster var stemt for det samme, bad han ham om at indgive dette Forslag. Men han fik «et kort og muggent Nej». Alligevel stillede Mynster siden Forslag derom, men det blev forkastet.

Da Frederik VII ønskede, at Adel og Titler ikke maatte afskaffes, stemte Barfod af Hensyn til Grundlovens villige Giver ogsaa imod det. Der lød da fra den saakaldte røde Bænk, hvor en Del Herrer af Aristokratiet

havde Plads, et forundret: «Men Barfod dog!» hvortil han svarede: «Gemt, men ikke glemt!» Derimod vilde han have de Forrettigheder, der vare knyttede dertil eller til visse Stillinger, ophævede, saasom Godsejernes Ret til at kalde Præster. Denne havde ikke saa lidt at betyde, idet af hver 20 Præster, som vare udnævnte i Kristian VIII.s Tid, de 9 vare kaldede af Herremænd.

Med hvilke Øjne de konservative og aristokratiske Medlemmer betragtede Rigsforsamlingens Arbejde, var naturligvis ikke skjult for nogen, men Barfod kom en Gang uforvarende til at høre nogle Udtalelser derom, som morede ham. Det var endnu i Samlingens Begyndelse, at han en Dag sad ene i den store Sal, medens de andre enten ikke vare komne eller opholdt sig i «Snapstinget». Da traadte A. S. Ørsted og Sehested-Juul ind og stillede sig ved Enden af den røde Bænk uden at lægge Mærke til Barfod. De vare i en temmelig højrøstet Samtale. Sehested-Juul sagde: «Det bliver nok en Forfatning som den norske, vi nu skal have.» Ørsted: «Bare den ikke gaar endnu yderligere.» — S.-J.: «Ja, der kan nok være Grund til at frygte for det.» — Ø: «De vil blandt andet miste Deres Kaldsret.» — S.-J.: «Det fik endda være. Ja, jeg har rigtignok en Hovmester, som jeg nok kunde ønske at kalde, men naar han er kaldet, maa man for mig gerne tage Kaldsretten fra os.»

Kærnen i Grundlovsudkastet var de Paragrafer, der angik Valgret, Valgbarhed og Kammersystemet. Behandlingen heraf trak længe ud, og henved 100 Talere havde Ordet. Bondevennerne foreslog ét Kammer, valgt ved umiddelbare Valg af Folket, men Barfod gik videre og sammen med I. A. Hansen og Olesen foreslog han: «Rigsdagen bestaar af ét Ting; valgbar og valgberettiget hertil er enhver fuldmyndig, pletfri, dansk Mand.» Der var altsaa ingen Undtagelser hverken ved Tyendeforhold eller Fattigunderstøttelse.

Efter langvarige Forhandlinger om disse Paragrafer, der tilsidst næsten syntes at være en uoverstigelig Hin-

dring for at faa en Grundlov, kom det endelig til en Afgørelse derved, at Bondevennerne gav efter for et moderat Tokammersystem af Frygt for ved Paastaaelighed at faa noget endnu mere konservativt.

Barfod holdt paa Kongens absolute Veto. «Jeg siger et af to: enten et konstitutionelt Monarki eller en Republik, men begge Dele ærligt, og jeg siger, at uden det absolute Veto har vi Republikken, og den ønsker jeg ikke.»

Ved Paragrafen om Trykkefrihed var det Barfod, der fik indsat Ordene om, at Censur ingensinde mere kan indføres. Under Forhandlingerne om Folkekirken talte han for større Frihed i denne og paatalte bl. a. det, der endnu c. 50 Aar efter er uforandret, at Præster kunne tvinges til at vie fraskilte. Han holdt endvidere paa, at ethvert af Staten anerkendt Trossamfund skal understøttes, og at Ordet om, at Kongens Person er «hellig», skulde stryges.

Medlemmerne af Rigsforsamlingen fik de samme Diæter, som de Stænderdeputerede havde haft, nemlig 4 Rdlr. om Dagen. Flere gav disse Penge bort, saaledes Biskop Mynster, der skænkede dem til de udkommanderede Krigeres efterladte. Da A. S. Ørsted en Dag fremsatte Forslag om at nedsætte dem med en eller to Rdlr., erklærede Barfod, at saa maatte han nedlægge sit Mandat, thi han var ikke i en Stilling, hvor han for saa ringe et Vederlag kunde ofre sin Tid. Forslaget faldt.

Disse Diæter gjorde, at en Del af Rigsdagsmændene bleve plagede med Tiggeri. Barfod og de andre Bondevenner vare nødte til at vise deres Venstresind ved Rundhaandethed, men ingensinde er han i den Grad bleven bombarderet af Folk, der vilde dele alt med ham. Hertil kom, at hans Kreditorer ogsaa stormede ind paa ham og mente, at han nu kunde klare alt. Hans Stilling blev derved rent fortvivlet. Da blev han en Dag overrasket ved at modtage en Sum, som hans Venner havde samlet til ham.

Barfod skal have været den eneste i den grundlovgivende Rigsdag, der en Gang talte Tysk. Det var under Forhandlingen om almindelig Værnepligt. Nogle ønskede Udsættelse af denne Forhandling, men han udbrød: «Morgen, Morgen, nur nicht heute, sprechen immer träge Leute!» Dette gjorde, at de, der sad nærmest foran ham i Salen, Pløyen, Scavenius og Sehested-Juul, vendte sig om og stirrede forbavsede paa ham; bagefter maatte han ogsaa høre adskilligt derfor af gode Venner som Grundtvig, Knuth og Georg Aagaard.

En Dag modtog han oppe i Rigsdagen et Brev, hvori der stod, at «aldrig tidligere havde saa stor en Æsel og saa infam en Slyngel faaet Plads i saa højvigtig en Forsamling». Til almindelig Morskab lod han dette cirkulere i Forsamlingen, for at den kunde se, hvilke Akcidenser der kunde vanke. Brevet var naturligvis anonymt, men han troede sikkert paa Haandskriften at kende, hvem der var Mesteren for det, en bekendt Mand, som han intet udstaaende havde med, men som han tværtimod flere Gange havde ydet en Tjeneste.

Hvilke Fordringer, der kunde stilles til en Rigsdagsmand, fik Barfod at mærke, da han af en af sine møenske Vælgere blev anmodet om at gaa til Kultusministeren og udvirke, at han kunde faa Lov til at gifte sig med sin afdødé Kones kødelige Datter. Han udrettede ogsaa dette modbydelige Ærinde, men Madvig, som da var Minister, svarede, at en saadan Ugudelighed kunde en kristelig Regering aldrig indlade sig paa, og det var netop ogsaa Barfods Mening.

Derimod var det en anden Sag med en fattig Skomager paa Møen. Han havde for mange Aar siden syet et Par Støvler til Præstens Kusk, men da det trak længe ud med Betalingen, havde denne sagt, at vel havde han ingen Penge, men Skomageren kunde i Stedet faa et Par Tønder Rug. Det var han troskyldig nok til at tage imod, men bagefter viste det sig, at Kusken havde stjaalet Rugen fra Præsten. I den Anledning kom Skomageren i

Arrest, men blev tilsidst «frifunden for videre Tiltale». Dette var imidlertid ikke nogen ren Frifindelse, og det viste sig nu, at han som Følge deraf ingen Valgret havde. «Jeg sværger for Guds Aasyn, at jeg er uskyldig,» erklærede Manden til Barfod. Denne søgte i den Anledning at faa en Paragraf om Æresoprejsning ind i Grundloven, men dér hørte den ikke hjemme. Siden henvendte Barfod sig til den ene Justitsminister efter den anden, men altid forgæves. Tilsidst tog Leuning sig af Sagen, men inden Loven endelig kom, var denne Justitsminister død, og det blev den næste, der kom til at underskrive den.

Barfods stærkt fremskudte Venstrestilling gav Anledning til, at man kaldte ham Bondevennernes «General Schleppegrell» med Hentydning til, at han ligesom denne førte den venstre Flanke[1]). Dette kunde naturligvis kun more ham, men derimod gjorde det ham ondt, at gamle Venner tog skarp Afstand fra ham paa Grund af hans politiske Standpunkt. Blandt disse var Hall, og det blev berettet ham, at denne ved at høre om Barfods daværende meget trykkede Kaar skulde have sagt: «Nej, Bondevennen Barfod kan jeg ikke hjælpe. Lad os bie, til han kommer i Slutteriet, saa kan det altid være tidsnok.» Dette var vistnok ikke ganske korrekt gengivet, men dengang troede Barfod det, og han havde besluttet ikke at lykønske ham paa hans næste Fødselsdag, men saa skrev Fru Hall venligt til ham, og hans Hjerte var smeltet. At Hall i al Fald siden tænkte med Venlighed paa sin Ungdomsven, fik Barfod mange Beviser paa, og han var saaledes overtydet om, at han kunde takke ham for, at

---

[1]) Om det var som Venstremand eller som dansk Mand, at han bar en rød Kalot (med sorte Snore), skulle vi lade være usagt. Hans i Forvejen karakteristiske Ydre med det store Skæg (som dengang kun bares af meget faa) blev derved end mere iøjnefaldende. Paa Konstantin Hansens Billede af den grundlovgivende Rigsdag ser man Barfod med rød Kalot.

han paa en hemmelig Maade fik sine 3 Rdlr. daglig udbetalte, da han en Overgang ikke var Rigsdagsmand.

Overfor Ploug blev hans Forhold i længere Tid ligeledes spændt. Med stort Mishag havde denne set sin gode Ven og Meningsfælle Hoter Hage falde for Barfod ved Valget i Stege. De taltes næsten aldrig ved; paa Rigsdagen hørte de til forskellige Grupper, og under Forhandlingerne stiklede de ofte til hinanden. Barfod hørte saa godt som helt op med at skrive i «Fædrelandet» og blev ikke sjælden angrebet i det. I en Artikel bleve Folketingets Medlemmer opfordrede til at forlade Salen, naar Rasmus Sørensen og Barfod talte. At Bladet ikke mere blev frit tilstillet denne, fulgte egentlig af sig selv, men det gjorde Barfod særlig ondt, da han udledte det af Uvilje imod sin Person.

Derimod forblev Grundtvig den samme imod ham som altid, uagtet han i mange Spørgsmaal stod vidt forskellig fra ham. Undertiden benyttede han Barfod som sin Ordfører. I Følge Forretningsordenen i Rigsforsamlingen kunde den samme Taler ikke faa Ordet mere end én Gang i samme Sag; naar Grundtvig havde talt, og der siden faldt ham noget ind, som han ønskede sagt, gik han da stundom hen til Barfod og bad ham om at sige det.

Den 5. Juni underskrev jo Kongen Grundloven, og samme Dag sluttedes Rigsforsamlingen. Ved Valgene til den første ordentlige Rigsdag var Barfod igen opstillet af Bondevennerne som Kandidat i Stege, og hans Valg gik ogsaa igennem. I den første Samling, der ikke begyndte før en Maaned ind i 1850, var Tonen mere dæmpet, og det var kun Udjævningen mellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn, der bragte Modsætningen temmelig stærkt frem. Her drejede Kampen sig især om, hvorvidt det første skulde have Erstatning for at miste sit Skatteprivilegium, og paa dette Spørgsmaal delte Bondevennerne sig. Barfod tilligemed I. A. Hansen og Grundtvig samt næsten alle Folketingets Bønder vare imod Erstat-

ning. Ogsaa om Hoveriets Afløsning blev der kæmpet livligt, og yderste Venstre mente, at Husmændene ikke nær kom til deres Ret ved Lovforslaget. Da det gik igennem, endte Barfod en Tale med de Ord: «Nu kan man kun sige til Husmændene om Loven: Brug den ikke!»

Med hvilken Interesse Barfod opfattede sin Gerning som Rigsdagsmand, kan man se af, at han 1849 og 1850 udgav «Rigsdagsblad for Menigmand» sammen med I. A. Hansen. Det indeholdt et godt Uddrag af Rigsdagstidenden og fulgte som Tillægsblad med «Almuevennen», foruden at det solgtes særskilt. Uden Tvivl gjorde det god Nytte, især blandt Landboerne.

21.

Tre Hovedværker.

Den offentlige Virksomhed i Folkets og Fædrelandets Tjeneste, som i høj Grad fængslede Barfod, hindrede ham dog ikke i at fortsætte sin literære Gerning. Tværtimod frembragte han netop i disse Aar tre af sine betydeligste Værker.

Det første er Ambrosius Stubs samlede Digte. Denne Vinterlærke, der i en poetisk gold Tid varslede om Sommer, var næsten ukendt for Folket. Med stor Flid havde Barfod samlet alt, hvad han kunde faa opspurgt af hans Digte, og med endnu større Flid havde han opsøgt de faa og spredte Efterretninger om den vagabonderende Digters Liv. Den Slags personalhistoriske Forskninger var Barfod jo særlig anlagt for, og med den største Utrættelighed drev han dem stedse, navnlig paa sine Sommerrejser. Heldigvis kom der mere Udbytte for Omverdenen af hans Forskninger efter Ambrosius end efter Peder Syv, hvilket sidste for hans Vedkommende kun bestod i en Artikel i «Skandinavisk Folkekalender»[1]).

Om Ambrosius skriver Barfod: «Tilvisse, Stub er i det mellemliggende Hundredaar i Rigdom overstraalet af saa mangen yngre Digter, at han ved Siden af dem kun tør indtage en meget beskeden Plads, dobbelt beskeden, saa

---

[1]) Peder Syvs Levned er siden udgivet af Dr. fil. Winkel Horn, og han erklærer selv i Forordet, at han er Barfod megen Tak skyldig for de Bidrag, denne har meddelt ham.

længe det fingertykke Støv endnu ikke anderledes er bortvisket af hans Krans. Det turde dog være klart, at mangen Paddehat, der i Mellemtiden skød dristig op og vildførte Mængden med sin brede Skygge, var og blev dog kun en Paddehat, foruden Duft og Farvespil, ved Siden af Stub, der i Sandhed havde begge Dele, man kalde ham nok saa simpel en Markblomst, ikke heget og ikke fredet af nogen kærlig Gartner, men pisket af Storm og Slud.» Barfod hævder dernæst, at det er urigtigt at datere den nyere danske Lyrik fra «Majdagens» Forfatter Tullin og ikke fra Stub, hvori enhver nu ogsaa vil give ham Ret.

I 16 Aar havde Barfod drevet sine Forskninger efter Stub, regnet fra 1851. I forrige Aarhundrede blev der udgivet et Par Samlinger af Stubs Digte, men lidet kritiske, saa der var meget at gøre ved at udskille det uægte, rette det fejlagtige og opspørge flere. Det er et fortjenstfuldt Arbejde, som blev forlagt af «Samfundet til den danske Literaturs Fremme». J. Levin sparkede til Udgaven, men P. L. Møller lod den vederfares Ret.

Til samme Tid udkom Barfods poetiske Læsebog i 3.Udgave, dog ikke 1., men kun 2. Bind, indeholdende fædrelandske Digte. Den foregaaende Udgave var forlængst udsolgt i 3000 Ekspl., foruden et særligt Aftryk af de fædrelandske i 1000 til. Det stod i mange Aar for Barfods Tanke at udgive en fædrelandsk Sangkrønike, der skulde indeholde alt, hvad godt og skønt der er digtet om Fædrenes Bedrifter. Dette Ønske naaede han vel aldrig at se opfyldt, men dette Bind Digte, der udkom i Januar 1850, er et godt Tilløb dertil.

I forrige Udgave aabnede han de fædrelandske Digte med Øhlenschlægers «Tidens Perspektiv», fordi han troede paa, at der laa dybe Kræfter skjulte under det rolige, slappe Ydre, medens mange fristedes til at udbryde om Tiden:

Hvilken Rede, hvilket Skjul,
kærneløs, ormstukken, hul!

Men nu vilde han ikke aabne Samlingen med dette

Digt, thi Kræfterne havde mægtig rørt sig. Bogen har han tilegnet «Heltene fra Bov, Slesvig og Sundeved, fra Kolding, Gudsø og Frederits, dem som faldt og dem som staa». Den begynder med Digte af «Nordens Guder» og føres saa ned til Nutiden; der er 16 svenske Digte og over 100 Sider forklarende Anmærkninger.

Et andet Værk af Barfod fra denne Tid er «Danmarks Gejstlighed», et statistisk-personalhistorisk Arbejde, der udkom i to Dele 1849 og 1850. Indholdet er følgende: Først en Fortegnelse over Danmarks (med Sønderjyllands) daværende Gejstlighed paa lignende Maade som i Statskalenderen, men tillige med Angivelse af Aaret for deres Ordination. Dernæst Gejstligheden ordnet efter Datoen for Kaldelse (den ældste var kaldet 1788), samt efter Fødselsdag (den ældste født 1762). Derefter en Fortegnelse over de «entledigede» Gejstlige. 4. Afdeling indeholder Notiser om Danmarks i Aarene 1841—47 afdøde og entledigede Præster, og endelig findes der forskellige Tillæg, saasom en Fortegnelse over teol. Kandidater siden 1788 med deres Karakterer. Af denne sidste ser man, at ligesom Tallet af Kandidater har svinget periodisk ligefra kun 18 i 1818 til 99 i 1840, saaledes er det gaaet ligervis med Karakterne lige fra den sørgelige Dag, da alle 4 Kandidater bleve erklærede *immaturi*, til den Glædens Dag 1814, da alle 3 fik *Egregie*. 2. Del er kun som en ny Aargang, men med nogle ældre Kandidatlister.

Bogen er et Vidnesbyrd om Barfods Samlerflid og Nøjagtighed. Han havde benyttet mange Kilder, deriblandt Østifternes Bispearkiver, Livrente- og Forsørgelsesanstalten, Enkekassen og, da efter Martsdagene «Dørene sprang op til begge Kancelliernes Hvælvinger», ogsaa disse. Man skal lede længe, før man finder et statistisk Værk saa fuldstændigt og paalideligt. Alligevel fik han kun ringe Paaskønnelse for det, hvilket kom af, at Bogens 4. Afdeling med Notiser om de syv foregaaende Aars afdøde eller afskedigede Præster vakte en voldsom Forargelse.

Barfod maatte i den Anledning løbe Spidsrod gennem de fleste Blade, og man lagde ikke Fingrene imellem, men slog til af Hjertens Lyst, særlig fordi han var Bondeven.

Goldschmidt, som da udgav «Nord og Syd», var en af de manerligste Anmeldere og mente, at vel havde Barfod hørt efter Sladder og Bagtalelse, men det kom dog ikke af ond Vilje. Kalckar udtalte sig i «Berlingske Tid.» paa noget lignende Maade. Königsfeldt i «Fædrel.» fandt, at han tillagde Flertallet af de afdøde Præster Laster og Forbrydelser, hvorfor han maatte juridisk kunne drages til Ansvar. Provst Smith fra Stege skrev i «Berlingske Tid.», at Barfods Bedømmelser kunde sammenlignes med Gabestokken, den spanske Kappe, Træhesten, offentligt Skrifte i Kirken og Skambænk i Skolen. «Det er ikke levende Folk, men legemlig og borgerlig døde Lig, som han har slæbt sammen af deres Grave, mere eller mindre forraadnede Lig, nogle dog saa friske, at Linklædet endnu hænger ved dem.» Han fandt, at Barfod var «letsindig og forfængelig, i den Grad ungdommelig, at det lidet passer sig for en gammel Literatus og en skægget Rigsdagsmand.» Endelig skriver han: «En Ting har dog virkelig forundret mig, at Bondevennen Fr. Barfod vil lægge Præster deres Bondeagtighed til Last.» Det er kedeligt, at man ved dette Smiths Angreb faar Indtryk af, at idet han stikker efter Forfatteren, stikker han nok saa meget efter Bondevennen, der havde ærgret ham i Stege.

Den vakreste Duft af Angreb paa Barfod faar man imidlertid af følgende Essens fra Kand. teol. L. de Richelieu i «Dansk Kirketidende», hvor han bl. a. skriver: «Nogle af Hr. Barfods Historier kan man næsten kalde løgnagtige og bagvadskende, ... andre Historier ere maaske meget sande, men hvorfra har Hr. Barfod faaet — vi ville ikke sige Ret, thi den kunde ingen give ham — men hvorfra har han faaet Sind og Hjerte til at fremføre allehaande ond Omtale om afdøde Mænd . . . Man maa beundre Hr. Barfods Mod; han har Mod til at træde den offentlige Sømmelighedsfølelse under Fødder, Mod til at

handle med afdødes Rygte som med det Snavs, hvorpaa han træder o. s. v.» Artiklen var efter Barfods eget Ønske optaget i «Dansk Kirketidende».

Ganske anderledes dømte L. Helveg herom i samme Blad. Han skriver: «I Almindelighed kan man vistnok næppe sige, at Forfatteren har været haard og skaanselløs i sine Domme, ikke sjælden er hans korte Karakteristik vellykket og træffende, men stundom har hans Iver for statistisk Nøjagtighed forledet ham til at sige Ting, der helst maatte have været uskrevne. For denne Mangel paa Takt har Forfatteren i fuldt Maal maattet bøde . . .»

For at give Læseren en Forestilling om Beskaffenheden af Barfods «Notiser», skulle vi gengive nogle faa, som ere af forskellig Art. — P. Wilhjelm, f. 1765, afsk. 1842 fra Snøde paa Langeland. «Var en skikkelig gammel Mand, maaske noget vel hengiven til Selskabelighed og da navnlig til Lombre, men ikke synderlig begavet; leverede de fynske Aviser en Mængde Rim, som bedst havde henligget i Pulten.» — O. K. F. Wedel, f. 1788, afsk. 1842 fra Aulum i Jylland. «En yderst simpel udstyret Personlighed, som efter Faderen (ogsaa Præst) havde arvet en saa betænkelig og upaalidelig Erhvervstilbøjelighed, at den skal have givet Anledning til hans Afskedigelse; lever nu i Holstebro, fordrukken og umyndiggjort.» — F. Winding, f. 1775, afsk. 1842 fra Nørre Sundby og død. «Skal have været en Mand af en ganske umaadelig Førhed, hvilken endog gav Anledning til de forskelligste Anekdoter; man vilde saaledes paastaa, at han maatte forrette Jordspaakastelser siddende i Vognen, fordi det vilde kostet altfor uforholdsmæssig Besværlighed at faa ham ud af den. Var iøvrigt en just ikke meget præstelig Mand, hvem det lige overfor ham liggende Aalborg næsten daglig afgav et tiltrækkende Opholdssted.» — L. U. Fischer, f. 1764, i Vestenskov, død. «En skikkelig Mand, temmelig simpel Præst, ej heller videre duelig som Landmand eller Økonom; efterlod ingen Formue og kostede dog ikke meget paa sine Børn.» — J. D. Jørgensen, f. 1783, i Jungs-

hoved, død. «Ved sin skidenfærdige Gerrighed var han og hans Kone vidt og bredt en Fabel i Folkemunde.» — L. Nielsen, f. 1796, i Nordby paa Fanø, afsk. 1844. «Var mere Jæger end Præst, og hans Ulykke var, at han fordybede sig for ofte og for meget i Kruset, hvorved han nedbrød sin kraftige Legemsbygning; lever endnu paa Fanø.» — J. Nyboe, f. 1763, i Fodby, død 1844. «En yderst maadelig Person, som tog sig af ingen Ting; i mange Aar i høj Grad forfalden. Hans Præstegaard var derfor ogsaa i de senere Aar i en saadan Tilstand, at man selv i Sjælland vanskelig skulde finde en Bonderønne, der lignede den i Usselhed.» — Chr. Fr. Brorson, f. 1768, ved Garnisons i København, død 1847, Rang med Bisper. «Var i en jammerlig Tid en «rædsom» yndet Taler, der navnlig samlede Damerne i Masse om sin Prædikestol, formodentlig tiltrukne ved et smukt Ydre og et Foredrag, som var overlæsset med Blomster, hvis Unatur og Uforstand de vare ude af Stand til at opdage (fik derfor Kendingsnavnet «den ridderlige Præst» og «Vorherres Kammerjunker»), gik for en saare skrap Økonom, der havde et godt Greb paa at erhverve og beholde uden ligefrem at vække Anstød, og vist er det, at han efterlod en betydelig Formue, men den resid. Kapellan en saa meget mindre.»

Disse Citater høre til de mest nærgaaende Bedømmelser af Præster, men de fleste ere langt mildere og en stor Del meget velvillige. Man kan godt forstaa, at Samtiden var indigneret. Fra Rigsforsamlingen fortæller Barfod, at Mynster var meget vred over Bogen, men han sagde ikke noget til ham. Biskop Tage Müller sagde stille og mildt: «Ja, jeg billiger ikke dette Afsnit», og Pastor Visby ytrede: «Jeg er glad ved, at jeg hverken er død eller afskediget, saa jeg ikke er kommen med,» hvortil Barfod svarede: «Men De kan jo faa Plads i en følgende Aargang.» Ingemann ytrede i et Brev til Barfod: «Hvad De skrev om de døde Præsters Synder, undertiden efter

blotte Rygter, syntes mig haardt og ukærligt, især mod de dødes Slægt og Venner.»

Barfod forsvarede sig mod Angrebene ved at hævde den fuldstændige Paalidelighed af sine Angivelser, som han havde hentet fra mange Kilder, der iblandt ogsaa vedkommendes Familie. Han tilbød at levere Attest for saadanne stærke Angivelser som Delirium, upaalidelig Erhvervstilbøjelighed o. s. v. Men det hele afgiver et ikke umærkeligt Bidrag til Bedømmelsen af Barfod. Han har aabenbart handlet i god Tro og næppe engang anet, at det, mildest talt, maatte kaldes taktløst.

Den haarde Medfart, Barfod led for dette Afsnit i Bogen, og som forenede sig med adskillig Haan i Anledning af hans Bondevenlighed, kastede Skygger ind over hans Liv i disse Aar. Vel havde han, som man siger, en bred Ryg og gav sig ikke, men ufølsom var han ingenlunde. Hertil kom saa Skuffelser med Hensyn til Levebrød. En Tid lang (fra 1846) havde han studeret Teologi for at opnaa Præstekald, men Bevægelsen i 1848 bragte ham til at lægge ogsaa dette paa Hylden. I 1849 lovede Madvig, som da var Kultusminister, ham Ansættelse i Gehejmearkivet, men inden det var sket, gik han af som Minister. Wegener, der var Gehejmearkivar, ønskede ikke Barfod, og for at hindre hans Ansættelse, indsatte han i Bekendtgørelsen om den nu ledige Plads, at det maatte være en juridisk Kandidat. Paa denne Maade fik Plesner den og ikke Barfod.

Der var dog én Skuffelse, han følte allerdybest. I 1851 var det første Studentertog til Kristiania. Barfod boede dengang paa «Mosedal» udenfor Byen ved Ladegaardsaaen; kun sjælden kom han ind, og det var da nærmest i Egenskab af Bibliotekar ved «Skandinavisk Selskab». Først sent fik han at vide, at Toget var besluttet, og da han meldte sig som Deltager, var Listen allerede tegnet fuld; for at komme paa Supplementlisten maatte man foreslaas dertil. Dag for Dag gik imidlertid, og naar Barfod kom op i Studenterforeningen, fandt han stadig

andre foretrukne. Det blev sagt ham, at det var Plougs Skyld, der skulde have ytret: «Nej, Barfod kan vi dog umulig tage med efter hans Anskuelser[1]). «Dette tog han sig smertelig nær, som man vel kan forstaa efter hele hans Forhold til den skandinaviske Bevægelse. Han maatte altsaa se de andre drage bort og selv blive hjemme. Et Par Dage efter kom J. L. Knudsen (sidst Præst i Lejrskov) ud til ham, og da de gik sammen i Haven, sagde denne: «Kære Barfod, hvad er det for en Sorg, der tynger dig, saa dit Haar i de sidste 14 Dage er bleven graat?» Barfod aabnede da sit Hjerte for ham.

Sin Smerte gav han Udtryk i et Digt, som han først flere Aar efter offentliggjorde. Heri skrev han:

Et Sted — jeg mindes Stedet mer ej grant —
der skulde bygges paa et dejligt Slot,
hvis Grund var fast, hvis Spir gik over Sky,
hvis Højsal rummed som en Tempelhal
et helt, et stort, treenigt Adelsfolk.

Der var ej mangen, som gad bygge med,
thi det er ofte Skik, at Magten gaar
en hel forskellig Vej fra Folkelængslens,
og Mængden — véd man — følger slavisk Magten.

Der blev dog bygget fort i flere Aar . . .
og rejst staar Slottet nu . . .
Men Rejsegildet kom, og ind man bød
fra Øst og Vest en Skare Folk, som skulde
sig glæde ved den underfulde Højtid.

Ikkun til én var der slet ingen Plads.

Han var en simpel Mand, ej Høvding selv
og ej i Slægt med nogen Folkets Høvding,
men fra den aarle Stund, mens Mængden veg,
af Magten skræmmet, bort fra Byggeværket,

---

[1]) Det var dog næppe særlig Ploug, der var Skyld i det, men Senioratet var temmelig enigt om, at de helst vilde være fri for Barfod, der var dem for trættende med sine vidtløftige Taler.

han havde med en rastløs Flid og Troskab
og Kærlighed det store Værk sig viet.
— Ja dengang fandt hans Flid man god, hans Troskab
man roste . . .

Hvi skød man bort da nu ham, medens ind
man bød til Festen dem, som aldrig rørte
med Fingerspidsen ved en Sten i Mur? . . .

Den uforskammede! — Saa snart han bad,
der rejste sig et Skrig af billig Harme:
«Han er en Demokrat, det véd vi jo,
og ej blot før han stilled sig mod Magten,
han vil endnu ej bøje Nakken for den,
end ej for os! — Umulig kan vi taale
hans vilde Trods, hans Raahed i vor Kres!
En Demokrat! nej, han er Bondeven,
Tilhænger er han af den fule Sekt,
der, som man véd, og som der tit blev sagt,
for Plyndring «skabe vil legale Former».
Og «Kommunist» han er og Jakobin,
Socialist; — den røde Republik
er Maalet for hans Id, og rød Kalot
han baaret har jo selv ved Kongens Gilder.

Og bort man sparked ham. — Og vandt sig saa
en bitter Fjende? Nej! . . .
Af Gildehallen stødte man ham bort,
men ej man mægted saa ham bort at støde,
at jo med bøjet Ryg han vandred end
ved Hanegal og Stjerneskin og søgte
at bøde Murens Ydre, hvor han mægted.

Imedens denne bitre Skuffelse tærede paa ham for en Tid, sad han imidlertid og arbejdede flittig paa sit Livs Hovedværk, «Fortællinger af Fædrelandets Historie», der begyndte at trykkes noget før Nytaar 1852, men først udkom hen i 1853. Boghandler F. Hegel havde anmodet ham om at besørge en ny Udgave af Ove Mallings: «Store og gode Handlinger», i hvilken Holstenerne skulde udelades, men som skulde fortsættes til Nutiden. Ved nærmere Overvejelse fandt Barfod imid-

lertid, at naar han skulde tilfredsstille sig selv, maatte han i saa høj Grad omarbejde Bogen, at denne derved væsenlig vilde blive en anden, og dette stred mod Mallings Arvingers Ønske. Hegel gik da ind paa, at han skulde skrive en hel ny, selvstændig Bog, Fortællinger af Fædrelandets Historie.

Barfod skrev Bogen paa lutter løse Papirlapper, og ved hver Fortælling optegnede han nøjagtig sine Kilder, men da det viste sig, at Bogen blev for tyk, maatte han efter Forlæggerens Ønske udelade alle disse Henvisninger. Sit Udkast til «Nordens Sindbilledsprog», der findes foran i Bogen, forelæste han Grundtvig, efter hvis Fremstilling det nærmest var udarbejdet. Da han havde læst den Sætning: «Dér ligger nu Fenrisulven bunden indtil Ragnarok,» afbrød Grundtvig ham: «Men De glemmer, at de gav ham en Mundkurv paa: stak ham et Sværd gennem Munden.» — «Ja, det véd jeg nok,» svarede Barfod, «men det kan jeg ikke lide, og det kan jo da ogsaa nok undværes; derfor har jeg heller ikke omtalt, at man syede Lokes Mund sammen med en Risp.» — «Naa saa De vil hverken have Loke eller Fenrisulven under Censur, det synes mig da ellers, at man nok kunde unde dem,» svarede Grundtvig.

Bogens Ordning blev saaledes, at den ikke er én fortløbende Fortælling, men bestaar af en stor Mængde Fortællinger, der fremtræde noget brudstykkeagtigt. Det er ligesom den bærer Præg af at være skreven paa mange Lapper. Vistnok har den oprindelige Tanke om at fortsætte og efterligne Mallings Bog været en medvirkende Aarsag hertil, men det skyldtes ogsaa Barfods egen Lyst. Den største Del af Værket er i Grunden personalhistoriske Skildringer, hvilke han havde mest Interesse for; ja, man kan sige, at disse ere egentlig en Fortsættelse og Udvidelse af hvad han var kommen saa stærkt ind paa i sin «Poetiske Læsebog». Især i Skildringen af den nyere Tid er den personalhistoriske Interesse i høj Grad løbet af med ham, saa at han har medtaget en Mængde Per-

soner, der passende høre hjemme i et Leksikon, men ikke i en Bog som denne.

«Fortællingerne» bleve udførlig anmeldte i de større Blade. «Flyveposten» fandt vel, at Forfatteren med Kærlighed og Interesse havde udført sin Opgave, men bebrejdede ham Uorden og en affektert Stil, et skandinavisk Fusentaststade og dygtig Partiskhed, Vrøvlevornhed og Efterabelse af Grundtvig. — H. Rørdam gav en velvillig Anmeldelse af Bogen i «Fædrelandet», hvori han fremhævede, at Barfod bedømte nulevende Personer med Upartiskhed og ikke miskendte virkelige Fortjenester. Men Værket har tabt noget af sit folkelige Præg derved, at han har taget for mange Personer med fra den nyeste Tid. I det hele udmærke disse Fortællinger sig dog fremfor enhver anden Behandling af den danske Historie ved en saa livlig Stil og folkelig Tone, at de kunne læses med Interesse baade af dannede Folk og Menigmand. Ogsaa han ankede over Ord og Former, der syntes søgte og virkede stødende.

C. Paludan-Müller beklagede i et Brev til Barfod, at denne fra Aaret 1536 havde oversat juliansk Tid til gregoriansk, hvorved der især med Hensyn til Festerne fremkom mange Fejl. En Række Aar senere gav Paludan-Müller en udførlig offentlig Kritik af «Fortællingernes» 3. Udgave, og da den er meget vægtig, hvad Barfod selv indrømmede, skulle vi give et Uddrag af den.

Danmark, siger han, har gennemgaaet flere bratte Forandringer, saaledes 1536, 1660 og 1848, og altid har den efterfølgende Tids Bedømmelse af den foregaaende været partisk. Saaledes ogsaa her. Barfods Bog er en personlig Historieskrivning; Øjeblikket hersker i den lige fra det første Blad til det sidste; dets Anskuelser og Domme beherske hans Fremstilling. Fra Øjeblikkets Standpunkt ser han tilbage, glædes over det, der stemmer med hans Stemning, harmes over det, der gaar den imod, fordømmer og lovpriser efter Stemning. Ogsaa deri er han Øjeblikkets Barn, at hans Følelse bærer de endnu hæmmende Baand med stor Utaal-

modighed og higer efter at komme rent løs fra Fortiden. Dette kan ikke kaldes virkelig Historieskrivning, thi det er kun den Fremstilling, hvis Indhold er afsluttet.

Der er i vort Land noget feberagtigt i det løsladte Personlighedsprincips Bevægelser; derfor trænger Folket ikke til at ægges, men til at lade Eftertanken træde foran Fantasien. Men Barfods Bog søger at bevæge Læseren ved det heftige, glødende Sprog, der ikke holder sig frit for Overdrivelser, og som drager alt, hvad der kan tiltrække eller frastøde, saa langt i Forgrunden som muligt. Han har kastet sin Personlighed ind i Fortællingen, ofte endog rent umiddelbart i stærkt bevægede Udtalelser.

Forfatteren mangler et bestemt og bevidst Standpunkt, og denne Grundfejl præger Bogen helt igennem. Naar han meget smukt har fortalt Regnar Lodbrogs Saga, faar Læseren siden en Spand koldt Vand over Hovedet, idet han lader den unge Kritik komme og fortælle den tørre Krønike. — Hans Nationalhad mod Tysk er uden Maal og Maade i de almindelige Udtalelser, men naar han kommer til de enkelte Personer er han mildere, dog gælder dette ikke overfor Dronningerne Sofie Amalie, Sofie Magdalene og Juliane Marie. Om de sidste to fortæller han løs Bysnak, som han ikke selv tror paa. Mod Kristian V er han ogsaa ganske uretfærdig og behandler ham som en ussel Pjalt, skønt han var den Konge, der med størst Bestemthed og Udholdenhed hævdede Danmarks Ret imod de tyske Gottorper og det tyske Rige.

Dernæst paaviser Paludan-Müller nærmere den Forvirring, der fremkommer ved at omdanne Tidsregningen fra gammel til ny Stil, idet Forfatteren har lagt 10 Dage til Datoen. Kristian III døde Søndag den 1. Januar 1559, men Barfod gør det altsaa til den 11., hvilket var en Onsdag. Den københavnske Fred 1660 sluttedes efter hans Fremstilling den 6. Juni, men det var efter gammel Stil Søndag den 27. Maj, og 4 Dage efter holdtes Takkefest, fordi det da var Kristi Himmelfartsdag. Dette kunde ske efter gammel Stil, da det var Paaskedag den 22. April

1660, men efter den gregorianske Kalender var det Paaskedag den 28. Marts, saa at den fjerde Dag efter den 6. Juni slet ingen Helligdag var, men Torsdagen mellem 2. og 3. Søndag efter Trinitatis.

Derimod anerkender Paludan-Müller, at der navnlig i 2. Del er samlet et meget betydeligt personalhistorisk Materiale. «Med en Flid, der kan maale sig med Biens, har Hr. Barfod alle Vegne fra hentet en forbavsende Mængde Enkeltheder om danske Personers Fødsel og Død, Liv og Gerninger. Da han har optaget meget af utrykte Kilder, Kirkebøger, Embedsprotokoller, Arkiver, har hans Bog i denne Henseende Værd som et biografisk Kildeskrift.» Her er han vistnok paalidelig, og hans Domme ere rolige. «Det er, som savnede han Blik for Tider, Tilstande og Retninger, men elskede Personer.» Det er hans Hjertelag, der er vendt mod Menneskene.

Barfod har, kort efter at denne Kritik kom frem, givet en Biografi af Paludan-Müller til «Illustr. Tidende», og deri skriver han om ham: «Han er skabt til historisk Kritiker, et skarpt og gennemtrængende Blik, en Flid, der aldrig sløves, en Hukommelse, der aldrig svigter, en Kombinationsgave, der sjælden eller aldrig forvirres, og en Sandhedskærlighed, der oprøres ved alt, hvad der synes ham overdrevent, det være nu en Ros eller Dadel.» — Som man ser, var Barfod ikke fornærmet over hans Kritik.

A. D. Jørgensen har 1881 udtalt sig om Barfod som Historieskriver. Det, der gjorde ham dertil, var Fædrelandets Lyst og Nød. Han vilde først ligesom O. Malling fremdrage alt stort og godt for at løfte Folket og saa tillige pege paa det forfejlede. A. D. Jørgensen finder, at Bogen har været en af de mest velsignelsesrige i vort Folk. Ganske vist er det ikke en sammenhængende Historie, men kun Fortællinger, i hvilke han tager Sigte paa den enkelte, den personlige, hvilket stemmer med hans egen Personlighed. Eftermælet lyder med stærk Klang for ham. Det er forøvrigt Bogens Styrke og Svaghed, at Barfod staar paa sit eget Stade og ser alt med

sine egne Øjne. Unægtelig er det en «partisk» Fremstilling, et Indlæg i vor Udvikling, men netop derved er Bogen selv en historisk Begivenhed. Barfod har mægtig bidraget til at bryde det blødagtige Tyskeris Aag.

«Selv om Barfod slet intet andet havde skrevet,» siger Pastor Mørk Hansen, «vilde han dog alene som denne Bogs Forfatter have Krav paa at regnes blandt vore betydelige og fortjente Forfattere.» —

Det forekommer os, at ved Bedømmelsen af et saadant Værk bør man betænke, at en Bog kan have mange Fejl og dog være god, og at en Bog kan være uden Fejl og dog være daarlig.

Det, som er det største og bedste ved Bogen, er det varme danske Hjerte, der banker i den, hvortil kommer Liv og Anskuelighed. Den har formaaet at vække og nære Folkeaanden. Men saadanne Bøger ere uvurderlige; de ere selv historiske Led i Folkets Udvikling. I Sammenligning dermed bliver det smaaligt at hænge sig for meget ved Fejlene. Kun den, der selv fyldes af Entusiasme, kan vække Entusiasme hos andre; tag den bort, hvad bliver der saa af et Folk?

Nu ere vel Barfods «Fortællinger» allerede noget forældede og derfor ikke fuldt tilfredsstillende for vort Slægtled, der har faaet den kritiske Sans saa højlig skærpet. Men aldrig maa man glemme, at det korrekte og kritiske staar magtesløst paa de Omraader, hvor Hjerteslaget gaar af med Sejren, og disse Omraader ere, naar alt kommer til alt, de vigtigste.

At Barfods «Fortællinger» have imødekommet en Trang hos det danske Folk, viser deres store Udbredelse. Man maa betænke, at det er en stor Bog. Første Udgave blev i Løbet af 3 Aar solgt i 3000 Eksemplarer, anden, der udkom 1857, i 3,500, og tredje meget betydeligt udvidede (over 100 Ark) udkom 1866—69 i 3000.

Barfod, som tilsendte Kong Oskar I sine «Fortællinger», modtog af denne en kostbar Brystnaal. Da han personlig overrakte Bogen til Frederik VII (det var den

7. Marts 1853), havde han en Audiens, der varede syv Kvartér. Kongen var meget venlig, og Barfod kom til at udtale sig frit om adskillige Ting. Frederik VII gjorde ham mange Spørgsmaal og sagde: «Jeg véd fra Enkedronningen, at af Dem kan man faa Sandheden at vide, naar man vil høre den.» Da Barfod trykkede sig ved at besvare nogle af hans Spørgsmaal og ytrede, at det kom af, at han stod overfor Danmarks Konge, svarede denne: «Saa glem dette; for Øjeblikket ere vi lige. Kald mig Frederik.» Samtalen drejede sig om meget forskelligt, baade om Sønderjylland og Ejdergrænsen, Nordens Enhed og Folkets daværende Stemning, ja endog om Kongens Husliv. Frederik VII hørte rolig paa alt.

22.

Rigsdagskampe.

Den nyskabte danske Rigsdag førte ingenlunde en rolig Tilværelse i dens første Leveaar. Fredeligst var Samlingen 1850—1851, hvor Spandets Forslag om Trosfrihed var det mest opsigtvækkende. Barfod kendte denne Mand godt fra den Tid, han beklædte Embedet som Kongens Foged, og fra Vartov, hvor han var et af Menighedens faste Medlemmer. Den lille forover bøjede Mand med det lange Skæg, hvem mange kendte godt fra Gaden, hvor han hurtig, altid uden Overtøj, ilede afsted, var valgt ind i Folketinget paa Bondevennernes Anbefaling ligesom Barfod. Denne kalder ham «Venstres skønneste Prydelse», og en af Spandets Modstandere i Rigsdagen erklærede, at han i ham erkendte en af de reneste og ædleste Karakterer, han havde truffet. Spandets Lovforslag gik ud paa at indføre større Frihed og derved større Sandhed i de kirkelige Forhold. Hovedpunktet var Indførelse af frivilligt borgerligt Ægteskab for alle og Afskaffelse af Konfirmationstvang. Dette Forslag vakte en langt større Modstand i Bladene end i Rigsdagen. Det regnede ned med Ukvemsord over Spandet, og det borgerlige Ægteskab sammenlignedes med Rakkernes Forbindelser ved at bryde en Kæp itu. Tusinder af Underskrifter samledes imod det, og de fleste af de anseteste Gejstlige gik i Spidsen for Modstanden. Grundtvig og Barfod stode varmt paa Spandets Side, men den lidenskabelige Modstand ude i Folket virkede ind paa Rigsdagen, og Resultatet af For-

handlingerne blev kun en beskeden lille Lov om Ægteskabs Indgaaelse udenfor de anerkendte Trossamfund eller mellem Medlemmer af forskellige Trossamfund.

Iøvrigt udtalte Barfod sig paa Rigsdagen imod, at Præster skulde nyde lovmæssig Pension, hvilken de kun burde faa ved Bevilling af Rigsdagen. Med Hensyn til Pressesager vilde han, at den, der frifandtes, skulde have Vederlag.

I den næste Rigsdagssamling var Luften lige fra Begyndelsen trykkende og tordensvanger, og da Regeringen 28. Januar 1852 udstedte den kgl. Kundgørelse om en Fællesforfatning for hele Monarkiet, begyndte den heftige Kamp, som varede i mere end tre Aar. En af de første Følger af Striden mellem «Helstat» og «Danmark til Ejderen», der nu blev de to Løsen, var, at Bondevennepartiet gik i Stykker. Disses vigtigste Ledere sluttede sig i Statsforfatnings-Spørgsmaalet til de konservative, men Barfod tilligemed Boisen, Spandet og flere skilte sig fra dem.

At Barfod maatte opgive Forbindelsen med «Bondevennerne» efter den helstatlige Vending, disse nu tog, var aldeles konsekvent af ham, der med det fuldeste Hjerte var for Danmark til Ejderen og hadede alt Maskepi med Holsten. Sin Kærlighed til den uforandrede Grundlov og sin Uvilje mod en Fællesforfatning, som han ansaa' for et uberettiget Indgreb i det engang givne, fik han Lejlighed til at udtale i en Grundlovsvise 1852 til en Fest paa Ulkestrup Mark ved Holbæk:

Den Lov er jævn og billig
og taalig end dertil,
og dansk den er, saa villig
hver Dansk den følge vil.
En Fremmed ikke skrev den
med Staalet, os til Spot,
nej som et Vennebrev den
gik mellem Folk og Drot.

I det sidste Vers stod der:

> . . . Forklare vel — forandre
> den Lov slet ingen maa!

Disse Linier angreb Balt. Christensen i sin Tale og ytrede, at Grundloven meget godt kunde forandres, men Valgloven skulde man danne Ring om. J. A. Hansen sluttede sig ganske hertil. Fra det Øjeblik stod det klart for Barfod, at han ikke mere kunde have med «Bondevenneselskabet» at gøre.

Den 6. Juli samme Aar var der en Folkefest paa Møens Klint. Ved denne lod Barfod den samme Sang afsynge og erklærede, at hvis han igen valgtes til Rigsdagsmand, gik han aldrig ind paa at flytte Ejdergrænsen. Paa Valgdagen den 4. August gentog han denne Erklæring og endte med en indstændig Anmodning om, at ikke én skulde stemme paa ham, som ikke vilde forpligte ham til den alleryderste Kamp for den uforandrede Grundlov og den skarpe Ejdergrænse. Alligevel blev han genvalgt med 703 Stemmer imod 296, thi endnu denne Gang havde Bondevenneselskabet ikke unddraget ham sin Anbefaling.

I den nu følgende korte Samling spillede Regeringens Forslag om Toldgrænsens Flytning til Elben en stor Rolle. Imod dette stemte Barfod tilligemed 6 Medlemmer af Venstre sammen med de Nationalliberale, og Forslaget faldt. Det andet Hovedspørgsmaal var Arvefølgeloven, hvor Regeringen foreslog, at den kvindelige Linies hidtilværende Arveret til Tronen skulde ophøre. Flertallet i Folketinget, hvortil Barfod hørte, rejste en ganske mærkelig og nu næsten ubegribelig Modstand her imod. De ansaa' den gamle Ordning efter Kongeloven for en vigtig Støtte for Danmark til Ejderen.

Ved de nye Valg, hvor Bondevennerne af al Magt arbejdede for at faa Helstatsmænd ind, faldt Barfod i Stege med et betydeligt Mindretal af Stemmer [1]). Da den

[1]) 369 imod 644, som faldt paa Gaardejer Christoffersen.

paany indkaldte Rigsdag heller ikke vilde bøje sig for Arvefølgeloven, blev Folketinget atter opløst, og Ørsted traadte i Spidsen for Ministeriet. Ved de nye Valg stillede Barfod sig i Grenaa, men faldt atter. Det var ved disse Valg, at Regeringen øvede saa stærkt et Tryk som muligt, hvorfor mange af de forrige Folketingsmænd undlod at stille sig. Den Sommerrigsdag, der nu holdtes samtidig med at Koleraen begyndte at hærge København, bøjede sig endelig for Regeringen og vedtog baade Told- og Arvefølgeloven. En af de 10, der stemte imod den sidste, var Barfods gamle Ven Georg Aagaard. Derefter gik Rigsdagen fra hinanden.

Noget, der en Tid havde en indgribende Betydning i Kampen mod Regeringen, var den saakaldte «Danske Forening». Den blev stiftet af Barfod i Forbindelse med Præsterne Mau og C. E. Møller i Oktober 1852, og Hensigten var at samle Medlemmer fra alle Lejre for at hævde det ægte danske Stade. Navnet var næppe klogt valgt, da det kunde antyde, at de andre ikke vare rigtig danske. Det lykkedes Barfod at vinde forskellige ansete Mænd for den, saaledes Grev Knuth og Orla Lehmann, der paa hans Opfordring med sit sædvanlige gode Humør straks svarede: «Naar De fløjter, springer jeg.» Dernæst søgte han at faa H. N. Clausen med. Han fulgtes en Dag med ham fra Folketinget, og de samtalede alvorligt derom. Paa Frue Plads rev et Vindstød Hatten af Barfod, som i fuldt Løb maatte sætte efter den og først indhentede den et Stykke nede paa Nørregade i en mindre flot Tilstand. Da han endelig kom tilbage til Clausen, fandt han ham i én Latter. De fortsatte nu Overvejelserne oppe paa hans Arbejdsværelse, og Enden blev, at Clausen gik ind i Foreningen. Ved dennes første Møde skulde der vælges Formand, og paa Clausens Forslag blev Barfod det. Der skulde holdes et ugentligt Aftenmøde med ikke blot politiske Forhandlinger men ogsaa Foredrag. Ikke faa Bønder vare ogsaa Medlemmer af den. Foreningen var saa stærk, at den kunde kaste Regeringens Forslag om Toldgrænse

og Arvefølge, men man var ikke sikker paa alle Medlemmerne. Derfor delte den sig i tre Afdelinger med Knuth, Schack og Barfod som Førere. Hver af disse havde Tilsyn med sin Skare, og Barfod samlede ugentlig sine i sit Hjem paa Mosedal til hyggelige Aftenselskaber paa Te og Smørrebrød, Sang og engang imellem Kort. Enkelte Veninder af Familien og nogle unge Mennesker deltog i Underholdningen. Et Par Venner, der iblandt Knuth, lettede Udgifterne.

Ved Afstemningen d. 13. Januar 1853, hvor Regeringens Forslag forkastedes, gjaldt det om at passe paa Medlemmerne, at ingen skulde knibe ud, thi Flertallet var kun lille og kunde let blive til et Mindretal. Blandt de usikre var den ene af Folketingets Sekretærer Professor Wilkens. Barfod skulde raabe dem op og gemte ham til sidst for bedre at faa ham til at følge Trop, naar han først hørte de tre andre Sekretærer (hvoriblandt Barfod) stemme Nej. Det lykkedes ogsaa. Provst Wiedemann havde faaet Skræk i Blodet og søgte lige til det sidste at faa andre Medlemmer af Foreningen til at stemme Ja, men da de vare faste, stemte han ogsaa Nej. Da man ikke ønskede lange Forhandlinger om den i Forvejen uddebatterede Sag, bestemte Foreningens Førere at forlange Afslutning, og dette gik som Ordre rundt i Salen til alle Medlemmerne. Men i sidste Øjeblik forlangte Gehejmeraad Tillisch Ordet. Barfod indsaa', at det vilde være uheldigt, hvis denne ansete Mand, om hvem man vidste, at han havde i Sinde at stemme Nej, skulde blive nægtet Ordet. Han gjorde da alt for at faa givet Kontraordre, men det var forsilde. Tillisch blev fornærmet og stemte Ja, idet han sagde, at han kun vilde have stemt Nej, hvis han havde faaet Lejlighed til at motivere det.

Efterat Barfod tilligemed andre var falden igennem ved de nye Valg, undergik «Dansk Forening» den Forandring, at ogsaa Ikke-Rigsdagsmænd kunde være Medlemmer. En Del af de forrige fulgte ikke med til dette. Grundtvig blev Formand, og det blev bestemt, at Foreningen

skulde udgive et Ugeblad «Dannebrog», ved hvilket Barfod blev Redaktør. Dette skete i Marts 1853. Af Medlemmer i den nystiftede Forening nævne vi G. Aagaard, Birkedal, C. J. Brandt, G. Busck, Carlsen fra Gammelkøgegaard, F. og P. Fenger, Const. Hansen, Høyen, J. C. Lindberg, C. og P. Rørdam, Spandet, H. Sveistrup og C. V. Rimestad. Den havde et overvejende grundtvigsk Præg. 3. Maj holdt den sit første Møde i Kasino med en Tale af Grundtvig, hvori han udtalte sit Haab for den og bl. a. ytrede: «Ja, kan man nu om Stunder med en fast Vilje og nogen Taalmodighed endogsaa paa en Maade sætte Liv i Borde og Stole, sagtens maa man da med en god Vilje og lidt Opmuntring faa levende Folk til at skyde Livet op i sig.»

Grundlovsdagen 1853 fejredes med langt større Deltagelse end tidligere paa Grund af den spændte Kamptilstand. Den danske Forening mødte ogsaa paa Eksercérpladsen ved Rosenborg, hvorpaa man i et Tog, der ansloges til henad 15000, drog til Ridebanen og afsang en af H. P. Holst forfattet Sang, hvori der stod:

> Men hvis en indre Fare truer
> mer stærk end Vold og Krigens Luer,
> saa fjern den, Drot, mens det er Tid!

Herefter gik Toget tilbage til Eksercérpladsen, hvor bl. a. Grundtvig talte.

Den danske Forening havde fra Begyndelsen af henved 1000 Medlemmer i København, foruden at der var 20 Krese paa Sjælland, 22 i Jylland, 14 i Fyn, 2 paa Lolland, 1 paa hver af flere Smaaøer. Tilslutningen var altsaa ret betydelig. Ikke saa gik det med dens Blad «Dannebrog», der kun havde en ringe Udbredelse. Peter Fenger, som da var i Slotsbjergby, skrev til Barfod, at Bladet ikke egnede sig for Menigmand. En Avis, der helst maatte udgaa 3 Gange ugentlig, vilde være langt bedre, og han mente, at Barfod baade vilde passe til at være Redaktør af en saadan og tillige derved kunde erhverve sig et godt Udkomme. Brandt ytrede engang i et Brev til Barfod:

«Jeg tror ikke, to i hele Landet har fundet paa at subskribere af sig selv.»

I Nr. 36 af «Dannebrog» fremkom der en meget hvas Artikel af Barfod imod den slesvigske Minister Karl Moltke paa Grund af et Reskript, denne havde udstedt i Anledning af nogle Ytringer af to slesvigholstenske Medlemmer af Stænderforsamlingen. De havde kaldt Oprørsregeringen «en Regering, en Øvrighed». Ministeren forlangte den ene af dem straks afskediget fra sin Stilling hos en Godsejer og tillige, at Regeringskommissæren, i Tilfælde af, at noget lignende skulde gentage sig, straks skulde forlade Forsamlingen og ikke komme der, førend han af Præsidenten havde faaet tilfredsstillende Erklæring om de Foranstaltninger, denne havde truffet imod en Gentagelse af sligt. Barfod kaldte det en skamløs Tale af Moltke, omtrent som af en russisk Bojar eller en tyrkisk Pascha til sine Trælle. Tillige vilde han have ham til at vedgaa, at han selv havde været Slesvigholstener før Oprøret.

Da nu dette Nr. udkom, fik Barfod Bud fra «den danske Forenings» Formand, Grundtvig, at han ønskede at tale med ham. Men Barfod sad just og arbejdede paa Fortsættelsen af sin Artikel, der samme Dag skulde i Trykkeriet, og da han anede, hvad Grundtvig vilde ham, gjorde han nu Artiklen færdig.

Den følgende Dag fik han i Trykkeriet at vide, at Grundtvig havde nedlagt Forbud imod, at Bladet blev udgivet. Samme Dag fik han et Brev fra Grundtvig, hvori denne skrev, at den danske Forening «intet Øjeblik længere kunde betro sit Organ til en Pen, der paa den Maade vilde bemægtige sig Bladet til aldeles individuelt og personligt Brug». Bestyrelsen var enig med ham om, at de selv maatte overtage «Dannebrog». Han sendte hermed 50 Rdlr., som tilkom Barfod, og endte saaledes: «Med Beklagelse af, at De endelig vilde have Deres egen Vilje, hvor den var aldeles uberettiget, venligst N. F. S. Grundtvig.»

Herpaa svarede Barfod samme Dag (30. Novbr.): «Sandelig, det er ikke min Skyld, at jeg saa godt som ene har maattet udfylde det overvejende Antal af «Dannebrogs» Nummere. Jeg har maattet gøre det, og jeg gjorde det selv under min temmelig langvarige Sygelighed, men jeg har tit nok anmodet baade den ene og den anden om at hjælpe mig.» Han kunde ikke tro, at en enkelt Artikel, selv om han stod ene om de Anskuelser, den indeholdt, kunde gøre ham værdig til saa haard en Dom, hvorved han føler sig stemplet som en «hensynsløs — nær havde jeg sagt: en samvittighedsløs Egoist».

Til Bestyrelsen for den danske Forening skrev han dernæst, at han fra gammel Tid var vant til at tie og lide. Endvidere tilbagebetalte han Fru M. Grundtvig 60 Rdlr., han skyldte hende. I sin Harme gik han hen til P. O. Boisen, hvor han traf Brandt og L. Helveg, og ytrede bl. a., at han hellere vilde have Karl Moltke end Grundtvig til sin foresatte, thi han mente, at denne var uberettiget til at blande sig ind i hans Sager som Redaktør.

Grundtvig overtog nu foreløbig selv Redaktionen af «Dannebrog» for den korte Tid af Aaret, der var tilbage. Men Barfod veg ikke før Nytaar, og saaledes udkom der i December dobbelte Nummere af Bladet. Efter Nytaar blev C. J. Brandt Redaktør og vedblev at være det, indtil Bladet ophørte ved Udgangen af 1855.

Barfods Forhold til Grundtvig havde i de sidste Aar undergaaet nogen Forandring, siden dennes første Hustru var død, og han i Oktober 1851 havde ægtet Fru Toft. Barfod kendte hende fra Rønnebæksholm, og den første Gang, han efter Giftermaalet hilste paa hende, tog hun baade venligt og hjerteligt imod ham. Men Huset blev ikke mere for Barfods, hvad det før havde været. Han har opbevaret et lille Træk, som i sig selv maaske ikke siger meget, men som viser Barfods Betragtning af den nye Fru Grundtvig. En Gang, da han var der i Besøg, fortalte han, at Gleerup havde sagt til ham: «De vil aldrig komme til at indtage den Plads paa Rigsdagen,

som dog ellers kunde tilkomme Dem, thi De savner jo aldeles baade Ærgerrighed og Herskesyge.» Da udbrød Fru Marie Grundtvig: «Da savner jeg minsand ingen af Delene!»

Da det nu ved Historien med «Dannebrog» var bleven til et helt Misforhold, og Fru Barfod saa', hvorledes dette trykkede hendes Mand, gik hun en Dag uden hans Vidende lige til Grundtvig for at sige ham dette og bede om godt Vejr, men hun fandt ham ganske utilgængelig og vred over hans «Trods». Barfod troede, at det var Fru Grundtvig, der havde rejst hans Vrede, men det var en fejl Mening, efter hvad hendes Broder Hofjægermester Carlsen en Gang uden Foranledning forsikrede ham om. Han saa' aldrig Fru Grundtvig mere. Da hun var død næste Aar, gik han straks op til den dybt sørgende Mand og blev af ham venlig modtaget. Begge vare bevægede, men der var ingen Udtalelser om Mellemværendet. Det ser ud, som om Forholdet i de følgende Aar ikke ret vilde komme i den gamle Gænge, uden at der dog var noget Misforhold. Først ved Sven Grundtvigs Bryllup 1858 synes en virkelig Tilnærmelse at have fundet Sted. Ved Grundlovsfesterne i Tivoli vare de begge stadig Talere, og ved større Lejligheder var Barfod ofte Ordfører for dem, der vilde hilse paa Grundtvig.

Aaret 1853 var i det hele et af de svære Aar for Barfod. Da han sidst i Februar rejste tilbage fra Stege, hvor han var faldet igennem, tog han i en sørgelig Anledning til det for ham saa minderige Gjorslev. Den elskværdige Fru Dorph var død; han kom endnu tidsnok til at se hende i Kisten og følge hendes Støv til Graven.

Under hele Koleratiden blev Barfod, trods alle Opfordringer fra Familie og Venner, boende paa Mosedal tæt ved Ladegaarden, hvor Koleraen optraadte alvorligt. Endelig mente han at kunne gøre en Tur ud i Landet, men fik saa selv Sygdommen. Ved denne Lejlighed fik hans i den sidste Snes Aar ligefrem kæmpestærke Helbred sit første Knæk, uden at dette dog i lang Tid mærkedes

i nogen følelig Grad. Det følgende Aar styrkede han det ved at bruge en Brøndkur i al Tarvelighed, nemlig ved Ravnsborg Post. Vandet af denne bekom ham rigtig vel.

En Opmuntring for ham var det, da han i Oktober 1853 blev valgt til Folketingsmand i Sakskøbing. Vennen Georg Aagaard havde virket derfor, men ogsaa J. C. Lindberg. Det var en heldig Kres, han hermed havde vundet, thi han vedblev at være dennes Repræsentant lige til 1869.

Den Rigsdag, som Barfod nu kom til at deltage i, blev en af de mest kampfulde, vi nogensinde have haft. Det drejede sig, som bekendt, om Helstatsforfatning og Indskrænkning af Grundloven. Forgæves prøvede man paa at faa Ministeriet Ørsted styrtet. Det holdt hele Samlingen ud, og efter at Rigsdagen var gaaet hjem, paafulgte Afskedigelser af politiske Modstandere som Hall og Monrad og en Mængde Sagsanlæg imod Oppositionsbladene. Den nye Rigsdagssamling i Oktober 1854 blev kun ganske kortvarig, thi da Folketinget vedtog en Adresse imod Regeringen med næsten Enstemmighed, blev det endnu i samme Maaned opløst. Ved de nye Valg sejrede Oppositionen, men inden de endnu vare traadte i Kraft, faldt Ministeriet Ørsted d. 3. December.

Barfod hørte naturligvis med Liv og Sjæl til Modstanderne. At Ørsted vilde den almindelige Valgret til Livs, oprørte ham særlig. Han stemte bestandig imod Grundlovens Indskrænkning.

Glæden over Ministeriet Ørsteds Fald var overordentlig stor. Den 18. December i Storm og Snefog drog et mægtigt Folketog med 1200 Fakler til Ridebanen for at bringe Kongen Hyldest, og Frederik VII takkede bevæget. Dagen efter var der Taffel for den nyvalgte Rigsdag, ved hvilket Rottwit, Folketingets Formand, i sin Skaaltale for Majestæten fremhævede, at det gode Forhold mellem Konge og Folk var bleven befæstet ved de nylig foregaaede Begivenheder. Ved Kaffen passiarede Kongen livligt med en større Kreds, der havde samlet sig om ham; Barfod

stod noget afsides. En Rigsdagsmand udtalte i stærke Ord Folkets Tillid til Kongen, hvortil denne svarede: «Ja, Popularitеten var dog nok nylig ved at gaa fløjten!» Disse Ord bleve ivrig modsagte af hele Kresen. Pludselig drejede Kongen sig og styrede lige hen imod Barfod, fulgt af alle de andre. «Hvad siger De, Barfod?» Denne blev noget overrasket, og for at faa Tid til at betænke sig sagde han: «Vil Deres Maj. høre min Mening og hvorom?» — «Ja, man talte om Folkets ubetingede Tillid til mig, og jeg mente, at med den havde det nær faaet Ende. Hvad mener nu De?» — «Og derom vil D. Maj. høre min Mening?» — «Ja, derfor spørger jeg jo.» — «Og det straks? Og i denne Kres?» — «Ja!» — «D. Maj. har en Gang gjort mig den Ære at sige, at De vidste, man kunde faa Sandheden at vide af mig, naar man kun vilde høre den, og jeg tror, at jeg den Gang godtgjorde D. M., at det virkelig forholdt sig saa.» — «Ja, under fire Øjne.» — Kongen greb fat i en af hans Knapper og saa' stift paa ham, som om han vilde vare ham. Barfod sagde da: «Folket var visselig bekymret. Et Oprør begynder jævnlig ovenfra (Landstingsmand Lundsteen trækker ham i Skøderne). Regeringen glemmer Landets Lov og gør Oprør imod den; det krænkede Folk tager sig selv til Rette, og saa har vi Oprøret, Borgerkrigen med alle dens Rædsler. Folk troede at se, at D. Maj.s Regering stod i Færd med at gøre Oprør mod Grundloven (Lundsteen rykker ivrig i Kjoleskødet), og Folket var meget bekymret. Men det sagde dog: Mon ogsaa Frederik VII vil tillade sin Regering at gøre Oprør? Det vil han visselig ikke. Den Tillid havde Folket til sin Konge, og D. Maj. ser da, at Tilliden var ikke til Ende.» — «Nu ja, men angst var man dog.» — «Man satte sin Tillid til Kongen.» — Saaledes endte denne pikante Samtale, og Frederik VII bevarede sit gode Humør. Næste Dag fik Barfod en varm Tak af de da tilstedeværende Rigsdagsmænd.

Det nye Ministerium, der afløste det Ørstedske, havde som ledende Aand den smidige holstenske Landdrost

Scheele, der særlig støttedes af Grevinde Danner. Under Rigsdagssamlingen i Begyndelsen af 1855 spillede Rigsretsanklage mod det foregaaende Ministerium en Hovedrolle, men foreløbig blev den lagt til Side ved en motiveret Dagsorden med 63 for og 32 imod. Blandt disse var Grundtvig og Barfod, der paa det stærkeste hævdede, at dette var en Falliterklæring, da hint Ministerium aabenbart havde brudt Grundloven ved Forordn. af 26. Juli 1854 om en Fællesforfatning for Monarkiet. Barfod var i det hele paa alle Stadier en Modstander af denne.

I den overordentlige Rigsdag, der samledes i August, gjaldt det at faa den endelige Afgørelse af Fællesforfatningen og Grundlovens Indskrænkning. Vi kunne ikke her følge Kampene om dette gennem de forskellige Stadier, men skulle kun bemærke, at ved Afslutningen den 27. September vedtoges Forfatningsloven i Folketinget med 54 Stemmer imod 44. Til manges Forbavselse stemte Barfod nu med de 54, altsaa for den.

At dette fra hans Side skulde være en fejg Svigten i det afgørende Øjeblik, var vel næppe nogen, som kendte Barfods ærlige Karaktér, i Stand til at tro. Nej, han havde sine Grunde, hvilke han siden udviklede for sine Vælgere i Sakskøbing. Han vidste nemlig, sagde han, at en Fællesforfatning for hele Monarkiet kunde vi ikke slippe for, da Kongen havde sat sit Navn under Forordn. af 26. Juli 1854. Og da den overordentlige Rigsdags Folketing valgte Tscherning til Viceformand, forstod han, at der i dette var et Flertal for Fællesforfatningen. Derved gik det op for ham, at Modstand var unyttig, og efter 19 Dages indre Kamp, «den bitreste og haardeste i mit hidtidige politiske Liv», besluttede han at stemme for den. Men for at gøre det, satte han den Betingelse, at Hertugdømmet Slesvig maatte sikres lignende borgerlige Friheder, som Kongeriget havde. Under Forhandlingerne fremsatte han dette og søgte, men forgæves, at faa Regeringen til at give offentligt Løfte derom. Underhaanden forsikrede imidlertid Scheele ham i de stærkeste Udtryk

om, at Sønderjylland skulde faa en friere Forfatning, ja gav ham sit Ord paa det. Paa Afstemningsdagen den 27. September kom Barfod op i Tinget før Tiden; kun tre til fire Medlemmer vare komne. Konseilpræsident Bang gik op og ned bag Formandsstolen. Saasnart han fik Øje paa Barfod, gik han hen til ham og sagde bl. a.: «Her i Rigsdagen er det os umuligt at udtale os tydeligere, men jeg forsikrer Dem, det er vor faste Beslutning at give Slesvig en friere Forfatning og derved binde det nærmere til det øvrige Danmark.» Da Barfod beklagede, at Regeringen ikke kunde udtale sig frit derom, rakte Bang ham Haanden og gav ham sit Æresord paa, at han næstkommende Maj vilde forelægge de slesvigske Stænder Forslag til en friere Forfatning. — Imidlertid var Salen bleven fuld. Da en spurgte Barfod: «Nu, hvordan stemmer De saa?» svarede han: «Jeg hader Fællesforfatningen som Døden og Djævelen, men slippe fri for en saadan kan vi dog ikke nu. Jeg stemmer «Ja.»» — «Jeg med.» — Barfod fik Fr. Hammerich, der skulde have Ordet, til at sige, hvorfor Barfod vilde stemme Ja. — Men Bang, som var Minister langt ud over næste Maj (til 18. Oktober 1856), forelagde ikke Slesvigs Stænder det, han havde lovet[1]).

Som bekendt vedtoges nu alligevel Rigsretssag mod det Ørstedske Ministerium, der imidlertid frifandtes d. 27. Februar 1856. Forøvrigt kom Rigsdagen fremtidig til at føre en mere beskeden Tilværelse end før, da Omraadet for dens Virksomhed var bleven saa betydelig indskrænket, idet det ny oprettede Rigsraad havde med alle Monarkiets Fællesanliggender at gøre. —

Om Sønderjylland kresede alle Danskes Tanker sig idelig i hine Aar, og vi kunne derfor let forstaa, at Barfod flere Gange besøgte det. Da han 1855 var der ovre, holdt han fædrelandske Foredrag paa flere Steder, men oplevede noget lignende som paa sin jydske Rejse ti Aar tidligere. Han blev ledsaget af Politi fra Sted til

---

[1]) Loll.-Falsters Stiftstidende for 19. Juli 1858.

Sted, og ved Hjemkomsten saa' det ud, som om der vilde blive lagt Sag an imod ham. Dette skete dog ikke. Saa øm var man over det helstatlige og over «Slesvig» som noget særligt!

To Tab led Barfod i denne Periode, der gik ham nær til Hjerte; det var to Venner af det gamle Ungdomssamfund, der døde i en tidlig Alder. Den ene var Grev Knuth, som Barfod altid stod i nært og fortroligt Forhold til; sidste Gang, han gæstede ham paa Knuthenborg, var 1854. Knuth havde været ham en trofast Støtte ved mange Lejligheder, især naar det kneb med Pengesagerne, men politisk havde de meget at disputere om. Knuth blev syg lige efter Julen 1855, hvor han endnu havde været Deltager i Jagten paa Bregentved. Da Barfod fik at vide, at han laa farlig syg, ilede han straks ud til hans Bolig i Bredgade, ringede paa og spurgte Portneren: «Kan jeg komme ind til Greven?» — «Han døde i dette Øjeblik,» var Svaret.

Ogsaa Georg Aagaard gik tidlig bort. Som Folketingsmænd stemte han og Barfod ofte godt overens, saaledes i Spørgsmaalene om Arvefølgen og Toldgrænsen. En Gang, da de efter nyt Valg fulgtes ind til Rigsdagen, sagde Aagaard: «Derom er vi jo enige, at vi ikke vil spekulere i Forfængelighed, hverken arbejde paa at sættes ind i Udvalg eller opnaa nogensomhelst Tillidspost.» Ja, derom bleve de let enige. Aagaard øvede en mæglende og dulmende Indflydelse udenfor Udvalgene. Han sagde en Gang til Barfod om et Lovforslag, der nu skulde stemmes over: «Vi er begge imod flere Bestemmelser i det, men vi kan ikke sætte vore Anskuelser igennem. Loven kan imidlertid ogsaa bruges, som den bliver; lad os derfor stemme for den, thi det er ikke ligegyldigt for dens Modtagelse i Folket, om den bliver vedtaget med flere eller færre Stemmer.» En saadan Raadgiver var god for Barfod, der havde mere ondt ved at læmpe sig. Karakteristisk for Georg Aagaard er følgende lille Træk. Han havde stemt for Afskaffelse af korporlig Straf for Tyende.

Imidlertid havde han paa sin Gaard (Binnitse) en Karl, som stadig sov over sig, og det hjalp ikke, at Aagaard selv kaldte paa ham. Da han nu en Dag igen fandt ham i Sengen, gav han ham en Tugtelse paa den bare Krop og sagde saa: «Se saa, nu kan du gaa til Herredsfogden og lade mig idømme en Mulkt paa 10 Rdlr. Jeg har selv været med til at vedtage Loven, saa jeg véd, hvad det koster.» Siden sagde han derom til Barfod: «Loven er selvfølgelig aldeles billig, men der kan gives Tilfælde, hvor man dog mener, at man maa overtræde den, og saa bøder man for sin Ulovlighed.» Karlen fandt sig dog i Straffen og passede siden bedre paa.

I Marts 1857 forkølede Aagaard sig paa en Tur med Isbaad fra Gaabense. Et Par Dage efter var Barfod sammen med ham hos Georg Bloch, men han var utilpas, og Barfod maatte støtte den store, kraftige Mand ned ad Trappen til Drosken. Han fik Gigtfeber, men paa sin Fødselsdag d. 12. Marts havde han det bedre, og Barfod talte længe med ham. Det blev aftalt, at Barfod om Søndagen skulde komme til ham i et bestemt Anliggende, naar han gik fra Vartov. Men det blev den Dag et forrygende Vejr, saa han opsatte det til næste Dag. Da fik han Brev fra Bloch, at Aagaard var død om Morgenen, kun 46 Aar gammel.

I 1856 udgav Barfod en Bog, om hvilken Mørk Hansen med Rette siger, at skønt den ikke fik nogen stor Udbredelse, er den ligefuldt enestaaende i vor Literatur. Det er «Dansk Rigsdagskalender», der indeholder de nøjagtigste Data om alle de Mænd, som indtil da havde taget Del i vort parlamentariske Liv lige siden 1834. Den vidner om den største Samlerflid og vil have stor Betydning for fremtidige Historikere. I Forordet skriver han om Ejderdanskhed: «Jeg er saa vant til at høre Ejderdanskheden oversætte ved «Ejdergalskab», at det slet ikke rører mig mere, end om man slaar Vand paa en Gaas . . . Man sover den ikke ud i en «Samstats» Nat, men haaber at gaa i Graven med den til Trods for alle Spottere og Tvivlere.»

Først i Aaret 1855 lykkedes det Barfod at faa et Levebrød. Hvis han vilde have benyttet sig af sine forskellige gode Forbindelser, havde han upaatvivlelig tidligere kunnet opnaa noget og langt fordelagtigere, men det vilde han ikke indlade sig paa. Han blev 4. April 1855 konst. Fuldmægtig i Rentekammer-Arkivet og næste Aar fast ansat. Det var en beskeden Stilling [1]), men at beskæftige sig med Arkivsager havde altid øvet stor Tiltrækning paa ham.

---

[1]) Gagen var 700 Rdlr.

23.

Norden til Ejderen.

Vi staa nu overfor det sidste Afsnit af Frederik VII's Regering, et Tidsrum af 7—8 Aar. Det karakteriseres ved et vanskeligt og indviklet Statsmaskineri med Rigsraad, Rigsdag og Stænderforsamlinger, med forgæves Forsøg paa at faa de danske og tyske Elementer til at arbejde sammen, ved stedse mere nærgaaende Fordringer fra Tysklands Side, der truede med Anvendelse af Magt for at hævde Hertugdømmernes formentlige Rettigheder, og ved langtrukne diplomatiske Forhandlinger, der ikke fjernede Faren, men kun trak Afgørelsen ud. Under alt dette holdtes imidlertid den danske Nationalfølelse vaagen, hvilken gav sig mange kraftige Udslag, og en ikke liden Del af det bondevenlige Parti sluttede sig hertil. Danmark til Ejderen og nær Tilknytning til det øvrige Norden var den fremherskende Strømning hos største Delen af det vaagne Folk. Begge Nordens Konger stod paa den Side, og Sympatien i Sverige og Norge var betydelig. Paa et vist Tidspunkt, da en ny Krig syntes truende nær, nemlig i Begyndelsen af 1861, var Stemningen kraftig og begejstret, men slappedes igen noget bagefter. «Dannevirkeforeningen» og Adressen fra de 71,000, begge gaaende ud paa at hævde vor tusindaarige Grænse, om fornødent med Sværdet i Haand, ere betegnende Udslag for hin Tids Bevægelser, som da vare fuldt berettigede. At Barfod var med i alt dette, følger ganske

af sig selv og behøver ikke at paavises i Enkeltheder, thi da maatte hele hin Tids Historie skildres.

Han deltog jo ogsaa stadig i Rigsdagens Arbejder, og tro mod sine Grundsætninger var han overalt Frihedens Talsmand. Hans kirkelige Interesse traadte ofte frem. I sin Tid havde han stemt imod Nedsættelsen af en Kirkekommission, hvorimod hans Stade var, at de udvortes kirkelige Forhold meget vel kunde ordnes ved Love uden nogen samlet Kirkeforfatning. Han var imod Kirkeraad og kun betingelsesvis for Præstevalg; skulde der gives en Kirkeforfatning, da maatte dennes Omraade kun blive Ritus og Lære, men ikke de ydre Forhold. Han arbejdede med for at faa en friere Benyttelse af Kirkebygningerne sat igennem, særlig for Sognebaandsløsere. Men det mest karakteristiske for hans folkekirkelige Betragtningsmaade er et Lovforslag, han 1859 indbragte om «Sognebøger». Dette vidtgaaende Forslag var i Hovedsagen en Genoptagelse af den nu afdøde Spandets. Barfod havde faaet en større Kreds af Venner af borgerlig og kirkelig Frihed, men af helt forskellige Standpunkter, til i ugentlige Møder at overveje det med ham, inden han fremsatte det i Rigsdagen. Det gik ud paa Indførelse af tvungent borgerligt Ægteskab for alle (for en Betaling af kun 1 Rdlr.) og frivillig kirkelig Vielse. Mægling imellem uenige Ægtefolk skulde ske ved Øvrigheden. Konfirmationstvang skulde ophøre, men enhver, der er kommet til Skelsalder, skal for Skolekommissionen gøre Rede for, at han (eller hun) kender sine almen menneskelige og borgerlige Pligter, samt love at opfylde dem. Dette anføres i en Protokol, og ingen kan være Vidne, øve Valgret, faa Borgerskab o. s. v. uden dette. Derimod er der frivillig Konfirmation og efter denne Adgang til Nadveren hos enhver Præst, man selv ønsker, dog at denne igen har Ret til at nægte den til hvem han vil. Eden for Ikkekristne skal kun lyde paa «ved alt, hvad der er mig helligt og dyrebart». Nogle havde ønsket, at han i dette Forslag ogsaa skulde optage den saakaldte «Præstefrihed», men det vilde han

ikke, da han ikke fuldt kunde sympatisere med den. «Saa længe Staten beskikker Præsterne,» siger han, «saa længe ikke enhver Sognemenighed og ethvert nok saa lille Brudstykke af en Sognemenighed har fuld Raadighed til selv at vælge sin Præst, saa længe kan jeg ikke give min Stemme til, at den Menigheden sendte Præst faar Lov til at forvalte Herrens Indstiftelser, Daaben og Nadveren, efter eget Tykke» [1]). Lovforslaget gik imidlertid ikke igennem. Det var under Forhandlingen herom, at Heftigheden og Harmen en Gang løb af med Barfod overfor Monrads Modstand, saa at han efter et Møde tilraabte denne: «Og du skal være en af Kirkens Piller!» Disse Ord tog Monrad, som da var Minister, ganske rolig, thi han kendte Barfod.

Af dennes øvrige Fremtræden i Rigsdagen kunne vi bemærke, at han var imod, at Straffefanger anvendtes til andet Arbejde, end de vare dømte til. Han vilde ikke indrømme Sogneforstanderskaberne nogen Ret over Skolelovene, f. Eks. til at afskaffe Gymnastik. Han indbragte Lovforslag om lige Ret for Svenskere og Normænd som for Danskere til at studere ved Københavns Universitet og til at kunne blive Professorer ved dette, samt om at Skudsmaal om Tyenders Forhold ikke maatte sættes i Skudsmaalsbøger, hvilket sidste nogle Aar senere (1866) blev vedtaget.

Som man vil se, var alt i nøje Overensstemmelse med Barfods Retning imod Frihed og Nordiskhed.

Overfor Kongen foregik der en ubehagelig Forandring i Barfods hidtil saa gode Forhold. Ved Rigsdagstaflet i Oktober 1858 sagde Barfod til Minister Unsgaard, da man havde rejst sig fra Bordet: «Mon Kongen mindes, at vi idag for 10 Aar siden første Gang vare hans Gæster? Den Gang takkede I. A. Hansen ham for Grundloven (ɔ: Forslaget til den), og Kongen sagde: Ja, nu har jeg gjort mit, gør De nu Deres! I. A. Hansen sagde: Vi

---

[1]) Dansk Kirketid. 1859, S. 527.

skulle stræbe at følge D. Maj. efter! Og Kongen udbrød: Følge mig efter! De maa gerne gaa mig lukt forbi!» Unsgaard svarede: «De kan jo gerne spørge ham selv, om han mindes det.» Barfod gik da hen til Kongen og spurgte ham, om han mindedes, at det var 10 Aarsdagen siden hint første Rigdagstaffel, men han var ubetænksom nok til at tage det om I. A. Hansen og Kongens Ord til ham med. Frederik VII blev meget fornærmet og sagde: «Har jeg sagt det, saa har jeg Pinedød ogsaa ment det», men han vendte sig straks om og gik hen imod sine egne Værelser. Folketingsmand Qvistgaard udbrød: «Det var F. g. m. kongelig sagt!», men Barfod kunde intet Svar finde, og Kongen var vred. Han udtalte sig til andre om, at han var bleven fornærmet af Barfod, og der blev givet Opfordring til ikke at genvælge ham som Sekretær i Rigsdagen, hvilket han Aar for Aar hidtil var bleven valgt til. Dette skete saa heller ikke. Ogsaa paa anden Maade mærkede Barfod, at han var falden i Unaade; ved de fremtidige Rigsdagstafler blev der sørget for, at han ikke mere kom til at sidde paa sin gamle Plads, der havde været nær ved Kongen, som tit havde nikket til ham og drukket et Glas med ham. Denne Unaade gjorde Barfod meget ondt, thi han havde altid holdt af Frederik VII og vedblev ogsaa dermed; sin Kærlighed til ham har han ofte givet Udtryk i Sang og Skrift og Tale.

Samtidig med at Barfod kom ind i dette Misforhold til Kongen, var han kommen ud af et andet, der i flere Aar havde tynget paa hans i Virkeligheden saa kærlige Sind. Det var overfor C. Ploug. Havde der i sin Tid været nogen Rivalitet mellem de to, saa var denne forbi; Ploug var forlængst den uomstridte Fører i den skandinaviske Bevægelse og en betydelig politisk Personlighed; hans Blad nød med Rette stor Anseelse, og som Digter overstraalede han Barfod. Imidlertid var denne nu kommen ud af Bondevennernes Favntag, og dermed var én Skillevæg nedbrudt. Ved en Fest i den norske Forening vare baade Ploug og Barfod til Stede som Æresmedlemmer,

og der blev udbragt en Skaal for dem under et. Barfod takkede og fremhævede i sit Svar den Besynderlighed, at han og Ploug næppe havde vekslet et eneste Ord i 3—4 Aar. Ploug smilede noget underligt derved, men hvis Smilet var spydig ment, saa var det i hvert Tilfælde det sidste Tegn paa Uvilje. Fra den Stund af talede de af og til venligt med hinanden, og helt godt blev det nok fra den Dag af, da Barfod i Rigsdagen sagde til Ploug: «Jeg kan ikke undvære «Fædrelandet», men jeg har ikke Raad til fremdeles at betale det; lad mig derfor faa det frit ligesom tidligere[1]).» Dette var 1856, og fra den Tid af skrev Barfod igen jævnlig Artikler i «Fædrelandet». I 1860rne skrev han mindre i det, men siden atter mere. Hans Artikler vare gerne enten Anmeldelser af historiske Skrifter eller statistiske og personalhistoriske.

I Upsalatoget 1856 deltog Barfod ikke, men sit uforandrede skandinaviske Sindelag lagde han paa mange Maader for Dagen. Saaledes var han en af Hovedmændene for det ret mærkelige nordiske Folkemøde i Ramlösa d. 4. Juli 1858. Eftersom Himmelbjergs- og Skamlingsbankefesterne, der jo vare aabne Folkemøder, vare gaaede saa godt, hvorfor skulde da ikke et lignende i skandinavisk Retning kunne lykkes? Det gjorde det til Dels ogsaa. En Hovedmand for Mødet var den varmtfølende Præst P. G. Ahnfelt i Farhult nær ved Kullen, der trods sin store og mangeaarige Legemssvaghed tog livlig Del i alle folkelige og kirkelige Bevægelser og havde stor Kærlighed til Danmark. Henved 8000 Mennesker mødte, deriblandt en Mængde fra København, ogsaa henved hundrede danske Bønder, men største Delen var svenske Borgere og Bønder. Af Talere var der Ahnfelt, Ploug, H. J. Poulsen, Possessionat Nordin, Skoleinspektør Frølund,

---

[1]) Barfod fik det altsaa frit ligesom tidligere. Da der senere udgik en Opfordring til Venner af «Fædrelandet» om at støtte det, skrev Barfod til Ploug og udbad sig fremtidig to Eksemplarer. Det var i Distraktion.

Bonden P. Nilsson samt hen imod Slutningen «Fuldmægtig» Fr. Barfod. Hans Tale var for Nordens Enhed. Han mindede om, at paa denne Dato 1676 kom en stor Skare Danske til Helsingborg med Krigens Fakkel. Store og langvarige Kampe havde der været, men bag dem laa en herlig Fortid; en endnu lysere Fremtid ligger dog for os, naar Nordens Forening, som han troede paa, bliver virkelig. Margretes Tanke var et utidigt Foster, men Tiden vil ikke evig skille Norden. Maaske det unge og frihedskække Norge skal blive Foreningsbaandet mellem Danmark og Sverige. Efter ham holdt I. A. Hansen en mindre heldig Tale, hvor han kom ind paa det bondevenlige Partivæsen, men endelig betonede Ploug, at Nordens Enhedsstræben begyndte ganske naturligt her ved Sundet, hvor Skaaninger og Sjællændere vare Tvillingbrødre.

Samtidig med dette begyndte Barfod Udgivelsen af et nyt nordisk Tidsskrift «Folke», et Forsøg paa at genoptage den tabte Traad fra «Brage og Idun». Denne Gang var han fri for økonomiske og merkantile Vidtløftigheder, eftersom han havde en Forlægger, og han var fri for Justitsraad Reiersens: «Maa trykkes». Hans Formaal var nu at levere let fattelige Ting, «ikke som i sin Tid i «Brage og Idun» om den korykiske Grotte eller den kaukasiske Mur», som han nu indsaa' ikke var passende. Han erklærede endvidere, at han nu som altid var fuldstændig enhedsnordisk, idet hans Ønske snarere var skærpet, saa det gik ud paa en politisk og dynastisk, ingenlunde blot en videnskabelig Enhed. (Ogsaa Ploug var nu inde paa det samme). Tillige hævdede Barfod sin Ejderdanskhed. «Jeg drak mig ingen Rus af Ejderdanskhed i 1848,» skriver han, «fordi samme Danskhed var en uadskillelig Del af mit Væsen, saa langt min politiske Bevidsthed rækker tilbage i Tiden. Men jeg sov derfor heller ikke Rusen ud i en «Samstats» Nat». Aarlig skulde der udkomme 2 Bind eller 60 Ark.

I dette Tidsskrift finde vi Digte af Ploug, et Vidnes-

byrd om den gode Forstaaelse med ham; vi finde Afhandlinger af Barfod selv, saaledes om, hvorledes Frederik IV vandt Grevskabet Rantzau for sig og sin Slægt. Noget af det interessanteste er en Selvbiografi af Spandet med en Fortsættelse af Barfod. Der er ogsaa svenske Bidrag, saaledes af Sturzen-Becker. Men Tidsskriftet kom kun til at føre en stakket Tilværelse og endte med det første Bind.

En skandinavisk Frugt til stor Glæde for Barfod var det personlige Bekendtskab, han gjorde med P. Ahnfelt. Efter Ramlösamødet besøgte han ham, og de to Mænd følte sig i høj Grad gensidig tiltrukne, saa at det hurtig udviklede sig til et Venskab — til Døden, thi desværre levede den endnu ikke 60aarige Ahnfelt kun nogle faa Aar. Han var meget glad over Barfods «Fortællinger af Fædrelandets Historie». I de lange Vinteraftener læste han dem højt, og han fortæller, at han ofte blev saa bevæget, at Røsten skælvede og Øjet fyldtes med Taarer, som saa en af Døtrene kyssede bort. «Du har en ypperlig Stil,» skriver han, «du er ikke blot Historiker..., du er ogsaa Maler, du er en ægte Naturskjald.» Ahnfelt ønskede at gøre Grundtvig bedre kendt blandt sine Landsmænd og skrev derfor hans Biografi, hvortil han fik sendt en Mængde Stof fra Barfod. I Vinteren 1858 glædede han sig til et lovet Sommerbesøg af denne med Hustru og skrev i den Anledning: «Som du nok véd, danser jeg ikke gerne og hopper heller ikke, men et Glædesspring skal jeg gøre imod eder, om jeg ogsaa skulde falde i din Hustrus Arme.»

Begge Familierne Ahnfelt og Barfod kom hinanden nær, og gensidige Besøg aflagdes stundom, men den gigtsvage Ahnfelt var fængslet til Hjemmet med Undtagelse af en lille Tid i Sommeren 1860, hvor han gennemgik en Kur paa Klampenborg. Imidlertid hændte i dette Aar den Ulykke for ham, at hans Præstegaard brændte og med den hans kostbare Bibliotek, disse stumme Venner,

der have saa meget at betyde for enhver Bogelsker, men allermest for den, der er fængslet til Værelset som han.

Barfod tog den mest levende Del i Ahnfelts Modgang. Selv havde han ogsaa prøvet en Ildebrands Fataliteter, men var kommen vel fra det. Han boede 1855 paa Vesterbro i en lille Bygning inde i en Gaard. Om Natten mærkedes der Ildebrand, og Barfod blev vækket tilligemed hele Familien. De maatte skyndsomst forlade Huset, til hvilket Brandfolkene allerede vare komne, men det holdt haardt med at faa Barfod afsted. Han tog det hele med den største Ro, klædte sig nøjagtig paa ligesom ellers, vadskede sig, fæstede sin Brystnaal i Kraven, og det uagtet der allerede var Ild i Trappen. I Brandforhøret bagefter forklarede han, at han nok, medens han som sædvanlig sad om Natten og arbejdede, havde mærket, at det blev ham sværere og sværere at se paa Grund af Røg, men det faldt ham ikke ind at undersøge det nærmere, og tilsidst gik han rolig i Seng. Heldigvis blev Branden slukket, inden den havde anrettet nogen betydelig Skade.

Men anderledes var det med den stakkels Ahnfelt, der maatte flytte til Helsingborg. Barfod, som straks var ovre for at opmuntre ham, vilde helst have ham til at bosætte sig i Kobenhavn, men det blev ikke til noget. Ahnfelt forblev i Helsingborg lige til sin Død, medens hans Kald blev besørget af en Hjælpepræst, da han selv alligevel ikke formaaede at udrette Gerningen.

Imidlertid satte Barfod sig i Forbindelse med forskellige Mænd, deriblandt flere Boghandlere, for at skaffe Ahnfelt en ny Bogsamling i Stedet for den tabte, og det lykkedes paa den smukkeste Maade. Selv plyndrede han sig for mange af sine Bøger og Fru Barfod ligeledes; hun gav saaledes sit Pragteksemplar af sin Mands «Fortællinger». Sammen med Boghandler K. Schønberg, der var en virksom Deltager heri, overbragte han den store Gave. Kort efter skrev Ahnfelt: «Du er mig en ubegribelig Mand! Hvad kan du ikke opofre for dine Venner! Hvor megen Tid og Møje, Bekostning og Umage har du ikke

nu ødslet paa mig... For det Broderstykke bliver jeg din Skyldner paa Livstid... O, gid jeg paa en eller anden Maade og ved et eller andet Tilfælde kunde blive i Stand til med andet end fattige Ord at lægge for Dagen, hvor stor Pris jeg sætter paa dig ej blot som Ven, men som et af de ædleste Mennesker, jeg nogensinde har lært at kende. Siden min ældste Broder Nils Otto gik bort, har jeg aldrig set nogen, der har levet saa helt i Ideerne: Frihed, Sandhed, Retfærdighed og Almenvel som du, ingen som kunde vove mere for et stort Princip eller opofre mere Kærlighed og Iver for Venner, Fædreland og Menneskehed, ingen som har vist større Selvstændighed og kristelig Stoicisme end du. Tilgiv mig, om jeg har saaret din Finfølelse ved denne min Bekendelse.»

Med Aaret 1863 tog Ahnfelts Sygdom en farlig Vending, men det gik meget langsomt mod Døden. Endnu i Begyndelsen af Aaret kunde han skrive til Barfod, der nylig havde besøgt ham, men først hen i Oktober kom Udløsningen. Datteren Josefina skrev den sidste Hilsen fra ham; da laa han paa Dødslejet, Lungebetændelse havde slaaet sig til, han var ganske udtæret. Han lod Datteren sige Barfod, at han regnede hans Venskab for en af de dyrebareste Skatte, han havde ejet i Livet, og han kunde aldrig glemme den store Gæld, han stod i til sin «Velgører og Ven», som han var forvisset om at se igen for Guds Trone.

Et andet Venskab, men et gammelt, forlængst ved Doden opløst, fik Barfod i disse Aar Lejlighed til at opfriske. I Anledning af, at Mindesmærket i Viborg rejstes for «Hedelærken, den fattige Fugl», Sten Blicher, der jo var død i Marts 1848, skrev han en meget smuk Skildring af ham i «Aftenlæsning», hvilken siden blev udgivet i Særtryk. Af denne ser man, at der havde bestaaet et virkeligt Venskabsforhold mellem de to Mænd, trods en Aldersforskel af næsten 30 Aar. En Gang havde Blicher udøst sit forpinte Hjerte for Barfod og talt til ham om de Beskyldninger, der løb rundt om ham, baade med

Hensyn til Drikkeri og Upaalidelighed i Pengesager og andet mere, alt under Taarer. Barfod turde i sin Bog ikke nægte, at der jo nok var noget i Vejen med Drikkeriet, uden at Blicher nogensinde havde været, hvad man kalder «forfalden». Han troede heller ikke, at han havde udfyldt sin Stilling som Præst, saaledes som han burde, skønt han vistnok ikke manglede religiøs Følelse.

«Den danske Kæmpebog» er Navnet paa en gammel Sangkrønike, der efter længe at have været under Arbejde af Barfod, blev udgivet 1860 af Samfundet til den danske Literaturs Fremme. Det er en Samling Viser, der findes i et Haandskrift, vistnok fra Tiden mellem 1650 og 1660. Forfatteren er ubekendt. Viserne handle om danske Konger, Helte og Kvinder i Oldtid og Middelalder, ogsaa om norske, mest efter Snorres Værk. De ere uden nogensomhelst historisk Betydning, men som Sprogmindesmærke fra Frederik III's Tid er Bogen ikke uden Interesse. Barfod skrev ogsaa en Indledning til den med indgaaende Undersøgelser om Værket, men den blev ikke trykt og henligger i Manuskript ved Siden af selve Kæmpebogen paa Universitetsbiblioteket.

Ved Grundtvigs Jubelfest 1861, der ikke blot blev fejret i Vartov Kirke, men ogsaa om Aftenen i hans Hjem paa Gl. Kongevej, bragte Barfod som en gammel Ven, «der dog hverken i kirkelig, folkelig eller borgerlig Retning er ubetinget enig med ham», en Hilsen til ham fra Sverige, da ingen Svensker var til Stede, som kunde overbringe den. Hilsenen var fra den da endnu levende Ahnfelt, der efter svensk Skik havde skrevet den paa Vers, som Barfod nu oplæste. Han samlede og udgav siden Mindeblade om denne Fest, der foregik paa et Tidspunkt, da den grundtvigske Bevægelse noget nær stod paa sin største Højde.

1862 døde den Barfod saa kære Ingemann. Til hans Begravelse, som han overværede, knyttede sig et mærkeligt Tilfælde for ham. Da han træt var kommen hjem fra denne, laa han næste Dag upasselig paa Sofaen og faldt i Søvn. Idet han vaagnede, havde han en

Vision. Han saa' sit eget Brystbillede i Legemsstørrelse, ligblegt, med Briller og Skæg. Da han nøjere vilde se til, forsvandt Synet. Den næste Dag mødte han P. Chr. Kierkegaard og fortalte ham det, og denne bemærkede da, at var det ikke noget Varsel, vilde han dog for sit Vedkommende tage sligt som en Advarsel, og det gjorde Barfod ogsaa.

Kun i henved 6 Aar var Barfod ansat som Fuldmægtig i Rentekammerets Arkiv; som saadan blev han 1859 forbigaaet, da Embedet som Kontorchef i dette var ledigt, og en anden blev konstitueret. Da det endelig blev besat, var det en tredje, der blev den lykkelige. Samme Dag ($^{28}/_{3}$ 1861) dette skete, fik Barfod paa én Gang to Skrivelser fra Kultusministeriet (Monrad); i Følge den ene fik han Afsked som Fuldmægtig, og i Følge den anden blev han udnævnt til Assistent ved det store kgl. Bibliotek.

24.

I Sverige.

I Aaret 1862 blev der tilstaaet Barfod en offentlig Rejseunderstøttelse paa 800 Rdlr. Til at rejse mod Syden stod aldrig hans Hu; mod Nord skulde det være, og Formaalet var at gøre sig ret bekendt med Sverige samt benytte Bibliotekerne til nogle personalhistoriske Studier.

Der skulde igen være nordisk Studentermøde i København denne Sommer. De to foregaaende, 1851 og 1856, havde han ikke deltaget i, og i bitter Ihukommelse af tidligere Krænkelser besluttede han at rejse kort før dette. Men en Dag, som han bedst sad paa sin Plads paa det kgl. Bibliotek, bragte Postbudet et Brev til ham, og da han aabnede det, var det en Indbydelse fra Mødets danske Formænd om at deltage i det som Æresgæst. Plougs Navn stod forrest blandt Underskrifterne. «Jeg vilde forgæves søge at tolke mine Følelser», skriver han, «og jeg indestaar ikke for, at der ikke randt mig et Par Glædestaarer ned ad Kinderne under Læsningen.» Nu blev han Mødet over og vår glad derved, om han end ikke spillede nogen fremtrædende Rolle ved det.

Saa drog han afsted, ledsaget af sin ældste Datter Agate, som var 17—18 Aar. Med glad Stemning tiltraadte den 51aarige Mand sin Rejse, og med samme Stemning drog han fra Sted til Sted, som en flittig Bi sugende Honning af de vekslende Indtryk. I Lund gæstede han Biskop Thomander. En Aften læste denne højt i «Fänrik Stål», hvilket han var en Mester i. Da han var

færdig, sagde han bevæget: «Ja, det er dejligt, men gid I aldrig maa faa et tilsvarende Digt paa Dansk; thi et saadant kan kun skrives med Hjerteblodet.» Inden to Aar var Danmarks Hjerteblod rundet, men Digtet om Sønderjylland er endnu en Menneskealder derefter ikke skrevet.

Saa gik Rejsen gennem Skaane til Bleking og videre over Kalmar til Gotland, hvor Barfod under Lektor Bergmans Vejledning saa sig grundig om. Alle Vegne fordybede han sig i de historiske Minder. Ankommen til Stockholm opslog han her sit Bo hos den gamle Major Hallström, der havde deltaget i den finske Krig. Her havde han kære Venner i Aftonbladets Redaktør, den varme Skandinav August Sohlmann, Biblioteksekretær Harald Wieselgren og fremfor alt i sin Ungdomsven Karl Gustaf Santesson, medicinsk Professor, med hvem han i sin Tid (1839) havde berejst Halland. Santesson var en udmærket Kirurg og en varm Ven af Danmark, hvilket han beviste ved 1864 at drage som frivillig Feltlæge til Als. Hvor godt han var inde i danske Forhold, gav han Barfod Bevis paa ved at gribe denne i to Fejl i ældre dansk Personalhistorie, hvilket gjorde et stærkt Indtryk paa Barfod, der, langt fra at blive ked over sin Fejlhuskning, kun glædede sig over, at Svenskeren omfattede Danmark med saa stor Interesse.

I Upsala førte Barfod under et tre Dages Ophold «et Æventyrliv» og nød stor og hjertelig Gæstfrihed. Derfra drog han over Dannemora, Elfkarleby og Gefle til Rejsens Hovedmaal Dalarne. Her havde han en ny Ven, Provst N. G. Törnstrand, som han havde gjort Bekendtskab med paa Københavns kgl. Bibliotek. Da han nu ankom til hans Hjem, Stora Skedvi, fandt han tilligemed sin Datter den hjerteligste Modtagelse; det rørte ham at se Dannebrog vaje fra Provstegaarden. Med Törnstrand kunde han fortræffelig underholde sig, da han var en meget kundskabsrig Mand og tillige en alvorlig Kristen, og han viste ham rigtig om i den maleriske Egn.

Under sin videre Rejse omkring i det historisk saa minderige Dalarne vilde Barfod saa vidt mulig have alt med, og for rigtig at kunne drage fra Sted til Sted lejede han en Vogn, for hvilken han saa stadig fik nyt Forspand. Han «solede» rigtig sin Sjæl i Minderne om Gustaf Vasa. Et Hovedpunkt for ham som for enhver Dalarejsende blev Leksand. Her hilste han paa Sognepræsten, Domprovst Hwasser, en meget anset Gejstlig, der havde faaet de fleste Stemmer til Bispestolen, men dog ikke var bleven valgt af Regeringen. «Hvorledes titulerer jeg Herren?» spurgte Domprovsten. — «Barfod.» — «Ja, men en Titel maa Herren dog have, og hvilken er det?» — «Jeg har ingen Titel». — «Jo vist dog!» — «Ja, naar Domprovsten endelig vil, skal De ogsaa faa hele min Titel, naar De saa vil bruge den samvittighedsfuldt og altid. Jeg er «paa Ansøgning, i Naade og med Pension entlediget Fuldmægtig i Indenrigsministeriets og Finansministeriets Arkivkontor samt paa 3 Maaneders Opsigelse antaget Assistent ved det store kgl. Bibliotek i København.» Det blev jo for vidtløftigt, og Enden blev da, at han skulde kaldes «De» og «Barfod».

Der var ikke ensomt i den røde Præstegaard. Her var i Sommertiden liggende Gæster, og da der i Sognet var adskillige Præster, nemlig en Komminister, to Pastorsadjunkter, én Komministeradjunkt samt et Par Skolepræster, som kom og gik, var der livligt. Barfod var en Søndag over og saa' Kirkefærden, som Marstrand jo har givet os et Billede af, men som nu ikke mere foregaar paa saa malerisk en Maade som den Gang. En Del af Kirkefolket kom sejlende over Siljan i 17 lange Baade med et halvt Hundrede i hver, dels siddende paa Rælingen, dels staaende op i tætte Klynger. Under Gudstjenesten nød de Knækkebrød og Hvidløg i al Stilhed, men de kunde ogsaa nok trænge til en Forfriskning, da den varede i 5 Timer. Domprovst Björling fra Vesterås, som den Dag var kommen i Besøg, prædikede, en af de unge Præster læste Kundgørelser op, hvilket alene tog en Time; derefter var

der Altergang for mindst 500, og til Slutning holdt en Adjunkt fra Kordøren en Mellemting af Bøn og Prædiken.

Om Eftermiddagen gik det livligt til i Præstegaarden. Først maatte Barfod efter Anmodning af de yngre Præster udvikle den grundtvigske Anskuelse, og da saa Domprovst Björling kom til, opstod der en Debat mellem ham og Barfod, der varede i flere Timer. Bjørling vilde ingenlunde indrømme, at Troen kun var en Hjerte- og ikke tillige en Forstandssag; heller ikke kunde han gaa ind paa, at den kommer gennem Hørelsen alene og ikke ogsaa ved Læsning. Endnu mindre kunde han bifalde Barfods Paastand, at et sandhedskærligt vantro Menneske uden troende Vejledning maa af Skriften lære ny Bestyrkelse for sin Vantro. Urimeligt forekom det ogsaa Björling, at Barfod vilde hævde, at selv om den allersidste Bibel i Verden var brændt, var Kristendommen ikke dermed uddød, saafremt der blot var et eneste troende Menneske til i Verden; var derimod det sidste troende Menneske død, vilde det ingen Nytte være til, om alle Huse vare fulde af Bibler. Björling mente derimod, at der er Kristendom, saa længe Skriften er til. Endelig kunde de heller ikke blive enige om Muligheden af en Omvendelse efter Døden, hvilken Barfod holdt paa. Resultatet af den lange Disput var det ikke ukendte, at enhver blev ved sit. Forøvrigt var der dengang i Sverige kun lidet Kendskab til danske Teologer.

Efter paa det hjerteligste at være bleven indbudt til at gæste Leksand Præstegaard paa Tilbagerejsen, drog Barfod med Datter videre til Rättvik, hvor han besøgte den milde, gamle Provst Boëthius, men hvor Skæbnen atter lod ham træffe sammen med Björling. Dette førte saa til en ny Disput, denne Gang om Kirkefrihed, og unægtelig forsvarede Barfod en saa yderlig Grad af denne, at man ikke kan undre sig, om den statskirkelige Domprovst følte sig noget frastødt af disse Ideer. I Mora ved Siljans nordlige Ende, Dalarnes Hjerte og ret egentlige Modersogn, forskede Barfod efter den «Kyrkovall», fra

hvilken Gustaf Vasa havde talt, men uheldigvis var der to forskellige Steder, der udgaves derfor. Stedet er jo historisk mærkeligt, thi fra dette begyndte Sveriges Befrielse. Skønt det var et dansk Aag, der rystedes af Nakken, kunde Barfod staa med Glæde her, da hans Øje var opladt for Nordens Enhed, ja, som han siger, takke og prise Gud, fordi det Baand blev brudt, der var knyttet af Herskesyge.

Ved Tilbagekomsten til Leksand kom Barfod i stort Selskab hos Dr. Berglin, som her ejede en Villa til Sommeropholdt. Denne Mand gik under Navnet «den russiske Professor», fordi han havde været Læge hos Kejser Aleksander II. Hvert Aar gjorde han et «Kalas» for Egnens Honoratiores, hvor der var samlet næsten et hundrede Mennesker. Barfod følte sig meget vel tilpas her; ved Bordet kom han til at sidde ved Siden af en Upsala-Bekendt fra 1843, og den gamle Provst Hwasser drak paa den kærligste Maade «Brorskål» med ham, saa at de nu bleve Dus og med god Samvittighed kunde springe over alle Titulaturer. Forøvrigt drejede Samtalerne sig her meget om religiøse Spørgsmaal; dels kastede Ignells fritænkerske Skrifter dengang mange Tvivl ind i Folk, dels havde det vakt stor Opsigt, at den gamle Præst Hallin aabenhjertig fornægtede Kristi Guddom. Konsistorierne i Strängnäs og Göteborg vare traadte op imod alt dette, men en Mængde Stridsskrifter for og imod vare spredte blandt Folk. Nogle af de tilstedeværende ønskede skarpe Forholdsregler imod Fritænkerne, men Barfod hævdede sit Standpunkt: intet, ikke engang det allerletteste Baand paa Ytringsfriheden.

Under Selskabets ivrige Debat kom Barfod en Stund til at sidde i Sofa sammen med en Kaptajns Frue, der aabenbart havde fattet Tillid til ham. Med sagte Røst udøste hun sit Hjerte for ham, idet hun var anfægtet af religiøse Tvivl: «Man véd knap, hvad man skal tro.» Det var sikkert ikke den ringeste, hun her havde truffet. Samtalen førtes stundom næsten hviskende, medens Gæsterne

kresede om paa Gulvet. Tilsidst enedes hun med Barfod om, at «man skal tro».

Paa den videre Tilbagerejse standsedes der igen i Skedvi Præstegaard, hvor Modtagelsen var som hos gamle Venner. Og saa gik det over Vesterås tilbage til Stockholm. Men hvor lyst og lykkeligt Opholdet i Dalarne havde været for Barfod, skinner frem paa hvert Blad af den smukke Bog, han ved sin Hjemkomst skrev: «En Rejse i Dalarne.» Den begynder og ender med Verset:

Jag tyckes mig än se sommarens kväll
sig spegla i «Dalarnes öga»,
se lifvet kring hvimlande stränders tjäll,
se bergen, de blåa, de höga,
och höra den trofaste minnenas sång
i skogarnas sus och i elfvernas gång
besvarad ur berg och ur dalar.

Under sit videre Ophold i Stockholm gjorde Barfod mange Udflugter, der iblandt til den lille By Enköping, hvor han gæstede den gamle Provst Afzelius, der havde været Rasks Medarbejder ved Udgivelsen af Edda og Geijers ved Samlingen af svenske Folkeviser. I alt var Barfod paa denne Rejse syv Uger i Stockholm, saa at han ret levede sig ind i Forholdene, og uagtet hans Datter Agate nu maatte rejse hjem, følte han sig ikke ensom her, da han havde saa gode Venner. I de sidste Dage af August drog han saa endelig Syd paa. I Norrköping besøgte han Digteren Wetterbergh (Onkel Adam), en Mand, der aabenbart havde en fra Barfod meget forskellig religiøs Livsbetragtning. I et Brev kort efter til denne hakker han paa Præsterne og siger, at de altid ere imod Fremskridt. «De paastaa, at de have bygget en Bro mellem Himmel og Jord, men vide godt, at den er for svag til at bære nogen. Derfor ville de, at Folket beskedent skal sidde stille og tro paa Brobygningens Soliditet uden dog at prøve den.» Ved Barfods Besøg synes de at have følt sig ret tiltalte af hinanden.

Over Motala drog saa Barfod til Egnen omkring Vettern, hvor han havde et godt Hvilepunkt i Stora Åby Præstegaard hos den gamle Provst Rudbeck, hvis Søn han i Upsala havde gjort Bekendtskab med. Her havde han det ligesaa godt som i Dalarnes gæstfrie Præstegaarde. Rudbeck var en mild og livlig Mand, digterisk og musikalsk. Herfra gjorde Barfod med hans Søn og hans begavede, kundskabsrige Datter Udflugter til Omberg og Alvastra Ruiner, og tilsidst blev han kørt ned til Grenna ved Vetterns Bred for derfra at sejle ud til Visingsø. Nær var denne Tur bleven et stort Punktum paa hans Rejse.

Da Barfod kom hen paa Hotellet i Grenna, blev han modtaget med et: «Se Goddag, Farbror!» af en Grosserer, han før havde truffet paa, og som nu havde Lyst til at gøre Sejlturen med. Denne skaffede efter megen Søgen en Baad, hvis Fører ikke var Sømand men Væver, og som kun havde en Dreng, der ikke forstod sig paa Sejlads, til Hjælper. Vistnok tænkte Barfod paa Provst Rudbecks Formaning om kun at sejle med en god Baad og en duelig Fører, men Vejret var dejligt, saa det gik vel nok, skønt det var aabenbart, at Baaden var gammel og utæt. De sejlede da afsted og kom ogsaa vel over. Paa Visingsø traf de straks en Forstmand Olin, som viste de rejsende stor Forekommenhed, fulgte med dem op til Ruinerne af det gamle Brahesborg og viste dem om. Tiden forløb hurtig i de interessante Omgivelser, og inden de vidste af det, var det bleven Aften. De vendte tilbage til Baaden og fandt her tre Mandfolk og en Pige, der bad om at maatte sejle med til Grenna, hvilket de ogsaa villig gik ind paa. Lige da de vilde støde fra Land, bad imidlertid Hr. Olin dem om at blive Natten over hos ham. Det forekom ham nemlig, som om Vejret ikke saa' sikkert ud. Det vilde de dog ikke og sejlede afsted.

Sejladsen gik tungt, da de nu vare otte i Baaden, saa den laa dybt og trak Vand. Ikke ret langt havde de sejlet, før Vettern, der er bekendt for sin Lunefuldhed,

begyndte at rejse sig, Bølgerne skummede, og den skrøbelige Baad fik den ene Overhaling efter den anden. Bestandig maatte de øse. Hvad der gjorde Stillingen endnu uhyggeligere var, at et fuldstændigt Mørke snart lagde sig over det hele, saa at de ikke kunde se Land. De maatte lade Baaden løbe som den vilde. Man hørte pludselig en Stemme befale alle at holde sig fuldkommen stille og ikke røre Fod eller Krop, hvilket ogsaa øjeblikkelig blev adlydt. Barfod sad i Bagstavnen ganske rolig og fattet; Vandet steg bestandig, først ind ad hans Støvleskafter, snart gik det til Knæerne. Alle ventede sikkert i næste Øjeblik at synke ned i de brusende Bølger. Nærmest ved Barfod sad Pigen ligesaa stille som han; han mærkede, at hun foldede sine Hænder, sukkede og græd. Ved hendes anden Side sad en rask ung Soldat. Han brød pludselig Tavsheden: «I Jesu Navn! Dø skal vi jo alle, og man kan kun dø én Gang, saa kan man vel ligesaa godt dø paa Vandet som paa Landet.» Pludselig øjnede de den tændte Lygte paa Grenna Brohoved, men den var langt til højre, og der kunde ikke være Tale om at styre efter den; de maatte lade sig drive med Strømmen.

Endelig stod Baaden stille. Den var løbet paa et af de Sandrev, der fra Land strække sig ud i Søen. Alle sprang nu ud, glade ved at faa Bund under Fødderne, og vadede ind mod Land, hvilket ikke gik hurtigt, da Vandet stundom gik dem til Hofterne. Da de endelig lykkelig vare komne i Land, takkede Barfod lydelig Gud, som havde sparet hans Liv for Hustru og Børn. «Er Farbror gift,» udbrød Grossereren, «da skulde Farbror ikke have faaet Lov at gaa ombord.» De maatte nu arbejde sig en Fjerdingvej gennem det tunge og dybe Strandsand, inden de naaede Grenna en god Tid efter Midnat. Saaledes endte dette farlige Æventyr.

Næste Morgen sejlede Barfod med Dampskib over til Hjo og drog saa videre til Sköfde og Varnhem, hvis Kirke han næsten ansaa' for Perlen blandt alle Nordens Kirker. To Gange kom han over Axeval med Mindet om Daniel

Rantzaus Sejr. Endelig naaede han Göteborg, hvor han besøgte Domprovst Wieselgren i halvanden Dag. En lille Ytring af ham frydede Barfod i høj Grad. «Dette skal vi nok sætte igennem i Nordens Fællesparlament,» sagde han, «thi af dette maa jo baade du og jeg blive Medlemmer.» Nordens Fællesparlament! Lykkelige Tanke!

Saa sejlede Barfod til Helsingborg, hvor hans Hustru modtog ham efter tolv Ugers Adskillelse.

Forfrisket paa Sjæl og Legem kunde han nu atter tage fat paa sin vanlige Gerning.

25.

Tunge fædrelandske Tider.

Den 21. November 1863 holdt Barfod et Foredrag i Landboforeningen for Ballerup og Omegn. Det begyndte saaledes: «Kong Frederik VII er død! Der findes ikke den Hytte i Danmark, hvorhen jo dette Sørgebudskab er trængt, og der findes næppe nok det danske Øje, af hvilket det ikke har presset stride Taarer. Under Sørgeklokkernes Ringning have vi samlet os her i Aften.»

Vel havde Barfod været i Kongens Unaade i de senere Aar, men at hans Hjerte omfattede ham med lige Varme, kan enhver læse sig til af hans «Fortællinger», især af Beretningen om Kongens sidste Dage, om hans Død og om Folkesorgen.

Ingen har fuldere gennemlevet Smertensaaret fra November 1863 til næste November, da vor Skæbne var beseglet i Folkenes Raad og i vort eget, men, som vi haabe, ikke for stedse i Guds Raad. Aaret 1863 gik ud under ængstelig Forventning, og Barfod udtrykte sit Suk i følgende Julebøn:

Sneen hænger i Luften tæt,
og Frosten staar der ude,
Vinden hvirvler og blir ej træt,
men banker paa vor Rude.
Giv os dog, o Jesu Krist,
giv vor fattige, ringe Bo
Julevarme og Juletro!

Fjender staa ved vort Grænseskel,
vor Mark de grumt vil øde,
vore Sønner, du véd det vel,
vi sendte dem i Møde.

Giv os dog, o Jesu Krist,
giv os inden vort Vængeled
Julefryden med Julefred! . . .

Saa begyndte Krigen, og straks efter kom Tilbagetoget fra Dannevirke med den uhyre Skuffelse. Den 9. Februar 1864, altsaa straks efter dette, indgav Barfod i Forening med Repræsentanter for forskellige Partier en af ham skreven «Hilsen til den danske Hær» i Folketinget, der enstemmig vedtog den. Det samme skete i Landstinget, hvorefter den blev tilstillet Krigsministeren, men denne Mand, den sørgelig bekendte Lundby, passede ikke at bringe den til hele Hærens Kundskab.

Den lange, tunge, men hæderfulde Tid ved Dybbøl, den frugtesløse Spejden efter Hjælp andet Steds fra, det knusende Slag ved Tabet af Als, det sørgelige Syn af Mistrøstighed hos store Dele af Folket, det var noget, som aldrig kunde glemmes, om end det kunde bæres. I saadanne Tider lød det fra Barfod:

Naar Dagen er trang og Natten lang,
da bliver vel Livet en Byrde,
men tyr du saa hen til din Sjæleven,
til Jesus Kristus, din Hyrde,
da faar du Trøst for al Bræk og Brøst,
da dulmes Smerterne tunge;
da lærer paa ny du højt i Sky
din Hjerteglæde at sjunge.

I August fattede det nye Ministerium Beslutningen om at søge Fred, selv med Tabet af hele Sønderjylland. Da udgød Barfod sin Smerte i følgende Linier:

Saa nu er det fuldbragt? — I Kongens Raad
man har besluttet den blodige Daad,
og med en Kniv saa sikker som hvas
paa Danmarks Rige man dér gør Has . . .

Men er det sandt? Er det alt fuldbragt?
Er Dommen, den dræbende, alt afsagt?
Skal Kronen kløves og Folket splittes
for aldrig mere at sammenmittes? . . .

I Folkets Kaarne! I Folkets Mænd!
Kalder paa Holger Danske igen,
og han skal røre sig rapt, den gamle,
og Danmarks Drenge han snart skal samle . . .

Ved Udgangen af August vedtog Rigsraadets Folketing, som Barfod var Medlem af, at der skulde ske Undersøgelser om Krigsførelsen, og Præsten Viborg stillede det Forslag, at Lundby skulde drages til Ansvar for den Maade, hvorpaa han havde forberedt og ledet Krigen. For dette stemte kun 9, deriblandt Barfod og Birkedal, og det blev da forkastet.

Imidlertid sluttede Regeringen den sørgelige Fred i Wien. Ved Efterretningen om den skrev Wieselgren til Barfod: «. . . Men leve I endnu, arme Kassandrasønner i Danmark, I arme, som lig Kassandra have faaet af Athene Gaven at se forud, hvad der gjordes Behov, medens den stolte Møra virkede, at — ingen troede eder? Jeg har lidt og lider ved at se, hvorledes Retfærdigheden endnu maa vige for Vold ligesom i de mørke Tider, da der endnu ikke tænktes en ridderlig Tanke i Europa.» Han havde Ret; det var sagt i Forvejen, hvad der burde gøres, baade før og under Krigen — men det var undladt! Saa maatte Loddet falde, som det faldt.

Barfod var Medlem af Folketinget, baade i Rigsraad og Rigsdag. Den sidste samledes som sædvanlig i Oktober, og den 5. November traadte Rigsraadet sammen i Anledning af Fredsslutningen. Samme Aften holdt det et Møde for lukkede Døre, hvor f. Eks. Hall talte for at gaa ind paa Freden, medens Barfod tilligemed Birkedal, Hoter Hage og til Dels Monrad vare imod. Næste Aften holdt Freds-Modstanderne et privat Møde, hvor navnlig den grundtvigske Side var stærkt repræsenteret ved Mænd som Barfod, Birkedal, Fr. Hammerich, Viborg, Høgsbro, Dinesen og Termansen, men skønt de fastholdt Modstanden, følte de, at den ulykkelige Fredslutning ikke kunde ændres. Den 9. November gik Folketinget ind paa Wienerfreden med

75 mod 21 Stemmer; blandt disse var Barfod, Birkedal og Monrad.

I Januar 1865 begyndte de langvarige Forhandlinger i Rigsraad og Rigsdag (der for en Del bestod af de samme Personer) om de nu nødvendige Forandringer i Forfatningen, da de to lovgivende Forsamlinger maatte sammensmeltes til én. Som bekendt varede disse over Aar og Dag, indtil i Maj 1866 «den reviderede Grundlov» endelig blev vedtaget. Barfod stod under disse Kampe bestandig paa den uforandrede Junigrundlovs Side. Ikke fordi han satte den politiske Frihed som det allerøverste Gode, thi han har udtalt, at den Regering, der gav os den skarpe og paalidelige Ejdergrænse, kunde han indrømme meget, ikke alene Indskrænkning i Frihed og Lighed, men endog et øjeblikkeligt Diktatur. Det vil med andre Ord sige, at han satte det nationale som det øverste. Men nu, da dette Tilfælde var faldet bort, da Sønderjylland var afstaaet, krævede han den ved Junigrundloven givne Forfatning respekteret. Han traadte ofte skarpt op imod Regeringen, men da det var umuligt, at Rigsdagens Sammensætning kunde blive uforandret som efter Junigrundloven, stillede han forskellige Forslag. Han vilde saaledes, at de kongevalgte i Landstinget skulde tages af bestemte Klasser (2 Dommere, 2 Professorer, 2 Officerer, 2 Handelsmænd, 2 Haandværkere, 2 Landmænd), og han var meget imod Bostedsbaandet.

Med Hensyn til de direkte Valg til Folketinget, som gik over fra Junigrundloven til den reviderede, stod Barfod paa samme Standpunkt som tidligere. Han nærede ingen Frygt for at lægge dem i Haanden paa Folkets brede Lag. Derom har han engang udtalt sig saaledes: «En saa udstrakt Valgret, har man sagt, giver os slette Vælgere og slette Valg . . ., man burde forbeholde Valgene for et godt Udvalg af Folket, for Folkets Blomst. Nogle tænke paa de højest beskattede . . ., andre paa den store Indflydelse, paa Samfundsstillingen, Mængden af Kundskaber . . . Som om Formue, Fødsel, Stilling, Kundskaber

o. s. v. gave fuldstændig Sikkerhed for statsborgerlig Interesse, politisk Modenhed og Uafhængighed! . . . Som om det kun var for Formue, Fødsel, Stilling, Kundskaber o. s. v., der i Rigsdagen skulde gives Lov! Som om det var ligegyldigt, hvad enten de, der menes at staa udenfor, sagtens nedenfor, de nævnte privilegerede Kategorier . . . fandt sig tilfredse eller brøstholdne ved de givne Love . . . Og endelig: man tillægger Formuen, Fødselen o. s. v. saa stor en Betydning (og de have visselig stor Betydning), men ser man da ikke, at man modsiger sig selv, naar man et Øjeblik tvivler om, at de ogsaa ville udøve sin afgørende Betydning ved Valgene, uden at disse lægges udelukkende i Hænderne paa dem? Nej, lad Formue o. s. v. bruge deres utvivlsomme . . . Betydning ved at stige ned til Folket, ved at gøre sig selv folkelig . . . og de skulle ved ethvert Valg sejre over Mængden ved — selve Mængden.»

Paa Barfods Opfordring sendte næsten hele Rigsdagen en Lykønskning til Sveriges Regering og Rigsdag i Anledning af den lykkelige Gennemførelse af deres nye Forfatning.

I Slutningen af 1865 rejste Monrad med sin Familie til Ny-Zeeland. Saalænge han var Konseilpræsident, stod Barfod haardt imod ham. Han beundrede dog hans Ro og Klarhed, da han en Søndag Eftermiddag udviklede for Rigsdagen, hvorledes det var gaaet til med Rømningen af Dannevirke. Før Monrads Afrejse til den fjerne Ø gjorde det daværende saakaldte «Venstre» et Afskedsgilde for ham, og Barfod havde forbeholdt sig Ret til at bringe ham en Hilsen fra det gamle Vennesamfund. Balt. Christensen og J. A. Hansen syntes ikke om dette, men Barfod gjorde det alligevel og tilføjede: «Det Skridt, du nu agter at gøre, er det, som huer mig mindst af alle de Beslutninger, du endnu har taget.»

Endnu i nogle Aar efter Krigen vedblev Barfod at være Folketingsmand, uden at hans Virksomhed dog var videre indgribende. Han lagde altid Vægt paa, at Lov-

sproget blev saa klart og saa godt dansk som muligt og har i den Henseende gjort sig fortjent. Han var imod hemmelig Afstemning ved Valgene, da enhver bør være sit Standpunkt bekendt. Sin gamle Godhed for Jøderne fik han Lejlighed til at vise, da han 1868 i Forening med nogle andre foreslog en Dagsorden om, at der hverken i vor Lovgivnings Grundsætninger eller i Befolkningens Anskuelser er noget til Hinder for, at Jøder beklæde Dommerembeder her i Landet. Denne Dagsorden blev vedtaget med en meget stor Majoritet.

I 1869 opgav han sin Rigsdagsvirksomhed, særlig paa Grund af stærk Tunghørighed. Denne var fremkaldt ved, at han stod for nær ved en Kanon, som blev affyret ved en Prøveskydning for Rigsdagens Medlemmer, og den forlod ham aldrig siden. — Om denne Del af sin Livsgerning har han i sit sidste Aar udtalt følgende Dom: «Under en 20aarig Rigsdagsvirksomhed udrettede jeg saa godt som intet.» Den lyder ikke slet saa stærk som Termansens om sin Rigsdagsvirksomhed: «For Nyttens Skyld kunde jeg ligesaa godt have talt ud i den tomme Luft», men er dog beslægtet dermed [1]).

Et Vidnesbyrd om hans utrættelige Samlerflid, er et Skrift af ham fra disse Aar: «Kong Kristian IX's Regerings-Dagbog», som gaar fra dennes Tronbestigelse til Udgangen af 1868. Det udgik i Hefter fra 1869 og afsluttedes først 1874. Han havde tidligere udgivet: «Frederik VII's Kongegerning», et mindre Skrift, der er som en Forløber for dette. Oprindelig kaldte han dette blot: «Kristian IX's Dagbøger», en vildledende Titel, som Ploug fik ham til at forandre, idet han gjorde ham opmærksom paa, at den kunde opfattes som en personlig Fornærmelse mod Kongen, og at han derved udsatte sig for at miste den Sum, som han nu fik i aarlig Understøttelse af Bevillingen til Videnskabsmænd. Han foretog altsaa

---

[1]) Forøvrigt stillede Barfod sig endnu til Valg 2 Gange senere i andre Krese, men faldt.

denne Forandring, men forøvrigt skinner hans daværende Uvilje mod Kongen paa flere Maader frem af Bogen. I det hele taget er der ikke lidet skarpt i den, trods dens statistiske Kortfattethed. Ved Omtalen af Frederiksborg Slotskirkes Genindvielse staar der saaledes: «Mangt og meget omtales af Biskoppen (Martensen), ogsaa de første Bygherrer ..., men den sidste, Frederik VII, den tilstedeværende Konges Velgører, nævnes ikke med et Ord, derimod nok «Tidsaandens Vinde».» Ved Meddelelsen om de Mezas Afsked, der skete med Anerkendelse af hans lange og tro Tjeneste, bemærkes der, at hverken Gerlach eller Thestrup nød den Ære, men «ingen af dem har heller rømmet Dannevirke».

Bogen er forøvrigt, trods sin knappe og statistiske Form, ligefrem gribende at læse, i al Fald for dem, der have oplevet hin Tid. Idet den skrider frem fra Dag til Dag, er det, som om man genoplever hin trange Tid, særlig i 1864. Med fuld Føje mener Barfod, at en fremtidig Skildrer her vil finde Stof, som ellers møjsommelig maa opledes paa mange Steder. Sit Haab for Fremtiden udtaler han med følgende Ord: «Det er sandt nok, at vort Norden for Øjeblikket ikke har anden Glans eller Rigdom end to Kejsere (som Finland og Sønderjylland staa under) og to Konger, og at vi helst maatte være begge Kejserne foruden samt den ene af Kongerne. Og der er meget andet, der er sandt. Men ogsaa dette er sandt, at «end lever den gamle af Dage». . . Norden har før været yderligere splittet end det er nu, og se vi nærmest paa det lille Danmark, har dette ogsaa været endnu mere sønderrevet. Det groede dog atter sammen og kan vel saa endnu.»

Bogen spandt han ingen Silke ved, thi han fik ikke en Skilling for sit store Arbejde med den. Med Nød og næppe fandt han en Forlægger, og denne satte til paa hvert Ark. Derfor maatte han standse Udgivelsen. «Jeg er nødt til at have saadanne Arbejder, der kunne give mig et tarveligt dagligt Brød. Saadanne kan jeg i Regelen

faa, og dem maa jeg da skøtte.» Alligevel vedblev han, tvungen af en indre Nødvendighed, at optegne Begivenhederne, «men det samlede maa herefter ... blive liggende i min Pult, indtil maaske et af vore offentlige Biblioteker vil modtage det efter min Død, for at det om et Par Hundrede Aar eller saa omtrent kan blive en Pegepind for en eller anden kommende Historiker.» Det Arbejde, som ellers nærmest gav ham det daglige Brød, var Artikler til Dagblade og Tidsskrifter, som det havde været i mange Aar. I «Illustreret Tidende» og «Aftenlæsning» findes der mange og gode historiske og biografiske Afhandlinger af ham; ogsaa i Provinsblade skrev han stundom, mest i «Lolland-Falsters Stiftstidende», der nærmest angik hans Valgkres.

Et Par Dødsfald, som indtraf 1865, gik Barfod nær til Hjerte. Ungdomsvennen L. A. Kramer, hvem Kammeraterne i Samfundet kaldte «den pompøse» (forkortet til «Pøsen»), var den ene af dem, som vandrede bort. Han havde altid bevaret megen Godhed for Barfod og i sin Tid været ham en Støtte ved flere Lejligheder. 1852 blev han Assessor i Overretten, og skønt de to Venner nu sjældnere mødtes og deres Anskuelser vare forskellige, vedblev han at være den samme aabne og sanddru Kammerat som før, der uforbeholdent udtalte sin Mening, naar han syntes, at Barfod gik for vidt. Den stærke Mand døde i en forholdsvis tidlig Alder. — Det andet Dødsfald var dog føleligere for Barfod. Det var Halvbroderen Peter Kristian la Cours. Han var 6 Aar ældre og havde en kort Tid forberedt ham til Artium i Hjemmet. Senere var han Kapellan hos Stefaderen i Fakse og derefter Præst to Steder i Grenaaegnen, indtil han tilsidst havnede i Odder. De to stod hinanden nærmest af alle de mange Brødre, og Kristian la Cour var en sjælden ædel og kristelig Mand. Allerede i de unge Aar havde han taget mangt et Stød af for Fr. Barfod hos Faderen, og han blev altid den samme kærlige og trofaste Broder. Naar Barfod drog ud paa sin aarlige Sommerrejse, var

la Cours Præstegaard et af de kæreste Opholdssteder baade for ham og hans Hustru. I kristelig Henseende stod la Cour paa det grundtvigske Stade, og i Politikken var han ogsaa temmelig enig med Barfod. Dette sidste fik Betydning derved, at han var Medlem af den grundlovgivende Rigsdag og de tre derefter følgende. Under hans Ophold i København blev Barfods Hus ham et Hjem, og Fru Barfod satte ham meget højt. Men la Cour bar paa et skrøbeligt Helbred, og Tabet af Sønderjylland skal have fremskyndet den fædrelandskærlige Mands Død. «Ikke at han var den store, den mægtige Aand,» skrev Barfod i et Brev om ham «det mente han selv allermindst, og det mene vi andre heller ikke, men han havde det varme, det rene og det ærlige Hjerte, der gjorde ham til en Velsignelse for hele sin Kres.»

I Aaret 1866 fejrede Fr. Barfod og hans Emilie deres Sølvbryllup. 25 Aar vare altsaa hengaaede siden den Dag, da Duen Høj ud fra Fuglebjerg og satte Bo paa Solbjerg. Ingenlunde havde de svundne Aar bragt lutter Solskin i udvortes Betydning; tit havde Sygdom gæstet dem; saaledes havde Emilie 1856 været Døden nær, og hendes Helbred var i det hele ofte vaklende. Endnu oftere havde der været trange og truende Kaar. Men den sande Lykke havde alligevel bestandig været deres Gæst, fordi de begge byggede paa den ægte Grund og vare forenede i en sand og inderlig Kærlighed. De vare nu omgivne af seks Børn, tre Sønner og tre Døtre, men den ene af disse sidste var et forældreløst, fattigt Barn, som de i en ganske tidlig Alder adopterede, fordi hun, Hulda Kristine Nielsen, ligesom blev lagt for deres Dør. Og af hende som af deres egne Børn havde de Glæde [1]). Skønt Hjemmet jo var under

---

[1]) Børnene vare: 1) Hans Peter Gote Birkedal B., f. 1843, nu Dr. med., Læge paa Frederiksberg, R. af Dbrg. — 2 Agate Johanne G. B. B., f. 1845, gift 1867 med Forstander for Landbrugsskolen i Lyngby, Jørgen Karl la Cour. — 3) Nikolaj Frederik Severin Grundtvig G. B. B., f. 1848, Præst i Hjørlunde. — 4) Ludvig Harbo G. B. B., f. 1850, Organist ved Frederiks

smaa Forhold, kom der dog mange, og saaledes var det paa Sølvbryllupsdagen overfyldt af Slægt og Venner. Men da der netop samme Dag var grundtvigsk Vennemøde, blev hele Familien indbudt til Festmaaltidet, som de dog ikke alle overværede. I Hjemmet overrakte en Deputation med C. Ploug som Ordfører Sølvbrudeparret en Gave af et Par Tusinde Rdlr., indsamlet i alle Nordens Lande, samt en Sølvvinkande. I sin Tale fremhævede Ploug med Rette den Kendsgerning, at Barfods Hus var et Hjem for mange unge Mennesker, der ellers vilde staa ensomme i København.

Allerede Aaret efter fik Barfod et nyt Bevis paa, at han paaskønnedes. I Forsommeren 1867 havde han saaledes overanstrængt sig ved Arbejde Dag og Nat, at alle hans nærmeste frygtede for, at han skulde faa et Nerveslag. Arbejdet, formodentlig paa Regerings-Dagbogen, var desuden ulønnet og Kassen derfor tom. Lægen krævede, at han absolut maatte rives ud af det daglige. Da overraskede hans yngre Ven Sven Grundtvig ham en Dag i Juli med en Rejsegave, der var sammenskudt af ham selv, hans Fader og nogle andre Venner. Barfod var da saa svag, at han end ikke selv kunde lægge Rejseplanen, men Sven Grundtvig gjorde det for ham, og han drog da afsted til Slægt og Venner i Jylland og kom siden ligesom aandelig og legemlig genfødt hjem igen.

Ved Kronprins Frederiks og Kronprinsesse Louises Bryllup d. 28. Juli 1869 overrakte Santesson paa Barfods Vegne en Velkomsthilsen til Kronprinsessen. Hun ytrede da, at Barfod var hende ikke ubekendt, hverken af Navn eller Udseende. Hun beskrev derpaa hans Ydre med det store Skæg og kaldte ham «en Urskandinav», hvilken Benævnelse jo heller ikke var ueffen.

Kirke i København. — 5) Hulda Kristine Nielsen B. B., f. 1850, gift 1873 med nuværende Professor Poul la Cour ved Askov Højskole. — 6) Kristine Charlotte G. B. B., f. 1852, gift 1875 med Forpagter af Havmøllen ved Grenaa Peter Holger Magarus Kristian la Cour.

26.

Ældre Dage.

Der er en Art af Virksomhed, som Fr. Barfod især kom ind paa i Alderen omkring 60 Aar, nemlig som Foredragsholder. Fremmed for ham var den jo langtfra — man mindes saaledes hans Rejse i Jylland 1845 — men især efter den sidste ulykkelige Krig blev det mere almindeligt end tidligere med folkelige Foredrag, og han tog gerne og villigt Del i det gavnlige Oplysningsarbejde. Hertil var han meget godt skikket ved sine mange historiske Kundskaber og sin Fædrelandskærlighed, om der end stundom kunde være noget at kritisere med Hensyn til Form og Længde. I Foraaret 1868 holdt han paa Landbohøjskolen en Række Foredrag over Nordens Historie i Kalmarunionens Tid til Fordel for en velgørende Stiftelse. Tre Aar i Træk 1869—71 holdt han med særlig Tilladelse Forelæsninger paa Universitetet over forskellige Afsnit af Nordens Historie. 1871 var han en Foredragsrejse i Jylland, hvor han flere Gange talte i Aarhus og Randers, Aalborg og Hjørring, siden ogsaa paa Mors og i Thy. Efter et Foredrag under aaben Himmel paa Mors blev han takket af en Bonde, der udtalte, at de nu havde haft Besøg af «en levende Konge», et Vidnesbyrd om den Kraft og aandelige Højbaarenhed, der var hos Barfod, samt om at han forstod at tale til de jydske Bønder. Selv kom han særlig til at synes godt om Mor-

singerne, om hvem han i Forvejen ikke havde haft store Tanker, maaske paavirket af Visens Ord:

Først saa rømte de Morsinger og saa de Forrædere af Thy.

Det følgende Aar — 1872 — holdt Barfod i April Maaned seks Foredrag i Aarhus over Karl XII og syv i Randers over Nordens Historie i Gustaf Vasas Dage. Han har udtalt, at denne Virksomhed var ham den kæreste og mest tilfredsstillende, han havde kendt i sit Liv. En Del af Foredragene udgav han siden, nemlig 1874 «Billeder af Nordens Historie» med Skildringer af Ansgar, Hakon Adelsten, Njal, Thorgny Lagmand o. s. v. og 1876 «Seks Forelæsninger over Nordens Oldtid», af hvilke den første om «Istiden» er den, som mest interesserer.

Ydede de mundtlige Foredrag Barfod en stor Tilfredsstillelse, saa var det samme just ikke Tilfældet med hans Bøger. Kun med Nød og næppe fik han Forlægger til dem, og de bleve kun lidet solgte. «Det ser ud,» skrev han i Fortalen til den sidste Bog, «som det lille Hefte, jeg nu udsender i Verden, skulde blive det sidste — i det mindste i min egen Levetid . . . Det er visselig en vemodig Tanke, naar man dog synes, at man endnu har adskilligt paa Hjertet, som man gerne vilde have sagt, men den er uden al Bitterhed. Jeg takker tværtimod Gud, som gav mig den store Lykke i over en Menneskealder at tale til Venner og Frænder i hele Norden... Som jeg nu sidder gammel og graa i den Lænestol, der for ni Aar siden blev givet mig af jydske Kvinder, hvem jeg aldrig har kunnet takke, fordi jeg aldrig lærte deres Navne at kende, har jeg intet dybere og intet højere jordisk Ønske, intet inderligere og intet ærligere, end at jeg selv og hele min Virksomhed snart maa være fuldstændig glemt, fordi bedre og dygtigere Kræfter gjorde mig overflødig . . .»

Et andet literært Arbejde havde han imidlertid ogsaa gjort færdigt i disse Aar. Det var 4. Udgave af «For-

tællinger af Fædrelandets Historie» [1]). De havde havt en meget glædelig Afsætning. De første tre Udgaver, som nu vare udsolgte, vare ialt paa 9,500 Ekspl. og den fjerde paa 4,000. De vare imidlertid langtfra ens i Størrelse; tredje Udgave fra 1869 var den største, fjerde var derimod i høj Grad forkortet. I denne havde han gjort mere end nogensinde for at rense Sproget for udanske Ord. Paa alle Bogens 1388 Sider havde han ikke brugt et eneste Infinitiv som Hovedord, uden hvor han havde afskrevet anden Mands Ord, og han havde brugt «Hundreder» af bedre Ord end de gængse saasom «Stjernekure» i Stedet for «Observatorium» og «Vejrkure» for «meteorologisk Institut».

Adskillige ældre Smaaskrifter af Barfod, navnlig Skolebøger saasom «Ledetraad i Danmarks Historie», «Mindre Læsebog» o. s. v. udkom i nye Oplag, saa man ser, at al literær Produktion var dog ikke gaaet i Staa for ham. Af og til kom der ogsaa et og andet nyt lille Skrift af ham, men det var ganske vist i det smaa, saasom en Skildring af Grundtvig paa 60 Sider, der oprindelig var indlemmet i Beretningen om dennes Jordefærd.

Skønt forskelligt Syn paa Politikken i de sidste Aar af Grundtvigs Liv skilte Barfod noget fra ham, kom det dog aldrig til skarpe Udtalelser imellem dem, og Barfod besøgte jævnlig den gamle. Ved hans Begravelse fulgte han med Ligtoget til Køge. Efter hans Død kom han ogsaa af og til i Besøg hos den tredje Fru Grundtvig.

To Aar i Forvejen var Orla Lehmann død, bøjet under de skæbnesvangre Begivenheder i Aaret 1870. Altid havde Barfod og han været gode Venner. Paa sit Dødsleje sagde Lehmann: «Husk paa, at jeg er i Gæld til Barfod.» Mere fik han ikke sagt, og ingen forstod, hvad han mente dermed.

---

[1]) Boghandler Hegel foreslog ham engang før 1864, at han skulde skrive en Danmarkshistorie i 16 mindre Bind, altsaa i Lighed med Fryxells svenske, men Krigen betog ham Lysten dertil.

Vare to Venner saaledes dragne bort, kom til Gengæld'en tredje tilbage. Det var Monrad, der vendte hjem fra Ny-Zeeland 1869. Barfod overværede hans Indsættelse som Sognepræst i Brøndbyerne og kom i den følgende Tid derud hver anden Søndag til Sidstgudstjeneste. Han blev da om Aftenen hos sin Ungdomsven, der var elskværdig og venlig ligesom hans Hustru. Under den fransk-tyske Krig havde de mangen en Disput med hinanden; Monrad opgav hurtig alt Haab for Franskmændene, Barfod troede derimod, at de tilsidst vilde sejre, men han fik jo Uret.

At Barfod søgte ud til Monrad for at høre hans kristelige Vidnesbyrd, er et Bevis paa, at han ingenlunde var en Grundtvigianer med Skyklapper paa, men meget vel kunde anerkjende og glædes ved andre Røster. Han lod ogsaa sin yngste Søn konfirmeres af Frimodt, fordi han selv ønskede det. Dog var han langtfra at sympatisere med dennes kirkelige Standpunkt, men imødegik ham tværtimod offentlig, da han havde angrebet en Udtalelse af Grundtvig i «Kirkespejlet». Frimodt mente, at Grundtvig forkætrede dem, der ikke delte hans Anskuelse om Trosordet ved Daaben, men Barfod viste af andre Udtalelser af Grundtvig, at dette aldeles ikke var Tilfældet. Ved denne Lejlighed erklærede han, at hvis Grundtvig havde stillet sig afvisende mod anderledes troende, var han selv næppe bleven Kristen, thi han var bleven «gammel i den yderste Vantro». «Hvad Grundtvig aldrig vilde have naaet gennem Lovens Torden, det naaede han ved Evangeliets milde Aandepust. Thi jeg har aldrig kendt nogen alvorlig troende Mand, der var saa varsom i sine Krav, saa mild og kærlig i sine Domme, saa taalsom og evangelisk frisindet som Grundtvig.» Denne Ordveksling med Pastor Frimodt gav igen Pastor Dr. Zeuthen Anledning til at udgive et lille Sendebrev til Barfod om Trosbekendelsen og Daaben, holdt i en meget maadeholden Tone, men da det ikke bragte noget nyt frem i den gamle Strid, skulle vi ikke opholde os derved. Barfod

holdt ubetinget paa Trosordets guddommelige Oprindelse, og han erklærede, at han ikke kunde være rolig for sin Tro, hvis dette ikke var Tilfældet.

Medens Barfod altid havde været et kærligt og hjælpsomt Menneske, utrættelig til at virke, naar hans Deltagelse var vakt for en Sag, var det som om denne skønne Side af hans Karakter fik Lejlighed til stedse mere at udvikle sig paa hans gamle Dage. At opregne alt, hvad han har taget Del i og støttet, vilde være en vanskelig Sag, men vi skulle nævne noget fra disse Aar. Han var en af Hovedstifterne af «Foreningen til Lærerinders Understøttelse», hvilken skriver sig fra 1867 og har virket til Velsignelse for en Mængde gamle og svage Lærerinder. Ofte var han med i Bestyrelsen af den. Denne Virksomhed bragte ham i livlig Forbindelse med Pouline Worm (f. 1825, død 1883), den for Danskhed, Frihed og Kvindesagen begejstrede Lærerinde, som han kendte i Forvejen. De brevvekslede stadig og havde stor Tillid til hinanden. Hun var, som hun siger om sig selv, «lidt af en Digter, lidt mere maaske af en Tænker, endnu lidt mere af en Valkyrie», alt i alt en mærkelig stærk Kvinde, trods sit skrøbelige Helbred.

Da Præsten Hans Dahl havde forfattet sin «Hjælpeordbog til det danske Sprog», et fortjenstfuldt Arbejde, der gaar ud paa at paavise gode danske Ord i Stedet for fremmede eller mishandlede, interesserede dette naturligvis i høj Grad Barfod, der fra ung af var ivrig for Sprogets Rensning. Han anbefalede Bogen paa det varmeste til offentlig Understøttelse, for at den kunde blive udgivet. «Jeg sér af denne Ordbog,» skrev han i sin Anbefaling, «hvad jeg . . . aldrig havde anet, at der i Grunden hos vore Forfattere og Talere . . . er en god Vilje til at bruge Sproget i dets Renhed og Rigdom, men at, hvad det skorter dem paa, er ligefrem Kundskab. Jeg vidste med mig selv, at jeg var meget uvidende, og jeg har mange Gange bidt mig selv i Neglene, naar jeg ikke kunde finde et Ord, et Udtryk, en Vending, som jeg dog vidste, at vi

havde og maatte have, men i Steden maatte ty, ja Gud alene véd til hvilke fremmede Tungemaal.» Hvor meget Bogens Fremkomst glædede ham, ser man af hans Ord til Forfatteren: «Jeg selv har gennemløbet hver eneste Linie og hvert eneste Ord i Deres Bog.» Lejlighedsvis omtaler han, hvad enhver Læser af Barfods Bøger véd, at han aldrig forandrede Skrivemaaden af Folks Efternavne, selv om den var nok saa vanvittig (man har jo f. Eks.: Skov, Schou, Schov, Schow, Schouw, Schau og Skau), men derimod nok af Fornavnene. Han skrev saaledes altid: Sjarlotte. (I Anledning af dette Sj i Stedet for Ch bad C. J. Brandt ham en Gang i et Brev at lade være med i Stedet for Chef at skrive Sjæf, «som jeg har en medfødt Uvilje imod.») Barfod tog sig virksomt af H. Dahls Bog og talte selv dens Sag hos Ministeren.

Mindesmærket for Kingo i Odense udenfor St. Knuds Kirke skyldes først og fremmest Fr. Barfods utrættelige Virksomhed. Det var ingenlunde nogen let Sag at faa det sat igennem, og der gik adskillige Aar hen, inden det kunde opstilles og indvies 1875. Ved den Lejlighed talte han paa den aabne Plads efter Biskoppen. Ogsaa for Mathæuskirkens Opførelse paa Vesterbro virkede han med Kraft.

Et ganske mærkeligt Vidnesbyrd om den gode Klang, Barfods Navn havde i det menige Folk, er et Brev, han en Gang modtog fra et ham ganske ubekendt Barn paa Mors, førend han selv havde besøgt Øen (1870). Det var den knap 14aarige Anders Svendsen Hovmøller fra Dragstrup, et sjælden udviklet Barn, der henvendte sig til ham om, at han saa inderlig gerne vilde have en lille Bestilling paa det kgl. Bibliotek, for at han dér kunde faa Lejlighed til at læse. Han talte ikke til nogen om, at han havde skrevet dette Brev, men bad til Gud om, at Barfod maatte svare ham. Det gjorde denne ogsaa beredvillig, og hans Svar begyndte saaledes: «Saa vidt jeg kan skønne af dit Brev, maa du være omtrent 13 Aar, siden du venter at blive 14 ad Aare. Det kan derfor

ikke undre mig, min lille Ven, at du har kunnet fatte en Tanke som den, der fremtræder i dit Brev, men jeg skal som den ældre se at stille dig paa ret Hæl.» Han viser ham derpaa, at den Vej, han har tænkt sig for at komme til at studere, ingen Vej er, og fremstiller saa, at han først maa blive Student. «Prøv nu dig selv og tag Vorherre paa Raad med dig. Han kan godt høre et Barns Bøn og Tiltale, naar den er ærlig og alvorlig, og ellers skal man aldrig nærme sig til ham. . . Skulde da Enden blive, at du maatte slaa ind paa en anden Vej end den, du har tænkt dig, saa vil jeg blot minde dig om, at for en ærlig Vilje kan der findes Tilfredshed og Tilfredsstillelse i enhver Stilling.» Et halvt Aar efter døde den mærkelige Dreng, hvis Dagbog og Stile siden ere blevne udgivne.

I 1875 holdtes det sidste Studentertog, og det gik til Upsala. 177 Danske deltog i det, deriblandt baade Ploug og Barfod, og det var det første, hvori en større Del Finner var med, nemlig 85. Paa Tinghøjene ved Gammel Upsala lød endnu en Gang Plougs Røst: «Det er sandt, at den (skandinaviske Stræben) nu ikke mere overalt hilses med den samme Jubel og enstemmige Tilslutning, som da den havde sin første Ungdoms Friskhed»; men han haabede, at Møderne maatte fortsættes, og endte saaledes: «Lad os altsaa skilles fra disse Høje, hvor de ældste og største af vore Forfædre sove, med det Løfte, at den nordiske Enhedstanke aldrig skal dø!»

Ved et Møde paa Vestmanland-Dala Nationssal forhandledes der om, hvad der kunde gøres for at fremme Kendskabet til de andre nordiske Folks Historie, Skikke og Forhold. Her holdt Barfod et godt Foredrag, hvori han først hævdede, at en forandret Retskrivning vilde bane Vej for bedre Forstaaelse, og dernæst at Bygdefølelsen maatte bekæmpes for at give Plads for Folkefølelsen. En Gang havde han sagt til Josefina Ahnfelt: «Jeg læste forleden om Karl Knutsons Indfald i Skaane, hvorledes han slog dem og hærgede Landet. Da ønskede jeg, at jeg havde haft Dem hos mig for at sige mig,

hvorledes Deres Følelse stillede sig, naar De saa' Skaaningerne overvundne af Upsvenskere.» — «Svenskarne måste nödvändigt segra, om annars mitt hjerta skall glädjas vid segran.» — «Men naar det nu gaar ud over Skaaningerne?» — «Svenskarne måste ändå segra.» Det var ret tænkt. Men vort Fædreland er hele Norden, og der har ikke været nogen sørgeligere Indbildning end den, at vi ere tre Folk; den er Skyld i alle Ulykkerne. Da Orla Lehmann 1834 var i Berlin, kunde Gehejmeraad Semler ikke noksom rose de danske Søkrigere, men mente, at vi ingen dygtige Landkrigere havde frembragt. Hertil svarede Lehmann, at Gustaf Adolf, Karl Gustaf og Karl XII jo vare navnkundige Landkrigere. Da Semler studsede ved denne Ytring, mindede Lehmann ham om; at naar Tyskerne uden videre annekterede Friedrich II som en af deres Folkehelte, uagtet han kun var Preusser og slog Tyskerne, saa kunde vi ogsaa gøre det. Ja, maatte vi alle kunne glæde os over Gustaf Adolf og Torstenson, Herluf Trolle og Niels Juel, Karl XII og Tordenskjold!»

Da adskillige vare gaaede under Barfods Foredrag, opfattede han det som et Tegn paa, at man ikke kunde døje hans Meninger, og han erklærede derfor: «Jeg staar her for at vidne og bekende, og jeg siger derfor endnu en Gang: Vi ere et og samme Folk, af samme Byrd, samme Udvikling og samme Historie; vi have Fortid tilfælles, vi have ogsaa Fremtid tilfælles; vi kunne staa sammen, sejre sammen, naar vi ville gaa sammen, men vi kunne ogsaa falde sammen, naar vi vedblive at staa stille. Da kan hele Danmark blive en Provins af det tyske Kejserrige, og Sverige og Norge kunne blive to russiske Guvernementer! Det forbyde Gud i Naade, og det vil han, naar vi kun mindes hans Mening med os, naar vi kun slutte os fuldt sammen i Kærlighed.» Disse Ord bleve hilste med stort og længe vedholdende Bifald[1]).

---

[1]) Han blev bagefter gjort opmærksom paa, at det ikke var af Uvilje mod hans Tale, at nogle vare gaaede bort.

Paa Stockholms Nationssal i Upsala blev der holdt teologiske Diskussioner. Efter at nogle andre havde talt, blev Barfod opfordret til at skildre de religiøse Forhold i Danmark og særlig Grundtvigianismen. Dette gjorde han, skønt uforberedt, meget klart. Da et Par yngre danske Teologer fremsatte Indvendinger, svarede Barfod: «Jeg véd meget godt, at man ikke historisk kan godtgøre, at den apostoliske Trosbekendelse er ældre end fra det 5. Hundredaar, men dette rokker ikke i mindste Maade min Overbevisning. For mig er det den uimodsigeligste Kendsgerning, at Trosbekendelsen er og maa være et Ord af Herrens egen Mund.»

At Barfods Taler ikke vare spildte, men gjorde Virkning, fik han flere Vidnesbyrd om. Saaledes skrev C. Annerstedt, en ung Historiker i Upsala, siden til ham, at mange vare glade ved hans Ord, der vare fremførte med en Ynglings Begejstring. «Og tro mig, thi jeg læste det i saa mange Ansigter og hørte det af saa mange Læber: de varme Ord, De udtalte, den faste Tro, som gav dem Kraft, er trængt saa dybt ned i mangen Ynglings Hjerte, at jeg haaber, det Frø, som blev nedlagt, skal bære virkelig Frugt. Deri ligger Studentermødets største Betydning i mine Tanker, at de, som have deltaget i det, gribes af Følelsen af Ideernes Magt og evige Sandhed, som da saa mægtigt udtaler sig. De ere én Gang i deres Liv komne til at varme sig ved den Ild, som udstrømmer fra den nationale Følelse, hvor den tager Skikkelse i store og henrivende Billeder.»

Aaret 1876 beredte Barfod en Overraskelse, idet der uden hans Ansøgning, ja uden at han havde haft nogen Anelse derom, blev bevilget ham en livsvarig Aarsunderstøttelse paa 1200 Kr. Paa Embedsvejen havde han kun haft Skuffelser, og allerede for ti Aar siden havde han forladt sin Stilling ved det kgl. Bibliotek [1]). Det var ikke mere end billigt, at Staten lønnede en Mand som

[1]) D. 30. Septbr. 1866.

ham, der havde udfoldet en stor og mangesidig Virksomhed, med en Alderdomsunderstøttelse, der, som Barfod selv siger, kom paa et højst nødtørftigt Sted. Som vi vide, havde han jo ogsaa ondt ved at faa noget udgivet, og en mindre men overordentlig god Levnedsskildring fra 1878 af den nylig afdøde Præst Peter Fenger er den eneste selvstændige Bog af ham fra disse Aar.

Derimod skrev han stadig i Blade og Tidsskrifter ikke blot historiske og biografiske Stykker, men ogsaa stundom mere direkte Udtalelser. Naturligvis kunde den Aand, der siden 1870 med stigende Kraft blæste ind over Folket, saa helt forskellig fra den i hans yngre Dage, ikke andet end bedrøve ham. I mange mørke Timer kunde det ogsaa staa for ham, som hans Livsgerning i Ideens Tjeneste, særlig som Historieskriver, nu var vejet og fundet for let. Men trods disse vemodige Tanker hævdede han stadig sin Ungdoms og Manddoms Idealer. Saaledes ogsaa med Hensyn til Sønderjylland. Ejdergrænsen var og blev for ham altid Danmarks Grænse; den var vor fra Arilds Tid, og aldrig maa vi slippe Haabet om, at den igen vil blive vor. Dette udtalte han paa ny med Skarphed i «Dansk Folkeblad» ved Aarsskiftet 1880, hvilket gav Anledning til, at A. D. Jørgensen imødegik ham, idet han hævdede, at Grænsen maa være den nationale, altsaa dér, hvor Tysk og Dansk mødes og skilles. Han endte sit Stykke med: «Man skal lære, saa længe man lever.» — «Ja vel skal man det,» svarede saa Barfod i et Brev, «men der er én Ting, som baade De og jeg og vi alle daglig skulle stræbe at lære endnu grundigere, det er «at haabe imod Haab». Den Lærdom har jeg hidtil i al min Skrøbelighed søgt at tilegne mig, og den vil jeg ikke slippe. Jeg haaber da ogsaa trøstig, at tilsidst skal mit Syn vise sig at have været det rette.»

Hertil svarede A. D. Jørgensen: «Vi leve i en virkelig Verden, og vi maa tale Virkelighedens Sprog til den Slægt, der skal bære Fremtiden. Desværre vender den Blikket fra os og hører kun halvt efter, naar vi tale om

danske Mænds og Kvinders Nød (i Sønderjylland); den er aldeles ikke at faa i Tale, naar vi nævne Ejderen.» Derefter paaviser han, at vi umulig kunne ønske Sydslesvigerne mere indenfor vor Landegrænse, de som først paakaldte Tysklands Indblanding og som 1864 satte Himmel og Jord i Bevægelse for at hindre en retfærdig Afgørelse. «Skulde vi ønske at drage dem med os over til et Fremtids-Fædreland? Bliv ikke forundret over, at vi føle det bittert, naar danske Folk vil det saa.» — Med Hensyn til A. D. Jørgensens Ytring i sin Modartikel i «Dansk Folkeblad», at Barfods «Tale maa lyde til os som fra en Fortid, der alt staar os fjern,» svarede denne, at «den lyder vistnok, desværre, fra en Fortid, men fra en Fortid, der, vil Gud, skal og maa blive et Spejlbillede af vor Fremtid.» Det lod saaledes ikke til, at Barfod kunde komme bort fra sin gamle Forestilling om Ejdergrænsen.

Med Hensyn til hans vemodige Tanker om sin egen historiske Gerning, der saa let kunne forklares, da han netop i disse Aar paa en Maade var sat ud af Virksomhed, skrev A. D. Jørgensen baade sandt og smukt til ham: «Tro endelig ikke, at vor Tids justerede Maal har Patent paa Fremtiden. Jeg er overbevist om, at naar en ny Fr. Barfod engang opstaar for at fortælle Fædrelandets Historie for Folket, saa vil han fortælle den anderledes, end De har gjort, anderledes i Indhold, fordi der arbejdes og maa arbejdes meget paa dette Omraade, anderledes Form, fordi en Personlighed aldrig gentages, men hverken han eller hans samtidige vil tage Fejl af, hvad man skylder Dem. Hvor mange Personligheder tæller vor historiske Literatur blandt alle sine Navne? Navnene glemmes eller «huskes», Personlighederne mindes. De vil mindes, naar adskillige videnskabelige Storheder næppe mere huskes; naar Deres Bøger høre op med at være Lærebøger, vil de blive Kildeskrifter for vor Tids Historie, dens Tænkemaade og Livssyn. Intet af hvad der er fremkommet fra Grundtvigs Kres vil kunne sættes over dem, meget lidt ved Siden af dem. De vil vise, hvorledes Friheden og den nordiske

Enhedstanke slog ud i sine første Vaarblomster og skød sine første Skud. Og de vil vise, hvor dybt vort Fædreland var elsket.»

Herpaa svarede Barfod: «Naar De med saa stor Venlighed dømmer om min Forfattervirksomhed, véd jeg at sætte fuld Pris derpaa, om det end er mig klart, at De dømmer med Vennens hildede Syn. Jeg har heldigvis naaet dertil, at jeg kan dømme om min egen Virksomhed... Dersom De saa' mit gennemskudte Eksemplar af mine «Fortællinger», vilde De saaledes se, hvorledes jeg med fast Haand retter alt, hvad jeg finder galt — og det finder jeg næsten paa hver Side — og aldrig ømmes ved at slaa mig selv paa Munden.»

Vi have gengivet dette saa udførligt, fordi det forekommer os at være den sandeste og aandfuldeste Dom over Barfods Personlighed og Gerning, en Anerkendelse, som han fortjente og som han altsaa modtog, medens han var i Live. Thi hvor ofte kommer den sande Værdsættelse ikke først efter at Livet er slukt. Dette hører med til den Lykke, som han nød paa sine gamle Dage.

Et Par Maaneder efter skrev Barfod til en yngre kvindelig Slægtning: «At Sønderjylland er vort og atter skal blive vort, med det gode eller med det onde, derom kan der hos mig ikke raade Skygge af Tvivl. Men vi kjende ikke Vorherres Veje. Maaske trænge Sønderjydernes Børn netop til at mishandles i de tyske Skoler, for at de selv og deres Forældre kunne vinde den nødvendige Modstandskraft. . . Det kan være, at mine Øjne ikke skulle se den nye Morgenrøde..., men den skal nok komme! Og hvad vore legemlige Øjne ikke faa at se, det have vi set med Aandens Øjne, og dermed maa vi være nøjede. Dermed og med den Vished, at vore Børn skulle se det.»

Den 7. April 1881 fyldte Fr. Barfod 70 Aar, og det viste sig da, at der trindt omkring var mange, der skønnede paa ham. Paa denne Dag mødte der en Deputation i hans Hjem med Ploug som Ordfører og overrakte ham en Adresse med c. 300 Underskrifter. Den begyndte saaledes:

«Kære Frederik Barfod!»

«De fylder idag Deres 70. Aar, og De har i dette lange Tidsløb udført saa meget flittigt Arbejde til Nytte for Folk og Fædreland, ydet saa nidkær og udholdende Tjeneste for de store Tanker, der have fyldt Dem siden Deres Ungdom, og været saa trofast, ærlig og oprigtig i alle personlige Forhold, at vi undertegnede Venner og Veninder af Dem og Deres Livs Gerning have følt Trang til at bringe Dem vor hjertelige Hilsen og Tak.»

Tillige overraktes der ham en Gave paa 1800 Kr., hvortil siden kom mere, saa at den ialt blev til over 2200 Kr.; den var bestemt til, at han herfor kunde gøre en stor nordisk Rejse.

«Det hele kom saa aldeles uventet,» skrev han siden, «saa jeg fatter ikke, at jeg ikke blev fuldstændig maalløs.»

27.

Efter Støvets Aar.

Det havde i mange Aar været Barfods inderlige Ønske at besøge Finland. En Gang langt tilbage i Tiden kom det paa Tale hos Grundtvigs, hvorhen enhver især helst vilde rejse; en vilde til Rom, en til Jerusalem, men da Barfod erklærede, at han helst vilde til Finland, blev der almindelig Forundring. Grundtvig sagde saa: «Da véd jeg saamænd godt, hvad Barfod vil i Finland; han vil naturligvis have fri Befordring til Sibirien.» Nu stod altsaa Barfod ved Maalet for sin Higen. Vel var han 70 Aar, men rask og rørig var han og kunde taale Anstrengelser trods nogen.

Den 16. Juni 1881 drog han afsted, ledsaget af sin ældste Søn, Lægen. Rejsen gik først til Egnen omkring Vettern, som han havde stor Forkærlighed for, og derfra ad Kanalvejen til Stockholm og Upsala. Da de saa sejlede til Finland, blev den sidste Hilsen tilviftet dem ved Nykvarn fra den trofaste gamle Ven Santesson. Forbi Ålandsøerne gik Kursen til Åbo, og den smukt beliggende By indtog ham straks for Landet. Den tit besungne Aurasflod med sine mange Skibe og Baade og sine smukke Spadseregange langs Bredderne frembød et fornøjeligt Skue, og den finske Patriot Porthans mægtige Broncestatue greb Barfods Hjerte. Fra Åbo drog de til Tammerfors, 22 Mil nordligere, i en meget naturskøn Egn med de prægtige Søer Näsijärvi og Pyhäjärvi og Vandfald mellem dem. Paa Hotellet i Tammerfors blev Barfod

tiltalt af en meget snaksom Herre, først paa Finsk, dernæst paa Tysk, og da han ikke fik Svar paa disse Sprog, endelig paa Svensk. Barfod troede, at det var en Præst fra Byen. «Nej, jeg er Professor Jäger.» — «Fra Helsingfors?» — «Nej,» svarede Herren med et medlidende Smil, «Prof. Jäger fra Stuttgart.» Saa havde Barfod nok, og uden videre Komplimenter vendte han Tyskeren Ryggen.

Over Tavastehus kom vore rejsende til Helsingfors. Just da de ved Banegaarden her vilde stige ind i en Vogn, fik de at vide, at en gammel Mand, som gik forbi med sin Kone under Armen, var Digteren og Forfatteren Zakarias Topelius. Straks kom Barfod igen ud af Vognen, ilede efter ham og pikkede ham paa Skulderen. «Undskyld, men er det ikke Z. Topelius?» — «Jo vel er det saa. Men er det Barfod?» — «Ja det er, men hvor drømmer De om, at Barfod kunde være i Helsingfors?» — «Naa, saa det er Barfod; det var jo da fornøjeligt. De er godt kendt her ovre.» — «Ja, nu er jeg kommen til Finland, men at være her uden at komme til Topelius, det kan jeg ikke gaa ind paa.» Han takkede ham nu for hans gode Værker, allermest for «Boken om vårt land». — «Ja, den har De lært mig at skrive,» svarede Topelius og mente dermed, at Barfods «Fortællinger» havde givet ham Stødet til at skrive den. I 1856 havde han været i København, hvor han havde købt Bogen; han og hans Familie havde flittig læst den, og han havde sagt til sig selv: Du maa ogsaa skrive en Bog om vort Land.

Næste Dag var der en Fest, som afholdtes i Elementarläroverket, og Barfod overværede den i Topelius's Selskab. I en Niche bag Talerstolen stod en laurbærkranset Byste af Porthan, over den en Stjerne og under den en «Kautele», et ejendommeligt finsk musikalsk Instrument. Neden under stod der: «Hold dit Finland helligt.» Festen begyndte med Salmesang af et stort Kor, hvorefter der var Taler af forskellige, som Barfod hverken kunde høre eller forstaa. Derimod morede det ham at

blive kendt af to Finner, der vare med i Upsala 1843. Festmaaltidet bagefter, som han blev indbudt til, gik han Glip af paa Grund af en Misforstaaelse. Aftenen tilbragte han i «Alphyttan» udenfor Staden sammen med Topelius og nogle andre Herrer i storartede Naturomgivelser, med Udsigt over Helsingfors med sine mange Pragtbygninger, bag ved den Havet og i dette Sveaborg, medens der til alle de andre Sider var uoverskuelige Skove.

Naturligvis besøgte vore rejsende Borgå med Runebergs Hus og hans Grav paa den højtliggende Kirkegaard. Barfod bragte et Blad fra Geijers Grav i Upsala til Runebergs.

Den 5. Juli sejlede de fra Helsingfors langs Kysten tilbage til Stockholm. Paa Dampskibet havde Barfod et Sammentræf med en ham ubekendt Dame, som vi lade ham selv fortælle. Hun maa have hørt noget om, hvem han var.

«Jeg sad for en Times Tid siden inde i Røgsalonen og læste. Jeg var ganske ene. Da traadte en Dame paa nogle og firti Aar, fint klædt, ind og satte sig i Sofaen hos mig. «Taler De Tysk?» — «Nej.» — «Fransk, Engelsk?» — «Nej.» — «Hvad taler De da?» — «Mit Modersmaal er Dansk og intet andet.» Hun prøvede nu paa at tale Svensk, og jeg svarede, men det gik daarlig. «Taler De virkelig ikke Tysk?» — «Nej, jeg har én Gang kunnet tale Engelsk, men det har jeg glemt, fordi jeg har savnet Øvelsen.» — «De hader Tyskland?» — «Mod Tyskerne i det hele kan jeg selvfølgelig kun have et bittert Sind, mens jeg nok kan gøre Undtagelser med Hensyn til den enkelte. Er De selv maaske tysk?» — «Ja, jeg er tysk og min Mand er engelsk, derfor tale vi afvekslende begge Sprog. Men De maa kunne tale Tysk.» — «Jeg har i sin Tid kunnet det, men nu kan jeg det ikke.» — «De vil ikke.» — «Nej, jeg vil ikke.» Hun gjorde endnu et Par Forsøg paa at faa mig til at tale Tysk, men det lykkedes ikke, og Samtalen maatte som hidtil gaa paa Engelsk. Hun elskede, sagde hun, Nordens Historie; hun kendte

Suhm (14 tykke Kvartbind), og hun kendte Holberg, men hun vilde ogsaa kende den nyere Historie. «Deres Historie er jo hverken oversat paa Tysk eller Engelsk?» — «Nej.» «Hvorfor ikke?» — «Dels har den vel ikke fortjent det, og dels haaber jeg, at den er saa gennemdansk, at den ikke lettelig vil kunne oversættes. Men naar De har læst Suhm og Holberg, maa De jo kunne læse Dansk.» — «Jeg har glemt det, jeg lever nu i Petersborg med min Mand, og det er længe siden jeg læste Dansk. Nu agte vi os til København; det skal være en meget smuk By.» — «Men Stockholm er endnu smukkere.» — «Kan være, men de historiske Minder drage mig til København. Jeg elsker Nordens Historie, men jeg hader Danskerne, og De hader Tyskerne.» — «Kan det vel undre Dem.» I Samtalens Løb forsikrede hun dog, at det kun var Spøg, naar hun havde sagt, at hun hadede Danskerne, og nu kom det frem, at hun var født i Slesvig, at hendes Fader . . . havde været Officer under Frederik VI og Kristian VIII, at hun selv havde været en Legesøster af Kristian IX eller rettere hans Brødre og Søstre (hun maa da sagtens have været ældre, end jeg tog hende for). «Og nu hader De mig vel dobbelt?» — «Kommer an paa, om Deres Forældre vare tyske eller danske.» De vare imidlertid efter hendes Udsigende tyske.» — Saa fjernede Damen sig med Undskyldning for, at hun havde forstyrret ham.

Sejladsen i den lyse Sommernat mellem de mange Øer og Skær henrev Barfod, der trods Køligheden satte sig op paa Dækket. Paa Bekholmen plejede Professor Rogberg, der havde Villa dér, at lade Dannebrog vaje, fordi det har Kors. Det har vel det svenske Flag ogsaa, men «nog är Dannebrog oförargligare i dessa trakten».

Efter et kort Ophold i Stockholm, vemodigt, fordi han følte, at det var sidste Gang, han saa' Mälarstaden, gik Rejsen med Damper op i den botniske Bugt til Sundsvall og derfra ad Jernbane en lang og trættende Vej til Østersund i Jemtland. Videre fremad (mod den norske Grænse) var der endnu dengang ingen Jernbane,

og Rejsen gik da med Vogn eller Kærre, hvilket den gamle Mand fortræffelig holdt ud. Det havde i tyve Aar været hans Ønske at bestige det store Bjerg Åreskutan, men da de nu vare ved Foden af det, maatte han opgive det. En Stockholmer, som havde været deroppe, forsikrede, at en ung Mand behøvede seks Timer til at naa Toppen, en ældre naaede den aldrig. Alligevel prøvede Barfod paa det, men maatte bedrøvet vende om. «Det er,» skrev han, «som at sidde sulten og tørstig ved et veldækket Bord, men med bundne Hænder og Laas for Munden.«

Trods Kulde og Regn naaede de rejsende endelig lykkeligt ned til Trondhjem. Den skønne Domkirke vakte Faders og Søns Beundring. Da Sønnen udbrød: «Gid jeg var en rig Mand, at man kunde give et Par Millioner til dens Fuldendelse,» mente Faderen: «Det gjorde jeg nu ikke, for saa gav jeg dem hellere til Københavns Befæstning, men et rigtig godt Bidrag vilde jeg nok være med til at give og det af Hjertens Grund.» De besøgte den grundtvigske Præst Fr. Wexelsen, og i hans lille Sommerhytte ude paa Stenbjerget tilbragte de en hyggelig Aften.

Paa Nedrejsen blev Hamar med Sagatun Højskole, Ejdsvold med sine Minder fra 1814 og endelig Kristiania besøgt. Hele Rejsen havde varet fra 16. Juni til 26. Juli og blev den sidste større i Barfods Liv.

Alt hvad der vidnede om det enhedsnordiske frydede stedse Barfod. En Dag sad han i Stockholm med en lille 5aars Pige paa Skødet, der pludrede meget fornøjet med ham. Paa én Gang tænkte han: Mon hun forstaar, hvad jeg siger? Han spurgte saa: «Hvad er det for et Sprog, jeg taler. Er det Russisk?» — «Nej.» — «Tysk?» — «Nej.» — «Hvad taler jeg da?» — «Du talar ju Svenska,» sagde hun, skønt han talte Dansk.

Naar man har naaet «Støvets Alder», de 70 Aar, er man i Livets Aften. For Barfod blev den dog lang, da han overlevede de 70 i fulde 15 Aar. For lang blev den dog næppe for ham, da han bevarede sin Aandskraft til det sidste og i en vis Henseende ogsaa længe den legem-

lige. Hans ualmindelige Arbejdsdygtighed forlod ham ikke, og godt var det, at han ogsaa havde noget at arbejde paa. En Mand med hans personalhistoriske Sans og Kundskaber havde altid heri et stort Virkefelt, og mange ere de, som han til det sidste i saa Henseende har rakt en hjælpende Haand. Men den Standsning, der var kommen for ham i det foregaaende Aarti med Hensyn til Udgivelsen af større Skrifter, ophørte ogsaa i det sidste Afsnit af hans Liv.

Uden at vide om hans Arbejde nogensinde skulde se Dagens Lys, tog Barfod 1884 atter fat paa Fædrelandets Historie og arbejdede saa ufortrødent paa den, at det ikke var ualmindeligt, at han anvendte 11 Timer af Døgnet herpaa. Det var ikke hele Danmarks Historie, han denne Gang behandlede, men Afsnittet fra Erik Menveds Død 1319 indtil Frederik III.s Død 1670, og først 1893 var det hele færdigt. Det tog saaledes ni Aar ialt. Denne Gang var det ikke «Fortællinger», men en samlet Historie.

Hans Alderdomsværk udkom efterhaanden fra 1885 til 1893 i seks Dele med Understøttelse af Staten, den Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse, det Raben-Lewetzauske Fond m. m., og Boghandler K. Schønberg gik ind paa at være Forlægger.

Hvad hele det store Værk angaar, da er det unægtelig en Bedrift af en Mand omkring de 80 Aar, og det taler lige højt om hans Flid og hans Kærlighed til Fædrelandet. Men Tiden var gaaet fra ham, hans Forfatterskab var forældet, og kan man undre sig over det? Den historiske Videnskab stiller nu ganske andre Fordringer til sine Dyrkere end tidligere, og dem kunde selv en Olding som Fr. Barfod ikke tilfredsstille. Desuden var han af Naturen mindre anlagt for Historien i sin Almindelighed end for det personalhistoriske; det skorter derfor paa det ordnede Overblik.

Dette store Værk fik ikke nogen stor Afsætning. «Folk ere for længe siden blevne kede af at læse mig,» skrev

han til H. Dahl, «da det er gaaet op for dem, at jeg kun har en eneste Streng paa min Lire, og at denne Streng oven i Købet kun frembringer en og samme Lyd.» Da Barfod i Forvejen havde Hang til at dømme ringe om sine egne Arbejder, traadte dette Træk mere end nogensinde frem hos ham. Han mente saaledes, at han ikke med Rette kunde kaldes «Historiker«. I den Anledning mindede A. D. Jørgensen ham om nogle Ord, som Zoëga skrev til Esmarch: «Et mishager mig hos dig: at du altid nedsætter dig selv. Hvad ere Evner og Kundskaber, og hvem udenfor os kan dømme om os?» «Det er udlagt: hvorfor vil De lægge den Vægt paa Ordet «Historiker», saa det udelukker Dem, og med hvad Ret gør De det? Efter dansk Sprogbrug er De Historiker, intet kan være vissere. Har De ikke gransket selvstændig? Er De ikke Kritiker overfor Deres Stof? Fremstiller De ikke i Sammenhæng? Har De ikke en original, personlig Opfattelse af Historien?»

«Den senere Tid har lært mig,» skrev Barfod 1894, «at de (ɔ: mine historiske Skrifter) ere fuldstændig forældede, saa ingen alvorlig Mand kunde gentage dem helt uden helt at omskrive dem. Men det er min Glæde, og derfor takker jeg Gud, at jeg har oplevet at se det. Thi hvilken anden er Grunden, end at der er opstaaet en yngre Slægt, der ikke alene har den samme ærlige Vilje som jeg til at give Sandheden, men har lykkeligere Evne baade til at se og give den. Helt uden Frugt har jeg dog ikke levet, lovet og priset være Gud! Jeg tror, at mit Arbejde nogenlunde kunde gavne og glæde min Tid, der ikke stod synderlig højere end jeg.»

Af mindre Skrifter fra 80rne har Barfod udgivet to gode Biografier, skrevne med kærlig Forstaaelse, den ene af sin bortgangne yngre Ven Sven Grundtvig, den anden af Enkedronning Karoline Amalie, der stedse havde vist virksom Deltagelse for ham og hans Familie.

Hvad der ogsaa optog Barfod i det sidste Afsnit af Livet ligesaa vel som tidligere, var Fædrelandets nuvæ-

rende Stilling. Det var jo Provisorie-Tidens Dage med den bitre indbyrdes Strid. Han var imod Venstres Færd. «Om mig selv véd jeg kun,» skrev han til en yngre Præst, «at man tidligere regnede mig til det yderste Venstre og nu vistnok regner mig til det yderste Højre, skønt jeg ikke véd, at jeg i Mellemtiden har skiftet Stade. Men det véd jeg rigtignok, at jeg agter det for Rigsdagens uomgængelige, uafviselige Pligt at give os en Finanslov . . . Og endelig véd jeg, at vort Fædreland vil jeg have sat i Forsvarsstand.» Til Topelius, som han stod i livlig Brevveksling med, skrev han: «Man kæmper efter min Opfattelse ikke for Frihed, men for Tøjleshed, og man opslider sig selv og sine Modstandere i denne Kamp.»

Forsvarssagen blev særlig det, der laa Barfod mest paa Hjerte, og for den kunde han endnu virke. Da nogle Kvinder opfordrede til at give Bidrag til den (navnlig til Anskaffelse af Kanoner), gik han dem til Haande. «I de sidste fire Maaneder,» skrev han i Januar 1883 til Topelius, «har jeg ikke tænkt paa stort andet. Jeg har maattet skrive Breve til Venner og Fjender af Sagen i det uendelige; jeg har maattet skrive Bladartikler og holde Foredrag baade her og der, dog hidtil ikke udenfor Sjælland.» Ved et stort Møde i den Retning oplæste han et Stykke af et Brev fra Topelius, hvori denne skriver om de Jættelaviner, der true med at falde knusende ned, Tyskland over Danmark, Rusland over Finland, og som kun enige Folkeslag kunne modstaa, — samt om Daaredrømmen, at enten Finland eller Sverige eller Danmark kunde opnaa en paalidelig, ubevæbnet Neutralitet. Brevet gjorde Indtryk paa alle de tilstedeværende.

Barfod var en af Indbyderne til den frivillige Selvbeskatning til Københavns Befæstning. Da Grundstenen blev lagt til Garderhøjfortet, skrev han Digtet: «I Fred vil vi dyrke vor fædrene Jord», hvis sidste Vers lyder saaledes:

I Fred vil vi leve! Dog Fred kun saa langt,
at Livet ej bliver for Æren for trangt,
og før vi vil taale Fornedrelsens Nød,
før søge vi Frihed og Frelse i Død
og Æren med dem!

Da Fortet var fuldført i August 1892, blev et andet Digt af ham afsunget. Ogsaa i Anledning af Gammelmosegaardsfortets Grundlæggelse rørte han Strengene. I «Vort Forsvar» har han skrevet ikke faa Artikler.

I det hele taget sluttede Barfod sig til Estrup i den politiske Strid, uagtet han ligesaa lidt vilde kaldes Højre- som Venstremand. I den Anledning blev han i Begyndelsen af 1885 angrebet af Landstingsmand M. Strandskov, der mindede ham om hans Valgtale i Stege 1848. I sit Svar fremhævede Barfod, at han endnu efter en Menneskealder kunde underskrive sit daværende Program med Undtagelse af Etkammersystemet, fra hvilket han var bleven grundig omvendt 1853—54. Endnu stedse foretrækker han den uforandrede Junigrundlov for den reviderede, skønt han som uundgaaelig Nødvendighed tilsidst havde stemt for den sidste, og endnu holder han fast ved sit gamle Motto: «Alt for Folket og ved Folket.» — Men han mener, at Estrups Ministerium kæmper for Grundloven, der baade kender en Konge og en Regering, der har en lovlig og vægtig Stemme. Folketingets Visnepolitik ansaa' han for et Skulkeri fra dets Pligt.

Til de danske Sønderjyder gik Barfods Tanker ofte, og han stod i Forbindelse med flere derovre, skønt han ikke havde sat sin Fod der siden 1855. «I have det vistnok strængere end vi,» skrev han 1893 til en Kvinde derovre, «da I hver Time paa Dagen maa døje den overmodige Fjendes Jubel, Haan og Spot; men paa en vis Maade have I det dog bedre, da han stadig ved at rasle med Sabelen sørger for, at I ikke falde i Søvn. Det er v o r Fare, som bo udenfor de stygge Pæle og derfor ikke umiddelbart føle det stadige Tryk, at vi lettelig glemme, at det ikke er Tid til at sove, men til at arbejde. Verden

er letsindig og magelig . . ., den lader fem være lige og tænker, hvis den tænker, at hvad der ikke ligefrem rammer Kroppen eller Pungen, er det aldrig værd at tage sig saa nær. Dog, Gud være lovet, raader der ogsaa en anden Aand, og selv den, som sover haardest, vil let kunne vækkes. Jeg kender ingen af de saakaldte «Europæere», thi jeg kommer jo sjælden udenfor min egen Stue, men jeg har en grundig Tvivl om, at de for Alvor mene, hvad de saa højt udraabe. Naar Lindormen ikke lader det blive ved at rasle med sine Ringe, men den atter spiler Gabet op, tørstende efter mere Menneskeblod, skal den, derpaa er jeg vis, finde hele Danmark, ja hele Norden, staaende som én Mand, rede til at værge sit Liv. Thi Livet vil det gælde, Folkelivet, Danmarks, Nordens Liv... Venderkongen eller — Kejseren kan foreløbig aftvinge eder en Hylding, men frivillig hylde I Dankongen.»

Det politiske Forlig 1894 glædede Barfod, om han end ikke fandt det efter Ønske. «Men jeg er nu saadan bygget af Vorherre,» skrev han i et Brev, «at jeg altid haaber imod Haab, haaber da ogsaa, at det kan komme, som jeg savner, og at det andet, som er for meget, skal vise sig uskadeligt. Altsaa glæder Forliget mig, og jeg siger trøstigere end før: Leve Danmark! Ja leve Danmark til Ejderen og leve Norden!» Han var og blev saaledes den samme til det sidste.

Endnu i September 1895 gav den 84aarige Mand et Indlæg i Politikken. Det var i Anledning af den foreslaaede hemmelige Afstemning ved Rigsdagsvalgene. «Jeg elsker Grundloven og har elsket den fra den Stund, den blev given os. Jeg elsker den, fordi den gav os Friheden, de ydre Betingelser, for at være fri, men tillige, ja først og fremmest, fordi jeg haabede og endnu stadig haaber, at den lidt efter lidt skal opdrage os til at være Mænd. Men Mand er kun den, der ved enhver Lejlighed, hvor det gælder, kan og vil være sin Mening bekendt og kræver det samme af sin Nabo til højre og venstre. Den, der lusker sig fra at bekende sin Overbevisning, kan mulig

handle klogt, men en Mand er han ikke, og den, der vil lægge Baand paa andres Overbevisning, kan mulig være og synes myndig, men en Mand er han ikke, han er i det højeste en Tyran . . . . Man vil mulig kalde mig Idealist og mene, at jeg sætter Grundlovens Maal altfor højt. Dertil er at bemærke, at man netop altid skal sætte Maalet højt, thi man naar aldrig højere end man sigter, men vel lavere, ja langt lavere. Vil man have hemmelig Stemmeafgivning, saa naa'r man aldrig en Vælgerkreds af Mænd, men vel af gamle tandløse Kællinger . . .» Barfod havde Ret til at tale saaledes, thi ingen kan nægte, at han altid havde været en Mand og uforfærdet vedkendt sig sin Overbevisning.

Det sidste offentlige, der foreligger fra Barfod, er «en lille Rettelse» i «Vort Forsvar» angaaende en Mand, der 1681 døde som Borgemester i Bogense. Den er skrevet den 8. Maj 1896, en Maanedstid før han døde, og viser, hvorledes han fulgte med til det sidste.

Hvad hans Forhold til Kong Kristian IX angaar, da havde det, som vi før have set, i Begyndelsen af dennes Regering været noget spændt. Dette faldt siden ganske bort, og han er oftere kommen til Kongen og har følt sig i høj Grad tiltrukket af dennes Ligefremhed og Elskværdighed. Kongen sagde en Gang til ham, at han mindedes ham godt fra tidligere Tid. «Vel er De gammel, men De er jo en rask Mand endnu. De ser netop lige saadan ud som for 40 Aar siden.» — «Kan Deres Majestæt huske mig saa langt tilbage, vil De dog vistnok kunne se en hel Del Forandring.» — «Jeg mindes Dem godt lige fra 1848, men jeg ser ingen anden Forandring, end at den Gang gik De med rød Kalot og nu med sort.»

Endnu i et af sine sidste Leveaar havde Barfod Audiens for at overrække Kristian IX et Eksemplar af sin sidste Danmarkshistorie, og Kongen viste ham stor Venlighed.

Barfod havde i sin Tid afværget at modtage Ridderkorset af Frederik VII og Titel af Professor eller Justitsraad, men nu modtog han Korset af Kristian IX.

Endnu skulle vi kun angive Barfods Stilling til en af Nutidens Bevægelser, nemlig den saa kaldte Afholdssag. Derom skrev han til Topelius: «Selv nyder jeg ingen Slags Spiritus, uden naar jeg er i Selskab. Jeg kan da selvfølgelig godt finde mig i «Maadehold», men paa «total Afholdenhed» gaar jeg ikke ind. At nyde Spiritus med Maade er visselig en uskyldig Ting og kan undertiden være gavnligt, ja nødvendigt . . . Da Grundtvig opfordredes til at gaa ind i en saadan Forening, svarede han: «Nej ingenlunde, iblandt andet fordi forsvoren Gerning sker allersnarest.» Jeg ynder heller ikke at paalægge mig urimelige Baand.»

28.

I Hjemmet her og til Hjemmet hist.

Frederik Barfod havde alle Dage efter sit Bryllup et meget lykkeligt Hjem. Dertil bidrog først og fremmest hans sjældne Hustru. Som hun i sin Tid med Trosmod og Tillid havde givet sig ind i de usikreste Kaar, saaledes holdt hun ogsaa ud under alle Omskiftelser, stille, frejdig og glad i sin Kærlighed. Men Barfod selv bidrog ogsaa til at gøre Hjemmet lykkeligt ved sin Hjertensgodhed og uskrømtede Gudsfrygt.

Kaarene vare altid smaa. «Fra jeg var Barn (1826) til nu,» skriver han, «da jeg er 83, har jeg aldrig været uden Gæld, og den har visselig kunnet trykke mig, men dog aldrig, saa vidt jeg mindes, saa den røvede mig min Frejdighed og gjorde mit Sind tungt.» Heller ikke manglede de nogensinde det daglige Brød, om end de maatte føle, at i et saa lille Land som Danmark er det ikke godt at skulle leve væsenlig ved Pennen. Paa de ældre Dage bidrog flere af Børnene til at lette Vejen.

Barfods Kærlighed til hans Emilie fremlyser, ofte paa en rørende Maade, af hans Breve. Fraværende paa Rejser underholdt han sig næsten daglig med hende skriftlig. Var han end paa sin finske Rejse aldrig saa træt af sit Dagværk, kunde han dog ikke slutte det, før han havde skrevet, og gerne ret udførligt, til hende. Ofte følte han Trang til at udgyde sit Hjertes Taknemmelighed for hende. Saaledes skrev han i Anledning af deres Forlovelsesdag 1876 til hende fra Aalborg: «Tak, min elskede

Emilie, for alle de 39 Aar, i hvilke du kaldte dig min! Tak for dem allesammen og hvert enkelt af dem! Det var en fattig Ungersvend, som du rakte din Haand; han havde knap det, hvortil han kunde hælde sit eget Hoved, og Udsigterne for ham i Fremtiden vare ikke synderlig lysere. Og dog havde han Mod til at bede dig om dit Hjerte, og du havde Mod til at give ham det. . . Gud var god, og nødtes vi end til at føre et saare tarveligt Liv, der ikke var frit hverken for Savn eller Afsavn, Nøden traadte dog endnu aldrig over vor Tærskel, thi naar den syntes allernærmest, fjernedes den ved Guds Barmhjertighed og gode Menneskers Kærlighed. Jeg gav dig intet af alt det, som glimrer i Verdens Øjne, hverken Rigdom eller Rang eller Hæder; du er idag den samme fattige Kvinde . . ., men du var mig tro under alle Livets Kampe, du plantede i mit Hjerte den Kristentroens Spire, som hidtil ikke havde villet slaa Rod der, du gav mit Hjerte Kærlighed og min fattige Arne Hygge, og vort Liv blev Fred og Lykke. Ja, hvor Gud dog var os god! I de 39 Aar, i hvilke vi hidtil vandrede sammen, kendte vi kun saare lidet til Sorgen, hverken til den knugende eller til den trykkende, men desmere til Glæden, den stille og milde . . ., og nu staa vi i vort Livs Aften som et Par mærkelig lykkelige Mennesker, omsluttede af saa megen Kærlighed som kun faa, af en talrig Kres af lykkelige og kærlige Børn og Børnebørn. . .»

Ikke længe efter dette Brev gæstede Sorgen dem. To af Døtrene døde. Allerede i det følgende Aar mistede de deres yngste Datter Charlotte. Hun havde været forlovet med teol. Student H. A. Rosendahl, som døde 1868 efter et langvarigt Sygeleje, og havde trofast staaet ved hans Side til det sidste. Syv Aar efter ægtede hun sin Slægtning Peter la Cour, Forpagter af Havmøllen ved Grenaa, men efter kun 1½ Aars Ægteskab døde hun. En Række Aar efter skrev Faderen i et Brev om hende: «Jeg véd intet — undskyld, at Faderens Følelse løber af med ham — jeg véd intet frommere, kærligere, elskeligere

Væsen end vor lille afdøde Charlotte, ingen der tænkte mindre paa sig selv og mere paa alle andre, ingen der saaledes var i Stand til at ofre alt undtagen sin Tro og sin Samvittighed. . .»

Allerede det næste Aar gæstede Døden igen Familien. Adoptivdatteren Hulda var, 23 Aar gammel, bleven gift med Poul la Cour, nu Professor paa Askov Højskole. Kort efter at de 1878 vare flyttede til dette Sted, døde hun, 28 Aar gammel, i Barselseng. Hun var et dybt aandeligt Menneske. Da det blev sagt hende, at hun ikke kunde leve, udbrød hun: «Saa ville vi bede Vorherre bevare Freden i de Øjeblikke, jeg har tilbage,» og da hendes Mand spurgte hende, om hun havde noget Ønske mere, svarede hun: «Alle mine Ønsker samle sig om dette ene, at vi maa mødes for Herrens Trone allesammen.» Efter at have modtaget Nadveren tog hun Afsked med alle sine, bekendte Troen og vidnede om den Salighed, som hun gik ind til.

Den Slags Sorger som over disse to Børn ere jo egentlig ikke Sorger og kunne lettere bæres. Der er andre Tryk, som ere langt sværere at komme over, og et saadant hvilede i mange Aar paa Barfod. Det var den stærke Tunghørighed, der fulgte ham i de sidste 27 Aar af hans Liv. En saa aandsfrisk og livlig Mand som han, til hvis største Glæder det altid havde hørt at færdes blandt Mennesker, maatte føle det dobbelt. Hans velkendte Skikkelse forsvandt fra Vartov, da han intet kunde høre af Prædikenen. I Stedet derfor holdt han Andagt i Hjemmet om Søndagen baade med Salmer og en Prædiken, han selv oplæste, hyppig af Grundtvigs «Søndagsbog». Ogsaa hver Aften holdt han Andagt med Oplæsning af en opbyggelig Bog, Bekendelse af Troen samt Bøn og Tak til Gud [1]). Disse Aftensamlinger, der hyppig overværedes af de yngre Medlemmer af Familien, efterlod et

---

[1]) De Bordbønner, som Barfod havde digtet og som han brugte i mange Aar, lød saaledes:

stærkt Indtryk paa alle. Den Ydmyghedens, Troens og Taknemmelighedens Aand, som han var gennemtrængt af, og som især udtalte sig gennem hans Bøn, virkede gribende.

Paa den smukkeste Maade bar Fr. Barfod sin Tunghørighed. Han tog alt, ogsaa dette, som en naadig Tilskikkelse af Vorherre;

derfor bar han som en Helt
Ørets tunge Panserdække,

og aldrig hørte nogen ham beklage sig over sin Skæbne. Det førte kun til, at han, som altid havde været en Hjemmets Mand, blev det i endnu fuldere Grad. Han levede i sine senere Aar som en kristelig Patriark, omgivet af Hustru, Børn og Børnebørn, og alle, der kom i deres Hus, maatte lægge Mærke til den Velsignelse, der hvilede over det hele. En Kvinde skrev engang til Barfod: «Hvorfor mon dog I skulle være lykkeligere end alle andre Mennesker?» Han undrede sig ogsaa selv derover og takkede Gud.

Af hans Børn boede kun den ældste Søn, Dr. med. H. P. Barfod, i Hovedstaden, og i hans Hjem tilbragte han

---

Før Bordet:

Vi har vort Brød med Dugen bredt,
thi Føde har du os beredt,
du milde Gud, som daglig mætter
alt hvad sin Lid kun til dig sætter.
Bered os end et Barnesind,
at ret paa Tak vi lægge Vind
og slutte os i Troens Baand
til dig, Gud Fader, Søn og Aand.

Efter Bordet:

Du har bespist os, Herre Gud,
og mættet blev vi paa dit Bud.
Mæt og vor Sjæl med Livsens Ord,
luk Hjertet op, saa ret det tror
og frit bekender allen Stund
sin Daabes Pagt, sin Frelses Grund.

altid Søndagen, som han Ugen igennem glædede sig til. Her var han stedse sikker paa at træffe gode Venner, med hvem han kunde samtale om hvad der var oppe i Tiden, og her samledes mange unge, med hvem han selv følte sig som ung.

Alle Familiehøjtider bleve fejrede med Omhu for Minderne, der knyttede sig til dem, og naar der var et ualmindelig godt Sammenhold i den store Barfodla Courske Slægt, var det først og fremmest ham, der var det sammenbindende Led. Ved festlige Lejligheder sang man gerne et Digt, han havde skrevet til sin ældste Søns Bryllup, hvori der stod følgende Ord, der gav Genklang i alles Hjerter:

Levet vi har saa favr en Tid
— Skoven stod dejlig og grøn —
Børnene sprang om Kap som Kid:
De gamle og de smaa saa godt kunde sammen!

Levet vi har saa glad en Stund
— Lærken steg højt i Sky —
Sangen lød fra Barnemund:
De gamle og de smaa saa godt kunde sammen!

Levet vi har i Lys og Lyst
— Himlen var blank og blaa —
Fred sad til Huse i hvert Bryst:
De gamle og de smaa saa godt kunde sammen!

Levet vi har et yndigt Liv,
— Gud var os mild og god —
Kærlighed var vor Tidsfordriv:
De gamle og de smaa saa godt kunde sammen!

Da Hustruen fyldte de 70 Aar skrev Barfod til hende:

Jeg elsker dig, min væne Brud
med Øjne blaa, med Lokker gule.
Ej ængstes du for Rusk og Slud
og ej for Stormene, som kule.

Jeg trykker tæt dig til min Favn,
jeg fører dig til sikker Havn,
min Arm er stærk, min Vilje fast,
den smiler kun ad Bølgekast.

Jeg elsker dig, min unge Viv,
som gi'r mig Sønner, Døtre søde,
som blomsterstrør mit hele Liv
og har kun til mig Ord saa bløde,
som har dog Alvor i din Hu,
hvis Tanker fra et flygtigt Nu
gaa højt, langt højere end jeg
paa kække Flugt kan følge dig.

Jeg elsker dig, min Sølverbrud,
du som har løst mig Livets Gaade,
har ført mig opad til min Gud,
fra Selvretfærdighed til Naade,
ej ene Sønners, Døtres Bryst
du lukked op for Naadens Røst,
men hos din Husbond planted du
Guds Frelses Ord med varlig Hu.

Jeg elsker dig, min gamle Viv
med Lokker graa, med furet Pande,
jeg skylder mer dig end mit Liv,
og her det skal med Ildskrift stande:
Du trykked tæt mig til din Favn,
du førte mig til sikker Havn,
og ikke jeg, men du stod fast
mod Slud, mod Storm, mod Bølgekast.

Nu har vi fyldt de syv Gange ti,
nu aftnes det — men ingen Klage!
Ved Herrens Naade vandre vi
fuldtrøst den Stund, vi har tilbage.
Du er endnu min Ungdomsbrud,
min Venneviv for Mand og Gud,
og sammen snart bag Sølversky
vi synge skal en Lovsang ny.

Baade «Guldforlovelsen» 1887 og Barfods 80. Fødselsdag fejredes naturligvis. Denne sidste fik sin særlige

Mærkelighed ved, at Ploug atter mødte som Ordfører for en Deputation, der ønskede at lade Barfod male og tillige, at dette Billede engang skulde indlemmes i Nationalgalleriet paa Frederiksborg. Da brast den gamle Mand i Graad og udbrød: «Hvad skal jeg paa Frederiksborg? Dér har jeg jo slet ikke hjemme!» Han blev derefter malet af Siegumfeldt.

Ikke sjælden fik Barfod Besøg af endnu levende Venner fra gamle Dage, men deres Tal var nu overmaade udtyndet. Fru Hall var for sidste Gang hos ham paa hans 80. Fødselsdag og døde kort efter. Monrad var gaaet bort, men hans anden Hustru f. Tutein gæstede jævnlig de gamle Barfods; ogsaa en af Knuths Døtre, Grevinde Wedell, kom der stundom. Begge Brødrene Bloch, Georg og Viktor, vare af de længst levende Venner, og Baandet mellem dem afbrødes aldrig. Birkedal boede i sine sidste Aar i Gentofte, saa at de to Svogre nu oftere kunde ses. Hvor tit der end havde været Kurrer paa Traaden imellem dem, havde den dog holdt, og det gjorde den da ogsaa til det sidste. Tiltrækning, Frastøden og atter Tiltrækning havde i de mange Aar været Gangen i deres Forhold. Kunde Birkedal stundom krænke Barfod enten ved blodig Skæmt eller en vis Overlegenhed, som denne højlig led under, saa kunde han til andre Tider paa den elskværdigste Maade gøre alt godt igen. Ved Barfods Fødselsdag 1889 indfandt saaledes Birkedal sig og takkede ham ved Bordet for de mange Aars Venskab samt bad ham undskylde, hvad han i Tidens Løb kunde have krænket ham med. Derefter fandt der en hjertelig Udsoning Sted.

Da Birkedal laa paa sit sidste Sygeleje i Gentofte, kunde Barfod ikke selv se til ham, fordi han dengang var svag, men hans Hustru var Bindeled imellem dem. Fra Sottesengen sendte den døende sin Hilsen til Svogeren og bad ham tilgive, hvad han havde forset sig med overfor ham. Saaledes endte det kristeligt og smukt.

Den sidstlevende af alle Vennerne fra de yngre Dage var Karl Ploug. Vi have set, at han nu i mange Aar

stedse havde været med til at ære og glæde Barfod. Egentlig fortrolige havde de dog ikke været; Barfod fandt, at der var noget over Ploug af dette: Mit Hjerte hører mig til; det kommer ingen anden ved! Den 9. Oktober 1894 besøgte han for sidste Gang Barfod. Han var rask og vel til Mode, blev længe og var underholdende og morsom. Men ved Afskeden omfavnede han Barfod paa en usædvanlig Maade. Nogle Uger efter sad denne netop og vilde skrive en spøgefuld Lykønskning til hans Fødselsdag, da en Sønnesøn bragte ham Budskab om, at Ploug var død for et Par Timer siden. Det gjorde et stærkt Indtryk paa den gamle Mand, og med graadkvalt Stemme udbrød han: «Det var den sidste af Vennerne fra de unge Dage, og i ham mister jeg ikke alene en sjælden ærlig, trofast og uegennyttig Ven, der gennem et langt Liv tog kærlig Del i alle mine Glæder og Sorger, men med ham synker ogsaa et af de skønneste og rigeste Afsnit af mit eget Liv i Graven.»

Gik saaledes de gamle Venner bort, en efter en, saa kunde dog Barfod glæde sig ved, at han havde vundet mange yngre, og flere af disse viste den gamle og næsten døve Mand en kærlig og opofrende Hjælp, især ved hans stadige Syslen med literære Arbejder. Selv kunde han ikke mere gaa paa Biblioteker og Arkiver. Blandt dem nævne vi Rigsarkivar Dr. A. D. Jørgensen, paa hvis Dom han satte særlig Pris, Arkivsekretær J. Bloch, paa hvem han overførte sin Kærlighed til hans Fader, Ungdomsvennen Georg Bloch, og som gengældte den ved at staa ham bi med Raad og Daad, Bibliotekar F. H. C. Weeke, som ligeledes var ham en uegennyttig Hjælper, og Arkivsekretær A. Thiset, der utrættelig besvarede de mange Spørgsmaal, som Barfod sendte ham fra sit Studerekammer. I denne Forbindelse maa ogsaa nævnes begge Halls Sønner, der aldrig glemte deres Faders Ungdomsven, og Boghandler Karl Schønberg, uden hvis uegennyttige Hjælp hans sidste store Arbejde «Danmarks Historie 1319—1670» aldrig havde set Lyset.

Men skønt Barfod var 82 Aar, da han endte dette Værk, var det ham dog umuligt at ophøre med literært Arbejde, og han var dengang allerede i fuld Gang med at samle Efterretninger om de borgerlige Medlemmer af Rigsdagen 1660, der nu beskæftigede ham i de følgende tre Aar og kostede stor Møje. Efterretningerne maatte indsamles fra mange Steder, og han skrev i den Anledning et Par hundrede Breve til Præster og andre Embedsmænd. Han oplevede at se den første Del af dette Arbejde trykt i «Personalhistorisk Tidsskrift», og saaledes begyndte og endte han sin historiske Forfatterbane med Frederik III's Tid.

Barfods Alderdomssvaghed gav sig til Kende adskillige Aar før hans Død. Allerede i Julen 1889 meldte den sig med stor Afkræftelse, der varede ved i Aar og Dag, uden at han dog behøvede at holde Sengen. I Sommeren 1891 bedredes han imidlertid pludselig. En Nat fik han en Fornemmelse som om Sjælen vilde skilles fra Legemet; i sit stille Sind bød han alle sine kære Farvel og ventede nu Dødens Komme uden at nænne at vække sin Hustru, der laa ved Siden. Han lagde sig med en inderlig Bøn i Guds Favn, og straks efter kom der Ro over ham. Han faldt i Søvn og vaagnede om Morgenen glad og stærk; det var, som om al Sygdom var overvundet. Fra den Stund tiltog hans Kræfter stadig, og da han et Par Maaneder efter fejrede sit Guldbryllup (paa Landboskolen i Lyngby), blev det en rigtig Glædesfest i større Stil. Mange lykønskende indfandt sig fra nær og fjern, deriblandt hele Velgørenhedsselskabets Skole, og Barfod følte sig vel til Mode.

I de næste Aar vedblev han at befinde sig vel, men maatte holde sig til Hjemmet og de nærmeste Omgivelser, fordi Benene vare svage. «Jeg priser Vorherres Naade,» skrev han 1893 til Mørk Hansen, «som i de sidste to Aar har ladet mig genvinde min Sundhed, saa jeg, egentlig talt, er mærkværdig rask. Mine Ben ville kun ikke bære mig, men derfor kan jeg jo godt være hjertefrisk, og det

er besværligt at tale med den næsten døve, men det er jo heller ingen Sygdom, saa Guds Naade har baade i den ene og den anden Henseende været rig over mig.»

«Det er dejligt at være gammel,» ytrede Barfod en Gang, «naar man kun har Fred med Gud og Fred med sig selv, ser en Flok af lykkelige Børn og Børnebørn omkring sig, har Troen paa det evige Liv og — mærker stadig, hvorledes Guds Engel rykker os nærmere og nærmere.»

I den sidste Tid af sit Liv var Fr. Barfod stadig fængslet til Lejet, men ganske aandsfrisk. Da Forfatteren af denne Bog besøgte ham i Maj 1896, var han livlig og underholdende, talte om gamle Oplevelser og sagde: «Jeg er saa rask, at jeg gerne kunde danse en Wienervals!» Saaledes følte han sig i n d v e n d i g. Alligevel var Afslutningen dengang nær. Hen imod Midten af Juni var det tydeligt, at Døden nærmede sig.

Alle hans Børn og adskillige af Børnebørnene samlede sig nu om ham. Det var en højtidelig og gribende Stund, da han som en gammel Patriark, glad i Troen, modtog den hellige Nadver.

De sidste Ord, han sagde i denne Verden, vare: «Jeg er ikke bange for Vorherre — hører I det, Børn! — jeg er ikke bange for Vorherre!»

De sidste to Døgn laa han uden Bevidsthed, og den 15. Juni henimod Midnat sov han stille hen med sin Emilies Haand i sin. Han blev noget over 85 Aar gammel.

Sit hele Liv har han selv sammenfattet i disse Ord: «Jeg har uden egen Fortjeneste levet et usigelig lykkeligt Liv, da Gud i stort og smaat har været mig uendelig god og ikke mindst deri, at han har ladet mig se, at enhver Sorg og Skuffelse, som jeg mente at have lidt, var kun et nyt Udslag af hans forbarmende Naade.»

Den 20. Juni fandt Fr. Barfods Jordefærd Sted fra Frederiksberg Kirke. Over hans blomstersmykkede Kiste, til hvilken ogsaa Kongen havde sendt Krans, vajede de

nordiske Faner. Pastor V. J. Hoff ved Vartov, der havde været hans Præst i de sidste Aar, talte smukke og sande Ord over ham. Han fremhævede, at den afdøde aldrig havde ønsket sig nogen Magtstilling, men kun at tjene de Ideer, der fra de unge Aar lyste for ham, og det var gode Ideer, Frihed, Fædreland, baade Norden i Almindelighed og Danmark i Særdeleshed, samt alt hvad der har Menneskeværd. Det var hans Ære at faa Lov til at tjene dette, og anden Ærgerrighed vilde han ikke give Rum. Han havde bedet Gud om, at han aldrig maatte fristes til at tage imod en Stilling, som en anden var mere værdig til, og han takkede Gud ikke mindst, fordi han lod ham blive i Fattigdom og derved, saavidt mulig, friede ham fra Overmodets Fristelser. Endelig skildrede Præsten hans ægte Kristentro og hans Livs Lykke.

Derefter bragte den næstældste Søn, Pastor Frederik Birkedal Barfod sin hensovede Fader Tak fra Børneflokken for alle de velsignede Minder fra Hjemmet, hvoriblandt han fremhævede den daglige Husandagt, de varme Forbønner og fremfor alt den store Kærlighed, der gennemtrængte hele hans Liv og Færd.

Saa blev Fr. Barfods Støv bragt til Hvile i Familiens Gravsted paa Frederiksberg Kirkegaard.

Hans Død vakte stor Deltagelse, og i alle offentlige Udtalelser hørtes kun Tak og Anerkendelse for det gode, ædle og virksomme Menneskeliv, som her var afsluttet.

Hans Hustru, der saa ofte havde været svag og skrøbelig allerede fra de unge Dage af, kom til at overleve ham.

Vi have nu fulgt Frederik Barfod fra Vuggen til Graven gennem de mange Aar, det blev givet ham at leve og virke, og tilbage staar kun med nogle faa Ord at bestemme hans Plads i vort Folk.

Der er maaske dem, der mene, at hans Plads kun bliver en ret beskeden i Linie med Hundreder af hans samtidige, der ogsaa vare gode danske Mænd. Men denne Betragtning holder ikke Stik. Barfod hører vel ikke til Nationens mest fremragende Mænd, men han indtager alligevel en fremskudt Stilling og har taget saa megen Del i sin Tidsalders Arbejde, har været saaledes med til at bære Udviklingen frem, at han umulig kan forsvinde i Mængden.

Ligesom han var iøjnefaldende ved sit Ydre og sin hele Fremtræden, saaledes var han det ogsaa ved sit Liv og sin Virksomhed. Han var en Ideernes og Idealernes Mand, og man vil kun finde faa, der saa opofrende og hensynsløst som han have hengivet sig til dem. Det Slægtled, han nærmest tilhørte, var vel ikke saa fattigt paa saadanne Mænd som det nuværende, men han ragede op imellem dem.

I en sjælden Grad var han en Mand af de lige Linier; alt bugtet og krumt var saa fjernt som muligt fra ham. Heri bestod væsenlig hans Styrke. Hvad der engang havde grebet ham, forfulgte han trofast og ihærdig uden ængstelig at skotte til højre eller venstre. Saaledes med hans Danskhed og Nordiskhed, saaledes ogsaa med hans Friheds- og Lighedsstræben, saaledes endelig med hans Kristelighed. For at kunne gøre dette i den Grad som han, kræves der en vis Ensidighed, men den laa i hans Natur. Derfor var han egnet til at være Fløjmand, og saadanne kunne ikke undværes. En anden Sag er at være Høvding; det hørte ikke til hans Kald.

Fløjmand har han især været paa det fædrelandske, det dansk-nordiske Omraade. Man kunde sammenligne ham med Svenskeren Ling og Tyskeren M. Arndt, men Barfod rager som Menneske op over dem. En Fløjmand maa være en Kraftkarl, man kan stole paa, og saadan var han. Man vidste altid, hvor man havde Fr. Barfod. Yderst i Rækken var hans Plads; ingen var videre fremme end han i Danskhed og Nordiskhed. Saadan var han som

ung, og saadan var han som Gubbe med de 80 Aar bag sig.

Han besad en stor Kraft, og den udsprang af hans faste, glødende Overbevisning og Hjertevarme. Han elskede Norden fremfor alt andet hernede, og den øvrige Verden traadte i Baggrunden for ham. Med Hensyn til Friheden var han derimod ikke uden Anfægtelser, men det er netop til Ære for ham, thi den politiske Friheds Omraade er ingenlunde saa klart som den nationale Sags.

Som udpræget Mand af de lige Linier var han ikke fri for Ensidighedens Mangler. Han havde ikke tilstrækkeligt Blik for, at da Udviklingen aldrig foregaar ad den lige Linie, kan det være nødvendigt og rigtigt ofte at bøje af fra den for at naa et Maal. Saaledes med hans bestandige Fastholden af Danmark til Ejderen. Det hang imidlertid sammen med en skøn Side af hans Karaktér, hans Troskyldighed.

Som han selv i et Brev i sin Ungdom har betegnet sig: han var en Viking, der uforfærdet kæmpede i den Idés Tjeneste, han havde givet sig i Vold, men tillige et Barn, blød og mild. Der var ogsaa en anden Modsætning i ham: han var en begejstret og digterisk Natur, men tillige en ihærdig Sysler med de tørre Tal, der øvede stor Tiltrækning paa ham.

Barfods Hovedbetydning er som dansk-nordisk Fremskridtsmand, og som saadan vil hans Skikkelse sent blive dækket af Glemselens Taage. Han hører til det 19. Aarhundredes ejendommeligste, ægte danske Skikkelser.

Hans Karaktérs Renhed, hans Menneskekærlighed og Inderligheden i hans Gudsforhold give endelig hans Person den bedste Glans. Hans Hustru, der kendte ham bedre end nogen anden, betegnede ved hans Bortgang Grundtrækket i ham paa en slaaende Maade ved de simple Ord: Han var altid saa redelig! Der ligger saa meget i dem.

Danmark skylder denne sin ædle og trofaste Søn at bevare ham i levende Ihukommelse!

Bogen er, som man vil se, prydet med en Vignet, til hvilken Motivet er hentet fra den Ring, som Frederik Barfod en Gang fik som Gave af sønderjydske Kvinder, samt tre Portrætter af ham, af hvilke det første er en Gengivelse af H. C. Siegumfeldts Maleri, det andet efter en Pennetegning af P. C. Skovgaard, signeret 24. April 1845, og det tredje er et Interiør af hans Hjem i Allégade paa Frederiksberg.

Joh. Olsen,
Bogbinder